

PERSFOCUS

ELFDE JAARGANG NUMMER 8 - AUGUSTUS 1995

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

Het mooiste vak ter wereld

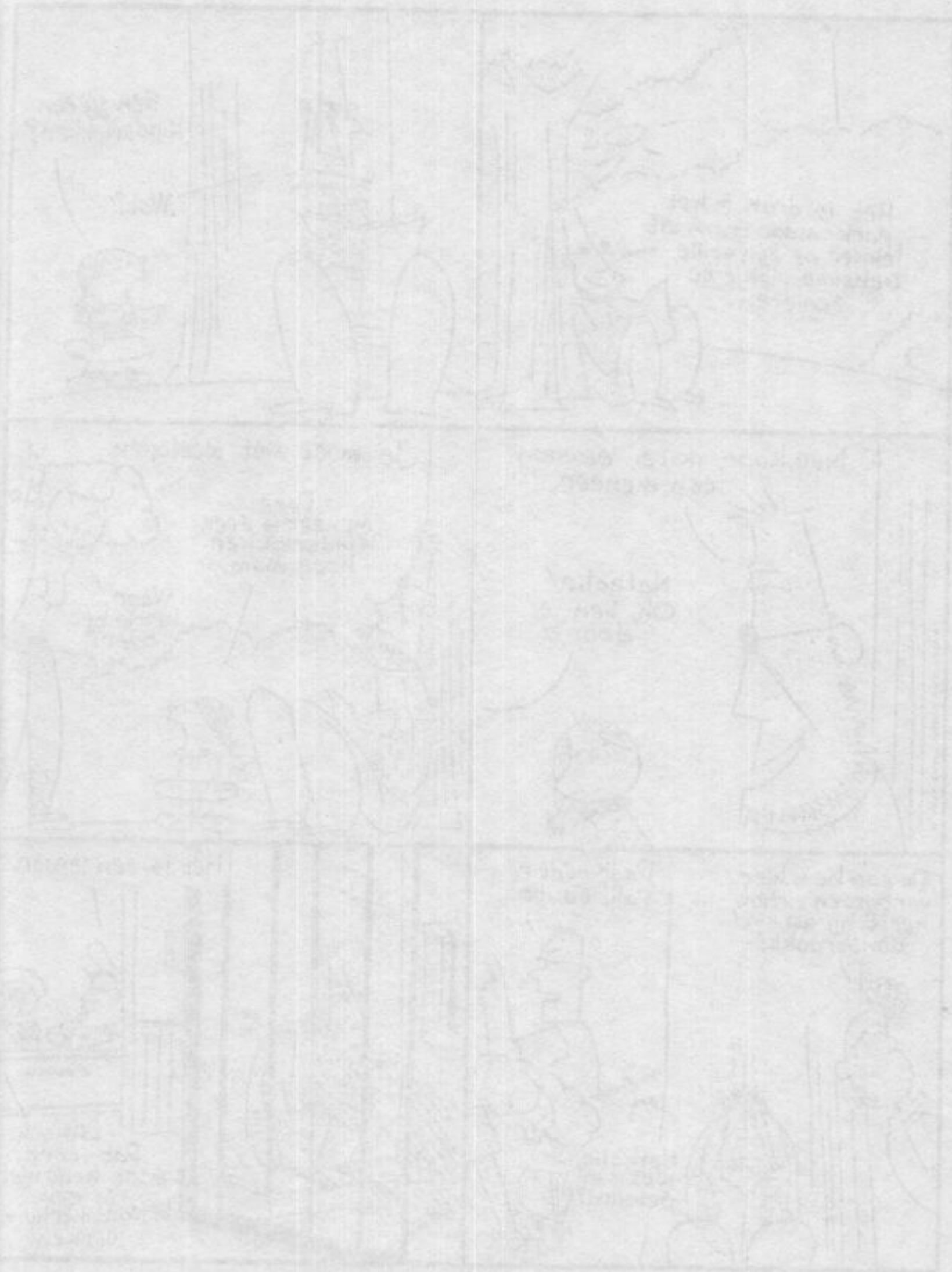
IN DIT NUMMER:

Hou 't Internetjes	pag. 2
Calvin Klein maakt kinderporno!	pag. 9
240b vs. EVRM	pag. 11
ChildRight Worldwide contra kindereexploitatie	pag. 12
Je bent jong en je voelt je onveilig	pag. 18
Pedonetwerk als criminele leerschool	pag. 19
De strijd tegen het misbruik	pag. 22
Ontucht van de maand	pag. 26
Kindermishandeling	pag. 29
Verdwenen kinderen	pag. 31
Vermoorde kinderen	pag. 32
La Paglia over seks	pag. 34
Lessen in seks	pag. 37
Zou Michael J. dan toch...?	pag. 38
Achtergrond	pag. 39

PERSTFOCUS

ELFDE JAARGANG NUMMER 3 - APRIL 1957

OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN BEKENDHEID
KINDELIJKEIT VAN VEREENIGING NARITIA

De afbeeldingen zijn van de kinderen van de vereniging Naritia

IN DIT NUMMER

hou ik inderdaad
Calvin Klein ook handig
Lily van ERM
Childsight Krijgsdienstorganisatie
Ja bent jong en de wereld is overal
bedenkt niet de crampen in school
de tijd is tegen het menselijk
ontucht van de maand
Kinderen behandelen
verdwegen kinderen
vermoede kinderen
is het over een
Lorenz de heer
van Michael J. van der
Koster

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

PERSFOCUS, ELFDE JAARGANG, NUMMER 8, AUGUSTUS 1995

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Nieuwsblad van het Noorden	NvN
Haagsche Courant	HC
Alkmaarse Courant	AC
Brabants Dagblad	BD
De Gelderlander	Geld
Gooi en Eemlander	G+E
Twentse Courant	TC
Gelders Dagblad	GD
Vrij Nederland	VN
Nieuwe Revu	
Panorama	PAN
Tijdschrift voor Jeugdhulpverlening en Jeugdwerk	TJJ
Proces	
Adformatie	
EMnet	
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Frankfurter Rundschau	FRS
Bild Zeitung	BIL
BOX	
Psychologie Heute	PSH
Kölner Stanzzeiger	KSA
First	
Uit België:	
La Dernière Heure	LDH
HUMO	
De Standaard	STA
Het Nieuwsblad	NIE
Uit Frankrijk:	
Le Monde	
Uit Engeland:	
The Guardian	GUA
The Independent	IND
Uit de Verenigde Staten:	
The Guide	

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.
Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

DEN HAAG (ANP) - Zonder het zelf te weten, bieden Nederlandse Internet-leveranciers op dit medium massaal kinderporno en illegale programmatuur aan. Dat blijkt uit gisteren vrijgegeven resultaten van een onderzoek van het vaktijdschrift Modem Magazine.

De illegale teksten, foto's en porno-filmpjes zijn te vinden in de circa 8000 nieuwsgroepen die Internet rijk is. Zonder schroom krijgen de betreffende bestanden namen als „alt.sex.pedophilia” of „alt.sex.children”. „Maar soms worden de illegale bezigheden ook verdekt uitgevoerd”, verklaart M. Frackers, hoofdredac-

Justitie kan er weinig tegen doen GTE 9-8 Internet kanaal voor kinderporno

teur van Planet Internet, de grootste van de ongeveer vijftig Nederlandse Internet-leveranciers.

Dat laatste is eigenlijk onzinnig, omdat er inmiddels al programmatuur circuleert die de sex-bestanden kan opsporen, al doet de naam van deze files een verbinding met sex niet vermoeden. Planet Internet weert nieuwsgroepen die een duidelijke relatie met kinderporno niet ver-

bloemen. Ook NLnet heeft dergelijke rubrieken uit haar systeem verwijderd.

Frackers heeft niet de illusie dat deze illegale bezigheden nu niet meer op zijn net te vinden zijn. „Internet is ongeveer dertig jaar oud en al die tijd is het mogelijk geweest om dergelijke bestanden op het net te zetten. Wat een gebruiker via Internet aan privé-post verstuurt, daar willen we als Internet-aanbieder niet in-

treden. De PTT gaat ook geen enveloppen openmaken. Dergelijke Internet-gebruikers zullen altijd wel weer een manier vinden om hun boodschappen door te geven via dit medium.”

Eind juli werden veertig mensen in Europa, Amerika, het Verre Oosten en Zuid-Afrika aangehouden na actie van de politie van Birmingham wegens distributie van pedofiele pornografie via Internet.

De Britse criminele informatiedienst NCIS kwam het netwerk op het spoor en nam contact op met collega's in andere landen. In Nederland houdt de CRI zich bezig met computercriminaliteit, maar volgens deze organisatie is kinderporno op Internet geen computercriminaliteit.

„Internet is nog niet aan regels gebonden en een zaak voor de jeugd- en zedenpolitie”, stelt een woordvoerder van het CRI. „Als onze afdeling computercriminaliteit dergelijke zaken tegenkomt op Internet, zullen we de zaak wel aanzwengelen via de daarvoor geëigende kanalen.”

Actie tegen fascisme en kinderseks op het net 10 HC

De Internet-aanbieders Euronet Internet uit Amsterdam en b'Art uit Den Haag hebben het initiatief genomen voor een vereniging, die de belangen van Nederlandse Internet-providers behartigt. Diverse aanbieders van toegang tot het internationale computernetwerk zijn inmiddels tot de vereniging toegetreden. Binnen de organisatie wordt onder meer gesproken over de vraag, hoe ongewenste ontwikkelingen zoals fascistische uitingen en seks met kinderen uit de computersystemen kunnen worden geweerd.

De leden van de vereniging proberen tot een gezamenlijk standpunt te komen over de manier, waarop kan worden verhinderd dat dergelijke informatie wordt verspreid. Behalve dit onderwerp wordt binnen de vereniging van Internet-aanbieders ook gesproken over de privacy van de gebruikers, de beveiliging van aangesloten netwerken en allerlei andere aangelegenheden.

Arko van Brakel, marketing-directeur van Euronet en een van de initiatiefnemers van de branchevereniging: „Ik vind dat de Internet-providers zich bewust moeten zijn van de ongewenste vormen van informatie, die soms via Internet worden aangeboden en die zomaar voor iedereen toegankelijk zijn als je er niets aan doet. Ik denk dat het goed is dat we daarover zelf een standpunt innemen en maatregelen bedenken, liever dan dat er straks maatregelen door de overheid worden opgelegd. Met een bepaalde vorm van zelfregulering zijn we beter af”. Internet, het 'netwerk der netwerken' waarop duizenden computernetwerken over de gehele wereld zijn aangesloten, kent geen feitelijke controle van bovenaf, omdat er nu eenmaal geen regulerende organisatie is die zegt wat wel en wat niet mag op het net. Daarom wordt Internet wel een anarchistische organisatie genoemd: iedereen kan alle informatie die hij of zij beschikbaar wil stellen, op het net zetten.

In de praktijk bestaan er wel degelijk bepaalde regels, omdat de Internet-gebruikers onderling bepaalde gedragscodes handhaven. Wie tegen deze 'nettiquette' zondigt, kan worden bestraft door andere gebruikers, die via elektronische post duidelijk maken dat bepaalde gedragingen of uitlatingen niet worden getolereerd. Zo is het menigmaal voorgekomen dat bedrijven die via Internet-nieuwsgroepen commerciële reclame verspreiden,

werden bedolven onder de post (bijvoorbeeld duizenden exemplaren van de bijbel in elektronische vorm), zodat hen het normale gebruik van e-mail onmogelijk werd gemaakt. Deze ongeschreven gedragsregels kunnen echter niet verhinderen, dat fascistische organisaties of verspreiders van pornografie een computersysteem met dergelijke informatie op het Internet aansluiten. Andere gebruikers die het adres van zo'n computersysteem weten, kunnen vervolgens ongestoord die bestanden op hun eigen systeem binnenhalen. Over het algemeen voeren Internet-providers, die aan andere bedrijven of aan particulieren inbel-

toegang tot Internet bieden, geen censuur om dergelijke informatie te weren. In principe wordt elk computerbestand dat via Internet te benaderen is, doorgegeven. Volgens Arko van Brakel moeten de providers echter toch bepaalde grenzen bewaken. „Het is niet nodig om voor de gebruikers te bepalen wat ze wel en wat ze niet mogen zien. Maar sommige vormen van informatie zijn nu eenmaal maatschappelijk onaanvaardbaar. Kinderporno is daar een duidelijk voorbeeld van. Het is nodig om als Internet-providers een gezamenlijk standpunt in te nemen hoe daartegen kan worden opgetreden”. Van Brakel geeft wel toe dat het heel moeilijk zal zijn om dergelijke zaken in zijn geheel van het Internet te weren. Ultra-rechtse groeperingen bij voorbeeld lopen nu eenmaal niet te koop met het adres van hun computersysteem. Het is eenvoudig om dergelijke informatie zo te versleutelen, dat de ware aard en inhoud ervan verborgen blijft. „Helemaal voorkomen kunnen we het inderdaad niet, maar het is wel mogelijk om bepaalde nieuws- of discussiegroepen met een dergelijk karakter af te schermen. Dan doe je tenminste al iets”.

In de komende maanden zal in het overleg met de andere Internet-aanbieders moeten blijken of over dergelijke maatregelen overeenstemming te bereiken is.

Onderzoek: kinderporno via Internet NXL

Door een onzer redacteurs
ROTTERDAM, 9 AUG. Nederlandse Internet-leveranciers bieden het publiek, vaak zonder het zelf te weten, massaal kinderporno en illegale software aan. Dat concludeert het vakblad Modem Magazine naar aanleiding van een eigen onderzoek op het Internet.

Foto's en korte filmpjes met kinderporno zijn, mits de Internet-gebruiker is voorzien van de nodige software, op allerlei gebieden van het Internet verkrijgbaar. Communicatie tussen liefhebbers van het genre heeft vaak plaats in de naar schatting 8.000 'nieuwsgroepen' van het Internet. Nieuwsgroepen met namen als alt.sex.pedophilia, alt.binaries.pictures.pedophilia of alt.sex.children, laten over het onderwerp geen misverstanden bestaan.

Volgens Modem Magazine moet ook in Nederland een discussie loskomen over de grenzen tussen vrijheid van meningsuiting en medeplichtigheid aan criminele activiteiten via het Internet. De voorzitter van de onlangs opgerichte Nederlandse Vereniging van Internet-providers (NLIP), F. Rodriguez, meent dat het, gezien het enorme dagelijkse aanbod aan informatie, een „complexer probleem is dan velen zich realiseren”.

Internet-leverancier Planet Internet besloot al eerder pedoseksuele nieuwsgroepen uit het systeem te weren. „Maar wat een Internet-gebruiker aan privé-post verstuurt, daar willen we als aanbieder niet in treden. De PTT gaat ook geen enveloppen openmaken”, aldus M. Frackers van Planet Internet.

In de Verenigde Staten woedt al langer een discussie over censuur van het Internet. Eind vorige maand hield de Amerikaanse senaat een hoorzitting over dit onderwerp. In de VS zijn dit jaar verscheidene Internet-gebruikers veroordeeld.

Kinderporno weren op Internet Par 9/8

De vereniging van Nederlandse Internet-leveranciers (NLIP) gaat onderzoeken hoe misbruik van diensten, zoals het aanbieden van kinderporno op Internet, voorkomen kan worden. Aanleiding is een artikel in het septembernummer van het vakblad Modem Magazine waaruit blijkt dat Nederlandse Internet-leveranciers massaal kinderporno en illegale software aanbieden.

Volgens Modem Magazine krijgen de systeembeheerders duizenden nieuwsrubrieken op Internet te verwerken, waardoor men vaak niet weet wat men als bedrijf nu eigenlijk aanbiedt.

De voorzitter van de branchevereniging NLIP, Felip Rodriguez, denkt dat een meldpunt binnen de vereniging mogelijk een oplossing kan bieden. Ook wil hij overleg met Justitie over deze kwestie.

De illegale teksten, foto's en porno-filmpjes zijn te vinden in de circa 8000 nieuwsgroepen

die Internet rijk is. Sommige van deze bestanden geven onverhuld aan wat hun inhoud is door namen als 'alt.sex.pedophilia' of 'alt.sex.children'. „Maar soms worden de illegale bezigheden ook verdekt uitgevoerd”, verklaart M. Frackers, hoofdredacteur van Planet Internet, de grootste van de ongeveer vijftig Nederlandse Internet-leveranciers. Die bestanden kunnen trouwens snel worden opgespoord door speciale programmatuur.

Planet Internet weert nieuwsgroepen die een duidelijke relatie met kinderporno niet verbloemen. Ook NLnet heeft dergelijke rubrieken uit haar systeem verwijderd.

Frackers heeft niet de illusie dat deze illegale bezigheden nu niet meer op zijn net te vinden zijn. „Internet is ongeveer dertig jaar oud en al die tijd is het mogelijk geweest om dergelijke bestanden op het net te zetten. Wat een gebruiker via Internet

aan privé-post verstuurt, daar willen we als Internet-aanbieder niet intreden. De PTT gaat ook geen enveloppen openmaken. Dergelijke Internet-gebruikers zullen altijd wel weer een manier vinden om hun boodschappen door te geven via dit medium.”

Eind juli werden in Europa, Amerika, het Verre Oosten en Zuid-Afrika veertig mensen aangehouden na actie van de politie van Birmingham wegens distributie van pedofiele pornografie via Internet. De Britse criminele informatiedienst NCIS kwam het netwerk op het spoor en nam contact op met collega's in andere landen.

In Nederland houdt de CRI zich bezig met computercriminaliteit, maar volgens deze organisatie is kinderporno op Internet geen computercriminaliteit, maar een zaak voor de jeugd- en zedenpolitie.

Van onze verslaggever

AMSTERDAM VK 9-8

De grote Nederlandse toegangverschaffers van Internet hebben toegezegd aanvullende maatregelen te nemen om de hoeveelheid kinderporno op het internationale computernetwerk in te dammen voor hun abonnees. Aanleiding hiervoor is een onderzoekje van het tijdschrift Modem Magazine. Het blad trof in zogenoemde discussiegroepen gedigitaliseerde pornografische foto's aan.

Voor toegangverschaffers (providers) van Internet - en veel gebruikers - is de ontdekking geen openbaring. De meeste providers nemen dan ook permanent maatregelen om zaken als illegale software en kinderporno te beperken. Systeembeheerders hebben echter te maken met zo'n achttuizend, frequent wisselende, discussiegroepen met daarin honderdduizenden oproepbare bestanden waarin ongewenste of illegale gegevens kunnen schuilgaan.

De providers zijn extra alert op kinderporno sinds de Tweede Kamer begin april heeft ingestemd met een herziening van de wet op de kinderporno, die nu ook het bezit van dit materiaal strafbaar stelt.

De sinds kort opgerichte branchevereniging van Internet-leveranciers realiseert zich de omvang van het probleem en zoekt naar geschikte maatregelen. Een van de grotere toegangverschaffers, Planet Internet, heeft na de melding door het tijdschrift weer enkele discussiegroepen verwijderd. Het bedrijf zegt echter niets te kunnen beginnen tegen verspreiding van kinderporno via elektronische post. Ze bevindt zich in dat opzicht in dezelfde positie als de posterijen.

Eind juli werden in Europa, de Verenigde Staten, het Verre Oosten en Zuid-Afrika veertig mensen aangehouden na actie van de politie van Birmingham wegens distributie van pedofiele pornografie via Internet. Onduidelijk is of het hier ging om openbare verspreiding via het netwerk, of distributie via elektronische post.

Vorlauf Cyberporn

Pünktlich zu einer weltweiten Verhaftungswelle wegen pädophiler Pornographie auf dem Internet bringt das arte-Kulturmagazin „Metropolis“ (Sonntag, 19.30 Uhr) eine Reportage über das bequeme On-line-Pornogeschäft. Bequem für die Konsumenten. „Metropolis“ will über Grenzen der Pressefreiheit im Internet diskutieren. Bei pädophilen Pornos ist sie überschritten, meint offenbar Interpol. Polizei in Europa, Südafrika und im Nahen Osten verhaftete am Mittwoch vierzig Verdächtige, wie die Beamten im britischen Birmingham mitteilen, die die Federführung der konzertierten Aktion übernommen haben.

9A2 29.07.95

Kinderporno aangeboden via Internet-Nederland TR 9/8

Van onze mediaredactie
AMSTERDAM - Nederlandse Internet-providers bieden massaal kinderporno en illegale software aan. Dit meldt het tijdschrift 'Modem Magazine' in haar septembernummer, na een eigen onderzoek.

De illegale teksten, foto's en porno-filmpjes zijn te vinden in de circa acht-duizend nieuwsgroepen die Internet rijk is. Zonder schroom krijgen de betreffende bestanden namen als 'alt.sex.pedophilia', 'alt.sex.children', of 'alt.binaries.pictures.pedophilia'.
„Maar soms worden de illegale bezigheden ook verdekter uitgevoerd”, aldus een woordvoerder van Planet Internet.

NLnet en Planet Internet hebben in een reactie een aantal illegale nieuwsgroepen uit hun systemen verwijderd. Het onderzoek van 'Modem Magazine' betrof de vraag of kinderporno en illegale software door de grotere Internet-providers wordt aangeboden. Dit bleek ondanks de wetgeving over kinderporno en eigen beleid van de aanbieders veel vaker voor te komen dan tot nu toe verondersteld.

De oorzaak ligt vooral in de enorme hoeveelheid gegevens, die de systeembeheerders op Internet te verwerken krijgen, denkt Modem Magazine. „Vaak weet men niet wat men als bedrijf nu eigenlijk aanbiedt.”

F. Rodriguez, voorzitter van de NLIP waarin de Nederlandse Internet-aanbieders zijn verenigd, stelt in een reactie voor een meldpunt binnen de NLIP op te richten. „Daarnaast denk ik dat het goed is overleg met Justitie aan te gaan.”

Een aantal Amerikaanse Internet-aanbieders treedt inmiddels veel actiever dan in Nederland op tegen ongewenste uitwisseling van informatie. Computerprogramma's onderzoeken privé-post van de netgebruikers, en vervangen vieze woorden of beledigingen automatisch voor puntjes.

Eind juli werden veertig mensen in Europa, Amerika, het Verre Oosten en Zuid-Afrika aangehouden na actie van de politie van Birmingham wegens distributie van kinderporno via Internet. De Britse criminele informatiedienst NCIS kwam het netwerk op het spoor en nam contact op met collega's in andere landen.

In Nederland houdt de CRI zich bezig met computercriminaliteit, maar volgens deze organisatie is kinderporno op Internet geen computercriminaliteit. „Internet is nog niet aan regels gebonden en een zaak voor de jeugd- en zedenpolitie”, stelt een woordvoerder van het CRI. „Als onze afdeling computercriminaliteit dergelijke zaken tegenkomt op Internet, zullen we de zaak wel aanzwengelen via de daarvoor geëigende kanalen.”

Vereniging van Internet-aanbieders bestrijdt kinderporno Misbruik van computernetwerk Internet bijna niet te voorkomen

Door Mark Tuinstra

Het wereldwijde computernetwerk Internet wordt regelmatig voor oneigenlijke doeleinden gebruikt. Zo wordt er geregeld kinderporno op het net aangeboden. Maar misbruik van Internet is moeilijk te voorkomen. Omdat iedereen toegang tot het net heeft en er dagelijks miljoenen boodschappen worden verzonden, is volledige controle onmogelijk. De onlangs opgerichte vereniging van Nederlandse Internet-leveranciers probeert er wel voor te zorgen dat mensen die Internet gebruiken om kinderporno aan te bieden en te verspreiden, van het net verwijderd worden.

Het vaktijdschrift Modem Magazine meldde maandag dat er massaal kinderporno wordt aangeboden op Internet zonder

dat de Internet-leveranciers hiervan weten. M. Frackers, redacteur van Nederlands grootste commerciële Internet-aanbieder Planet Internet zegt echter dat abonnees die kinderporno via het net verspreiden verwijderd worden. „Je moet Internet vergelijken met een supermarkt waar ongeveer 8000 prikborden met de meest uiteenlopende onderwerpen hangen. Elke week komen er een honderdtal prikborden bij en er verdwijnen ook weer ongeveer honderd. Daar zijn altijd weer een aantal nieuwelingen bij die zich alleen met kinderporno bezighouden. Als we die vinden verwijderen we ze van het net,” stelt Frackers. „We hebben er nu in de tweeënehalve maand dat we bestaan, al twintig verwijderd. Maar het kan soms

voorkomen dat er mensen door de mazen van het net slippen doordat ze zich onder een dekmantel aanbieden. Het is dan niet altijd duidelijk dat het om kinderporno gaat.”

Strafbaar

Volgens de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) valt het aanbieden van kinderporno op Internet niet onder computercriminaliteit. „Het maken, in het bezit hebben en het verspreiden van kinderporno op zich is strafbaar en dat bestrijden we ook. Maar de Internet-aanbieders kunnen niet vervolgd worden omdat anderen kinderporno op het net zetten. De PTT wordt ook niet vervolgd als ze iets van criminelen verstuurt”, stelt een woordvoerder van de CRI. □

Paniek over kinderlokken op internet

Door onze redacteur NRC
COEN VAN ZWOL

ROTTERDAM, 12 AUG. 'Ik wil advies', schrijft 'de nieuwe pedofiel'. Zijn nichtjes van 12 en 14 jaar dagen hem uit. Als hij alleen met ze in de kamer is, zingen ze sexy liedjes van MTV en dansen ze voor hem. Hij heeft geen seksuele ervaring met kinderen. Hoe kan hij ze het best benaderen zonder dat ze schrikken en hun ouders inschakelen? En wie wil hem plaatjes van naakte jonge meisjes sturen?

„Dit is de meest doorzichtige post die een politie-agent ooit over Internet heeft verstuurd!”, reageert een verbolgen lid van de nieuwsgroep. „Wanneer leren agenten eens beter acteren? Vooral die laatste vraag is bijna een waarschuwing voor een ervaren pedofiel.”

In alt.sex.pedophilia regeert tegenwoordig de paranoia. Het is één van de achtduizend nieuwsgroepen waarin gebruikers van Internet, het computernetwerk dat wereldwijd tientallen miljoenen mensen verbindt, informatie kunnen uitwisselen. Overal op het net worden verhalen, digitale plaatjes en filmpjes beschikbaar gesteld aan andere 'Netburgers' — zonder problemen. Maar hier ligt het anders. De plaatjes die in deze nieuwsgroep worden uitgewisseld, zijn voorzien van omschrijvingen als 'naakte jongen in het zand'.

Alt.sex.pedophilia is een discussieforum voor pedofielen en voor lieden die over pedofilie willen filosoferen of pedofielen willen uitschelden. En natuurlijk voor undercover-agenten. „De politie hangt in deze nieuwsgroep permanent rond, vertrouw niemand”, waarschuwt een veteraan een nieuw lid. „They're here, watching, waiting, baiting.”

Nu gebeurt hier ook het een en ander dat in de meeste landen illegaal is. Sommige groepsleden

maken contact om kinderporno uit te wisselen. „Ik word moe van plaatjes van zevenjarige die papa afzuigen”, schrijft iemand die zich 'Little Pervert' noemt. „Ik zoek plaatjes van jonge jongens, 12-16 jaar, die zichzelf of elkaar masturberen. Wie heeft iets nieuws voor me?” Zijn vraag stuit op wantrouwen: misschien is 'Little Pervert' ook een agent-provocateur? „Kinderporno is zeldzaam, dus goede handelswaar”, doceert groepslid 'James Howard'. „Maar handel in kinderporno over het Internet is gokken. Nu zijn de kansen nog in ons voordeel, maar dat zal niet lang meer duren nu de politie de technieken onder de knie heeft.”

In Nederland probeert het vakblad Modem Magazine deze week een discussie aan te zwengelen over het Internet. Waar komt de vrijheid van meningsuiting in conflict met deelname aan criminele activiteiten? Is het niet tijd voor enige vorm van regulering? Kinderporno en illegale software zijn in Nederland massaal verkrijgbaar via het Internet, ze hebben onderzoekers van Modem Magazine ondervonden. Ondanks de interne richtlijnen van de Internet-aanbieders voor het verwijderen van illegale informatie kan de liefhebber onbelemmerd kinderporno naar zijn eigen computer downloaden.

F. Rodriguez, voorzitter van de onlangs opgerichte vereniging voor Nederlandse Internet-aanbieders NLIP, kwam deze week met een actieplan tegen kinderporno op het Internet. Het afsluiten van nieuwsgroepen is geen oplossing, denkt Rodriguez. „Het materiaal wordt niet meer doorgegeven en dus kunnen we onze handen in onschuld wassen. Maar wat gebeurt er als de kinderporno zich verspreidt over andere hoeken van het Internet? Moeten we die dan ook afsluiten?”

Rodriguez bepleit een internationaal meldpunt voor illegale activiteiten, bemand door vrijwilligers. Deze 'digitale burgerwacht' moet gebruikers of systeembeheerders die kinderporno of illegale software op het net zetten, na een waarschuwing afsluiten. Zijn initiatief wordt mede ingegeven door de angst dat zonder zelfregulering de nationale overheden eigenmachtig gaan ingrijpen. Sommige commerciële Internet-aanbieders, zoals America Online,

'De politie hangt in deze nieuwsgroep permanent rond, vertrouw niemand'

hebben vanuit soortgelijke overwegingen al particuliere 'computer-cops' in dienst genomen.

Hoe pervers is het Internet? Vorige maand ontstond er in de VS grote beroering naar aanleiding van de studie *Marketing Pornography on the Information Superhighway*. Auteur Martin Rimm beweerde dat 83,5 procent van de aangeboden plaatjes op het Internet pornografisch van aard is, dan vooral in de exotische varianten: pedofilie, necrofilie en bestialiteiten. Maar de studie van Grimm voldoet, zo blijkt, aan geen enkele wetenschappelijke norm.

Onderzoeker Mats Wiklund van de universiteit van Stockholm maakte begin dit jaar bekend via het Internet in december vorig

jaar 5.651 boodschappen te hebben opgespoord die betrekking hadden op kinderporno, waaronder 800 digitale foto's van adolescenten en acht van kinderen in de leeftijd van 8 tot 10 jaar. Wie gericht op zoek gaat naar wat er zoal op Internet aan perversiteiten omgaat, zal niet verbaasd zijn over deze uitkomst. De anonimiteit van de cyberspace nodigt uit tot experimenten en de drempel om vanuit de huiskamer een vies plaatje van een bulletin board te halen is aanmerkelijk lager dan de drempel van de seksshop.

Buitenlandse politiekorpsen hebben de subversieve kanten van de cyberspace allang ontdekt. In de Verenigde Staten, Canada en Engeland zijn inmiddels mannen veroordeeld omdat ze via bulletin boards, aangesloten op het Internet, kinderporno leverden. Eind vorige maand werden in een internationale politieactie in Engeland, Hong Kong, Zuid Afrika, Canada, de VS en Duitsland veertig mannen opgepakt die via Internet kinderporno ruilden. De Amerikaanse agent en computerhobbyist Doug Rehman deed zich op het Internet voor als een jongen van vijftien jaar en maakte met twee mannen afspraken voor een seksueel avontuurtje.

Heel veel minderjarige *Net-surfers* zijn er overigens niet: volgens een Amerikaans onderzoek naar gebruikers van Internet, gepubliceerd in mei, is slechts een half procent jonger dan twaalf en 1,8 procent in de leeftijd van dertien tot zeventien. En inmiddels is er voor ouders met een aansluiting op Internet software beschikbaar om de informatie die hun kinderen binnenhalen vooraf te censureren, zoals het programma 'Surfwatch'.

In de Verenigde Staten is de discussie over het aan banden leggen van de onbeperkte vrijheid van het Internet in volle gang. Dit

jaar is er paniek ontstaan over 'virtuele kinderlokken', die via het Internet onschuldige kinderen zouden verleiden, en over de harde porno die over de informatiesnelweg Amerikaanse jongenskamers binnenstroomde. Nadat senator Exon zijn mede-senatoren had geschokt met een staalkaart van perverse pornografie die zoal op het Internet verkrijgbaar was, nam de senaat met 84 stemmen voor en 16 tegen de zogeheten 'Exon-wet' aan, een aanvulling op de bestaande 'Communications Decency Law'.

Volgens deze wet moet iedereen die op het Internet onbetamelijk materiaal ter beschikking stelt aan jongeren onder achttien jaar gestraft worden met een boete van maximaal 100.000 dollar of twee jaar celstraf. Dit zou grote gevolgen hebben voor het Internet, waar de aanbieders weinig middelen hebben om te bepalen wat de leeftijd van hun gebruikers is, noch om obsceniteiten uit de enorme dagelijkse stroom aan informatie te zeven.

Maar eind vorige maand hield het Huis van Afgevaardigden een hoorzitting over dit onderwerp, en in de stemming in het Huis is de wet gesneuveld. Eerst moet namelijk de vraag worden beantwoord of Internet moet worden gezien als drukwerk — beschermd door de vrijwel onbeperkte vrijheid van meningsuiting — of als omroep, die is onderworpen aan allerlei vormen van overheidsensuur.

Op het internet lijkt de kwestie een soort 'ethisch reveil' te veroorzaken. „Waarom zouden we twee soorten waarden hebben, een voor onze publieke zelf en een voor ons 'Net-zelf'?", vraagt een zekere Davis aan de leden van alt.sex.pedophilia. „Waarom accepteren we in de virtuele wereld zaken die we in de echte wereld afwijzen?”

Microsoft wil orde in chaos op Internet met '95 NRC 10/8

NRC 10/8

Cyberporno

Door onze redacteur
KOOS METSELAAR

HOOFDDORP, 10 AUG. Patrick De Smedt, algemeen directeur van Microsoft in de Benelux, is niet erg te spreken over Internet. „Het blijft een chaos, niemand controleert de kwaliteit.“ Dat die controle ontbreekt is voor veel gebruikers nu juist precies wat hen in Internet zo goed bevalt. Op Internet heerst langzamerhand een soort anarchie. Met behulp van een eenvoudige en ook betaalbare personal computer kan iedereen met iedereen communiceren, en dat tegen een redelijke prijs. Ook kunnen databestanden en bibliotheken worden geraadpleegd, en in nieuwsgroepen worden discussies gevoerd.

Als er een staking uitbreekt bij *The Detroit News*, zetten de journalisten hun werk voort via Internet onder de titel *The Detroit Journal*. Dat Internet ook kwalijke zaken distribueert, zal de pleitbezorgers ervan verdriet doen. In het vakblad *Modem Magazine* is gewezen op de kinderporno, en Planet Internet, een grote leverancier van on-line-diensten, heeft pedofiel materiaal van het net geweerd. In de Verenigde Staten zijn hiervoor al Internet-gebruikers veroordeeld.

Het Amerikaanse Microsoft heeft nu een netwerk van eigen makelij ontwikkeld, Microsoft Network (MSN). De Smedt: „Internet is een belangrijk fenomeen en Microsoft wil in de on-line-business tot de leiders behoren.“

Het is niet toevallig dat De Smedt hier bescheiden het meervoud 'de leiders' gebruikt. Normaal is een onderneming, en zeker Microsoft, er niet vies van om te streven naar een absolute machtspositie op de markt. Maar Microsoft is gewaarschuwd door de kritiek in de VS op haar plannen. In eigen huis moeten de Microsoft-managers de laatste dagen benauwde momenten hebben gekend. Het Amerikaanse ministerie van justitie zou immers de lancering van het nieuwe programma Windows 95, gepland voor 24 augustus, hebben kunnen tegenhouden, maar gisteren werd bekend dat het ministerie nog geen actie onderneemt. De verkoop van Windows 95, die volgens *The Wall Street Journal* gepaard zal gaan met een 'publicity bang' en een 'publicity blitz', kan op 24 augustus gewoon doorgaan.

Via Windows 95 kan de pc-gebruiker niet alleen eenvoudig toegang krijgen tot het nieuwe net-

werk van Microsoft, maar ook tot Internet. De daarvoor benodigde programmatuur maakt standaard deel uit van het nieuwe softwarepakket Windows 95.

Die constructie baart de concurrentie duidelijk zorgen. Wie via Internet zijn klanten voorziet van allerlei diensten, ziet niet graag een zo krachtige speler als Microsoft op de markt verschijnen. Er werd gewaarschuwd tegen een monopolie van Microsoft. Van alle pc's op de wereld, naar schatting 100 miljoen, is circa 80 procent uitgerust met Windows. Volgens het onderzoeksbureau Forrester Research zijn er in 1995 over de hele wereld zo'n 10 miljoen gebruikers van on-line-diensten. Dat aantal neemt naar schatting van Forrester Research toe tot 20,8 miljoen in 1998, in drie jaar dus bijna driemaal zoveel. Met de vernieuwde versie van Windows, Windows 95, zouden er in één klap miljoenen klan-

Softwaregigant bescheiden over nieuw Windows-programma

ten op de markt voor on-line-diensten bij kunnen komen.

De Smedt maakt een voorzichtige berekening van de mogelijke aantallen te verkopen pakketten Windows 95. De ervaring leert dat zo'n 25 procent van de pc-gebruikers hun software vervangen zodra er een verbeterde versie op de markt komt. Alleen de vervangingsvraag bij 100 miljoen pc's resulteert dan, laag geraamd, in zeker 20 miljoen stuks. Maar in 1994, een ander cijfer, werden er over de hele wereld 48,5 miljoen nieuwe pc's verkocht, 24 procent meer dan in 1993. En die groei gaat door, zo verwacht iedereen in de industrie. Dan kom je in de loop van een heel jaar al gauw uit op „mogelijk enkele tientallen miljoenen“ nieuwe pakketten van Windows 95, aldus De Smedt.

Wat er dan kan gebeuren op de markt van de on-line-diensten laat zich raden. Wie Windows 95 heeft aangeschaft kan meteen gaan 'surfen' op het net. Maar De Smedt maakt enige kanttekeningen bij die veronderstelde snelle groei van het aantal net-surfers.

„Er is concurrentie, het Microsoft Netwerk moet nog helemaal worden opgebouwd, en er moet ook voor worden betaald.“ De Smedt wil duidelijk de indruk wegnemen dat Microsoft in één klap de markt van on-line-diensten zal overheersen. Overigens verwacht hij wel binnen één jaar één miljoen klanten voor MSN te hebben. Procentueel mag dat nog niet zoveel zijn, maar als absoluut aantal is het toch niet te versmaden. Bovendien is de concurrentie op deze markt sterk versnipperd, er zitten nogal wat kleintjes tussen die hun diensten aanbieden. De prijs die Microsoft vraagt in de VS voor haar MSN inclusief Internet is bovendien scherp concurrerend. Voor Europa wordt de prijs in een later stadium vastgesteld.

De Smedt is ervan overtuigd dat Internet en aanverwante diensten nog sterk zullen groeien. De vraag is alleen nog hoeveel meer, en vooral hoe snel. De mogelijkheden om goederen en diensten via die weg te slijten, nemen navent toe, waarbij gedetailleerde kennis van deze markt zich uitstekend leent voor een uitgekende marketing.

Op Internet is inmiddels gesuggereerd dat Microsoft via de vrijwillige registratie van haar klanten een inbreuk zou maken op de privacy. Wie zelf op zijn elektronische registratiekaart invult welke software hij gebruikt, zou daarmee Microsoft commercieel in de kaart spelen.

De Smedt werpt deze suggestie verre van zich. „Het wordt de gebruiker eerst gevraagd: wilt u zich registreren? Hij moet het zelf opgeven.“ Hij vindt het in het belang van de klant als deze snel en gemakkelijk kan worden geïnformeerd door zijn leverancier, bijvoorbeeld over een nieuwe 'update' van de software. Afhankelijk van het merk is het volgens De Smedt nu al zo dat een kwart tot de helft van de gebruikers zo'n registratiekaart invult. „Die kritiek is niet relevant, en zeker niet gerechtvaardigd“, aldus De Smedt.

Het snelle en eenvoudige contact met om te beginnen één miljoen klanten binnen één jaar via het eigen netwerk blijft intussen een gegeven waarbij menige marketing-man de vingers zal aflikken. Alleen zal De Smedt dat niet in het openbaar doen. De Amerikaanse justitie studeert immers verder op de veronderstelde machtspositie van Microsoft,

ten met abonnementsprijzen. De hoogte wil De Smedt pas later deze maand openbaren. „Maar de Amerikaanse filosofie zal ook in Nederland worden toegepast.“

Een eenvoudige toegang kan dan wel eens 7,50 gulden per maand kosten, terwijl - het Amerikaanse voorbeeld volgend - een jaarabonnement, inclusief 36 gebruiksuren, het tienvoudige bedraagt. Een uurtje extra Internetten kost rond de vier gulden. Nu nog liggen de prijzen voor een maandabonnement tussen de 25 en veertig gulden.

Veel zorgen maakt De Smedt zich niet over de boosheid van het Amerikaanse ministerie van justitie en de Europese kartelcommissaris Van Miert op dit voornemen. In de VS klagen Internet-aanbieders dat Microsoft in feite een monopolie verkrijgt. Microsoft heeft voor het ergste geval wel 'gestripte' versies van Windows 95 klaarliggen. Daarin is de gewraakte mogelijkheid om vanuit het besturingssysteem direct on-line te gaan met MSN en Internet, geschrapt.

De Nederlandse Windows 95-gebruiker kan vanaf 24 augustus met MSN bellen. Dan ook kan hij op Internet elektronische post (e-mail) verzenden of in nieuwsgroepen bladeren. Volledige toegang, waarbij ook het *World Wide Web* kan worden bezocht, is vanaf 1 januari mogelijk.

HET WITTE HUIS, het Vaticaan en Lambeth, de ambtswoning van de primaat van de Anglicaanse kerk, houden er tegenwoordig een elektronisch postadres op na als aansluiting op de snelgroeiende wereld van Internet, het conglomeraat van digitale netwerken. De scheidende Anglicaanse aartsbisschop van York, John Habgood, moet echter weinig hebben van deze wereld. Hij waarschuwt tegen een elektronische 'nachtmerrie', een versplinterde samenleving waarin „een heleboel egocentrische mensen de hele dag voor het scherm zitten en hun geesten volzuigen met in toenemende mate gewelddadig en obscene amusement“.

In een commentaar herinnerde het Londense dagblad *The Times* er fijntjes aan dat de kerk ooit de drukpers heeft betiteld als 'duivelsmachine'. Nu zou zij zelf niet zonder kunnen. Maar Habgood heeft ontegenzeggelijk een punt als het om pornografie gaat. Nieuwe media blijken daarop een grote aantrekkingskracht te hebben en Internet vormt geen uitzondering.

In de Verenigde Staten heeft met name het speciale probleem van de kinderporno aanleiding gevormd voor een wetsvoorstel over 'communications decency' dat tot ver buiten de grenzen tot verhitte discussies heeft geleid over de voor- en nadelen van 'Internet-censuur'. Het voorstel is inmiddels binnen het Amerikaanse parlement in moeilijkheden geraakt, omdat het zo'n ruime strekking heeft dat het zijn doel voorbij dreigt te schieten.

IN NEDERLAND heeft de Tweede Kamer in april reeds zonder veel ophef een verregaande aanscherping van de strafwet aangenomen. De bedoeling van de indiener, de vorige minister van justitie Hirsch Ballin, was puur privé bezit van kinderporno strafbaar te stellen. Ook al had de Raad van State terecht bedenkingen over zo'n verregaande inbreuk op de privacy. De huidige minister van justitie, Sorgdrager, heeft inmiddels duidelijk gemaakt niet al te moeilijk te willen doen „als iemand in zijn huis een aantal foto's of banden heeft, heel duidelijk voor zichzelf“. Volgens de bewindsvrouw dient het strafrecht pas in werking te treden bij aanwezigheid van een 'externe connotatie'. Dat heeft voor de elektronische gegevensverwerking weinig betekenis, want als iets kenmerkend is voor de door het kabinet aangeprezen 'multimediamaat-schappij', dan is het een 'externe connotatie': communicatie, de elektronische snelweg.

Kenmerkend voor Internet is immers dat de gebruiker een zoeker is; wat er op zijn computerscherm verschijnt is niet opgedrongen maar opgevraagd. Kinderporno boezemt terecht algemeen afschuw in maar wat de aanpak van de elektronische variant zo moeilijk maakt, is dat het al gauw leidt tot vormen van politiecontrole die een 'verkillende werking' kunnen hebben op allerlei andere particuliere gegevensstromen en daarmee het nieuwe medium in de kiem dreigen te smoren.

Zelfregulering is een voor de hand liggend alternatief. Internet is zo ingewikkeld dat het in toenemende mate alleen bruikbaar is via speciale toegangverschaffers. In Nederland is opgeroepen tot een soort elektronische burgerwacht om excessen te weren, niet alleen kinderporno maar ook racistische of gewelddadige 'nieuwsgroepen'. Vanuit de Internet-wereld wordt er op gewezen dat dit soort berichtenverkeer ook allerlei aanknopingspunten oplevert voor de aanpak van extremistisch geweld. Hetzelfde geldt overigens voor kinderporno.

HET AFSLUITEN van bepaalde gebruikers of aanbieders verschuift het probleem van de Internet-censuur alleen maar van de overheid naar de particuliere dienstverleners. In het Amerikaanse debat over kinderporno heeft senator Patrick Leahy gewaarschuwd tegen het gevaar dat op deze manier „het publieke debat en het direct toegankelijke materiaal in de elektronische ruimte zal worden bepaald door de aanbieders en niet door de gebruikers van deze geweldige hulpbron“. Hij zoekt het alternatief vooral in nieuwe technische snufjes die ouders in staat stellen om bepaalde gebieden op Internet voor hun kinderen te blokkeren, trefwoorden af te schermen of tijdgrenzen te stellen.

Waterdicht is dit niet, al was het alleen omdat Internet voortdurend buiten de gebaande wegen om nieuwe paden ontwikkelt. De discussie over kinderporno en extremisme (en te denken valt ook aan de auteursrechtelijke piraterij) laat in elk geval zien dat het predikaat van Internet als „the largest working anarchy“ onder druk staat. Het handhavingstekort is evident, maar opmerkelijk is vooral dat de behoefte aan normen ook in de vrije elektronische ruimte kennelijk onstuitbaar is. Dat maakt de nieuwe media mede tot zo'n boeiende ontwikkeling. Duidelijk is wel dat de oude voorbeelden ontoereikend zijn. De elektronische snelweg leidt naar nieuwe grenzen.

(Van onze redactie economie) PAR 19-Q
HOOFDDORP - Microsoft verwacht in Nederland binnen een jaar 320.000 exemplaren van het nieuwe besturingssysteem Windows 95 te verkopen. De mogelijkheid zeer goedkoop van Internet gebruik te maken, is volgens P. de Smedt van Microsoft Benelux een extra stimulans. „Internet krijgt daarmee net zo'n impact op de pc-wereld als Windows vier jaar geleden.“

Het Nederlands is een van de twaalf talen waarin Windows 95 direct wordt uitgebracht. De Smedt verwacht dat twintig procent van de 1,6 miljoen Nederlandse Windows-gebruikers binnen een jaar het nieuwe besturingssysteem kopen. In augustus 1996 zal zeventig procent van de nieuwe computers met Windows 95 zijn uitgerust.

Microsoft heeft geen advies voor de prijs van het pakket; die mogen de distributeurs en winkeliers bepalen. A. van Balgooi, adjunct-directeur Benelux, denkt dat de prijs rond de tweehonderd gulden zal liggen. „We verwachten op straat een forse concurrentiestrijd.“

De mogelijkheid vanuit Windows 95 zonder extra software met Internet te bellen, is - afgezien van de snelheid en de gebruikersgemak van het besturingssysteem - het verkoopargument. De toegang wordt geboden via Microsofts eigen Microsoft Network (MSN), een soort Internet-kloon. Hierop is alleen door

het bedrijf goedgekeurde informatie beschikbaar.

Internet kent geen beheerder. „Microsoft Network schept orde, veiligheid en betrouwbaarheid in de chaos die wereldwijd communiceren en informatie verzamelen nu is.“ aldus De Smedt. MSN zal gestructureerde informatie bieden, officiële teksten en goedgekeurde public-domain software.

De Amerikaanse klant moet, afhankelijk van de mate van gebruik, voor de toegang tot MSN 3,33 tot 19,95 dollar per maand betalen. Nederlandse tarieven zijn nog niet bekend. De Smedt schat dat MSN na een jaar een miljoen gebruikers over de hele wereld zal tellen.

Hoewel de hoogste man bij Microsoft Benelux het wat lacherig wegwuift, wordt Microsoft daarmee een belangrijke raider op de markt van Internet-aanbieders - naast ideële instellingen als XS4All ook KPN met Planet Internet. Niet alleen in de VS, ook in Nederland gaat het bedrijf stun-

Justitie stelt onderzoek in naar mogelijk racisme op Internet

Van onze medewerker
Francisco van Jole
AMSTERDAM

Justitie gaat onderzoeken of enkele gebruikers van De Digitale Stad zich schuldig hebben gemaakt aan racisme. De actie volgt op een aangifte door de stichtingen Magenta en Nederland Bekent Kleur. Het is voor het eerst dat de vrijheid van meningsuiting op het wereldwijde computernetwerk Internet in Nederland aan justitieel onderzoek wordt onderworpen. De Digitale Stad is een lokale Amsterdamse tak van het computernetwerk.

Uit het justitieel onderzoek moet mogelijk niet alleen duidelijk worden of er sprake is van racisme maar ook of, indien er sprake is van een misdrijf, het bestuur van De Digitale Stad verantwoordelijk kan worden gesteld voor het gedrag van individuele gebruikers.

De gewraakte passages komen voor in een elektronische discussie waaraan enkele tientallen gebruikers deelnemen en die als thema de 'multiculturele samenleving' heeft. Een van de deelnemers is de Rotterdammer R. V., die bij voortduring

Meldpunten voor kinderporno en racisme op Internet

Van onze verslaggever **Ac 21/9**

HILVERSUM — Gebruikers die zich storen aan de vele racistische teksten en het uitgebreide aanbod van kinderporno op het computernetwerk Internet kunnen dat binnenkort melden. Dat heeft voorzitter F. Rodriguez van de Vereniging van Internet Providers zaterdag in het televisieprogramma 2Vandaag gezegd.

Op het mondiale, vrij toegankelijke computernetwerk Internet zijn racistische teksten en symbolen ruim voorhanden. Een week geleden kondigde justitie in Amsterdam al aan te gaan onderzoeken of ze daar een stokje voor kan steken. Justitie heeft dan met name zeggenschap over wat binnenkomt via De Digitale Stad, de Amsterdamse tak van Internet.

Volgens Rodriguez moeten twee werkgroepen de meldingen na binnenkomst doorlichten en bepalen wat wel en niet meer kan. Wat hem betreft hebben de gebruikers het laatste woord.

Veilig surfen voor kinderen

De bescherming van de tere kindertel staat sterk in de belangstelling in de Verenigde Staten. Waren het enige jaren geleden nog de satanische teksten van hardrockgroepen die de gemoeieren in beweging brachten, nu zijn het de sex-sites op Internet.

Niet iedereen is er namelijk van overtuigd dat zijn kind zomaar plaatjes van blote vrouwen op de familiecomputer moet kunnen downloaden. En ook niet iedereen is ervan overtuigd dat volwassen mannen plaatjes van blote kinderen moeten kunnen binnenhalen.

SafeSurf, een organisatie van Amerikaanse online-ouders, stelde daarom voor om een systeem te introduceren dat kinderen verhindert kennis te nemen

vanijng stelling neemt tegen de heersende 'politiek correcte' meningen aangaande dit thema. Op 20 juli sloot hij een bijdrage af met een citaat van het Horst Wessel-lied. V. wordt in de discussie gesteund door een andere gebruiker die zich eveneens discriminerend uitlaat over minderheden.

De Digitale Stad weigerde gehoor te geven aan het verzoek van de anti-racistische stichtingen om de omstreden bijdragen van het systeem te verwijderen. De stichtingen deden daarna aangifte bij Justitie. Volgens woordvoerder J. Flint van De Digitale Stad is het discussiesysteem slechts een communicatiemedium. 'Wij geven door wat anderen zeggen. Het probleem is dat de discussies vaak het karakter hebben van een gesprek, maar ondertussen wel zwart op wit staan. Sommige mensen hechten daardoor meer gewicht aan de bijdragen.' Het is volgens Flint niet alleen onbegonnen werk de bijdragen vooraf te keuren maar principieel ook ongewenst.

De klagers zien DDS echter als een uitgever die verantwoordelijk is voor de inhoud van de berichten die beschikbaar worden gesteld. Overigens worden op het systeem alle teksten van gebruikers automatisch beschikbaar gesteld en is er geen sprake van goedkeuring of selectie. Het justitieel onderzoek zal wellicht uitwijzen of De Digitale Stad aangemerkt kan worden als een 'openbare ruimte', zoals een cafe, waarvan de eigenaren geen verantwoording dragen voor het gedrag van bezoekers. De juridische status van dergelijke systemen is verre van duidelijk. Gebruikers van De Digitale Stad dienen zich namelijk wel als 'lid' aan te melden, maar die procedure is voornamelijk van technische aard.

Het probleem reikt overigens verder dan De Digitale Stad omdat de discussiebijdragen via aangesloten computernetwerken over Internet verspreid worden.

De aangifte heeft daardoor mogelijk verstrekkende gevolgen. In de Verenigde Staten zijn al eerder rechtszaken aangespannen wegens smaad. Onlangs besliste een Amerikaanse rechter dat een elektronische dienst alleen als 'uitgever' kan worden aangemerkt als de dienstverlener zich actief met de inhoud van berichten bemoeit.

van World Wide Web pagina's met schadelijke inhoud. De aanbieders van dergelijke pagina's zouden zelf labels op hun pagina's moeten plaatsen die waarschuwen voor de kind-onvriendelijke inhoud. Speciale software moet er vervolgens voor zorgen dat kinderen de toegang geweigerd wordt tot de gelabelde sites.

SafeSurf benadrukte in een verklaring dat het niet de bedoeling is om censuur op Internet te stimuleren. Zelfregulerend gedrag van de informatie-aanbieders en ouderlijk toezicht op de kleine gebruikers moeten juist voorkomen dat de overheid censurerende maatregelen treft. Inmiddels zijn vier grote informatiediensten, waaronder CompuServe, druk aan het studeren op de installatie van filters die het

Moet een Internet-provider kinderporno gaan weigeren?

Van een onzer verslaggeefsters
Het is zo'n mooi idee. Een nieuwe, nog onontgonnen wereld waarin nu eens niet de overheid of andere controlerende instanties de dienst uitmaken, maar waarin de burgers zelf bepalen wat de regels zijn. Internet, het wereldwijde computernetwerk, is wel eens vergeleken met het wilde westen, want op Internet maken alleen de gebruikers uit wat wel mag en wat niet.

Toch is Internet de afgelopen maanden juist om die reden in opspraak geraakt. Vanuit verschillende hoeken stegen alarmsignalen op van groeperingen en personen die zich ernstig zorgen maken over 'vervuiling'. Want behalve politiek correcte discussiegroepjes hebben inmiddels ook andere gebruikers het netwerk ontdekt, die bijvoorbeeld zo hun racistische denkbekenden verspreiden. De relatieve anonimiteit van het netwerk (een gebruiker kan zich onder eigen gekozen pseudoniem aanmelden) zou dit in de hand werken.

Voor het eerst stapten deze maand twee anti-racisme organisaties, Magenta en Nederland Bekent Kleur, naar de rechter om een vermeende Internet-racist aan te klagen. En dat is nog niet alles. Volgens het computerblad Modem Magazine zou het netwerk ook 'op grote schaal' misbruikt worden voor de verspreiding van kinderporno. Elke Internet-gebruiker kan 'meer dan honderd kinderporno-foto's zonder veel moeite van het net halen', zo meldde het blad vorige week. De beer was los.

Volgens de Rotterdamse hoogleraar informatica en recht R. de Mulder, is het dan ook 'hoog tijd dat justitie eindelijk eens wakker wordt'. De Mulder vindt dat justitie niet alleen de gekken moet aanpakken die de ongewenste informatie op het net zetten, maar ook de Internet-providers, die hen de toegang tot het net verschaffen. De Mulder: „Het is heel simpel. Als een kioskhouders aansprakelijk kan worden gesteld voor de blaadjes die hij in zijn kiosk heeft staan, waarom zou een Internet-provider dan niet aansprakelijk kunnen worden gesteld voor de nieuwsgroepen die hij aanbiedt?\" De Mulder wil daarbij wel onderscheid maken tussen e-mail (elektronische post te vergelijken met een brief) en de openbare informatie die wordt aangeboden via nieuwsgroepen op Internet. De Mulder: „Voor e-

mail geldt het briefgeheim, daar mag niemand aankomen. Maar uitlatingen in de nieuwsgroepen of *homepages* zijn net zo openbaar als het aanplakken van een poster op de openbare weg. De provider moet daarop toezicht houden en daarin zelfs actief vooraf selecteren. Bij een nieuwsgroep met een naam als 'alt.sex.pedophilia' weet je waar het over gaat. Die moet je als provider weigeren.\"

De Mulder staft zijn uitspraken aan art. 137 en art. 240 uit het wetboek van strafrecht. „In dat laatste artikel staat dat een ieder die zich inlaat met de verspreiding, de openbare tentoonstelling, de invoer of doorvoer van kinderporno, zich schuldig maakt aan een zedenmisdrijf, en dat is precies wat de providers doen\". Het klinkt simpel, maar zo eenvoudig is het volgens Ted Lindgreen, directeur

Nieuwsgroepen zijn net zo openbaar als reclame-affiches

van Internet-provider NL-net, niet. „Wij krijgen dagelijks ruim 500 megabyte aan nieuws door ons systeem. Het is onmogelijk om dat allemaal te controleren. Bovendien hebben we geen controle over *homepages* en discussiegroepen die vanuit andere landen op het net zijn aangesloten maar die wel vanuit Nederland te raadplegen zijn.\" Ook Felipe Rodriguez, van XS4all en sinds kort voorzitter van de NULP, een organisatie voor Internet Providers, is het niet met De Mulder eens. Rodriguez: „Door die hele hausse tegen kinderporno op het net die er nu is ontstaan, worden wij gedwongen om censuur toe te passen op onze nieuwsgroepen. Dat is niet waar wij voor zijn. Wij zijn niet meer dan een deur die toegang verschaft tot een virtuele maatschappij en daar gebeuren helaas dezelfde dingen als in de echte maatschappij. Dat is misschien vervelend, maar dat is niet onze schuld. Het zou onzinnig zijn om die deur daarvan de schuld te geven.\"

De technische mogelijkheden om nieuwsgroepen vooraf te screenen, zoals De Mulder voorstaat, bestaan wel maar zijn op dit moment nog niet erg geavanceerd. Met behulp van een elektronisch 'filter' kun je berichten

doorlopen. Zo kun je bijvoorbeeld alle berichten waarin het woord 'Hitler' voorkomt uifilteren. Het is alleen de vraag hoe effectief dit middel is. Lindgreen: „Op die manier zou je ook hele integere studies over het Derde Rijk uifilteren. Bovendien zijn die racisten ook niet gek, die verzinnen gewoon een andere term.\"

Behalve het praktische probleem is er ook nog een principiële bezwaar. Lindgreen: „Ik wil als provider niet op de stoel van justitie gaan zitten. Als een gebruiker bij mij een klacht indient dan gaan we daar serieus mee om en doen we eventueel aangifte bij justitie. Maar wij zullen nooit zelf vooraf controleren.\" Ook Rodriguez is dat eenszins van plan. Wel wil hij zo snel mogelijk een platform oprichten waar Internet-gebruikers dit soort gevallen kunnen melden zodat er, in samenwerking met justitie, kan worden opgetreden. Rodriguez: „Als we wat willen regelen op dit gebied, dan moet dat uit de Internet-gemeenschap zelf komen, en niet van bovenaf worden opgelegd. Het netwerk is zelfregulerend. Zo is het van het begin af aan geweest, dat is juist de kracht van Internet.\" Ook dr. Nico Eijk, van het Instituut voor informatierecht, heeft zijn bedenkingen tegen de kruistocht van De Mulder. Hij vindt de discussie bovendien 'een non-onderwerp'.

Eijk: „Het aanbod van kinderporno op Internet maakt nog niet eens één procent uit van het totale nieuwsaanbod. Het ligt niet open en bloot op straat, je moet er echt naar op zoek gaan.\" Eijk wil vooral voorkomen dat er een soort cyber-politie op Internet wordt losgelaten die de nieuwsgroepen controleert. „Het zou zonde zijn om alleen vanwege die paar incidenten de vrijheid van meningsuiting op het net op die manier in te perken.

Eijk ziet de rol van de provider als die van *common carrier* (te vergelijken met de PTT en haar telefoonlijnen), waarvan redelijkerwijs niet verwacht kan worden dat zij toezicht houdt op alle informatie die via haar netwerk loopt. Vooraf censuur toepassen op de inhoud van de nieuwsstroom is bovendien niet iets wat binnen de Nederlandse traditie past, vindt Eijk. „Het belangrijkste is dat we eerst de ware dimensie van het probleem achterhalen en dat we niet meteen gaan roepen, zoals in de Verenigde Staten, dat de censuur weer moet worden ingevoerd.\"

TR 25/0

EMNGT 5-8-'95
Nieuwsbrief
e.k.l.a.
me a a

SafeSurf-systeem kunnen uitvoeren.

Meer informatie <http://www.safesurf.com/wave/>

INTERNET: PÉDOPHILIE À LA DEMANDE

Une de nos consœurs de RTL le dévoilait hier soir : quatre des 5.800 conférences d'Internet sont consacrées à la pédophilie. Elles contiennent des images et photos particulièrement choquantes, ainsi que des messages narrants des expériences vécues avec des enfants ! Cette découverte a été faite par hasard par un informaticien. Selon notre consœur, il n'existerait pas de catalogue de la collection disponible sur Internet, mais des réseaux parallèles se seraient développés, pour l'échange de photos et de cassettes du même type. C'est la première fois que pareilles pratiques sont signalées en Belgique, et, au cabinet du ministère de la Justice, interrogé par RTL, on avoue n'en connaître l'existence que depuis quelques jours. D'ores et déjà, on planche sur des mesures qui permettraient de les interdire.

L.D.H. 31.08.95

Zelfregulering gebruikers moet Internet schoonhouden

1/11 29/10/95

DE laatste jaren is er een grenzeloze elektronische informatievoorziening ontstaan. De naam is Internet. Internet bestaat nu al uit tientallen miljoenen mensen die met elkaar communiceren en informatie uitwisselen. Er is echter ook een kleine minderheid die schokkende en soms illegale boodschappen op Internet zet.

De vrijheid van meningsuiting staat bijzonder hoog in het vaandel van de gemiddelde Net-gebruiker. Dat neemt niet weg dat er gevallen zijn waarin sprake is van oproepen tot geweld, intimidatie en discriminatie. Een voorbeeld vormen ook de recente berichten over kinderporno op Internet. De Net-gemeenschap dient haar leden daartegen te beschermen. Dit dient in de eerste plaats te gebeuren door zelfregulering, vooral omdat de bestaande regulering hier tekort schiet.

Het Net heeft zijn eigen sociale conventies en dynamiek. Er is al een vrijwillige fatsoenscode - de netiquette - maar daarmee zijn nog niet alle problemen opgelost. De bescherming van net-gebruikers tegen bepaalde uitlatingen mag er niet toe leiden dat censuur wordt ingesteld of bepaalde gebruikers worden geweerd. Als er maatregelen worden genomen, dan altijd achteraf, op basis van concrete gevallen en binnen een door de netgemeenschap te bepalen kader.

De lezer denkt nu misschien: wat doen ze moeilijk. Dit is toch alle-

maal al geregeld in de Nederlandse wet? Het Internet is toch een gewoon communicatiemedium als bijvoorbeeld radio, TV, telefoon en krant?

Dat is nu juist niet het geval. Het Internet is een geheel ander medium en veel meer dan een technische infrastructuur van aan elkaar gekoppelde computers. Het is een nieuwe sociale en internationale samenlevingsvorm. Daarvoor moeten nieuwe definities en structuren worden ontwikkeld.

Netgebruikers staan zeer terug-

komen voor een Grote Schoonmaak. Er is een grijs gebied van organisaties die geheel binnen de (Nederlandse) wet opereren en er toch een duidelijk discriminerend gedachtegoed op nahouden. De CD heeft iets tegen minderheden, de SGP kan niet overweg met vrouwen en de Islamitische Omroep heeft het niet begrepen op homo's.

Dat soort discriminatie moet worden bestreden door de opvattingen van deze organisaties en partijen in discussie te gaan, in plaats van hen van het Internet te weren.

Bovendien wordt er verschillend gedacht over wat discriminerend is en wat niet. In de VS zijn sommige ideestromingen uit den boze omdat dat ze niet 'politiek correct' zijn. Voorkomen moet worden dat dat op het Net ook gaat gebeuren.

Het Net biedt mensen de gelegenheid kennis te nemen van andere leefstijlen en andere zienswijzen. deel te nemen aan virtuele gemeenschappen met totaal andere normen en waarden dan waarin men in de fysieke wereld woont of is opgegroeid. Dat is een ontzettend waardevolle eigenschap van het Net, en die moet worden behouden.

Anderzijds maakt het Net het door haar digitale aard mogelijk de plekken van het kwaad (zoals door verschillende mensen verschillend gedefinieerd) zelf te vermijden. Er is software ontwikkeld die het ouders mogelijk maakt bepaalde World-

Wide-Web pagina's af te screenen voor de nieuwsgierige blikken van hun kinderen. Ook maakt men al jarenlang veelvuldig gebruik van 'kill-files' waarmee men naar keuze selectief auteurs of onderwerpen kan weren van het eigen computerscherm.

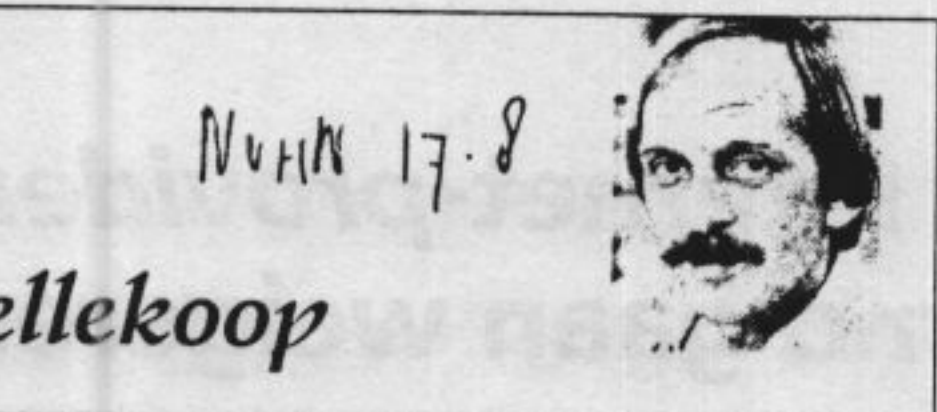
Tot nu toe hebben we vooral een pleidooi gehouden voor de vrijheid van meningsuiting. Hoe stellen we ons de zelfbescherming concreet voor? Wanneer moet er worden ingegrepen tegen berichten van intimidatie en geweld, en door wie?

Internet-bedrijven hebben geen enkele verantwoordelijkheid voor de berichten van de gebruikers, net zoals de PTT dat niet heeft voor de telefoongesprekken die worden gevoerd. Internet-aanbieders behoren gezamenlijk de toegang tot het netwerk. Ze zijn de deur naar de informatievoorziening. Censuur door (Internet)bedrijven is om principiële redenen ongewenst. Ze zijn geen uitgever, plegen geen redactie, filteren de informatie-stroom op geen enkele manier.

Praktisch is dat ook welhaast onmogelijk. Dagelijks verschijnen honderdduizenden berichten en vele honderden nieuwe diensten op Internet. Dat neemt niet weg dat er bepaalde plekken op Internet zijn die wel degelijk een redactionele omgeving vormen en waaraan wel inhoudelijke eisen mogen worden gesteld. Over die plekken moet snel duidelijkheid komen.

Er zijn vele tientallen landen aangesloten op Internet, elk met een eigen wetgeving en een eigen cultuur. Wat in Nederland is verboden, is dat in andere landen niet, en omgekeerd. Die landen zijn niet duizenden kilometers, maar slechts een toetsaanslag hiervandaan. Het Internet gaat over landsgrenzen heen en is daarom niet of nauwelijks via nationale wetgeving te reguleren.

Nationale wetgeving biedt de Internet-gebruiker enerzijds twijfelachtige bescherming - sommige

NUMM 17.8

Vellekoop

Inter-net niet

Laat ik om te beginnen erkennen dat ik het talent en de toewijding mis om met computers iets te presteren dat ingewikkelder is dan het tikken van een stukje als dit. Het toetsenbord kan ik met twee vingers

bedienen en de echte deskundigen hebben mij een aantal simpele handelingen geleerd waardoor de vruchten van mijn vijlt in het geheugen van een computer terecht komen.

Verder bezit ik een soort simpel receptenboekje waardoor het mij lukt een dergelijk apparaat thuis aan de praat te krijgen. Via een serie handelingen die ik

nauwelijks begrijp, doch trouwhartig uitvoer, lukt het zo zelfs om mijn thuiswerk door te seinen naar de voortreffelijke onderneming die dit dagblad uitgeeft.

Een andere receptuur helpt mij bij het volbrengen van mijn absolute hoogstandje, waarbij ik een schijfje in het apparaat stop. Na plusminus een uur noeste arbeid en veel demoraliserende kreten op het scherm over 'errors' en 'bad commands' lukt het dan soms om de gegevens van zo'n flop in het geheugen te pompen.

Na aanvullend telefonisch con-

sult bij een kenner is zelfs het omgekeerde wel eens gelukt, al moest de ontvanger van dit schijfje vervolgens een reeks kunstgrepen uit de hogeschool van de informatica toepassen om het terug te lezen. Desondanks doorstroomde mij het warme gevoel dat hoort bij een topprestatie.

Aan zo iemand is Internet uiteraard niet besteed. Ik luister vol ontzag toe als kenners mij melden dat ze nog even moeten kijken of er E-mail (spreek uit iemeel) voor ze is. En dan de mogelijkheden! Een wereld van kennis ligt er voor je open. Wil je iets weten uit het elektronisch archief van de universiteit van Philadelphia? Met Internet ben je daar zo, wordt mij verzekerd. Tegenover dit soort lofzangen durf ik natuurlijk nauwelijks toe te geven dat ik geen enkele belangstelling heb voor de onein-

dige bronnen van kennis en vermaak, die de elektronische snelweg mij kennelijk biedt. Ik snap er natuurlijk het fijne niet van, maar het lijkt verdacht veel op de radio-amateurs die vol vuur vertellen over het contact met een Chinese soortgenoot. Die spreekt nauwelijks Engels en heeft verder ook niets te melden, maar het contact was heel mooi.

Het is een rampzalig conservatisme, maar ik mag de informatie graag wat overzichtelijk opgediend krijgen. Daarom ben ik zo gek op kranten. Daar is een doorgaans bekwaame redactie bezig geweest om uit die oceaan van feiten en meningen een selectie te maken die voor mij te behappen is. Natuurlijk weet ik beter dan wie ook hoeveel interessante zaken nooit de krant halen, maar ik koester me in de behaaglijke gemakzucht van iemand die de belangwekkende feiten voor zich laat uitkiezen en voorkauwen.

Bovendien vallen kranten en tijdschriften mij slechts beperkt lastig met dingen waarmee ik niet geconfronteerd wil worden. Stel dat ik niet zo'n liefhebber ben van racistische propaganda of van kinderporno - en menigmaal staat mijn pet daar inderdaad niet naar - dan kan ik de meeste dagbladen zonder argwaan openslaan.

Kom daar maar eens om op Internet. Want dat is geen dagblad, maar de hele kiosk, en inclusief de plank die in een nette winkel te hoog zit om bereikbaar te zijn voor jeugdige kijkers. Als ik de recente berichten goed heb begrepen kan ik met mijn huiscomputertje volkomen argeloos gaan snuffelen achter een adres met onschuldige codes als sm.sex.xxx in de verwachting daar een weerbericht aan te treffen en vervolgens zit ik pardoos te kijken naar taferelen of teksten die ernstig aanstoot geven.

Ik zal maar eerlijk bekennen dat ik niet erg ongerust ben over die mogelijkheid, al veronderstel ik dat de meeste kinderen tien keer sneller dan ik zullen ontdekken waar de elektronische stoutigheden verstopt zitten. Dat

Om die reden is het nodig om tot een aantal minimale regels te komen die door de Net-gebruikers zelf breed worden gesteund en op overtrekking waarvan concrete sancties staan. Die sancties moeten worden uitgevoerd door nog aan te wijzen organisaties en personen uit de Internet-gemeenschap zelf.

Om hiermee meteen een begin te maken wordt alvast een meldpunt geweld en discriminatie in het leven geroepen. Verder zal de 'gehele' Nederlandse Net-gemeenschap om advies worden gevraagd over een vorm van minimale interne regelgeving.

Marcel Bullinga
Felipe Rodriguez

Bullinga is woordvoerder van de Digitale Burgerbeweging Nederland DB.NL en auteur van *Spinnen in het digitale Web*.

Rodriguez is voorzitter van de branchevereniging van Internet providers NLIP en directeur van de stichting xs4all Internet

Open karakter netwerk mag niet verloren gaan

landen hebben een wetgeving die ronduit discriminerend is - anderzijds biedt het te weinig bescherming. Een Internetter kan gemakkelijk en anoniem uitwijken naar een ander land en op die manier de gevolgen van zijn daden ontlopen.

Zo heeft de Nederlandse CP'86 zijn Web-pagina op de computer staan van een Amerikaanse Internet-aanbieder, omdat de vrijheid van meningsuiting daar veel ruimer wordt geïnterpreteerd dan in Nederland (met uitzondering van pornografische uitingen).

Bestaande regels schieten voor Internet tekort

Het Net heeft zijn eigen sociale conventies en dynamiek. Er is al een vrijwillige fatsoenscode - de netiquette - maar daarmee zijn nog niet alle problemen opgelost. De bescherming van net-gebruikers tegen bepaalde uitlatingen mag er niet toe leiden dat censuur wordt ingesteld of bepaalde gebruikers worden geweerd. Als er maatregelen worden genomen, dan altijd achteraf, op basis van concrete gevallen en binnen een door de netgemeenschap te bepalen kader.

De lezer denkt nu misschien: wat doen ze moeilijk. Dit is toch alle-

zal ongetwijfeld krassen maken op hun tere zieltjes, maar ik ben bang dat die door toedoen van vroegwijze leeftijdgenoten en ouderwetse media al niet meer helemaal onbezoedeld zijn. De roep om ingrijpen door de overheid, of liever nog door de organisaties die aan de toegangspoorten van Internet hun centjes verdienen, moet niet verhoord worden. Wie strafbare dingen op het net zet, moet maar verklikt worden door de liefhebbers die dat vaststellen. Het gaat immers om de strafbaarheid van racistische uitingen of misbruik van kinderen en niet om het medium dat daarvoor wordt misbruikt. De vrijheid van drukpers wordt gelukkig ook niet terzijde geschoven omdat sommige smerigheid drukken. En verder voorzie ik dat het met Internet nooit echt wat wordt als de bestialiteiten bij wijze van spreken zij aan zij verschijnen met nieuwe inzichten over de opbouw van de materie. Eigenlijk wordt het pas echt wat als mijn vertrouwde kranten en tijdschriften helemaal op Internet staan. Gewoon alles netjes geselecteerd en toegelicht door bekwaame journalisten.

En dan nog zal ik dat stuk papier met de geur van drukinkt ernstig missen.

IMBELICKPUNT

Porno aus dem Computer?
US-Senat neemt Internet ins Visier

Von Gerti Schön (Washington)

Auf einer ihrer Surftouren durch das Computernetz Internet hatte die 15-jährige Donelle eine markante Begegnung: Bei einer Telefonkonferenz lud einer der Gesprächspartner namens Bill sie in seine elektronischen Privatgemächer ein. Dort mußte sie zuerst ihre Adresse abgeben. Nach ein paar Tagen kam Bill zur Sache: Er wollte wissen, ob sie sich die Beine rauiere, welche Größe ihr BH habe und schließlich, ob sie ihm "einen blasen" würde. Ein paar Tage später saß er vor ihrer Haustür und wartete auf sie. Donelles Mutter rief die Polizei.

pornographischen Materials angehe das gilt auch für terroristische oder neonazistische Hetzschriften, sei eine Geheimhaltung ohnehin "sehr begrenzt", weil man die Wege über das Computernetz recht einfach zurückverfolgen könne. Den Eltern der betroffenen Kinder indes hilft das nicht viel weiter. "Was mich aus der Fassung bringt ist die Tatsache, daß ich mir der Gefahren, die mit diesem Online-Geplauder verbunden sind, nicht bewußt war, und auch nicht des Ausmaßes an pornographischem Material, das für jeden per Computer und Modem verfügbar ist", gab eine der Mütter zu Protokoll. Wieviel schmutzige Wäsche tatsächlich im Internet gewaschen wird, ist letztlich unklar. Das Time-Magazin hatte im Juli eine inzwischen heftig angegriffene Studie der Carnegie Mellon University vorgestellt, nach der 83 Prozent der Bilder, die im allgemein zugänglichen Usenet verfügbar sind, pornographisch seien. Inzwischen hat sich das Magazin von seinen eigenen Story distanzieren und berichtet von anderen Schätzungen, die bei weniger als einem Prozent liegen. Vertreter der Industrie wandten sich in dem Senats-Hearing ebenfalls gegen ein eigenes Gesetz. Man arbeite bereits an einer Software, die Eltern in ihre Geräte einbauen könnten und die nicht einwandfreies Material herausfiltert. Erste Produkte heißen etwa "Net Nanny" oder "Cybersitter". Das ganze könnte ähnlich dem sogenannten V-Chip funktionieren, der vor gewalthaltigen Filmszenen im Fernsehprogramm warnen soll. Außerdem wird ein Falblatt herausgebracht, das Eltern berät, wie sich ihre Kinder online am besten vor unerwünschten Angeboten schützen können. Für Kommunikationswissenschaftler Noam ist in der Diskussion "auch etwas amerikanische Prüderie dabei". Gebe es ein eigenes Gesetz, sei dies für die Kids erst recht ein Anreiz, sich in die verbottenen Netze einzuklinken. In der Regel sind sie ihren Eltern in der Anwendung der neuen High-tech-Möglichkeiten ohnehin weit voraus. So meinte das "Cyberporno-Opfer" Donelle außerhalb des Senats-Hearings. "Ich würde niemandem raten, nicht online zu gehen. Es ist 'fun'. Man lernt eine Menge. Man muß nur vorsichtig sein."

Mike Holderness rejects claims that pornography pervades computer networks

LAST WEEK, nine men in the UK were arrested and charged with using computers to distribute child pornography. The Daily Mail's report, headed "Internet police crack child porn network," was typical. Then the Daily Record proclaimed: "The filth that lurks on the information super-highway - The kids who can surf a sea of sex." Really?

Detective Inspector David Davis of the West Midlands Commercial Vice Unit, who headed the investigation, first told Channel Four News that the arrests were on suspicion of "publishing" pictures where others could find them, and later that they were for circulating them privately. A spokesman for West Midlands police "believes" the allegation relates only to private circulation. Mr Davis is on holiday.

Were the pictures "published" or not? Such distinctions may be irrelevant to the seriousness of the charges, but they are vitally important to the politics and media presentation of the Internet.

Do Internet services push porn at users? Consider the Internet's publishing medium, the World Wide Web. The Lycos search engine at Carnegie Mellon University in Pittsburgh had, by July 25, indexed the text of 5,533,140 World Wide Web pages. Searching on the word

"sex" produced 7,014 documents. Of the top hundred, 22 lead to "safer sex" information at the University of California, San Francisco. Only one of the 100 had pictures. The odds against finding a random pornographic image thus seem to be worse than 70,000:1.

Half a dozen search results contained references to the Web pages of Playboy and Penthouse magazines - often unobtainable - or to Hustler, which requires electronic payment before you can access it. The printed versions of these magazines are far more common than the electronic ones.

Of the other "hits", several exist specifically to spoof Lycos. One links to really bad fish jokes, while another reports:

400 SEX NOT FOUND
The requested URL
http://www.sex.htm does not exist.
Get a life.

Pornography is, however, publicly accessible in Usenet news (a small part of the Internet). Of more than 15,000 newsgroups, about 30 distribute "erotica". But you have to choose to go to them, and you can choose an Internet service provider that doesn't carry them.

Much is made of the percentage of Usenet "traffic" which is porn and indeed in June, 15 of the top 40 newsgroups, measured by

This person thinks it likely that "if Net users are not prepared to make a moral stand and show non Net users that we are really a normal, responsible group of people, then the overwhelming drive will be to restrict the Net." But the Internet is the medium not the message. The anonymous UK user says: "To blame the Internet for the pictures is like blaming the Highways Agency for the stuff the post person walks to your door."

Or, as US Senator Russ Feingold puts it: "There are those who will try to harm our children, either for profit or for even more perverse reasons... In trying to protect our children, we must recognise the Internet for what it is: simply a new way of communicating."

The problem of pornography for society as a whole is the same, however it is transported. And children will access pornography, almost no matter what "filters" are put in place. This author first saw "porn" at 12: airbrushed pictures the Guardian could now print, but shocking for the day, and a secret from the author's mother until this moment. And that, perhaps, is the reason for the hysteria: that whatever their own personal experience, adults like to look upon childhood as a time of innocence.

Mike Holderness can be e-mailed at mch@cx.computelink.co.uk

Verwarring in Amerika over regulering van nieuwe media

Van onze medewerker Francisco van Jole ROTTERDAM

In de Amerikaanse politiek is de verwarring over de digitale revolutie compleet. De afgelopen maanden werd het ene na het andere voorstel gepoepd om de nieuwe communicatiemogelijkheden te reguleren. Tot overmaat van ramp zijn er vervolgens door het Amerikaanse Congres verschillende wetten aangenomen die op geen enkele manier met elkaar te verenigen zijn.

Zo is er de Communications Decency Act die in juni door een overweldigende meerderheid in de Senaat werd goedgekeurd. Deze wet is een ongekend staaltje fatsoensrakkerij en perkt de vrijheid van burgers op de digitale snelweg vergaand in. De omstreden wet, die is ingegeven door beschikbaarheid van digitale pornografie, moet de elektronische verspreiding van 'onfatsoenlijk materiaal' tegen gaan.

Uit de tekst van de wet blijkt dat indier senator Exon geen flauw benul heeft van het karakter van communicatiemiddelen als Internet. Hij gaf later toe tot enkele dagen voor de stemming zelfs nooit op het computernetwerk rondgekeken te hebben. Zo wordt er in zijn voorstel nauwelijks onderscheid gemaakt tussen openbare en privécommunicatie.

De wet is dan ook enigszins te vergelijken met het toepassen van de regels voor omroepen op particuliere telefoongesprekken. Het voeren van een seksueel getint gesprek via Internet wordt strafbaar, ongeacht of het binnen of buiten de staatsgrenzen plaatsvindt.

Na de goedkeuring zetten critici, zoals burgerrechtenorganisaties, alles op alles om te verhinderen dat de wet ook in het Huis van Afgevaardigden aangenomen zou worden. Er werden meer dan honderdduizend elektronische handtekeningen verzameld.

Vlak voordat het Huis van Afgevaardigden op 4 augustus met zomerecces ging werd in dit deel van het Congres bijna unaniem een wetsvoorstel aangenomen dat lijnrecht tegenover de gewraakte Decency Act staat. De zogeheten Internet Freedom and Family Empowerment Act is gebaseerd op individuele verantwoordelijkheid in

plaats van staatstoezicht en wil juist voorkomen dat de overheid ingrijpt in het digitale verkeer. Gebruikers van de digitale snelweg worden gestimuleerd zelf maatregelen te nemen tegen ongewenste verschijnselen.

Voor de tegenstanders van censuur leek dit een overwinning. Totdat bleek dat op het allerlaatste moment nog een wijziging aan dit voorstel was toegevoegd. Deze wijziging druipt lijnrecht in tegen het voorstel zelf. Volgens de burgerrechtenorganisatie Voters Telecommunications Watch waren de meeste afgevaardigden niet op de hoogte van dit amendement. De wijziging werd eveneens goedgekeurd. En om weer andere redenen heeft president Clinton aangekondigd zijn veto uit te spreken over de wet.

Een commissie met vertegen-

worders van zowel de Senaat als het Huis van Afgevaardigden moet nu in september trachten de tegenstrijdigheden uit de voorstellen weg te werken en aldus één wet te creëren. Volgens waarnemers is dit een vrijwel onmogelijke taak.

Het grote probleem met de nieuwe regels is dat de politiek er maar niet in slaagt de status van de nieuwe media te bepalen. Vreemd is dat overigens niet want tot nu toe is die status voor vrijwel iedereen onduidelijk.

In het kort komt het probleem erop neer dat de nieuwe communicatietechniek iedere gebruiker de mogelijkheid geeft te doen wat tot nu toe praktisch was voorbehouden aan uitgever en omroepen. De vrijheid van meningsuiting van het individu is in de praktijk echter groter dan die van de massamedia.

Voor de laatste groep gelden allerlei beperkingen ten aanzien van fatsoen, objectiviteit en commercie. Internetgebruikers kunnen als individu in principe óók een miljoenenpubliek bereiken. De vraag is nu welke regels voor wie gelden. Moet

het individu zich houden aan dezelfde regels als de omroep of kan de omroep zich nu gaan beroepen op dezelfde vrijheden als het individu?

Niemand noemt het zo maar in feite is er sprake van een marxistische heilstaat op digitaal niveau: de produktiemiddelen zijn in handen van iedereen. In een op kapitalistische leest geschoeide samenleving geeft dat problemen. Daarnaast is de grens tussen privé en publiek domein vager dan ooit waardoor ook nog eens de eigendomsrechten ter discussie gesteld worden.

Want de discussie concentreert zich op het ogenblik weliswaar op pornografie maar de problemen reiken veel verder.

Voor het auteursrecht bijvoorbeeld gelden precies dezelfde controverses. Wie over de telefoon een liedje zingt, hoeft daarvoor geen gelden aan een auteursrechtelijke organisatie als Buma/Stemra af te dragen. Maar hoe zit het met particulieren die hetzelfde op Internet doen? Zijn die dan plotseling omroep?

Een motorfanaat die zijn hobby onder meer via Internet uitleeft, maakte vorige week bekend door fabrikant Harley-Davidson te zijn aangeklaagd wegens het ongeoorloofd gebruik van zijn logo en merknaam. 'Ze zeggen dat ze me beschouwen als een wereldwijde uitgever', luidde zijn verbaasde reactie.

Een marxistische heilstaat op digitaal niveau

Om het geheel nog ingewikkelder te maken is het nog maar de vraag of de overheid praktisch kan ingrijpen in ongewenste communicatie. Het kenmerk van Internet is immers dat het netwerk alle landsgrenzen en daarmee de lokale wetgeving, overschrijdt. Pornografie die in de Verenigde Staten strafbaar is, mag in Nederland en andere landen vrij verspreid worden. Die onderlinge verschillen leiden tot het verschijnsel van 'digitaal asielzoeken'. Actievoerders die in de Verenigde Staten een conflict hebben met de Scientology-sekte over de openbaarmaking van 'religieuze' materiaal hebben de gewraakte informatie uit voorzorg via Internet ondergebracht op een computer in de Volksrepubliek China. De advocaten van de sekte maken daar naar verwachting weinig kans met hun juridische acties.

Internet, het uitgebreide computernetwerk dat ruim twee jaar aan de gang is in Nederland, ondervindt zwaar weer. Want: pedofielen en racisten gebruiken het net in Nederland óók. En lúis worden er ernstige vormen van kinderporno op uitgewisseld (opa op badslippers die over een klein kind piest) en wordt er racistische taal op gekwakt (waarbij moslims en Marokkanen het moeten ontgelden). Het lijkt de echte maatschappij wel, dat Internet, inmiddels gaan er stemmen op om een censor in te stellen, maar anderen vinden dat juist weer de doodsteek voor Internet.

Wat zou er dán moeten gebeuren om Internet zuiver te houden? En wie is er eigenlijk verantwoordelijk voor de overtredingen?

Bericht uit de wereld waarin providers en gebruikers nog altijd de dienst uitmaken.

*Munna
23 + 1 - 22-8*

Door Héléne Schilders (hschild@xs4all.nl)

Dat is de integratie van moslims. Ze willen wel een nachtleidje ragen met je Nederlandse zus, maar als je naar hun zus kijkt, steken ze je neer. Opbouwwerkers noemen dit: affiniteit met eigen cultuur houden."

"Als de prijs die gewone mensen als ik moeten betalen voor een Marokkanenterrorist een arme samenleving is, dat we onze baan moeten inleveren, doe ik liever de Tweede Wereldoorlog nog eens over (als u begrijpt wat ik bedoel)."

Deze en meer van zulke uitspraken publiceerde de Rotterdammer R.V. het afgelopen anderhalf jaar in De Digitale Stad, een Amsterdamse tak van Internet. Ronald Eissens, bestuurslid van de anti-racisme stichting Magenta, probeerde R.V. via Internet van mening te doen veranderen. "Maar hij werd alleen maar erger. Later kreeg hij bijval van de Amsterdammer J.K. Kortgeleden plaatste R.V. het Horst Wessel-lied op het net. Dat was de druppel."

Eissens stuurde twee oproepen naar het bestuur van De Digitale Stad om de teksten van beide mannen van het systeem te verwijderen. Het bestuur gaf daaraan geen gehoor. Daarop deed Magenta samen met de organisatie Nederland Bekent Kleur aangifte van racisme. Het incident is het meest recente in een serie negatieve berichten over Internet, het computernetwerk waarop naar schatting veertig miljoen mensen over de hele wereld met elkaar communiceren. Via het net kan ook informatie worden opgevraagd uit databestanden. In Nederland werd Internet ruim twee jaar geleden toegankelijk voor particulieren. Inmiddels maken ongeveer 100.000 Nederlanders gebruik van het systeem.

aantal mensen discriminerende teksten heeft gepubliceerd op Internet. Niet of De Digitale Stad daarvoor aansprakelijk is."

Wórdt die kwestie in een eventuele rechtszaak wel aan de orde gesteld? "Het is veel te vroeg om daar antwoord op te geven," zegt De Graaff kortzellig. "Ik heb de zaak nog niet eens bestudeerd." De vraag waar het om gaat is: hebben Internet-aanbieders de juridische status van doorgeefluik of uitgever? In het laatste geval zijn de aanbieders verantwoordelijk voor de inhoud van de berichten, net zoals een uitgever van een krant of een omroep. Dat zou verstrekkende gevolgen hebben voor de providers. Dan moeten zij alle berichten vooraf bekijken en censureren.

Voor Ronald Eissens van Magenta bestaat er geen twijfel over: Internet-aanbieders zijn uitgevers. "De nieuwsgroepen op het net zijn een soort prikborden waar de hele wereld op kan kijken. De informatie op die prikborden wordt geplaatst onder beheer van de aanbieder. Als het zou gaan om een gesprek van één op één, zou ik er minder bezwaar tegen hebben. Dan hebben racistische uitspraken weinig invloed."

Met jurisprudentie zou Eissens 'helemaal niet ongelukkig' zijn, maar dat is niet het doel. Hij wil dat De Digitale Stad een moderator instelt die ingekomen berichten screent voordat ze op het net verschijnen.

Een van de argumenten van de providers is dat zo'n controle onuitvoerbaar is. Eissens: "Dit heb ik de afgelopen dagen al tien keer gehoord en ik heb tien keer geroepen: 'Geleuter!' De nieuwsgroep dds.multicult (multiculturele samenleving, de groep waarin R.V. en J.K. publiceerden-red.) is niet zo populair dat er honderden berichten

In Nederland loopt het zo'n vaart niet, is de uitkomst van een kleine enquête onder Nederlandse politieke partijen. "We zijn niet gelukkig met het aanbieden van ongein als kinderporno en racistische boodschappen, maar we hebben onvoldoende kennis om te weten hoe we het moeten aanpakken," zegt Maria Meijer, bij GroenLinks belast met juridische zaken. Gaat de partij kamervragen stellen over Internet? Meijer: "Ik weet niet of we over dit onderwerp zulke slimme vragen kunnen bedenken."

Willie Swildens van de PvdA wil de kwestie, evenals D66-Kamerlid Roger van Boxtel, deze week in haar fractie bespreken. "Ik ben bang dat dit het eerste hoofdstuk van een lang verhaal is," zegt ze. "Voordat je de status van Internet kunt bepalen, moet je weten hoe het systeem technisch in elkaar steekt. Vervolgens moet je bekijken of de wet nog wel toepasbaar is en, als je die aanpast, of er technische mogelijkheden zijn om de nieuwe regels weer te ontwerpen. Die aandacht voor techniek is een nieuw verschijnsel in de politiek. Verder is het maar zeer de vraag of je dit internationaal kunt oplossen. Maar we moeten het wel proberen."

Hella Vóute-Droste (VVD) heeft haar positie al bepaald: "Ik beschouw de providers als een doorgeefluik omdat ze niet van tevoren kunnen bepalen wat er wordt gepubliceerd. Als mensen tijdens controle achteraf stuiten op wetsovertreders, moeten die worden vervolgd. Het gebruik van anonieme namen zou je kunnen omzeilen door software te ontwerpen waardoor gebruikers zich eerst met hun echte naam moeten aanmelden bij de provider. Als providers meerdere maatregelen willen nemen, is dat aan hen. Ik geloof sterk in eigen verantwoordelijkheid. Er zijn al zoveel wetten. Bovendien gaat het om een kleine groep overtreders. Internet is een heel mooi communicatiemiddel en miljoenen mensen gebruiken het goed."

De VVD ziet veel toekomst in Internet als industrie. Net als Joost Flint van De Digitale Stad: "Ik denk niet dat Justitie overhaaste stappen zal nemen in de zaak die er nu ligt. Volgens mij beseft de overheid namelijk goed dat Internet zich verder moet ontwikkelen. Over een paar jaar zitten in Nederland enkele miljoenen mensen op het net. Dat kan heel gunstig zijn voor de economie: nieuwe banen, snel zaken doen. Daarnaast heeft Internet een belangrijke educatieve functie, want je kunt 's ochtends een cursus volgen in Japan, 's middags in Duitsland en 's avonds in Amerika."

Ondertussen neemt de Internet-gemeenschap de zaak hoog op. Ingrepen van bovenaf tasten

het vrije karakter van Internet aan, protesteren gebruikers.

"Dat vind ik gebrál," zegt Ronald Eissens van Magenta. "Ik heb niet het idee dat mensen op Internet, ongehindert door regels, aan een betere wereld bouwen. En waarom zou je daar wetten mogen overtreden waar je je in de echte wereld wel aan moet houden? Als je vindt dat er te veel wetten zijn, probeer dan wetswijzigingen te bewerkstelligen. Het is gewoon een vlucht."

Eissens vindt dat de opstelling van zijn tegenstanders met de tijdgeist heeft te maken. "We hebben weer eens te veel regels, menen sommige mensen. Daardoor ontstaat een tegenbeweging. Ik noem het hedonisme. Het is een egoïstische godsdienst. Men wil niet te veel gezeur, niet aan anderen hoeven denken, enkel genieten."

Zo ligt het niet, zegt Internet-aanbieder Felipe Rodriquez. "Gebruikers zijn doodsbang dat het systeem straks door de aanbieders wordt bepaald. Vrijheid van meningsuiting is het grootste goed op Internet. Je trapt op tenen als je daaraan komt. Voor het eerst hebben mensen zo'n krachtig communicatiemiddel. Je wordt gehoord, je bent je eigen uitgever en daardoor niet meer afhankelijk van de bestaande media. Je kunt je eigen blad of je eigen protestbeweging beginnen. Je macht is zo groot als je argument goed is." Dat kan grote gevolgen hebben voor de samenleving zoals die nu bestaat, voegt Rodriquez eraan toe. "Internet gaat over alle bestaande ideologieën en machtsstructuren heen, en breekt die daardoor af. Tot nog toe hebben de patriarchen de samenleving bestuurd, maar mensen hebben het vertrouwen in politici verloren. Op Internet ontstaat de besluitvorming van onderaf.

"Ik ben het ermee eens dat bepaalde onderdelen van het net moeten worden geïntegreerd in de gewone samenleving, maar je moet er heel voorzichtig mee zijn. Als je het verkeerd aanpakt, kun je een situatie krijgen zoals George Orwell die in 1984 beschrijft. In een Orwelliaanse staat is Internet het perfecte middel voor onderdrukking."

Ter illustratie geeft hij een voorbeeld uit de praktijk: "In Amerika heeft de Scientology-kerk berichten van critici gewist en is zo de censor van Internet geworden. Daar bestaat veel woede over op Internet. Gebruikers hebben de kwestie aan de FBI voorgelegd nadat de zaak twee jaar bij een Californische rechter heeft gelegen, die er niets mee deed. Wat als de Scientology-kerk dit ongevoerd bedrijf als Microsoft -ook een aanbieder- dit soort praktijken overneemt? Daarom is het zo belangrijk dat de Internet-gemeenschap nu zelf in actie komt."

M.m.v. Francisco van Jole (fvjole@xs4all.nl)

nieuw

Puriteinen winnen slag tegen Calvin Klein ³¹⁻⁸⁻⁸⁵ 'Onschuldige kinderen'

Door HANS DE BRUIJN

Op de foto's zijn schaarsgeklede tieners te zien. Een jongen in zijn witte onderbroekje. Een meisje van een jaar of 16 in een strak wit hemdje met een stukje blote buik eronder. Op de video's werden diezelfde jongeren door een 'stem' ondervraagd over hun uiterlijk. Wat vooral opviel was hoe dun de kinderen waren. Schrielt en bleek en met ingevallen gezichten.

Amerika kon het niet aanzien. De foto's op reclameborden in New York of Los Angeles en in de kranten, de video's op de tv. Er kwam een golf van protest. Want dit was pure kinderporno. Schandelijk. Het uitbuiten van de lichamen van onschuldige kinderen voor commercieel gewin. Voor het verkopen van onderbroekjes, truitjes of jeans. Is dan niets meer heilig voor Amerika's reclamemakers?

En dus plaatste mode-ontwerper Calvin Klein maandag een paginagrote advertentie in The New York Times, een van de kranten die de foto's hadden geplaatst, waarin hij aankondigde zijn laatste, en geruchtde makende campagne voor zijn nieuwste tienermodelijn te zullen stopzetten. Omdat zijn campagne, waarin Klein miljoenen dollars had gestoken, "door sommigen verkeerd was begrepen."

Grenzen

Calvin Klein heeft het dus weer eens gedaan. Net zoals de Ita-

De Klein-kinderen

In de VS hadden ze hun oordeel snel klaar over de nieuwe reclame-campagne voor de jeans en het ondergoed van Calvin Klein: 'kinderporno'. Nu wordt Europa (via MTV) ook geconfronteerd met de wel erg jong ogende Calvin Klein-kinderen die gedeeltelijk ontkleed broeterig de lens inkijken. Ook model Kate Moss (hier met Klein) staat naakt en kinderlijk te zijn in de campagne. Volgens Klein *himself* brengen de afgebeelde kinderen hun 'persoonlijkheid en zelfkennis' over. Volgens ons wil hier wederom een modemerkt koste wat kost de publiciteit halen. En is daar wederom in geslaagd.

DOOR EDWIN OLEN / FOTOGRAFIE RICHARD BOWDITCH/ABC

◆ Deze reclame is door kledingfabrikant Calvin Klein gestopt, na heftige protesten van puriteins Amerika. (Foto Marck Cardwell/Reuter)

liaanse modemakers van Be-netton erin slagen telkens weer met reclamecampagnes te schokken, zo houdt ook de beroemde Amerikaanse ontwerper ervan de grenzen van wat kan en niet kan te verleggen. En in Amerika kan nu eenmaal weinig. Reclamemakers klagen dan ook dat opnieuw conservatief Amerika een overwinning heeft geboekt.

Tieners en erotiek zijn dingen die in de ogen van vele conservatieve Amerikanen niet sa-mengaan. Dat driekwart van de Amerikaanse kinderen van de leeftijd als de fotomodellen in Kleins campagne, ervaring met seks hebben vinden zij al vreselijk. Tieners dienen kort gehouden te worden. En Klein portretteerde tieners als 'seksuele marionetten in de handen van volwassenen', luidde de kritiek.

Het is een teken des tijds, zeggen reclamemakers die minder aanstoot hebben genomen aan de campagne van Klein. "Amerika wordt steeds conservatiever en dus maken mensen meer bezwaar tegen dit soort zaken", zei reclameadviseur Neil Craft. Maar dat deze campagne nu erotisch was dan wat Klein eerder op de markt heeft gebracht? "De modellen zien er niet jonger uit dan Kate Moss." Twee jaar geleden baarde Calvin Klein ook al opzien door een campagne waarin de toen razend populaire popzanger Marky Mark te zien was met blote borst en zijn (Calvin Klein) jeans op de knieën om zijn (Calvin Klein) onderbroekje te laten zien. De borden hinggen op bushaltes en zelfs meer dan levensgroot op reclameborden op Times Square in New York, tot zij na protesten werden weggehaald.

Advertenties voor ondergoed dienen in Amerika van elke toespeling op erotiek te worden ontdaan. Bij foto's van doorschijnende lingerie wordt driftig geretoucheerd zodat 'niets' te zien is. Amerikaanse ouders verbieden kinderen in de buurt van zaken van de lin-gerieketen Victoria's Secret te komen. Ze zouden eens op ideeën kunnen komen. Je zult er ook zelden een man zien.

Ook nu heeft Klein weer ingebonden. Volgens sommigen omdat de rel gevolgen zou kunnen hebben gehad voor de opening van zijn nieuwste winkel op de sjieke Madison Avenue in New York. Maar Klein heeft al gezegd niet terug te schrijven voor nieuwe, controversiële campagnes. Wetend dat het jonger publiek waarop hij zich richt er minder aanstoot aan zal nemen dan de ouders.

Minim Run 3/8 - 6/9

Simply shocking (they hope)

THE INDEPENDENT 20-2-95

NEL 29-8

The fashion designer Calvin Klein is one of those smart, paradoxical American characters who, one way or another, get to be taken more seriously than seems strictly necessary. He operates on a cleverly constructed borderline of respectability. On one side of this moral frontier are his clothes - expensive, ordinary, slightly boring and well-made in an entirely traditional sense. On the other side is his corporate image - racy, sexually ambiguous, New York streetwise and dangerous. Like so many contemporary American heroes, he manages to have his cake and eat it. He is regarded simultaneously as classically fine and frighteningly contemporary, at once a sustainer of the culture and its Nemesis.

Now Klein has withdrawn a series of advertisements for his clothes, under pressure from organisations such as the Catholic League and the American Family Association. The ads showed very young teenagers in very provocative poses and were attacked

BRYAN APPELYARD

as being close to child pornography. Klein backed down, claiming the ads had been "misunderstood". Of course, by so doing he succeeded in doubling his publicity hit and maintaining his paradoxical appeal - dangerous but, when the chips were down, respectable. Calvin's cake is eaten but remains deliciously intact.

This is an absolutely routine story. We have seen it all before. A product called Jesus Jeans once ran into trouble for the advertisement which showed a denim female bum over the slogan "If you love me follow me". The British Safety Council and British Rail both stepped over some mark or other with the use of condoms in their advertising. Club 18-30 had to withdraw posters admitting - honestly enough - that their holidays were only about sex rather than sightseeing or self-improvement. This week Martini had an advertisement banned by the ITC for too closely associating drink and sex. And, of course, there is the perennial mission to shock of Benetton - dying Aids victims or bloody babies used to sell an unconsciously dull range of knitwear.

Supposedly outrageous advertising

of this kind has become a ludicrously familiar part of the contemporary environment. As Klein and the advertisers well know, they cannot lose. Both the images and the protests drive the publicity machine onwards. And if they are seriously challenged on the matter of their morals or, in the case of Benetton, their sanity, then they can always claim they have been, like some romantic artist, "misunderstood"; or, like Janet Street-Porter, that the protesting old fogeys do not grasp the libertarian dynamics of youth culture.

But what we are dealing with here is very much the media mainstream. Terrestrial and most satellite television, advertising hoardings and display ads in newspapers and magazines are tightly controlled - either officially or by self-imposed restraint. They are controlled on the basis of an assumed consensus about what is or is not acceptable. And they are controlled because they are available to all. The fact that televisions can be turned off or posters ignored is not felt to be enough. The sheer intimacy and persistence of their presence makes us feel that they are too much part of the common public realm to be left unguarded.

Beyond the mainstream, however, lies another land. Walk to 42nd Street, a few yards from the site of the giant poster of a muscled hunk in bulging Calvin Klein underpants that recently hung, monumentally, over New York's Times Square, and you can buy utterly uncensored videos and magazines covering any sexual variation you care to name. Make a telephone call and your Sky dish can bring you four hours of solid porn for "only 20p a night". Even scan your newspaper stand and the naughty fun of the *Sun* and the *Star* sits almost prudishly beside the earnestly jutting tits and thrusting bums of the *Daily Sport*. Beyond the controlled titillation of the mainstream lies the hard raunch of the liberated subculture.

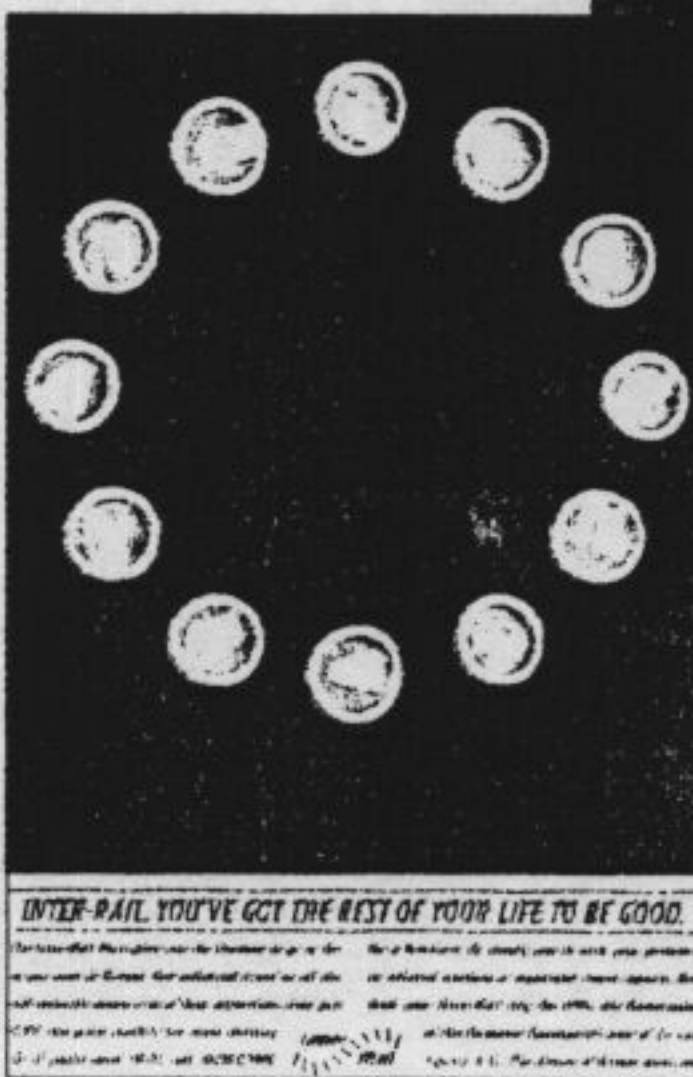
The membrane that divides the mainstream and the subculture is fascinating because it is so mobile and so permeable. Pop videos now routinely employ the imagery of sado-masochistic pornography and the sex industry habitually plucks titillation from the mainstream - soon after "Asian babes" made the mainstream headlines as the latest fashion accessories, magazines and prostitutes' ads appeared offering Indian and Pakistani girls.

Given such permeability, it is tempting to take the anarchic view that these are all just aspects of one culture - the culture of free fun of any kind, any time, anywhere, and in spite of those

who would protest. Inevitably, it seems, the close proximity of the raunch to the mainstream will result in the membrane dissolving, with only the off-switch or the averted glance being left to protect the sensitive and the disapproving. That, after all, will be freedom. Will Klein and Street-Porter be happy?

Of course they won't. The obvious point to make about this is that those who would assault the barrier of respectability need that barrier even more than those who would defend it. Both Klein in his racy mode and Street-Porter, when she propagates the gospel of yooof to television executives, would become quite meaningless were it not for the fact that some people, maybe many people, are still capable of taking offence. They need the continued existence of standards of respectability and moral anxiety because without them they would have nothing to say.

In fact they need this barrier so much

that they actually build it themselves. Few people these days can be particularly offended by the excesses of youth, the frank display of sexuality or by blasphemy. Those who are must live in a perpetual state of shock. So what the publicists have to do is invent new variations to offend in new ways - for that is what they are, offenders.

Most people, for example, would

Supposedly outrageous: Calvin Klein's teenage model above Times Square, New York and British Rail's jolly Euro-condoms both rely on the public having a sense of decency that can be jolted

Beticht van het bedrijven van 'kinderporno', staakt het Amerikaanse mode-buis Calvin Klein zo snel mogelijk een advertentie-campagne voor spijkerbroeken. Het gebaar van het concern kan volgens reclame-experts echter moeilijk worden gezien als een nederlaag, omdat de verhitte discussies van de afgelopen weken al voor ettelijke miljoenen dollars aan gratis publiciteit hebben opgeleverd. Alleen al om die reden wordt de nieuwe jeans een gehele hit, zo voorspellen zij. Calvin Klein Inc. kondigde zijn stap gisteren aan in een pagina-grote advertentie in de *New York Times*. Daarin legt het bedrijf uit dat een aantal mensen de campagne niet heeft begrepen. De foto's van de kinderen, die volgens de tegenstanders uitdagende houdingen aannemen, hebben inmiddels in allerlei tijdschriften gestaan, zijn op televisie geweest en prijken bovendien op de zijkant van de bussen in New York City. In één van de gewraakte spots trekt een jongen zijn bemd uit, terwijl buiten het zicht van de camera een oudere man zegt hoe mooi zijn lichaam is. Daar is ten minste sprake van pornografische suggestie, meent het vrome deel van Amerika. Maar de fabrikant zegt daarmee alleen maar te willen tonen hoe eigenzinnig en onafhankelijk de jeugd van tegenwoordig is. Reclame-makers vrezen dat Calvin Klein weer terugvalt 'op dat oersaale gedoe met getatoeëerde transeksuelen'.

idea of children and sex by making the models a bit younger, splaying the legs a little wider and demanding expressions just that touch more depraved and pre-coital.

From this perspective it becomes clear that the professional libertarians and the fashionably "misunderstood" are firmly on the side of censorship. It is they who most wish to preserve respectability, they who are most afraid of a form of liberation that would strip them of their identities. If they occasionally appear to be acting against their own best interests by teasing the very mainstream to which they so obviously belong, then it is only to provoke the backlash they so urgently require. Benetton, Street-Porter and Klein are some of the great bores of our day but, oddly, we seem to need them to stand between us and 42nd Street.

Calvin Klein staakt omstreden campagne na kritiek

VK 30-8

Calvin Klein is gezwicht voor de kritiek als zou zijn reclamecampagne voor spijkerbroeken trekjes vertonen van kinderpornografie. De ontwerper had maandag een pagina-grote advertentie in *The New York Times* nodig om te verklaren dat hij zo snel mogelijk zal stoppen met zijn andere advertenties, waarin jongens en meisjes hun onderbroek laten zien en daarbij suggestieve poses aannemen.

Het zou volgens Klein allemaal neerkomen op onbegrip bij puriteinse volwassenen, die geen idee hebben van wat er momenteel leeft onder de jeugd. De uitdagende houding van dertienjarigen zou juist 'een positieve boodschap' herbergen, was de verdediging voor de omstreden campagne. 'Het tekent

de onafhankelijke geest en de krachtige persoonlijkheid van jonge mensen vandaag de dag.'

Een toenemend aantal instanties zag dat net iets anders, en sprak op steeds luider wijze schande over de verregaande erotisering van kinderen. 'Wat volwassenen met elkaar doen in advertenties, en daarbij het nodige impliceren, is het ene uiterste', schreef een columnist van het tijdschrift *Adweek*. 'Maar door kinderen dit te laten doen, overschrijft je een onaanvaardbare grens.'

In de campagne hanteert modefotograaf Steven Meisel, wiens werk ook in Madonna's plaatjesboek *Sex* is afgedrukt, met opzet een amateuristisch ogende stijl. De modelletjes, die zich telkens in een eenvoudig gemeubilceerde woonkamer in

een buitenwijk bevinden, zijn slechts gedeeltelijk gekleed in de aangeprezen jeans met nadrukkelijk zichtbaar ondergoed.

Het is mede de suggestieve blik die het hem doet. In één advertentie draagt een jongen slechts een spijkerjack en shorts. Met de benen gespreid, de nagels zwart gelakt, voorzien van een tatoeage en geheimzinnig glimlachend zou de knaap blijk geven van gedachten die Kleins tegenstanders als kinderpornografie betitelen.

Vanaf het eerste moment werd Calvin Klein overstelpt met kritiek. Volgens een columnist leken de foto's van de teenagers op openingscènes van pornofilms. Een andere collega was van mening dat de begin deze maand begonnen campag-

ne een poging was om in te spelen op de goedkope gevoelens van seksuele sensatie die pornografie met zich mee brengt.

Bij het naderend begin van het nieuwe schooljaar zal duidelijk worden of Calvin Klein ondanks (of juist dank zij) de kritiek zijn doelgroep voor zich heeft gewonnen. De ophef en de ogenschijnlijke knieval vormen immers een succesvol marketing-mechanisme. En Klein weet daar alles van. In 1980 kreeg de ontwerper al het nodige te verduren als zogenaamd provocateur van goede zeden. De toen vijftien jaar jonge Brooke Shields riep in een campagne kierend uit: 'Je weet toch wat er zich tussen mij en mijn Calvins dringt? Niets.'

Tim Overdijk

Calvin Klein maakt 'kinderporno-reclame'

Londen - Campaign verwacht 'a storm in the UK' als de nieuwe in house gemaakte campagne van Calvin Klein voor zijn jeans in Engeland uitkomt. Voor de printuitingen tekent de Amerikaanse fotograaf Steven Meisel, die met Madonna het boek *Sex* maakte. Met ingang van deze week (tot december) zendt MTV de commercial uit in Europa.

In de VS is de campagne al gebrandmerkt als 'kinderporno', zegt Campaign, dat zeer afwijzend doet. Er zijn modellen bij die onder de leeftijd van 'sexual consent' lijken en meer dan één beeld is meer geschikt voor sexblaadjes en pornokanalen dan voor het grote publiekskanaal.

Opvallend is dat Advertising Age in de VS veel minder opgewonden reageert. Het blad zegt dat de Calvin Klein-commercials enige vergelijking met kinderporno hebben opgeroepen. Waarop Klein aan het woord komt die zegt dat het hem te doen is om „de kracht van de persoonlijkheid en zelfkennis van de jonge mensen van tegenwoordig". Het blad laat het oordeel aan zijn lezers over.

FBI-onderzoek naar modefoto's

VK 11-9

De FBI heeft een onderzoek ingesteld naar de eventuele strafbaarheid van een advertentiecampagne waarin schaars geklede jongeren in uitdagende poses spijkerbroeken van Calvin Klein aanprijzen.

Het onderzoek richt zich in de eerste plaats op de leeftijd van de modellen. Als blijkt dat een of meer modellen minderjarig zijn, kan de Amerikaanse modeontwerper worden vervolgd voor het vervaardigen van kinderpornografie.

De campagne, die sinds begin juli werd gevoerd via tijdschriften, televisie en reclame op bussen, werd eind augustus ingetrokken na protesten van onder andere organisaties die zich bezighouden met kindbescherming. Gesteld werd dat zeker twee van de modellen minderjarig waren.

De foto's voor de advertenties waren gemaakt door Steven Meisel, die ook de foto's voor Madonna's boek *Sex* maakte.

Adformatic nr 33/34 24/8/95

COLOFON

PROCES 74e jaargang nr 7/8
juli/augustus 1995

PROCES is een tijdschrift dat in 1921 door Dr. Nico Muller werd opgericht als Maandblad voor Berechting en Reclasher. Het is bedoeld als platform voor discussie aan allen die strafrechtelijk geïnteresseerd zijn. Naast het geven van feitelijke informatie beoogt PROCES ontwikkelingen te signaleren, te stimuleren en te kritiseren. Plaatsing van een artikel houdt niet in dat de redactie het met het standpunt van de auteur eens is.

Egmonder krijgt werkstraf voor ontucht en kinderporno

ALKMAAR — De Alkmaarse rechtbank heeft gisteren de 48-jarige P.G. uit Egmond aan Zee wegens bezit van kinderporno, ontucht met zijn zwak begaafde nichtje en verduistering uit dienstbetrekking veroordeeld tot 240 uur dienstverlening en zes maanden voorwaardelijke celstraf. De proeftijd is op drie jaar gesteld.

Ook moet de man zich onder behandeling van de Riagg stellen. Twee videorecorders werden verbeurd verklaard. Op die apparaten speelde G. zijn collectie kinderporno af. Hij kopieerde er materiaal mee van en voor andere pedofielen en monteerde eigen opnamen van blote kinderen in de 'professionele' films.

De rechtbank rekende het de man zwaar aan dat hij banden verzamelde waarop de lichamelijke integriteit van kinderen ernstig wordt geschonden. Het rechtcollege noemde het opvallend dat G. ook zelf constateerde dat de gefilmde kinderen niet wilden of pijn leden. Volgens het vonnis lijdt de man aan een seksuele ontwikkelingsstoornis.

Tussen 1990 en 1995 heeft de verdachte zijn toenmalige werkgever Hoogovens gedupeerd door onder meer schoonmaakmiddelen en lampen achterover te drukken. Officier van justitie T. Luigjes had twee maanden geleden 24 maanden cel, waarvan acht maanden voorwaardelijk geest.

Dienstverlening

wegens kinderporno

ALKMAAR - De rechtbank in Alkmaar heeft de 48-jarige P.G. uit Egmond aan Zee wegens ontucht, verduistering en het bezit van een grote collectie kinderporno veroordeeld tot 240 uur dienstverlening en zes maanden voorwaardelijk. Ook moet de man zich onder behandeling van de Riagg stellen.

Kinder pornos

Pfarrer unter Verdacht

München (dpa) - Bei cinem katholischen Pfarrer in Gilching bei München haben Ermittler Kinder pornos auf Videokassetten gefunden. Gegen den 44-jährigen wird ermittelt, bestätigte die Staatsanwaltschaft gestern. Es handle sich um zirka hundert Kassetten. „Wir sind dabei, sie anzuschauen“, so die Polizei. Es gebe keine Hinweise darauf, daß der Pfarrer die Filme selbst aufgenommen habe.

TAZ 19.08.95

Jan Schuijjer

Wetsvoorstel kinderporno:

nog altijd een bedreiging

Een jaar geleden werd in dit blad het nieuwe wetsvoorstel tot aanscherping van het verbod op kinderpornoverspreiding een bedreiging voor iedereen genoemd¹. Het voorstel liet de jurisprudentie omtrent het oude verbod onverlet, terwijl deze de wet zover had opgerekt dat ook eenvoudige naaktfoto's, die iedereen in bezit zou kunnen hebben, strafbaar konden zijn. De maximumstraf zou van drie maanden naar vier jaar worden verhoogd, wat toepassing van voorlopige hechtenis, huiszoeking en andere bijzondere opsporingsmiddelen mogelijk zou maken. Tevens zou het enkele bezit van de gewraakte afbeeldingen strafbaar worden; de oude wet verbood alleen het verspreiden en openlijk tentoonstellen daarvan. De voorgestelde wet kon een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer betekenen die niet door het Europese Verdrag tot bescherming van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (artikel 8 EVRM) werd toegelaten.

De kritiek was ook elders te horen en heeft de Tweede Kamer ertoe gebracht het voorstel aan te passen. Onder meer treft het verbod niet meer het enkele bezit, maar het "in voorraad hebben". Daarvan is sprake als het bezit een "externe connotatie" heeft en er bovendien ten minste twee exemplaren van dezelfde afbeelding aanwezig zijn. Ook is bezit ten behoeve van een wetenschappelijk, therapeutisch of educatief doel van het verbod uitgezonderd. De Eerste Kamer zal nu moeten bezien of het aangepaste voorstel strookt met de privacybepalingen van het EVRM. Dat oordeel zou

wordt indirect toch elk bezit verboden.

Het verbod is moeilijk verenigbaar met het feit dat seksuele handelingen met jeugdigen tussen 12 en 16 jaar alleen op klacht vervolgbaar zijn. Dit klachtrecht beoogt de persoonlijke levenssfeer van jeugdigen te beschermen in geval van vrijwillige relaties. In zulke relaties worden soms afbeeldingen gemaakt als persoonlijke herinnering aan een per definitie tijdelijk gebeuren. De minister van Justitie stelde ter verdediging van het verbod dat ouders hun kinderen wel gebruiken voor het vervaardigen van porno. Maar de invoering van het klachtvereiste voor seksuele handelingen heeft uiteraard niet betekend dat ouders nu vrijelijk hun kinderen kunnen prostitueren. Dus evenmin zou een klachtvereiste bij het vervaardigen van privé-afbeeldingen betekenen dat ouders daardoor vrijelijk hun kinderen zouden kunnen afstaan aan malicieuze kinderpornografen. Wanneer het gaat om vrijwillige seksuele handelingen is er geen enkele reden te verzinnen waarom het klachtvereiste plotseling zou moeten vervallen wanneer daarbij afbeeldingen worden gemaakt, zolang deze althans niet worden verspreid.

Het verbod geldt afbeeldingen van een "seksuele gedraging" waarbij een jeugdige beneden 16 jaar is betrokken. Omdat "seksuele gedraging" in het verleden zeer ruim is geïnterpreteerd heeft de Tweede Kamer geprobeerd onschuldige naaktfoto's van het verbod uit te zonderen. Wie zich realiseert hoe weinig zelfbeperking het kinderporno-team van de Amsterdamse politie zich oplegt² zal daardoor niet gerustgesteld zijn: "seksuele gedraging"

Jan Schuijjer geeft zijn strijd tegen de aankomende kinderporno-wetgeving niet op. Nog altijd een bedreiging tegen de privacy, vindt hij. Misschien dat de senatoren uit de Eerste Kamer er oog voor hebben?

- om diverse redenen negatief moeten uitvallen:
- er is geen restrictie op het doen van huiszoeking;
 - elke vorm van verwerving valt onder het verbod;
 - er is geen rekening gehouden met het klachtvereiste voor seks met jeugdigen;
 - het begrippenkader is nog te vaag.

Artikel 8 EVRM beoogt bescherming tegen lichtvaardige toepassing van opsporingsmiddelen zoals afsluisteren en huiszoeking. Uit de mondelinge behandeling van het wetsvoorstel blijkt dat het veronderstelde bezit van een afbeelding, hoewel op zich niet strafbaar, kan leiden tot een huiszoeking, inbeslagneming en ondervraging. Huiszoeking is echter geen sinecure, maar een diepe ingreep in het privéleven, zeker als het gaat om het onderhavige onderwerp. Ze zal gericht zijn op persoonlijke correspondentie en afbeeldingen die wellicht nooit voor buitenstaanders bestemd waren. Een huiszoeking maakt voorgoed een einde aan het gevoel, veilig te zijn in de eigen woning. Vaak worden buurtbewoners ondervraagd. Er moet een advocaat worden gezocht. De onzekerheid of wel of niet tot vervolging wordt overgegaan kan lang aanhouden.

De Kamer heeft zich beijverd, het enkele bezit van afbeeldingen niet strafbaar te stellen, maar is eraan voorbijgegaan dat het wetsvoorstel vervaardigen, import, ontvangst en aankoop daarvan wel strafbaar stelt. Omdat bezit niet op een andere manier tot stand kan komen

omvat namelijk mede een "uitdagende houding" en of daarvan sprake is hangt af van de "context" waarin de foto wordt aangetroffen. Daarmee kunnen opsporende en vervolgende instanties nog allerlei kanten op. Het gevaar wordt nog vergroot doordat de minister van Justitie, gevraagd waar enkel bezit ophoudt en "in voorraad hebben" begint, verklaarde dat haar "dit soort uitspraken niet ontlokt moeten worden". De minister verdedigt de speelruimte van het opsporingsapparaat en uitspraken bedoeld tot versterking van de rechtszekerheid moeten haar kennelijk niet worden ontlokt.

De Tweede Kamer heeft wel oog gehad voor de bezwaren, maar wilde uiteindelijk Justitie niet echt voor de voeten lopen. Het woord is nu aan de Eerste Kamer. Verwerping van het wetsvoorstel zou wetsherziening niet in de weg staan: er bestaat al een model voor een betere wet³. Ze zou wel het signaal geven dat het belang van de rechtsstaat vraagt om effectieve grenzen aan de bevoegdheden van politie en Justitie. De Eerste Kamer is, binnen de wetgevende macht, bij uitstek de hoedster van de rechtsstaat en van haar zou zo'n signaal mogen worden verwacht.

noten

1. J. Schuijjer, "Een wetsvoorstel dat iedereen bedreigt", *PROCES*, 1994/7-8, blz. 153-158.

2. Ibidem.

3. Ibidem.

I PROCES I

Speciale loterij voor telefoonabonnees bestrijdt kinderseks

TEL 3018

door Joost de Haas

AMSTERDAM, woensdag

Alle telefoonabonnees in ons land kunnen meespelen in een nieuwe loterij, waarmee geld wordt ingezameld voor de strijd tegen kinderseks. Het gaat om de 'Nationale Teleloterij Elk Kind Telt', die op 14 oktober van start gaat in een wekelijkse TV-show bij Veronica.

De loterij is een initiatief van de in Amsterdam geves-

tigde stichting ChildRight Worldwide, die zich met de hulp van Nobelprijswinnaars inzet voor het wereldwijd bestrijden van kinder-exploitatie. De nieuwe show met daarin de trekking van de loterij wordt gepresenteerd door Veronica-ster Anita Witzier.

stichting reizen meer dan tienduizend Nederlanders jaarlijks af naar landen als Thailand, Sri Lanka en de Filipijnen voor betaalde seks met vaak zeer jonge kinderen. In heel Azië zouden ruim 1 miljoen kinderprostituties worden uitgebuit.

Razzia tegen seksindustrie op Filipijnen

BD 15-8-95

MANILLA - De Filipijnse politie is op grote schaal opgetreden tegen de prostitutie. Tijdens razzia's in disco's, sauna's en openbare parken werden bijna 700 'artiesten' en straatkinderen opgepakt, aldus regeringsfunctionarissen gisteren. Het is de grootste actie tegen de prostitutie sinds jaren.

De autoriteiten zeiden dat er meer acties op komst zijn. „Dit is pas het begin. Reken er op dat er meer zullen komen”, zei de directeur van het Nationaal Bureau voor Opsporing (NBI), Mison.

Speciale teams van de zedenpolitie voerden het afgelopen weekende acties uit tegen 23 vermeende bordelen in Manilla en zes voorsteden. De politie arresteerde bijna 500 barmeisjes en ongeveer 200 straatkinderen, tussen de 10 en 14 jaar oud. President Fidel Ramos kondigde onlangs een campagne aan tegen de beruchte Filipijnse seksindustrie.

Vijf cijfers

De 7,6 miljoen telefoonabonnees krijgen de formulieren voor deelname aan de loterij binnenkort thuisgestuurd. De spelformulieren maken deel uit van een massale mailing van PTT Telecom over de invoering van het 10-cijferige telefoonnummer.

Telefoonabonnees krijgen een lotnummer door na vijf voorgedrukte cijfers de laatste vijf cijfers van hun eigen telefoonnummer in te vullen.

Deelname kost in totaal zeventig gulden: 5 gulden per lot per week gedurende de looptijd van de loterij, namelijk 14 weken. Deelnemers dingen mee naar tal van geldprijzen en vliegtickets. De loterij kent een jackpot die kan oplopen tot vier miljoen gulden.

Zestig procent van de opbrengst van de Nationale Teleloterij is volgens de door het ministerie van Justitie verleende vergunning bestemd voor de bestrijding van de mishandeling, uitbuiting en het seksueel misbruik van kinderen in de derde wereld.

Delen

Volgens een woordvoerder van de organiserende stichting ChildRight zal de opbrengst gedeeld worden met de stichtingen Defence for Children International, het Lilliane Fonds, Save the Children en Wereldkinderen. De loterij wordt gesponsord door PTT Telecom, Philips en Lufthansa.

De stichting ChildRight bepleitte onlangs de vervolging in Nederland van landgenoten die zich in het buitenland schuldig maken aan seksueel misbruik van kinderen.

Volgens een rapport van de

Uw telefoonnummer is geld waard!

Vanaf 10 oktober 1995 bestaan alle telefoonnummers in Nederland uit tien cijfers. Dat (nieuwe of ongewijzigde) telefoonnummer van u is geld waard. In ieder geval voor miljoenen kinderen. En misschien ook voor u. Als u meedoet met de Nationale Teleloterij, die vanaf 14 oktober 1995 14 weken lang elke zaterdagavond van 21.00 tot 22.00 uur bij 'Veronica op 6' wordt uitgezonden. Natuurlijk doet u mee. Want met uw en miljoenen andere telefoonnummers gaan we met z'n allen zorgen voor miljoenen gulden voor miljoenen kinderen!

De Nationale Teleloterij. Misschien prijs voor u, altijd prijs voor een kind. De opbrengst van de Nationale Teleloterij gaat naar projecten en initiatieven tegen kinderexploitatie. Dat is de zekerheid die we uitgebuite kinderen over de hele wereld kunnen bieden. Waarmee de Nationale Teleloterij in ieder geval miljoenen winnaars heeft. En u maakt elke week kans op het winnen van geldbedragen tot liefst één miljoen gulden! Maar ook auto's en vele andere prijzen. En een jackpot die kan oplopen tot vijf miljoen gulden!

Hoe doet u mee?

Wat u nu in handen hebt, is het spelformulier van de Nationale Teleloterij. Voor dubbele kansen speelt u op twee manieren mee. Namelijk met uw (nieuwe of ongewijzigde) telefoonnummer voor de wekelijkse trekking van de jackpot. En met het door u zelf samengestelde Telelotnummer. Tip voor extra kansen: u en uw gezinsleden mogen met zoveel spelformulieren meedoen als u maar wilt!

Sekstoerisme NRC 9/8

DE VAKANTIE — met zijn reizen, het „weg van huis gevoel” en het geanimeerde nachtleven — heet bevorderlijk te zijn voor seksueel vertier. Wie zal de toerist zijn of haar vakantieavontuurtje misgunnen? Er is echter een schaduwzijde die in het bijzonder is verbonden met het aan populariteit winnende verschijnsel van de verre vakantie: sekstoerisme. Een belangrijk doelwit daarvan zijn kinderen in de Derde wereld. Onder meer in Groot-Brittannië en Nederland is de noodklok geluid over de seksuele exploitatie van minderjarigen als bijverschijnsel van de moderne toeristenindustrie.

In ons land gebeurde dat door de organisatie Child Right Worldwide, waaraan de naam is verbonden van de overleden Nederlandse Nobelprijswinnaar Jan Tinbergen die meer dan vijftig van zijn mede-laureaten heeft weten te interesseren. Men heeft wel een beetje de neiging iedere vakantieganger met een verre bestemming, zeker als het een man is, te bestempelen tot een blauwbaard in spe. Toch kan er weinig twijfel over bestaan dat de combinatie van toerisme en kinderprostitutie hemeltergende situaties oplevert, zeker in kwetsbare landen.

HET PROBLEEM schreeuwt om een aanpak. Het comité van Nobelprijswinnaars kent daarbij een belangrijke rol toe aan de politie en justitie. Niet die op de plaats des onheils, maar die in het thuisland van de sekstoerist. Bij terugkeer dient deze opgepakt en veroordeeld te worden. Zweden is het grote voorbeeld. Daar kreeg onlangs een gepensioneerde ambtenaar drie maanden celstraf wegens ontucht met een 13-jarig jongetje in Thailand. Dat gebeurde overigens pas nadat hij zich aan berechting ter plaatse had onttrokken. Ook de Nederlandse wet maakt dit soort strafzaken mogelijk. Maar er zijn serieuze juridische barrières voor het aanbevolen actieve gebruik van deze mogelijkheid, zoals de eis dat het betrokken land de kinderprostitutie zelf ook als misdrijf heeft gekwalificeerd. Een aantal landen, van China tot Oost-Europa, valt daardoor af. Wanneer het gaat om kinderen tussen de 12 en 18 jaar is volgens de Nederlandse wet strafvervolgning bovendien alleen mogelijk indien ze een klacht hebben ingediend. Child Right Worldwide wil deze vereisten afschaffen.

Deze benadering roept echter meer problemen op dan zij oplost. Eenzijdige justitiële actie geldt internationaal gezien als bevoogdend en is trouwens een loos gebaar zonder medewerking van de opsporingsautoriteiten ter plaatse. Deze hebben soms eerder de neiging een kind dat met een klacht komt klappen te geven dan het bij te staan. Om dit soort fundamentele onwil te verhelpen is méér nodig dan af en toe een showproces op veilige afstand. Zo dat al lukt, want juist in dit soort zaken is het vaak het woord van de één tegen dat van de ander en valt de kwaliteit van het strafproces op afstand moeilijk te garanderen. Dit is in Groot-Brittannië een belangrijk argument van de regering geweest zich te verzetten tegen een initiatiefwet die de mogelijkheden voor berechting van sekstoeristen wil verruimen.

AFSCHAFFING van het klachtvereiste bij de vervolging van buitenlands sekstoerisme heeft ook gevolgen voor Nederland zelf. Child Right Worldwide wil niet zo ver gaan het klachtvereiste voor binnenlands gebruik geheel op te heffen maar vindt dat het moet worden omgedraaid: seksuele contacten dienen strafbaar te zijn tenzij er bewijsbaar (schriftelijk) toestemming is verleend. Het klachtvereiste is juist ingevoerd om tot uitdrukking te brengen dat schrijnende gevallen van misbruik hier grenzen aan een groot grijs gebied waar de organen van de staat omzichtig dienen te opereren.

Het pleidooi voor wetswijziging is averechts. De energie kan beter worden besteed aan het bewerken van de toeristenindustrie om al te ongegeneerde seksreizen uit het pakket te weren. De nadruk op het strafrecht leidt tot het zoeken van individuele zondebokken terwijl juist de massaliteit van het verschijnsel een belangrijk probleem is.

Het hoofd van de immigratiedienst zei dat V.H. de kinderen met wie hij optrok, had "geadopteerd" en daarvoor hun — meestal werkloze — ouders had betaald.

De arrestaties zijn het eerste concrete gevolg van een grote campagne die de Filipijnse president Fidel Ramos

Belg beschuldigd van pedofilie

Manilla — Een 57-jarige Belg is woensdagavond in de buurt van Manilla gearresteerd op beschuldiging van pedofilie, zo heeft de Filipijnse immigratiedienst donderdag gemeld. De man, zekere Felix V.H., bevond zich op het moment van zijn arrestatie in het gezelschap van enkele kinderen.

De voorbije dagen werden in de Filipijnen reeds twee Engelsen, een Australiër en een Fransman opgepakt op dezelfde beschuldigingen. Allen riskeren, in geval van schuld, gevangenisstraffen van 17 tot 40 jaar.

Manila swoop on vice dens
 PHILIPPINE agents swooped on discos, sauna baths and public parks and seized 691 "entertainers" and street children in the biggest crackdown on prostitution in years, officials said yesterday. "This is just the beginning. Expect more to come," a police spokesman said after vice squads raided 23 suspected prostitution fronts in Manila and six satellite towns over the weekend.

The raids followed an order from President Fidel Ramos for an intensified campaign against the sex industry in the wake of an increase in child abuse. Officials said many of the suspected paedophiles were foreigners, including a Briton, an Australian and a Frenchman being investigated for alleged sexual abuse of children. The seven-hour operation from Saturday night to Sunday morning resulted in the arrest of nearly 500 bar girls, sauna bath attendants and waitresses, and about 200 street children, aged 10 to 14. Four people suspected of running brothels were detained.

A Filipino senator, Ernesto Herrera, yesterday called for the death penalty for paedophiles. He said estimates of the number of child prostitutes ranged up to 60,000. — *Reuters, Manila.*

Philippinen

Kinderprostitution

Manila (AFP) — Bei Razzien in Sex-Bars und Bordellen hat die philippinische Polizei in Manila 204 Minderjährige festgenommen, die der Prostitution verdächtigt werden. Nach offiziellen Angaben arbeiten auf den Philippinen 60.000 minderjährige Prostituierte.

TAZ 15.08.95

British abuser of 2 Filipino boys may get light sentence

A British publisher of a gay travel guide, earlier reported to have appeared in a video where two Filipino children were sexually abused and then strangled, completed trial in Belgium recently, also for sexual offenses.

John Stamford, publisher of the Amsterdam-based Spartacus magazine, may only be given a maximum penalty of one-year imprisonment by the Belgian court however. The charges filed against him are minor, including incitement to sexual exploitation and publishing of indecent material.

Four groups led by the Swiss human rights group Terre des Hommes which had filed the suit, originally sued Stamford for much graver offenses such as child abuse and slavery.

The Agence France Presse (AFP) reported that at Stamford's trial, one witness cited "an acquaintance of Stamford who said that Stamford appeared in one video taken in Manila, where two Filipino children were abused then strangled, their bodies dumped in Tondo's

Mißbrauchte Kölner kleine Jungen in Sri Lanka?

Auch Ermittlungen gegen ehemaligen Präsidenten des dortigen Lions Clubs — Urlauber hatten Deutsche Botschaft informiert Zeugen wurden von Kölner Staatsanwaltschaft vernommen

Von Detlef Schmalenberg

Wegen des Verdachts, er habe Jungen sexuell mißbraucht, ermittelt die Kölner Staatsanwaltschaft gegen einen Kölner und den ehemaligen Präsidenten des Lions Clubs in einem Küstenort auf Sri Lanka. Dies bestätigt ein Schreiben, das dem „Kölner Stadt-Anzeiger“ vorliegt.

Regelmäßig soll sich der Ex-Lions-Präsident — ein Deutscher, der seit Jahren in Sri Lanka lebt — an den Kindern vergangen haben. Dem mitbeschuldigten Kölner, der sich im vergangenen Jahr einige Monate beruflich in dem asiatischen Land aufgehalten hat, soll er die Jungen „zugeführt“ haben.

Die Ermittlungen waren durch zwei Frauen und einen Mann aus Norddeutschland ausgelöst worden. Nach einem Urlaub in Sri Lanka hatten die drei, die nach Angaben von Justizsprecher Wolfgang Weber „alle einen Dokortitel tragen“, einen Brief mit den Vorwürfen an die Deutsche Botschaft in Colombo geschickt. Weil einer der Beschuldigten aus Köln stammt, wurde das Schreiben den hiesigen Behörden übersandt.

Bei einer Vernehmung durch die Staatsanwaltschaft Köln konkretisierten die Zeugen nun ihre Beobachtungen. Zu Einzelheiten der Aussagen wollte Justizsprecher Weber sich nicht äußern. „Es wäre möglich, daß wir die Behörden in Sri Lanka in einem Rechtshilfeersuchen bitten, uns bei den Ermittlungen zu unterstützen“, sagte der Oberstaatsanwalt.

Die mißbrauchten Kinder sollen nach Informationen des „Kölner Stadt-Anzeiger“ in einem srilankanischen Heim leben, das vom dortigen Lions Club betrieben wird.

Vor Ort sei ihnen gesagt worden, daß der ehemalige Lions-Präsident die „überwiegende Mehrheit der Jungen“ regelmäßig mißbraucht, schrieben die Zeugen der deutschen Botschaft.

Rechtsprobleme

Ein Rechtshilfeabkommen mit Sri Lanka gibt es nicht, sagte Bernhard Böhm, Sprecher des Bundesjustizministeriums. Um Auskunft zu erhalten, müßten die Ermittler einen beschwerlichen und zeitaufwendigen Weg durch die Instanzen antreten, moniert Christa Dammermann von der Kinderrechtsorganisation „terre des hommes“. Allein auf deutscher Seite müßten Generalstaatsanwaltschaft, Landes- und Bundesjustizministerium, Auswärtiges Amt und die Botschaft in Sri Lanka informiert werden. Hinzu komme die Bürokratie in dem asiatischen Land.

Die Gesetzesänderung bleibe wirkungslos, wenn die deutschen Staatsanwälte keine Unterstützung erhielten, meinte Dammermann. Um die Ermittlungen zu erleichtern und deren Dauer zu verkürzen, hätte die Bundesregierung spätestens im September 1993, nach dem Inkrafttreten des veränderten Mißbrauchsgesetzes, in Verhandlungen mit Verantwortlichen in den von Kinderprostitution betroffenen Ländern treten müssen: „Wir brauchen feste Regeln für die Zusammenarbeit von Polizei und Staatsanwaltschaft in den betroffenen Ländern.“ (det)

In einem Gespräch habe der in Sri Lanka lebende Beschuldigte seine „pädophilen Neigungen“ eingestanden: „Glücklicherweise habe ich keine Neurose bekommen, weil ich meine Neigungen ausgelebt habe. Ohnehin kann mir nicht geholfen werden“, soll er gesagt haben. Der Schaden, den er bei den mißbrauchten Kindern anrichte, habe ihn angeblich nicht interessiert.

Weltweit existieren 42 408 Lions Clubs mit fast 1,5 Millionen Mitgliedern. Die einzelnen Gruppen arbeiten weitgehend selbständig, die Dachorganisation sitzt in den USA. In Deutschland gibt es 31 000 Lionsmitglieder in 954 Clubs. Die Zusammenschlüsse, in denen zahlreiche bekannte und gesellschaftlich angesehene Personen sind, kümmern sich häufig um soziale Belange. Allein die deutschen Lions Clubs stiften jährlich 40 bis 60 Millionen Mark, unter anderem für den Bau von Krankenhäusern und Pflegeheimen oder zur Drogenprävention.

Hinweise darauf, daß die Lions-Organisation mit dem möglichen Mißbrauch zu tun haben könnte, gebe es nicht, sagte Staatsanwalt Weber: „Die Ermittlungen laufen ausschließlich gegen die zwei beschuldigten Personen.“ Ein Sprecher der Lions Clubs in Deutschland betonte, daß „die Vorwürfe unbedingt aufgeklärt werden müssen“.

Die Kölner Ermittlungen gehören bundesweit zu den ersten Fällen, in denen Deutsche bestraft werden könnten, weil sie Kinder im Ausland mißbraucht haben. Nach einer Gesetzesänderung vom Sommer 1993 gilt, daß nur der Täter, nicht mehr das Kind, „seine Lebensgrundlage“ in Deutschland haben muß.

USA 23.08.95

Philippino Newspaper:

THE EYE June 3-16, 1995

Smokey Mountain.

The AFP cites a document taken by the Terre des Hommes where Stamford talks of a Manila brother offering "boys of every age, shape and type" and was quoted as having written: "Between January and May 1978, I personally tested lots of these boys and recommended some to Spartacus readers."

"After a year Stamford will be back in business," says lawyer Rosario Gallo of the non-government Defence for Children International (DCI), which helped Terre des Hommes gather evidence against Stamford. Filipino child rights groups regard the Stamford case as groundbreaking because it shows the role of international syndicates in victimizing Filipino children

Sextourismus?

Den Haag (js): „Childright Worldwide“, die Organisation, die sich für den Schutz von Kindern vor sexuellen Übergriffen einsetzt, hat dem niederländischen Justiz-Staatssekretär Schmitz eine Petition überreicht, in der dazu aufgefordert wird, sich des Problems des Sextourismus auf gesetzlicher Basis anzunehmen.

45 Prozent der ca. 100.000 niederländischen Touristen, die im letzten Jahr in den südostasiatischen Ländern Thailand und Sri Lanka Urlaub gemacht haben, sollen lt. „Childright Worldwide“ sogenannte Sextouristen sein. Wie die Organisation weiter in Erfahrung gebracht haben will, hätten etwa zehn Prozent von ihnen Sex mit Kindern praktiziert. Staatssekretär Schmitz bezeichnete die ihm vorgelegten Zahlen in einer ersten Stellungnahme zwar als nachgerade ekelnerregend, befand jedoch anschließend, es sei in erster Linie Sache der Reisebüros und -veranstalter, diese besondere Art von Tourismus zu unterbinden. Wie sie das tun sollten, scheint er auch nicht zu wissen, denn darüber verlaute in seiner Stellungnahme zur Problematik nichts.

Im übrigen sind die wichtigsten politischen Parteien des Landes über die Frage zerstritten, ob niederländische Sextouristen, die sich mit ausländischen Kindern einlassen, dafür in den Niederlanden bestraft werden sollten oder bereits im Heimatland des sexuell mißbrauchten Kindes. Politiker der regierenden Koalitionsparteien PvdA und VVD gehen davon aus, daß Sextouristen von den Behörden des jeweiligen Urlaubslandes zur Rechenschaft gezogen werden müßten. Ein Sprecher der Partei „D 66“ ist dagegen der Meinung, das Thema müsse gemeinsam mit anderen europäischen Ländern angegangen werden. In verschiedenen europäischen Ländern, Deutschland eingeschlossen, greifen bereits einheimische Gesetze, wonach Kindersex nach jeweiligem Landesrecht bestraft werden kann. Zwar existiert auch in den Niederlanden ein ähnliches Gesetz, doch kann es bislang nur dann zur Anwendung kommen, wenn sowohl Täter als auch Opfer vor einem dortigen Gericht aussagen - was in der Praxis kaum je möglich sein wird! Gleichwohl ist die Haager Regierung aber der Meinung, daß in Zukunft schärfer gegen den Sextourismus vorgegangen werden müsse.

BOX 08.95

Schon 14jährige Mädchen gehen in China auf den Strich

Berhöden trotz drakonischer Maßnahmen machtlos / Vor allem arme Bauernmädchen sehen gute Verdienstchancen

Von Henrik Bork

PEKING, 31. Juli. Prostitution ist in China ein Geschäft mit hohem Risiko, und trotzdem verkaufen immer mehr und immer jüngere Frauen ihren Körper. 113 000 von ihnen sind allein in den ersten fünf Monaten dieses Jahres wegen der in der Volksrepublik illegalen Tätigkeit verhaftet worden — ein Anstieg von 32 Prozent gegenüber dem Vorjahr. Vize-Polizeiminister Mou Xinheng, der in der letzten Woche diese Zahlen veröffentlicht hatte, nahm kein Blatt vor den Mund und beschuldigte gleichzeitig einzelne Partei- und Regierungskader der Zuhälterei.

„Einige Kader der Kommunistischen Partei und Regierungsbeamte sind am Geschäft mit der Prostitution beteiligt oder unterstützen diejenigen, die es betreiben,“ zitierte *China News Service* den erbosten Minister. Das Gewerbe verbreite sich rasant, vor allem in zwielichtigen Tanzschuppen, Karaoke-Bars und Frieurläden.

Die Beteiligung korrupter Polizeibeamter am Prostitutionsgeschäft ist in China

ein offenes Geheimnis. „Einige Gesetzeshüter gehen nicht nur huren, sie sind sogar am Management dieser Etablissements beteiligt,“ schreibt etwa die chinesische Wirtschaftszeitung *Jingji Ribao*. Manche Polizisten seien als Aktionäre an den Betrieben beteiligt, andere kassierten bei den Bordellen „Gebühren für öffentliche Sicherheit“.

Die Prostitution, die nach der Machtübernahme der Kommunisten im Jahr 1949 mit großangelegten Kampagnen ausgerottet worden war, ist eine der negativen Begleiterscheinungen der chinesischen Wirtschaftsreformen. In den Küstenprovinzen und den großen Städten, wo eine neue Gesellschaftsschicht von schnell reicher werdenden Geschäftsleuten und Managern heranwächst, feiert sie trotz drakonischer Strafen ein nicht mehr zu überschendes Comeback.

Vor allem junge Frauen aus den ärmeren Provinzen im Westen Chinas, etwa aus Sichuan, werden von Schleppern mit falschen Versprechungen in die Städte gelockt und dann zur Prostitution gezwungen. Gelegentlichen Razzien, von den Be-

hörden meist auf Provinzebene oder städte- teilweise organisiert, weicht das mobile Gewerbe mit Bahnfahrten oder Inlandsflügen aus. „Wenn es in der Provinz Guangdong eine Kampagne gegen Prostitution gibt, dann rennen diese Frauen nach Hainan. Wenn Hainan seine Kampagne hat, dann rennen sie nach Shanghai,“ berichtet die Wirtschaftszeitung.

Haben die Frauen das Pech, bei einer der gelegentlichen Razzien geschnappt zu werden, landen sie oft im Arbeitslager. Im vergangenen Jahr sind der Polizeizeitung zufolge in ganz China 4917 Bordelle geschlossen worden und 288 000 Personen wegen Prostitutionsdelikten festgenommen worden. Während die Freier meist mit einem Bußgeld oder dem Schreck davonkommen, werden die Frauen härter bestraft. 29 000 Prostituierte sind 1994 zu einer oft mehrjährigen Lagerhaft verurteilt worden.

Dennoch sorgen Verdienstmöglichkeiten zwischen 500 und 1500 Yuan (83 bis 250 Mark) pro Stunde Sex für immer neuen Nachschub an grell geschminkten und kurzberockten Bauernmädchen. In

Shanghai, das vor der Revolution Mao Tse-tungs mit seinen Rotlichtvierteln und „Sing-Song-Girls“ den zweifelhaften Ruf als dekadenteste Stadt Chinas hatte, ist das Laster mit traditioneller Gründlichkeit auf dem Vormarsch. Schon 14jährige Mädchen gehen dort auf den Strich, berichtet die Shanghaier Rechtszeitung.

Das Blatt erzählte den Fall einer 15-jährigen, die beim Verhör zugegeben habe, Geschlechtsverkehr mit mindestens 30 verschiedenen Männern gehabt zu haben. Sie habe bei ihrer Festnahme an einer „schweren Geschlechtskrankheit“ gelitten, so die Rechtszeitung. Nicht nur Syphilis, Tripper und andere Lustseuchen, auch die Immunschwächekrankheit Aids wird immer häufiger durch die unregulierte Prostitution in China weiter verbreitet. Peking nennt öffentlich die Zahl von 1774 HIV-Positiven, doch unabhängige Experten schätzen die Zahl bereits auf mehr als 10 000, mit schnell wachsender Tendenz. Von den 65 an Aids erkrankten Chinesen, die bekannt sind, waren bis zum Ende des Jahres 1994 schon 45 gestorben.

Franziska Rudschan 1/8

FR 1/8

Der westliche Zeigefinger

Kinderarbeit bleibt vorerst unvermeidlich, glauben Hilfsorganisationen inzwischen. Die Ursachen liegen in den westlichen Märkten. ■ Von Rudolf Langer

Die Nachricht ging um die Welt. Im Musterland internationaler Währungshüter, Thailand, hatte die Polizei 31 mißhandelte, fast gehfähige Kinder und Jugendliche aus einer Bangkok-Fabrik befreit. Sie mußten von fünf Uhr morgens bis elf Uhr nachts in Handarbeit Pappbecher fertigen. Angesichts solcher Exzesse ist die Empörung im Westen groß, die Forderung nach Abschaffung von Kinderarbeit in aller Munde.

Dessenungeachtet nimmt Kinderarbeit immer schneller zu. Das klingt schockierend, und dennoch ist es oftmals gerade Arbeit, die Kindern ein Stück aus Elend und Kriminalität heraushilft beziehungsweise ihr Überleben sichert. Wer Kinder in der Dritten Welt schützen will, läuft daher Gefahr, daß er sie von ihren Arbeitsplätzen vertreibt und sie durch solche „Hilfe“ vom Regen in die Traufe schickt. Wer zum Beispiel brasilianische Kinder am Ernten von Orangen hindert, sorgt unter Umständen nur dafür, daß sie vielmehr in Erzminen arbeiten oder sich prostituieren müssen.

Kinderarbeit könne man nicht pauschal verurteilen — zu diesem Schluß kam auch Terre-des-hommes-Sprecher Wolf-Christian Ramm im Frühling 1994. Wenn manche nicht arbeiten, „dann müssen sie verhungern“. So manche Politiker in Entwicklungsländern vermuten übrigens hinter den Forderungen des Westens, auf Kinderarbeit zu verzichten, weniger edle Gesinnung als Protektionismus.

Deutschland ist der weltweit größte Absatzmarkt für handgeknüpfte Orientteppiche. Viele von ihnen entstehen in kindlicher Schuldnechtschaft. Dabei verleihen verschuldete Eltern ihr Kind gegen einen Kredit von 60 bis 200 Mark an Teppichfabrikanten. Nach Jahren der Arbeit leiden viele Kinder an schweren Krank-

den Teufelskreis aus Armut und Unwissenheit zu durchbrechen. Es ist vor allem der Preisdruck des westlichen Wirtschaftsystems. Die Industrieländer hätten ihre sozialen Probleme nicht gelöst, sondern sie auf die Dritte Welt als billige Rohstoff- und Arbeitsreserve verlagert.

Letztlich aus Sabet's Feder stammt auch die Care&Fair-Initiative, die in ihrer Konsequenz auf eine Art Weltlastenausgleich abzielt. Die Grundidee ist einfach: Eine komplette Wirtschaftszweig sollte sich zu einer freiwilligen Abgabe entschließen, mit der die sozialen, ökologischen und wirtschaftlichen Bedingungen in den Ursprungsländern ihrer Produkte verbessert werden. Die Kinderarbeit im einzelnen anzugehen heißt lediglich, das Symptom zu kurieren, nicht die Ursache.

Die Care&Fair-Abgabe sei ohne bürokratische Umwege schon beim Zoll zu erheben und von dort ohne Reibungsverluste abzuführen. Quasi zur Bestätigung der Machbarkeit der Idee hat sich der deutsche Teppichfachhandel inzwischen zu einer einprozentigen Selbstbesteuerung bereit erklärt. Momentan zeigen jedoch die Kaufhäuser und Versender Care&Fair die kalte Schulter. Grund ist vor allem die mangelhafte Umsetzbarkeit unter Marketinggesichtspunkten. Karstadt-Manager Gerstenkorn: „Beim Rugmark-Siegel kann der Käufer den Teppich sehen. Schaut mal, was ich für einen tollen Teppich gekauft habe.“

Ob ethische Gütesiegel überhaupt einen Sinn haben, bezweifelt Volkmar Lübke vom Institut für Markt, Wirtschaft und Gesellschaft, Hannover. Lübke: „Es gibt den ethischen Konsumenten nicht.“ Wohl aber warnt Lübke in Bad Boll, eigne sich das Instrument des ethischen Gütesiegels als Gewissenswaschanlage.

Kein Kommunist, sondern Europäer größter Orientteppichimporteur, Husemand Sabet, gab im Frühjahr 1994 ein „Weißbuch Kinderarbeit“ heraus. Der Unternehmer wirft den Hilfsorganisationen vor, keine Konsequenz aus ihrer Erkenntnis gezogen zu haben, daß Kinderarbeit eine Folge des „wirtschaftlichen und sozialen Ungleichgewichts zwischen der Ersten und der Dritten Welt“ sei. Der

Verschuldete Eltern leihen ihr Kind gegen einen Kredit an einen Teppichfabrikanten

Unkraut, düngen Jungpflanzen, gehen mit Pestiziden um, damit Deutsche ihren Kaffee billiger trinken können.

Internationale Konzerne lassen etwa Einzelteile billig von asiatischen Subunternehmern fertigen. Als in den 70er Jahren die Teppichexporte des Iran aus politischen Gründen zurückgingen, wuchs die Nachfrage nach indischen Teppichen rapide. Manufakturen schossen aus dem Boden. Dort erhalten Kinder bei gleicher oder besserer Arbeit als Erwachsene den halben Lohn. Noch verheerender ist die westliche Nachfrage nach pornographischen Produkten: In über 80 Prozent der privat gehandelten Kinderpornos in Deutschland zwingen Weiße thailändische und philippinische Kinder zu Sexakten jeder Variation.

Kein Kommunist, sondern Europäer größter Orientteppichimporteur, Husemand Sabet, gab im Frühjahr 1994 ein „Weißbuch Kinderarbeit“ heraus. Der Unternehmer wirft den Hilfsorganisationen vor, keine Konsequenz aus ihrer Erkenntnis gezogen zu haben, daß Kinderarbeit eine Folge des „wirtschaftlichen und sozialen Ungleichgewichts zwischen der Ersten und der Dritten Welt“ sei. Der

Kinderarbeit zu verbieten heißt, das Symptom zu kurieren und nicht die Ursache

sich allerdings die Einsicht durchgesetzt, daß unter den gegebenen Verhältnissen Kinderarbeit nicht abzuschaffen ist. Die Organisation rechnet bis zur Jahrtausendwende mit weltweit 375 Millionen Kinderarbeitern. Unicef macht sich deshalb für Unterrichtsformen stark, bei denen Kinder wenigstens zeitweise neben der Arbeit eine Schulbildung erwerben können, um so

TAZ 04.08.95

Vanaf eind deze maand hollen weer hele volksstammen profs en amateurs achter De Bal aan, voor de punten of voor de lol. Het nieuwe voetbalseizoen staat voor de deur. De Bal moet rollen, zoals altijd. De Bal is onmisbaar. Ook in Sialkot. Pakistaanse kinderhanden rijgen daar, dag in dag uit, de zeshoekige lapjes leer aaneen tot de kwalitatief beste ballen van de wereld. Voor hen geen sport en spel, maar een slavenbestaan in het belang van de familie. In Sialkot markeert smart de oorsprong van het lederen monster.

Door Mario Bouwmans

Een CBS-filmploeg was haar voor geweest. De Amerikanen hadden naar bewijzen van kinderarbeid gezocht in het Sialkot-district, het kloppende industriële hart van Noordwest-Pakistan (provincie Punjab) met een van oudsher niet al te beste reputatie. Actievoerders wil men daar niet. Ze worden opgepakt en vastgezet.

Pers is ook zelden welkom, maar niet altijd buiten de deur te houden. De CBS-filmploeg slaagde erin opnames te maken in Sialkot. Ze had het snel bij de Punjabi verbruider. 'De zaken werden compleet verdraaid, een samenzwering van het Westen', zo was de Pakistaanse uitleg. Er waren kinderen onwetend voor de camera's geslept, om plaatjes te krijgen die het thuis goed zouden doen.

Nieuwe pottelijkers konden op tegenstand van fabrikanten en hun zetbazen in de dorpswerkplaatsen rekenen. Deuren werden hermetisch afgesloten. Kinderen werden nog beter verstopt voor de buitenwacht, maar natuurlijk wel met stapels leren lapjes, naalden en garens.

In die weinig uitnodigende sfeer diende Ilona Sweep van ChildRight Worldwide inventief zijn. Ze moest zelfs sluw zijn, zoveel wist ze wel.

Niemand zat te wachten op een Nederlandse medewerkster van een organisatie die vecht tegen uitbuiting van kinderen waar ook ter wereld. (Denk aan de recente actie om seks-toeristen die in Azië prostitutiekinderen opzoeken, in hun land van herkomst voor het gerecht te brengen.)

Eenmaal in Sialkot voerde Ilona Sweep aldus valse voorwendselen op voor haar be-

zoek. Ze presenteerde zich als potentieel koper van de befaamde Sialkot-sportartikelen, met speciale belangstelling voor de voetballen.

Toch bleef de Pakistaanse argwaan groot. De 'chef' van een van de dorpen liet haar alleen toe tot de werkplaatsen waar volwassenen petten, sjaltjes en Harley Davidson-caps produceerden. Het was niet

op- of omkijken. Steeds in dezelfde houding. Sweep: „Veel kinderen hebben last van botvervorming.”

Ze zag kleintjes draden glad maken. „Het uiteinde ging om de teen en dan trokken ze eraan.” De kinderen die het naaiwerk deden, hadden wel een stoffen bescherming om de vingers, „maar die slijt snel.”

Zelfs de Pakistaanse begeleiders van Sweep, lokale contacten, vielen de schellen van de ogen. Want hier waren ook meisjes aan het werk. En die waren er altijd stellig van overtuigd geweest dat alleen jongetjes werden ingezet.

ChildRight wil voetbalpubliek bewust maken

BD 12-8

Kinderarbeid verboden

In de voetbal-industrie van Sialkot zijn ongeveer honderduizend Pakistani werkzaam. Een kwart van de hen zou naar schatting van ChildRight Worldwide nog kind zijn. „Kinderen zijn erg slaafs, bang. Bazen kunnen met hen doen wat ze willen”, aldus Sweep.

De Pakistaanse wet verbiedt kinderarbeid. Dus is het er officieel niet! Maar de beroerde situatie van veel gezinnen maakt kinderarbeid tot een noodzakelijk kwaad. „Het armoedeprobleem is een belangrijke oorzaak. Voor veel gezinnen draagt een werkend kind nauwelijks iets aan het levensonderhoud bij, maar drie kinderen of meer wel.” Maar als hele gezinnen aan de slag gaan, ontstaat weer een ander probleem. „Veel vaders laten het werk dan aan vrouw en kinderen over en blijven zelf thuis.

Ze raken aan de drank, nemen een vrouw erbij.”

Die kleine gezinsdrama's moeten afgezet worden tegen de algehele situatie in het

wat Sweep zocht. Ze zou en moest de kinderen zien.

Bij volgende bezoeken werd het dorpshef iets lossen. Het vertrouwen groeide. En toen gingen de deuren wel open. Sweep kwam oog in oog met de berooide producenten van de ballen waarmee westerse topmerken de sier en vette winsten maken. Het waren kinderen, de meesten tussen de acht en tien jaar.

In kleermakerszit op de harde vloer, in een kleine ruimte, naaiden ze stug door aan weer een nieuwe bal. Voor een paar rupes per dag, een gulden of drie hooguit. Niet

'land van de reinen' - de betekenis van de naam Pakistan -, een situatie die verre van rooskleurig is. De welvaart in de islamitische republiek is geen gemeengoed, maar voorbehouden aan een elite van top-industriëlen en groot-grondbezitters.

Verreweg het meeste overheidsgeld wordt in defensie gestoken. Onderwijs komt er berooierd vanaf. „Drie procent van het Bruto Nationaal Produkt wordt aan onderwijs uitgegeven; dat zou minstens achttien procent moeten zijn”, meent Sweep. Geen (goede) scholing en medische voorzieningen biedt jonge Pakistani weinig toekomstperspectief.

De jarenlange roep van westerse hulp- en mensenrechtorganisaties om afschaffing van de kinderslavernij is inmiddels verstomd. Ze beseffen, hoe wrang ook, dat de meeste kinderen met die maatregel niet geholpen zijn. Sterker nog, ze zouden nog verder in de ellende zakken. Sweep: „We willen die industrie niet tackelen.

Dan belanden de kinderen op straat, zonder werk, zonder geld. Zijn ze nog slechter af.”

Haar organisatie is daarom noodgedwongen de weg der geleidelijkheid ingeslagen. „We willen de werkomstandigheden voor de kinderen verbeteren en de arbeidstijden verkorten. Er moet ruimte komen voor de kinderen om te kunnen leren en te spelen. Als dat lukt, zal op de langere termijn de slavernij vanzelf uitgebannen worden.”

Bewustmaking

Childright Worldwide richt haar pijlen niet direct op de Aziatisch en Zuidamerikaanse landen waar kinderen een onmisbaar scg-

ment van de arbeidsmarkt vormen, maar op het eigen land, Europa en Amerika. En in het bijzonder op degenen die aan de ballen het dikst verdienen: de importeurs en leveranciers van grondstoffen. Bewustmaking is daarbij het sleutelwoord.

Veel westerse fabrikanten wijzen op clausules in hun contracten, die productie door kinderen uitsluiten. „Maar wie controleert

tot een soort 'stempel van goedkeuring' op iedere bal, die door een kind in acceptabele werkomstandigheden is gemaakt. Maar dat zal nog veel voeten in de aarde hebben, denkt ze.

Campagne

Inmiddels is ChildRight Worldwide ook samen met enkele Nobelprijswinnaars een campagne, gericht op het grote (voetbal)publiek, gestart. Tijdens de onlangs gehouden Megafestatie voor jongeren in de Utrechtse Jaarbeurs werd de aftrap gegeven voor die campagne: 'De Bal'. Petitiokaarten zijn daar uitgedeeld en zullen nog via voetbalclubs worden verspreid.

Uiteindelijk is het de bedoeling zoveel mogelijk ondertekende kaarten te overhandigen aan een vertegenwoordiger van de Nederlandse regering. „Ook via dat spoor, de internationale druk, kunnen wantoestanden aan de kaak worden gesteld.”

De reacties van het grote publiek zijn tot dusver uitermate positief.

Maar ook ontvullerend. Sweep: „Veel mensen weten niet dat tachtig tot negentig procent van de kwaliteitsballen en heel veel andere sportmaterialen in Pakistan gemaakt worden en onder verschrikkelijke omstandigheden. We hopen dat nog meer mensen dat gaan inzien.”

In een campagnetekst staat het zo: „ChildRight Worldwide en de deelnemende Nobelprijswinnaars vinden het onacceptabel dat veel kinderen hun leven en hun recht op een toekomst moeten afstaan, zodat anderen hun grootste passie, voetbal, kunnen uitleven op het veld of voor de televisie.”

• Een Pakistaanse jongen vervoert op een kar grote zakken met voetballen, bestemd voor Westerse sporters.
Foto's Michiel Wijnbergh

nicken

Kindervakbond Bal Mazdoor wil onderwijs en pick

Van onze verslaggever
Rob Vreken
NEW DELHI

De goedlachse vakbondsbestuurder gebruikt een eenvoudige lunch van rijst, bonen en roti. Restaurant Butterflies ligt pal naast Delhi's Internationale-busstation, waar hij al jaren werkt als sjouwer voor een roepje of zeventig per dag. Een alledaags tafereel, natuurlijk, alleen: Mustafa is pas vijftien jaar. Zijn vakbond is Bal Mazdoor, de eerste kindervakbond ter wereld.

Stadsgenoot Kailash Satyarthi zou er niet aan denken te lunchen in dit eethuisje. Niet omdat het te eenvoudig is, of te duister, maar omdat er kinderen werken. Restaurant Butterflies wordt gerund door straatkinderen uit Delhi.

Satyarthi is de bekendste Indiase activist tegen kinderarbeid. Voor een wereldwijd publiek stelde hij het slavenwerk (de term kan letterlijk worden opgevat) aan de kaak dat volgens hem 500 miljoen Indiase kinderen van vier tot veertien jaar verrichten in de tapijtindustrie - zes dagen per week, minstens twaalf uur per dag in stoffige hallen.

Zijn organisatie voert intussen

ook actie in sectoren als de vuurwerk- en lucifersindustrie, steengroeven en de bouw. Satyarthi heeft een onduidelijk standpunt: alle kinderen hebben recht op een jeugd. Kinderarbeid mag niet en kan niet, hoe dan ook.

Satyarthi: 'Duizenden van onze activisten nemen bij vrienden een hap voedsel aan als dat wordt geseveerd door een kind in dienst van het huishouden. Gisteren waren we met een paar mensen op weg van Ferozabad naar Delhi. We konden onderweg geen enkel restaurant vinden zonder kinderen: we hebben de hele dag niet gegeten.'

Wel ging Satyarthi naar binnen om te discussiëren. Om de baas uit te leggen dat hij de werkgelegenheid van een volwassene vernietigt.

'Je creëert werkloosheid', kregen de restauranthouders te horen. Zo meent de activist ook dat toeristen maar beter niet hun schoenen kunnen laten poetsen door kleine jongetjes. Kailash Satyarthi: 'Er zijn zestig miljoen werkloze volwassenen in dit land. Wij gaan uit van een aantal van 55 miljoen werkende kinderen. Verbiedt de kinderarbeid en de werkloosheid is opgelost.'

De consequente opstelling van

Kailash Satyarthi maakt hem huiverig voor verschijnselen als Bal Mazdoor. Kinderen horen niet te werken, dus ze horen ook geen vakbond te hebben. Bovendien houdt het bondswerk ze alleen maar meer af van spelen en leren.

'Rita is een goede vriendin van me', zegt hij. 'Maar ik verschil principiële met haar van mening.' Rita is Rita Panicker, voorzitter van But-

Voddenrapertjes en sjouwers organiseren zich

terflies, een organisatie die zich inzet voor de circa honderdduizend straatkinderen in Delhi.

Het restaurantje bij het busstation is een van de vele activiteiten. Ook Bal Mazdoor kwam voort uit Butterflies. De vakbond werd in 1991 opgericht nadat een jongetje, Vijay, op de INA-markt in elkaar was geslagen door zijn baas, een winkelier. Andere werkende kinde-

ren die voor Vijay opkwamen werden massaal door de marktopleiders en de politie mishandeld.

'Waarom vindt iedereen toch dat wij kinderarbeid legitimeren?' zucht Panicker. 'De meerderheid van de kinderen in India werkt. Dat is de realiteit. Zolang dat voortduurt, hebben ze recht op een vakbond, hebben ze er recht op mee te praten over hun lot.'

Panicker is er principieel op tegen dat kinderen werken. Het is de regering van India, zegt ze, die kinderarbeid in 1986 met zoveel woorden toestond. De wet uit dat jaar bepaalt dat kinderen tot veertien jaar niet mogen werken in zeventien genoemde bedrijfstakken. El-

ders mogen kinderen 'maar zes uur' werken, met een rustdag per week. Panicker: 'Dat is de wet! Dus wat praten we dan nog over legitimeren?'

Een andere wet, uit 1925, sluit kinderen uit van vakbondslidmaatschap. Bal Mazdoor acht dat in strijd met de wet uit '86, en vroeg de rechter (tot nu vergetes) om officiële goedkeuring van de organisatie. Rita Panicker benadrukt dat Bal Mazdoor er niet op uit is met werkgemers te onderhandelen over hoger

loon en arbeidsvoorwaarden. 'Dat is de traditionele taakopvatting van vakbonden. Maar ze kunnen ook over mensenrechten praten. Het recht op onderwijs, op gezondheid, op vrijwaring van onderdrukking. Daar vecht Bal Mazdoor voor.'

De 18-jarige Khurram, een van de leiders van de bond, grijpt het recht op onderwijs met beide handen aan. Khurram, sjouwer op het busstation, werkte sinds hij klein was van

tien uur 's morgens tot negen 's avonds. Door Bal Mazdoor ging hij perspectief zien in opleidingen. De ex-analfabeet leest en schrijft nu redelijk hindi, rekt een beetje, deed een cursus autotechniek. 'En zojuist heb ik mijn rijbewijs gehaald! Ik wil chauffeur worden.'

Elke woensdagmiddag hebben Khurram en andere kaderleden van de vakbond, die tot nu alleen in Delhi actief is, een vergadering. Mishandeling door de politie hoort tot de vaste onderwerpen. 'Maar soms praten we over het organiseren van een uitje of een picknick.'

De kinderen bestieren Bal Mazdoor zelf, maar maken dankbaar gebruik van de contacten met de organisatie van Rita Panicker. Butterflies opereert onder de naam schat-

ting 400 duizend werkende kinderen die Delhi rijk is in het bijzonder de honderdduizend echte straatkinderen onder hen. Dat zijn kinderen die geen enkel contact meer met familie hebben, maar in de praktijk is het niet altijd mogelijk of wenselijk een scherp onderscheid te maken, veel werkende kinderen gaan af en toe terug naar hun ouders. Degenen die thuis wonen zijn

'Zolang kinderen werken, moeten ze meepraten'

niet in alle opzichten beter af. Volgens de arts J. P. Pain, die in een busje de kinderen in hun wijken opzoekt, zijn kinderen in arme gezinnen vaak minder gezond. Zij moeten met hun kleine inkomens de hele familie onderhouden. 'Straatkinderen eten beter. Zij zijn autonoom, ze kunnen zo veel aan hun voedsel besteden als ze willen.'

In de drukke volkswijken rond de

Jama-moskee. Chandni Chowk en Kashmiri Gate in oud-Delhi schichten ze overal door de smalle straatjes. Kleine jongens en meiden, slommend tussen de mensen met een jute zak over een schouder geslagen. Af en toe bukken ze zich, rapen iets op en stoppen het in de zak. Sipali is een van hen, een levendige meisje van misschien tien of elf dat haar leeftijd niet weet. Contact met kinderen die gewoon naar school gaan heeft ze nog nooit gehad, zegt ze. Met een krampachtige rechterhand zwoegt ze in een schriftje op de hindi-variant van aap-noot-mies.

De zon hangt hoog en weed boven de grote Jama-moskee. Het is 45 graden. Het groepje kinderen heeft nog iets van schaduw weten te scheppen door een kleed om een boomje te draperen. Het stuk gras rond de boom vormt hun klaslokaal. Hier knijpen zij van vrijwilligers van Butterflies onderricht in de kunst van het lezen en schrijven.

Het niveau is simpel, evenals de leermiddelen. Maar ze zijn gemotiveerd, zegt onderwijzeres Minakshi: 'Ze willen allemaal hun naam kunnen schrijven, zodat ze geen duimafdruk meer hoeven maken.'

Zoals veel van de straatkinderen in dit deel van Delhi is Sipali afval-raper. Zij verzamelt alles wat ze aan afval kan vinden en verkoopt het aan handelaren (bijna al het afval in Delhi wordt hergebruikt). Sipali's dagopbrengst: tachtig cent. Sipali zegt ronduit haar werk 'erg slecht' te vinden: 'Ik moet altijd met mijn handen in de vieze rommel.'

Toch zien kinderen als Sipali er niet zielig uit, eerder uitdagend en zelfstandig. Voor de kansen die het leven ze biedt kan dat overigens nog problemen opleveren, zegt Rita Panicker. 'We proberen ze ook arbeidsmoraal bij te brengen. Daar schort het wel eens aan.'

Twee jongens die via Butterflies een technische opleiding hadden gevolgd en voor wie een baan was gezocht op een fabriek, werden na amper een half jaar ontslagen. 'Ze kwamen gewoon niet opdagen. We hadden ze wel een vak geleerd, maar niet om punctueel te zijn, om hard te werken. Straatkinderen zijn heer en meester over hun tijd, ze werken wanneer ze willen. Maar ze moeten leven in de moderne stad. Niemand heeft sympathie voor de kinderen alleen omdat ze van de straat zijn.'

Van onze verslaggever
AMSTERDAM

VK
26-8

De internationale acties tegen kinderarbeid in Zuid-Azië beginnen resultaat te krijgen. Steeds meer mensen, vooral in Duitsland, kopen geen geknoopt tapijt meer zonder het Rugmark-certificaat. Regeringen en ondernemers in India, Pakistan en Bangladesh voelen de hete adem van actievoerders in de nek.

Textielabrikanten in Bangladesh voeren 1 november oktober maatregelen door om kinderarbeid uit te bannen. En in juli werd een door de Indiase regering gesteund keurmerk voor tapijten ingevoerd. De Indiase minister van Textiel, G. Venkat Swamy, was onlangs in Amsterdam om de komst van dit Kaleen-keurmerk toe te lichten.

Het Kaleen-label is een initiatief van de Indiase tapijtexporteurs, die met argusogen zien hoe de bekendheid van Rugmark groeit. De internationale bezorgdheid over de kinderarbeid in de tapijtsector begint tot forse schadeposten te leiden.

Minister Swamy noemt cijfers van activisten 'propaganda'

De export van Pakistaanse tapijten bijvoorbeeld bijvoorbeeld daalde van 183 miljoen dollar in 1992 (tot 149 miljoen vorig jaar. Vermoedelijk zal die daling zich nog doorzetten vanwege de (overigens niet opgehelderde) moord in april op de 12-jarige Iqbal Masih, een jongetje dat jarenlang tapijten knoopte en zich ontpopte als internationaal actievoerder tegen kinderarbeid.

De regering in New Delhi steunt het Kaleen-keurmerk van harte en heeft een commissie benoemd die toezicht moet houden op uitvoering van de plannen. Ook vakbonden, ngo's, de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) en Unicef zullen deelnemen in de commissie.

Aan tapijten met het Kaleen-keurmerk zijn geen handen te pas gekomen van kinderen tot veertien jaar. De producenten storten 0,25 procent van hun opbrengt in een fonds waaruit activiteiten worden betaald die bijdragen aan het welzijn van de kinderen, met name onderwijs.

Kaleen lijkt daarmee sterk op het al enige tijd bestaande keurmerk van de Rugmark Stichting. Ongeveer 20 duizend Indiase tapijten met het Rugmark-label zijn de laatste maanden uit India naar Europa geëxporteerd. Ze zijn vooral bestemd voor de Duitse markt, waar ze worden verkocht door grote warenhuizen en postorderbedrijven. De acties tegen kinderarbeid slaan op de grote Duitse markt sterk aan. 'Nederlandse organisaties als de FNV, Novib en de Landelijke India Werkgroep zijn bezig ook de Nederlandse consument gevoelig te maken voor Rugmark. De Bijenkorf, V&D en IKEA denken serieus na

over invoering van het certificaat. Motor achter Rugmark is de organisatie SACCs (Zuidaziatische Coalitie tegen Kinderarbeid) van de Indiase activist Kailash Satyarthi. De SACCs trekt veel aandacht met het 'bevrijden' van kinderen uit fabrieken en werkplaatsen.

Volgens Satyarthi werken in India zeker ongeveer 55 miljoen kinderen. In de Noordindische tapijtindustrie zijn naar schattingen van de SACCs ongeveer 500 duizend kinderen werkzaam.

Het bezoek van minister Venkat Swamy aan Nederland leek niet alleen bedoeld om het nieuwe, door de regering gesteunde keurmerk aan te prijzen, maar ook om de wat hij noemde 'propaganda' van organisaties als die van Satyarthi tegen te spreken.

Venkat Swamy: 'De propaganda wordt vooral verspreid in Duitsland en Nederland. Blijkbaar zijn sommige mensen bevreesd voor de export van Indiase tapijten. Het is opvallend dat zulke acties worden gehouden precies in die sectoren waarin onze export succesvol is.'

'Wie zijn deze mensen?' vroeg de minister zich af. 'Door wie worden ze betaald? Ik weet het niet, ik werp de vraag maar op. Zij zitten in Delhi en verspreiden valse cijfers.'

Volgens gegevens van het ministerie bestond het arbeidsleger in de tapijtindustrie in 1992 voor 8 procent uit kinderen; van hen werkte 4,4 procent in familieverband - wat als veel minder schadelijk wordt gezien. De resterende 3,6 procent werkte in dienstverband. Dit laatste cijfer zou inmiddels zijn gedaald tot 2,7 procent. Dat zou gelijk staan aan een aantal van 50 duizend jeugdige werknemers. Een opmerkelijk verschil met de 500 duizend die de Kailash Satyarthi noemt.

Onderzoekers van de ILO kwamen in 1993 op een aantal van 420 duizend kinderen in de tapijtindustrie van de Noordindische regio Mirzapur-Bhadoli, waar de bedrijven zijn geconcentreerd.

In een notitie heeft het ministerie aandacht voor kinderarbeid in India, al wordt het fenomeen wel degelijk onwenselijk genoemd. 'In welke geringe mate kinderarbeid zich ook voordoet', moet het verschijnsel zo spoedig mogelijk uit de wereld worden geholpen, vindt het ministerie.

En ook dáárover was minister Venkat Swamy tijdens zijn bezoek duidelijk. 'De Indiase regering is volledig gekant tegen kinderarbeid. De wet uit 1986 is goed, kinderarbeid is vrijwel geheel verboden. Het gaat er nu om de wet strikt toe te passen.' Artikel 24 van de grondwet uit 1949 stelt dat kinderen niet mogen werken in 'fabrieken, mijnen of enige andere schadelijke betrekking', en dat 'kindertijd en jeugd moeten worden beschermd tegen uitbuiting'.

De vraag is natuurlijk: wat is schadelijk? De minister stelde dat daar bij het weven van tapijten geen twijfel over kan bestaan. Volgens hem vinden al op grote schaal verrassingsinspecties plaats in tapijtknoperijen; in de eerste maanden van dit jaar al 9940. Daarbij zouden 122 overtredingen zijn geconstateerd. Venkat Swamy zei geen bezwaar te hebben tegen het Rugmark-certificaat. 'Wij ondersteunen particuliere initiatieven.'

Arbeidsverbod pakt volgens socioloog Ben White veelal slecht uit voor jeugdige werknemers

'Kinderen moeten het recht hebben geld te verdienen'

'Alle kinderen werken. Ze willen niet anders en het kan niet anders. Om er echt bij te horen tegenwoordig, moeten ze geld hebben.' Tot zover spreekt niemand Ben White tegen. En dat weet hij. De zinnen zijn bedoeld om voorstanders van een boycot tegen kinderarbeid op het verkeerde been te zetten. Want van die acties moet de Britse plattelandsocioloog niks hebben.

Van onze verslaggeefster
Lidy Nicolassen
AMSTERDAM

'Kinderen hebben het recht zelf geld te verdienen', zegt Ben White. 'In het Westen werkt tweederde van de kinderen boven de twaalf jaar. Thuis, of in illegale baantjes. We accepteren dus dat kinderarbeid niet per definitie schadelijk is. Dat kinderen in staat zijn voor hun rechten op te komen. Het is belangrijk dat te bedenken je een afschrikwekkend beeld geeft van alle kinderarbeid.'

White is verbonden aan het Institute for Social Studies in Den Haag. In zijn inaugurale rede als hoogleeraar veegde hij de vloer aan met hen die kinderarbeid rigoureuze willen afschaffen. Zo kwam hij in het vaarwater van invloedrijke pressiegroepen die druk op regeringen uitoefenen om produkten die met kinderarbeid zijn gemaakt te boycotten.

Ben White haast zich te zeggen

dat hij niet de enige is die consumentenboycots tegen dit soort produkten afwijst. Hij wil ook kwijt dat hij niet per definitie tegen dergelijke acties is. 'Maar je moet je afvragen wat je wilt bereiken. Zolang je kinderarbeid criminaliseert, kun je het niet humaniseren. Ik ben een realist. Jongeren gaan niet naar school als er armoede heerst. Ze zullen altijd proberen zich van een baantje te verzekeren, ze zullen geld willen verdienen. Ik denk daarom dat het belangrijk is te werken aan verbetering van hun arbeidsomstandigheden. En dat nu zal onmogelijk worden met een wettelijk verbod.'

In conventie 138 van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) staat dat het moet worden verboden jongeren beneden de vijftien jaar in dienst te nemen. De Wereldhandelsorganisatie, de Europese Unie en de Nafta-landen (het handelsverdrag tussen Verenigde Staten, Canada en Mexico) overwegen het verbod in hun sociale paragrafen op te nemen. De VS kennen een wetsvoorstel, de Harkin Bill, waarin wordt voorgesteld de import te verbieden van produkten die met kinderarbeid zijn gemaakt.

In Europese landen ijveren ontwikkelingsorganisaties en vakorganisaties voor een consumentenboycot van dit produkten die door kinderen zijn gemaakt. Consumenten kunnen hier, anders dan volgens de methodiek van de Harkin Bill, zelf kiezen of ze de boycot steunen.

Natuurlijk, zegt White, erkent ook hij dat er onderscheid is tussen een krantenwijkje lopen of uren achtereen in donkere fabriekshallen aan tapijten knopen. Hij zou nooit een tapijt kopen waarop staat dat het in *bonded labour*, een vorm van slavenarbeid, is gemaakt. Dan weet hij dat kinderen zestien uur per dag moeten werken, dat ze zijn vastge-

niet onder het werk hoeft te lijden en ze ook de gelegenheid krijgen een opleiding te volgen.'

Andere voorbeelden van schadelijk en dus verwerpelijk werk. Kinderprostitutie of het inzetten van kinderen in gewapende conflicten. 'Maar mag je ontkennen dat kinderen een rol willen spelen in de vrijheidsstrijd van volkeren, zoals je dat hebt gezien in Zuid-Afrika en Oost-Timor? Mag je ontkennen dat kinderen politieke rechten hebben? Ik weet het niet. Over deze dingen moeten we nadenken, meer dan we tot nu toe hebben gedaan.'

De scepsis van White ten aanzien van boycotacties tegen kinderarbeid spoort met een wereldwijd ontluikende opvatting dat beschermen van kinderen en het organiseren van kindervakbonden meer effect heeft dan een verbod zonder meer. Unicef, het Kinderfonds van de Verenigde Naties, is een van de eerste die twijfels over een verbod zaaide nadat onderzoek was verricht in de tapijtindustrie van Bangladesh.

De Bengaalse economie leunt sterk op kinderarbeid. Op het platteland werken kinderen thuis op de akker, in de stad vooral in de tapijt- en kledingindustrie. Op dit moment telt Bangladesh tweeduizend tapijtfabrieken. Volgens de werkgevers zijn tienduizend van een miljoen werknemers kinderen. Actiegroepen spreken dat tegen en zeggen dat het aantal vele malen hoger is.

Uit vrees voor een internationale

boycot, onder andere door de komst van de Harkin Bill, zette de associatie van de exporterende tapijtindustrie enkele jaren geleden de fabrieksdirecteuren onder druk om kinderarbeid uit te bannen. Begin 1993 werden naar schatting 55 duizend kinderen van de ene op de andere dag ontslagen. Unicef en ILO zochten uit wat er van hen terecht kwam.

Het resultaat is bedroevend. Geen enkel ontslagen kind is teruggegaan naar school. Ongeveer de helft vond een ander, maar veel slechter baantje. De kinderen werken in de huishouding, verkopen bloemen op straat, zitten in de prostitutie of verzamelen afval. De rest

zoekt werk of zit thuis. Vaak werd ook hun moeder, met wie ze naar de fabriek gingen, werkloos omdat ze (er zijn veel meisjes bij betrokken) niet alleen mogen thuisblijven.

'Al die kinderen zijn er slechter op geworden, hun families veel armer doordat gezinsinkomsten zijn weggefallen. Je kunt kinderen wel naar school willen sturen, maar je moet kijken naar wat ze nodig hebben. Dan zie je dat je ze bescherming moet bieden tegen uitbuiting op de werkvloer, dat je moet zorgen dat ze goede lonen krijgen en de kans om naast hun werk een opleiding te volgen. Die dingen kun je niet bereiken als je kinderarbeid volledig uitsluit.'

'Vrouwen zullen aan de machines worden gebonden, dat is geen betere oplossing'

bonden aan de machines en dat alle overige arbeidsomstandigheden uiterst bedroevend zijn.

Maar echt stellig is in dit geval zijn overtuiging om dan maar een verbod in te voeren evenmin. Hardop twijfelt hij: 'Wat denk je dan men dan zal doen? Er zullen vrouwen aan de machines worden gebonden en ik vind dat geen betere oplossing. Er moet een andere manier zijn waardoor kinderen minder lang hoeven te werken, hun gezondheid

Unicef en de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) hebben in Bangladesh hard gewerkt om een oplossing te vinden voor het door hen vastgestelde probleem dat kinderarbeiders vaak niet beter af zijn als het werken hen zonder meer onmogelijk wordt gemaakt.

Na intensieve onderhandelingen heeft de werkgeversorganisatie BGMEA in juli een akkoord gesloten met beide VN-instellingen om de werknemers jonger dan veertien jaar in de Bengaalse tapijtindustrie te ontslaan. Maar anders dan in 1993, zullen de ontslagen kinderen naar nieuw op te richten scholen worden

gestuurd en drie jaar lang een maandelijks toelage krijgen.

Unicef en ILO trekken dit jaar 425 duizend dollar uit voor financiering van het programma, BGMEA 250 duizend. Een eerder akkoord werd door de werkgevers verworpen, omdat zij weigeren vakbonden of actiegroepen als waarnemers toe te laten.

Nu zal inspectie van de fabrieken worden gedaan door de ILO. Ook 25 BGMEA-inspecteurs gaan op pad om te onderzoeken hoeveel kinderen in de tapijtindustrie werken en hoeveel scholen er moeten worden gebouwd.

Van kinderarbeid profiteren vooral de kinderen zelf

Het artikel 'Kinderen moeten het recht hebben geld te verdienen' (*de Volkskrant*, 26 augustus) heeft mijn volle instemming. Kinderen hebben er niets aan als hun inkomen wordt afgenomen zonder een passend alternatief. Mogelijk zijn zij daardoor zelfs nog slechter af. En zijn zij werkelijk zo slecht af?

Het lijkt mij goed dat kinderen groeien in hun verantwoordelijkheid. Het is juist fout hen deze groei te beletten. De problemen die veel jongeren in onze westerse wereld hebben, komen voort uit het feit dat hen hun verantwoordelijkheid wordt onthouden. Ze moeten vooral kind blijven, heet het dan.

Misschien zijn veel van hun reacties, zoals vernielingen en andere ons onaangename verschijnselen, een uiting van hun boosheid hierover.

BILTHOVEN *Arie de Klerk*

Betonblokken

In de discussie over kinderarbeid valt mij telkens weer op dat wij maar moeilijk kunnen uitstijgen boven het eigen gelijk: de wereld zoals wij die hebben ingericht is maatstaf voor de rest van de wereld.

Kinderarbeid de wereld uit en alle kinderen naar school. En dat is nu juist de vraag, tenminste als die scholen worden gemodelleerd naar westers model.

Kinderen in India leren van het leven zelf. Dit in tegenstelling tot miljoenen kinderen in westerse scholen die, afgesloten van de maatschappij, opgeborgen in fantasieloze betonblokken, kunstmatige, fragmentarische en veelal betekenisloze stukken informatie moeten inslikken en op commando uitspugen.

Als wij ervan uitgaan dat alles goed komt indien men in India de maatschappij net zo regelt als wij dat hier doen, komt er geen dialoog op gang. Misschien wordt het tijd de ogen eens te openen voor de destructieve gevolgen van ons eigen schoolsysteem.

Voor we in staat zijn een evenwichtige samenleving op te bouwen, moet nog heel wat veranderen. Zowel kinderarbeid als kinderen twaalf jaar opsluiten in van de maatschappij geïsoleerde scholen is daarbij niet wenselijk. Een herbezinning op de plaats van het kind in de maatschappij is hard nodig, zowel hier als in Derde-Wereldlanden.

APELDOORN *Marijke Sluijter*

Man in huis

Ik ben heel beschermd opgevoed in een nogal benauwend kleinburgerlijk gezin. Van werken was uiteraard helemaal geen sprake. Kort voor de oorlog stierf mijn vader.

Ik denk aan de eerste twintig jaar van mijn leven ongaarne terug, met

Kinderarbeid in India.

FOTO FRANK ROGNER

één uitzondering. In de laatste oorlogswinter, 1944, toen er geen verwarming, elektra en gas meer was, en maar zo nu en dan drinkwater, was ik 'de man in huis'.

Ik was toen twaalf jaar. Elke dag moest ik erop uit met een halflage maag, op een fiets zonder banden, door weer en wind, om sprokkelhout te verzamelen voor het noodkachelteje en om wat eten op te scharrelen bij de boeren.

Het waren omstandigheden die nu niet meer getolereerd zouden worden: heel schaars eten, kapotte, dunne kleding, een ijskoud huis, en

urenlange tochten, vaak onderbroken door schietpartijen tussen vliegtuigen en de luchtafweer op de grond, een enkele maal ook door bombardementen.

In die hele winter ben ik geen dag ziek geweest. Zelfs niet verkouden. En wat nog sterker tot me spreekt: die laatste, barre oorlogswinter is met stip de gelukkigste periode van mijn jeugd geweest. In feite de enige periode uit mijn jonge jaren waar ik met plezier, en met enig heimwee, aan terug denk.

Ik denk dat Ben White (*de Volkskrant*, 26 augustus) heel erg gelijk

heeft met zijn betoog dat wij kinderen niet de kans moeten ontnemen zich nuttig te voelen en bij te dragen aan het welzijn van het gezin.

Een kind kan heel wat hebben, en klein houden zou wel eens erger kunnen zijn dan het opleggen van behoorlijk zware verantwoordelijkheden. Ons westerse model, waarin kinderen niet mogen werken en moeten spelen, zonder verantwoordelijkheid te dragen en barstend van het zakgeld, zou wel eens minder ideaal kunnen zijn dan jongere generaties geloven.

VRIES *Johan Rijfkoel*

1-10-97

JASON BENNETTO
Crime Correspondent

One in three young people aged 12 to 15 has been assaulted in the past eight months, according to a survey published yesterday.

But the Home Office study discovered that only about 40 per cent of all crimes and harassment were reported to par-

ents, teachers and the police.

A sample of 1,350 young people, who were sent questionnaires, found that bullying, harassment and theft were commonplace, particularly in or near school. It also revealed a high level of fear of crime.

Seven out of ten said they had been victimised in the eight months before being questioned. Four out of ten felt un-

safe when out alone at night, and a third or more said they worried about mugging, assaults and sexual pestering.

The report, *Young People, Victimization and the Police*, found a surprisingly positive attitude towards the police with about 60 per cent saying the police did a very or fairly good job.

The study concluded: "It would be misleading to present

the findings as revealing a new problem of teenage crime; but equally, one should not dismiss the very considerable risks that teenagers run of various forms of thefts and assaults which are unequivocally crimes ...

"One finding borne out by this study is that the stereotype of young people as anti authority - and more specifically anti-police - does not hold."

Nederlands drugbeleid bevordert gevoel onveiligheid bij jongeren

Van een onzer verslaggevers
UTRECHT - Uit recent onderzoek blijkt dat het huidige drugbeleid het gevoel van onveiligheid onder jongeren bevordert. 44 procent van de jongeren is deze mening toegedaan, en bijna de helft van deze groep vindt dat de oplossing moet worden gezocht in een verbod op de verkoop van drugs.

Ook gewelddadige video's en films zijn van invloed op het gevoel van onveiligheid van veel jongeren. Liefst de helft zou dan ook graag zien, dat die uit de rekken van de videotheken verwijderd worden. Een onderzoek van de Jaarbeurs en InterView, 'Onveiligheid onder jongeren 1995', heeft dit aan het licht gebracht. Opvallend is de conclusie in het onderzoek, dat jongens zich in discotheken vaker onveilig voelen dan

meisjes. Dit geldt met name voor jongens die discotheken in provincies buiten de Randstad bezoeken. Ook dat is opmerkelijk, want aan de andere kant worden de steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag als het gevaarlijkst beschouwd. Utrecht staat op de vierde plaats, daarna volgen Heerlen en Helmond.

Uit het onderzoek blijkt dat niet alleen vrouwen en ouderen zich vaak onveilig voelen. Ook tweederde van de jongeren van 12 tot 24 jaar kent dat gevoel. Een kwart van hen neemt actief maatregelen om zich te beveiligen met wapens, of volgt een vechtcursus. Verder wordt ook het eigen huis beveiligd, terwijl een deel op bepaalde uren het huis niet durft te verlaten. Ruim éénderde van deze groep is ontevreden over het functioneren van de rechtsstaat.

Tien procent van de jongeren die zich onveilig voelt, is het laatste jaar zelf mishandeld. Locaties waar het gevoel van onveiligheid zich het duidelijkst manifesteert zijn het park, de straat, het openbaar vervoer en de discotheek.

Schokkend zijn de cijfers over de misdrijven waarmee de jongeren de laatste jaren te maken hebben gehad: afpersing, mishandeling, diefstal en bedreiging. Van elke honderd jongens en meisjes zijn er het afgelopen jaar tien mishandeld. Een kwart is bedreigd met lichamelijk geweld. Zeven procent is het slachtoffer geweest van afpersing.

Jongeren vinden het primair de taak van de overheid om het gevoel van onveiligheid weg te nemen. Meer verlichting, meer politie op straat en harder optreden zien zij als oplossing.

DESKUNDIGEN VERBAASD OVER PLOTSSELINGE OMMEKEER

Criminaliteit in de VS daalt

Achtergrond

door Hans de Bruijn

Amerika lijkt langzaam een veiliger land te worden. Tenminste, als je de statistieken moet geloven. Criminologen zien met verbazing hoe de zware misdaad kennelijk een stapje terug doet. Vooral in de grote steden wordt beduidend minder vermoord en geroofd. Over de oorzaak daarvan bestaat echter geen duidelijke mening. De wetenschap schrijft de nieuwe trend toe aan veranderingen in de bevolkingssamenstelling, de politie aan het hardere optreden tegen criminelen.

De cijfers zijn verbluffend. Alleen in New York werden in de eerste helft van dit jaar al 244 mensen minder vermoord dan vorig jaar, een daling met 31 procent. In Chicago werden 19 procent minder mensen om het leven gebracht, in New Orleans - Amerika's 'moordhoofdstad' - bijna 18 procent en in Houston 32 procent. Ook het aantal roofovervallen is drastisch gedaald. De misdadigheid is nu net zo groot als in 1985, het jaar waarin met de introductie van 'crack' een golf van geweld en criminaliteit door gangs op gang kwam.

Gemiddeld worden in de VS nu ruim acht op de honderdduizend mensen vermoord. Maar criminologen en sociologen durven niet te voorspellen dat deze trend zich zal doorzetten. Politiefunctionarissen, zoals de Newyorkse hoofdcommissaris William Bratton, menen echter met een harde aanpak eindelijk succes te hebben en zijn vast van plan daarmee door te gaan. Zij geloven niet langer in de relatie tussen criminaliteit en slechte economische en sociale omstandigheden. "De wortel van het kwaad is niet de economie, het zijn de misdadigers", zegt John Maple, de 'strateeg' van het Newyorkse politiekorps.

Waarschuwing

Sociologen waarschuwen dat het aantal zware misdrijven weer kan toenemen door de groei van het aantal tieners. Want het is al lang een feit dat de criminaliteit vooral onder jongeren wel sterk stijgt. Het zijn vooral de oudere Amerikanen die nu kennelijk beter op het rechte pad blijven. In

FOTO:AP

• In New York is men ervan overtuigd dat de misdaad daalt door de keiharde aanpak van de politie.

1981 is het aantal moorden door mensen van 25 jaar en ouder sterk gedaald, terwijl dat door en onder tieners explosief is gestegen. In 1993 werden 18 tieners op elke honderdduizend vermoord, tegen slechts zes in 1984. Geweld is nu de belangrijkste doodsoorzaak onder de Amerikaanse jongeren. Omdat het aantal tieners de komende tien jaar vijftien procent zal groeien, verwacht men ook een toename van de misdadigheid.

Ook de verschuiving in het druggebruik van crack en cocaïne

naar heroïne zou een oorzaak zijn. Crack maakt agressief, terwijl heroïne juist depressief maakt. Maar al deze theoretische overwegingen worden door veel politiemensen gelogenstraft. Zij zeggen dat de meeste moorden en geweldsmisdrijven niet door druggebruikers worden gepleegd maar door drughandelaren. Zij wijzen er ook op dat de daling van de geweldsdelicten het grootst is in die steden (New York, Houston) waar de politie tot een radicaal andere werkwijze is overgegaan.

In beide steden begon dat met de komst van nieuwe hoofdcommissarissen, Bratton in New York en Sam Nuchia in Houston. "Wij zijn de misdaad gewoon keihard gaan aanpakken", zegt Nuchia. Het politiekorps van de Texaanse stad werd met duizend man uitgebreid, er werden moderne computers aangeschaft (iets waar de meeste Amerikaanse korpsen nog niet over beschikken) en agenten werden uit de auto gehaald en de wijken in gestuurd. Er werden speciale anti-gang-eenheden gevormd, die het de gangs dag in dag uit lastig maken. In diverse steden is het nu toegestaan bij routineuze verkeerscontroles automobilisten op het bezit van verboden vuurwapens te controleren.

Trots

In New York slaan de vorig jaar aangetreden burgemeester Rudy Giuliani en Bratton zich op de borst voor hun aanpak van de misdadigheid. Meteen na hun komst maakten zij een plan voor de aanpak van niet alleen de grote maar ook de kleine criminaliteit. Bedelaars en straatschooiers werden opgepakt, mensen werden soms willekeurig op straat aangehouden en gefouilleerd, graffiti werd verboden, wapens werden in beslag genomen. De gevangenis van New York zitten overvol. Critici vonden dat Giuliani en Bratton wel de kleine kruimeldief aanpakte maar de zware misdadiger zijn gang liet gaan. Maar het beleid heeft effect gehad.

De Newyorkers, en niet te vergeten de miljoenen toeristen, voelen zich veiliger. Het aantal misdrijven in de Newyorkse metro is nu 65 procent lager dan in 1990. Er vinden dagelijks nog maar twintig misdrijven in het honderden kilometers lange metronet plaats, waarvan elke dag 3,5 miljoen mensen gebruik maken. Vooral het genadeloos oppakken van verdachten blijkt te helpen. Gangleden in Harlem en de Bronx klagen steen en been dat zij nauwelijks meer rustig over straat kunnen lopen. Het aantal arrestaties in New York is dit jaar al met 18 procent gestegen.

Politiestrateeg Jack Maple lacht dan ook om de verhalen dat het zou komen omdat er minder crack wordt gebruikt. "Laatst werden bij een controle in de gevangenis bij 78 procent van de gevangenen sporen van crack-gebruik aangetroffen. Dus..."

De moord op de Amsterdamse sigarenboer André Hartman, eind 1993, hield de gemoederen maandenlang bezig in Nederland. Bijna iedereen ging ervan uit dat het een brute roofmoord was geweest. Maar was dat wel zo? De dader, de nu 19-jarige Mohammed B., zegt van niet. Ook de rechter, die Mohammed B. vorig jaar een gevangenisstraf van zes jaar plus TBS oplegde, achtte poging tot roof niet bewezen. Maar wat was het motief van Mohammed B. dan wel?

Reconstructie van de moord, het leven en de motieven van Mohammed B., die zegt: "Ik was opgefokt die dag."

Door Ahmet Olgun

NRena 2-9/0 '95

Het was typisch Hollands weer op zaterdag 6 november 1993. De zon was nergens te bekennen en het regende net niet. Mohammed B. begaf zich, gekleed in blauwe parka-jas met capuchon, spijkerbroek en sportschoenen, op straat. Hij droeg een zonnebril, wat passanten deed omkijken. Als de mensen zouden hebben gezien dat Mohammed zwarte handschoenen droeg en dat hij met zijn rechterhand in de zak van z'n jas een .9 mm vasthield, zouden ze hebben gedacht dat deze jonge knaap een overval ging plegen.

Mohammed was die dag niet alleen. Gekke Mo, zoals Mohammed de Kwaadwillige in zichzelf noemt, was met hem. Gekke Mo was er al 's ochtends, toen Mohammed opstond. Als Gekke Mo er is, is alles anders voor Mohammed. Dan voelt Mohammed zich opgefokt. Later zou Mohammed tegen een psychiater vertellen: 'Gekke Mo denkt niet aan geld. Waaraan dan wel? Hij is kwaad over hoe mensen met mij zijn omgegaan. Dat is niet prettig.'

Volgens Mohammed is er op 6 november 1993 het volgende gebeurd. Hij liep die dag doeleloos rond en het was bijna half vijf toen hij over de drempel stapte van de sigarenwinkel op de hoek van de Molukkenstraat en de Valentijnkade, de winkel van André Hartman. Toen de forse blonde winkelier de knaap zo zag staan, liep hij meteen op hem af. Mohammed had alvast vijf gulden op de toonbank gelegd.

De sigarenboer maakte duidelijk dat hij de klandizie van deze jongen niet op prijs stelde. "Rot op, ik moet je niet in m'n zaak," riep Hartman. "Mag ik een pakje Marlboro?" probeerde Mohammed, terwijl hij achteruit liep. Hartman bleef op hem aflopen.

Mohammed kon de reactie van de sigarenwinkelier niet thuisbrengen. Waarom werd hij niet geholpen? Alles wat hij wilde, was een pakje Marlboro. En het was niet eens sluitingstijd.

"Meneer, wilt u alstublieft teruggaan," riep Mohammed.

Zijn woorden hadden geen effect op Hartman. Hartman was nu nog maar anderhalve meter van hem verwijderd.

"Meneer, blijft u alstublieft staan," zei Mohammed.

Tevergeefs. Mohammed haalde zijn rechterhand uit zijn jaszak. Hij hield een pistool vast. Hij vuurde éénmaal. Hartman bewoog nog steeds in zijn richting. Mohammed vuurde nog een keer. Deze kogel doorboorde de borstkas van Hartman. De winkelier viel levenloos op de harde vloer van zijn winkel die hij al negentien jaar runde. Hij had tot dan toe vijftien overvallen overleefd. Deze keer overleefde hij het helaas niet. Maar nu was het ook geen overval.

De klok gaf 16:29 aan. Mohammed pakte de munt van vijf gulden, draaide zich om en wilde de winkel uitlopen. Hij zag een man staan in de deuropening. Mohammed hield nog steeds het pistool vast in zijn hand en Hartman lag op de grond.

"Maakt u zich geen zorgen, meneer, het is maar een spelletje," hield hij de klant voor. Mohammed liep rustig door, rende niet, en ging de Valentijnkade op. Aan het eind van de kade wist Mohammed via een pad en een sloot het Flevo-park te bereiken. De politie was toen al gebeld; de eerste politiewagen kwam aanrijden. De klok gaf nu 16:37 aan. Van Mohammed ontbrak inmiddels elk spoor.

Politiewagens, ambulance, agenten en vooral veel buurtbewoners en toevallige voorbijgangers verzamelden zich voor de sigarenwinkel aan de Molukkenstraat 589. De politie kamde de buurt en het park uit met speurhonden. Mohammed's zonnebril en blauwe parka werden gevonden. Mohammed had ze achtergelaten bij de sloot. Het pistool dat de jonge moordenaar in het water gooide, zou nooit worden gevonden.

Kruipend op handen en voeten bereikte Mohammed de Israëlitische begraafplaats. Hier achtte hij zich veilig. Om bij te komen, ging hij voluit op een graf liggen. Tot zijn grote verbazing zag hij een agent, slechts twee meter van hem vandaan. De agent zag hem niet en liep door. Zo lag Mohammed daar ongeveer anderhalf uur. Hij kon de kou niet meer verdragen. Hij had slechts een spijkerbroek en een dun T-shirt aan, die ook nog eens nat waren geworden bij zijn vlucht door de sloot. Het werd tijd om naar huis te gaan. Langs dezelfde weg verliet hij het park en liep naar het Javaplein waar, wist hij, een telefooncel is. Hij bedelde om een kwartje bij een vrouw: "Mevrouw, ik heb het koud en ik moet bellen maar ik heb geen geld. Heeft u misschien een kwartje voor me?"

De goedgelovige vrouw kreeg geen argwaan. Ze bracht de jongen, die van top tot teen nat was, niet in verband met de moord die nog maar een paar uur eerder in de buurt was gepleegd.

Met het kwartje belde Mohammed zijn vriendin Karin op. Karin belde op haar beurt haar echtgenoot Harrie in een pizzeria waar hij werkte. Ze vroeg aan Harrie of hij Mohammed wilde oppikken op het Javaplein. Niet lang daarna stapte Mohammed in de Ford Granada van Harrie die hem naar een veilig en warm adres zou brengen: het huis van zijn vriendin Karin aan de Rombout Hogerbeetstraat.

Nadat hij had gedoucht en droge kleren had aangegetrokken, ging Mohammed op de bank zitten, naast zijn vriendin Karin. Samen keken ze naar de uitzending van de lokale zender AT5 over de moord.

Mohammed had Karin en haar echtgenoot Harrie toen al alle details van zijn daad verteld.

De moord op sigarenboer André Hartman werd *hot news* in de Nederlandse media. 'Laffe roofmoord op Amsterdamse sigarenhandelaar', 'Amsterdamse woede om moord', 'Woede en verdriet in de buurt na roofmoord op sigarenwinkelier'.

Iedereen ging er dus van uit dat hier sprake was geweest van een roofmoord. De overval zou de winkelier in koelen bloede hebben neergeschoten nadat deze zijn dagomzet niet zou hebben willen afstaan. Deze verklaring was ook logisch. Hartman was immers al ongeveer vijftien keer beroofd geweest.

De buurtbewoners ventileerden hun onrustgevoelens: waar gaat dit heen? Onveilig in eigen buurt! Ja, *eigen*, want de dader was een buitenlander, hadden de getuigen opgemerkt. Racistische gevoelens liepen op en werden ook geuit. Een buurtbewoner loofde een beloning uit aan degene die de dader zou aangeven. De sigarenwinkel werd een bedevaartsoord - niet alleen

voor kennissen en vrienden, ook voor verontwaardigde buurtbewoners die vonden dat er 'iets' gedaan moest worden 'aan die criminele buitenlanders'. De begrafenis van Hartman werd druk bezocht. De politie moest zelfs vergaderingen beleggen om de temperamenten te bedwingen. Het feit dat de dader lange tijd niet kon worden opgepakt, deed de zaak escaleren. Niemand wist wie het kon zijn, maar wél dat het een buitenlander was. De jacht was geopend. Minder dan een uur na de moord werd de eerste verdachte al opgepakt: een Marokkaanse jongeman die zich verdacht zou hebben gedragen. Hij werd op de Wittenburgergracht achterna gerend door twee agenten en ingerekend. Reduan el J. heette hij. Hij voldeed aan het signalement: hij was donker. Meteen werd hij achter een confrontatiespiegel geplaatst, maar de getuige Cor S. kon hem niet als de dader aanwijzen. Om 20.45 mocht Reduan gaan.

De politie, wanhopig als zij was, trok nu alle registers open en tapte de telefoon af van de tweede verdachte. Alle gesprekken die Mohammed L., ook een Marokkaan, voerde tussen 11 november en 3 december werden geregistreerd. Tot de dag waarop ik hem benader, heeft hij nooit geweten dat zijn telefoon is afgeluisterd. "Wat? Hebben ze mijn telefoon afgetapt? Ik heb er niets van gemerkt." De naam Hartman zegt hem niets. Nooit van gehoord.

Op 22 november loofde hoofdofficier van justitie Vrakking een beloning van 25.000 gulden uit voor de informatie die tot de aanhouding van de dader kon leiden. Op 18 januari riep de politie, via een uitzending van Opsporing Verzocht, de hulp in van burgers. Honderd tips kwamen binnen. Maar de gouden tip zat er niet bij.

29 juni 1995. Op een zomerse dag spreek ik, ruim anderhalf jaar na de moord, met Mohammed in de penitentiaire inrichtingen Nieuw Vosseveld te Vught. Zijn advocaat en twee bewakers zijn aanwezig bij het gesprek. Dit is de laatste in een reeks van zeven ontmoetingen die ik had met Mohammed. De eerste vijf vonden plaats in het Huis van Bewaring De Sprang in Scheveningen; de laatste twee in Vught.

Bij het laatste gesprek in Vught vertelt Mohammed nog eens over de moord op André Hartman: "Die dag was ik opgefokt. Ik ging naar het huis van mijn ouders. In de straat zag ik politiewagens. Ik dacht dat ze voor mij kwamen en liep daarna richting het huis van mijn oma, achter de Molukkenstraat. Zo kwam ik terecht bij de sigarenwinkel.

"Ik had mijn pistool bij me. Dat had ik altijd bij me. Zo liep ik dus die winkel binnen. Ik wilde sigaretten kopen. Toen Hartman mij geen sigaretten wilde verkopen, liep het uit de hand."

Mohammed komt uit een gezin met zes kinderen. Zijn vader, Driss, verruilde zo'n dertig jaar geleden het Marokkaanse Rif-gebergte voor Nederland. Driss kreeg in Nederland verschillende banen, meestal als produktiedewerker of schoonmaker.

Mohammed is het oudste kind uit het tweede

huwelijk van zijn vader met een dertig jaar jongere vrouw. Mohammed had een kindertijd zoals z'n meeste Marokkaanse en Nederlandse leeftijdgenoten.

Meestal was hij te vinden in het parkje in de straat waar hij woonde, in Amsterdam-Oost. "We zaten in het park vaak in een huisje met bankjes erin," herinnert Maria zich. Maria leerde Mohammed kennen toen hij op z'n zesde met zijn ouders naar Amsterdam-Oost verhuisde. Maria, die nu twintig jaar is en werkt als verkoopster in een bakkerij: "We werden meteen vrienden. We zaten in een groep van acht kinderen. Mohammed was een jongen zoals de anderen: gewoontjes en rustig."

Op de lagere school was Mohammed een goede leerling, althans: hij viel niet op, in ieder geval niet door slecht gedrag. Hij had vrienden en vooral vriendinnetjes, deed zijn huiswerk, en kon goed leren. Zijn leraren hadden vertrouwen in Mohammed. Hoewel de meeste Marokkaanse leerlingen bijna vanzelfsprekend naar het lager beroepsonderwijs werden gestuurd, mocht Mohammed zich bewijzen op het Amstel Lyceum.

En daar ging het mis. Of zoals Mohammed zelf ooit zei: "Toen begon de ellende pas." De school was te groot voor hem - een fabriek waar hij zich slechts een nummer voelde. Mohammed verwaarloosde zijn huiswerk en hij zocht en vond erkenning buiten de klas. Bij meisjes vooral. En bij jongens ook, door zijn stoere gedrag. Want Mohammed luisterde niet naar de leraar, en pestte medeleerlingen. Hij deed dingen waar de anderen van droomden, maar die ze niet durfden te doen.

Indertijd had Mohammed een vriend, zijn boezemvriend. Deze jongen wil in dit verhaal niet bij zijn werkelijke naam worden genoemd. Hij laat zich Rashid noemen.

Rashid: "Na schooltijd gingen we katekwaad uithalen. Dingetjes stelen. Autoradio's en zo. Verkochten we in theehuizen. We kregen geen zakgeld, dus gingen we stelen. Mohammed kon toen al snel vrienden maken. Hij was goed met meisjes. Hij ging om met meisjes uit 4-Havo."

Mohammed's huurmeisje Maria weet nog heel goed hoe ze autoradio's stalen. Soms in groepsverband, maar vaak met z'n tweetjes: zij en Mohammed.

"We hadden altijd lol," lacht ze. "De buit verkocht Mohammed aan bekende helers. We waren blij als we een meier per persoon per dag bij mekaar hadden gestolen. Mohammed was altijd beheerst. Ik weet nog: een keer hadden we een autoruit ingegoooid. Mohammed stapte in er ging rustig zitten knoeien om de radio los te peuteren. Het duurde zo lang. Ik stond buiten in de regen. En ik maar bonzen op de auto: schiet op man."

Rashid ging in die dagen om met enkele ouden mannen. Pedofielen, zou hij later ontdekken. Zo kwam Rashid sinds zijn tiende over de vloer bij een trambestuurder uit de buurt. De trambestuurder was vrijgezel en had 'leuke spelletjes thuis, waarmee Rashid en zijn vrienden zo lang mochten spelen als ze wilden. Dat was stukken beter dan bij hen thuis, want thuis hadden ze geen ruimte en speelgoed om te spelen.

"Wij waren de hele dag op straat. Dan ben je een makkelijke prooi voor dat soort mannen," zegt Rashid nu. "Die trambestuurder kwam een keer naast me zitten. Hij zat aan me. 'Ik wil niet,' zei

ik. Toen zei hij dat als ik jongens kende die wel wilden, ik die dan moest meenemen. Ik heb twee jongens bij hem gebracht die dat soort dingen deden met mannen. Ze kregen er geld voor. Ik dacht een tientje."

Na verloop van tijd kwam Rashid terecht bij een andere pedofiel, Louis. Via Rashid kwam Mohammed in aanraking met deze Louis. Mohammed wilde namelijk een helm verkopen, en volgens Rashid zou Louis een goede koper zijn.

Uiteindelijk raakte Mohammed bevriend met Louis. Rashid en Mohammed waren in die tijd pas twaalf jaar oud. Bij Louis mochten ze behalve spelletjes doen, ook hun grenzen verleggen. Zo kreeg Rashid van Louis een streepje cocaïne.

"Als we niet naar huis wilden, mochten we in zijn huis slapen," zegt Rashid. "Dat deden we best vaak. Op een avond lag ik op de bank te slapen. Louis kwam naast me liggen. Ook tegen hem zei ik dat ik dat soort dingen niet leuk vond. Hij bood toen zijn excuses aan."

Mohammed zegt nu: "Ik ben naar Louis gegaan om die helm te verkopen, niet om mee te doen aan zijn vieze spelletjes. Rashid en ik waren vroeger vrienden, maar ik heb gemerkt dat hij onbetrouwbaar is. We kregen ruzie omdat ik het slecht vond wat hij deed. Hij nam namelijk zijn broertjes mee naar huizen van pedofielen, en liet ze daar alleen met die mannen achter. Terwijl hij wist wat voor mannen het zijn."

"Ik wist in het begin nog niet dat Louis van jongetjes hield. Het klikte tussen ons. Hij studeerde rechten. We praatten over dat soort dingen. Vond ik leuk, interessant. Andere jongens lachten me uit: buiten is-ie een crimineel, hier binnen is-ie een advocaat. Ik wist toen nog niet wat voor een man Louis was."

Mohammed's bezoeken aan Louis werden frequenter. Anders dan thuis, kreeg Mohammed van Louis ruimschoots aandacht. Mohammed voelde zich gevlend. Een psychiater zou later 'pedagogische verwaarlozing' bij Mohammed constateren.

"Mohammed was een moeilijk kind," vertelt Mohammed's moeder. "Hij luisterde nooit naar me. Toen hij dertien, veertien was, ging hij om met mannen van dertig en veertig. Dat is niet normaal. Ik zei: 'Mohammed, je bent een kind, speel met andere kinderen. Ga niet om met oude mannen.' Hij luisterde niet."

Vader Driss zegt: "Kinderen opvoeden is moeilijk in Nederland. Je mag niets als ouder. Je mag je kind niet eens slaan. Kinderen weten dat. Als je ze dreigt een klap te geven, roepen ze al: 'Ik bel de politie.'"

Mohammed wist de klappen van zijn vader te ontlopen. Als hij en zijn één jaar jongere broertje Jamal katekwaad uithaalden, ving Jamal eerst de klappen op. Als Mohammed aan de beurt was, begon hij alvast zo luid te huilen dat zijn moeder hem kwam redden. "Mohammed was een komediant," lacht zijn vader.

Ook Mohammed's broer Jamal kwam terecht bij de pedofiel Louis; hij ging mee met de groep. Jamal vertelt: "Louis kon het niet hebben als ik hem tegensprak. Dan zei hij: 'Hou je mond, Marokkaantje.' Andere jongens lachten erom. Mohammed ook. Kon ik niet begrijpen. Dan ging ik met dingen smijten, en rende snel weg. Louis mocht me niet."

Jamal is inmiddels veel langer geworden dan z'n oudere broer Mohammed. In tegenstelling tot Mohammed heeft Jamal lang haar, bijna tot op zijn schouders. Hij heeft 'n gouden ring in z'n oor.

Mohammed vertelt dat hij op een gegeven moment ging twijfelen aan Louis. "Een jongeman zonder vriendin, hoe kan dat, dacht ik. Ik vroeg hem: 'Waar is je vriendin?' 'Ja, ze is met vakantie,' zei hij. Maar dat kon hij niet lang volhouden. Ze gaat toch niet negen maanden met vakantie? Toen er druk op de ketel kwam, probeerde hij zijn afzet om me heen te slaan. Ik liet

het niet toe. Hij wilde me, en ik hem niet. Ik ben hetero. Hij werd pissig op me.

"Vervolgens heb ik hem aangegeven. Samen met andere jongens ben ik naar de jeugd- en zedenpolitie geweest. We hebben daar nepverklaringen afgegeven. Daar heb ik verteld dat Louis me in de douche bevredigde, een leugen. Ik loog omdat ik wilde Louis achter slot en grendel zou komen. Nog twee andere jongens hebben ook nepverklaringen afgegeven. We zagen wat hij en andere pedofielen met jongetjes deden. Ik zag een jongen van zeven. Hij bloedde onder zijn spijkerbroek. Toen ik er naar vroeg, bleek dat hij was aangerand door een pedofiel. Vanaf dat moment zijn we op de kleintjes gaan letten. Louis en een andere pedo uit de buurt, ene O., misbruikten de kinderen. Ze zeggen nu wel dat ze die kinderen met hun huiswerk hielpen, maar dat is natuurlijk onzin. De jongetjes werden gehersenspoeld: Louis en O. zeiden tegen ze dat ze niet naar huis moesten gaan, en dat ze tijdens schooltijd bij hen thuis moesten komen om zogenaamd 'computerspelletjes' te doen.

"Ik ben weleens bij O. binnen geweest; toen zag ik twee kinderen beneden computerspelletjes doen, terwijl O. boven met een jongen alleen was, in de slaapkamer. Hoezo, huiswerk? Dat vond ik niet juist. Ik praatte daar een keer met O. over. Hij deed er droogjes over, en dat maakte me nog kwader. Louis deed het ook, die was ook wel eens alleen met een jongen op zijn slaapkamer. Ik riep een keer een jongen naar buiten. Hij kwam met angstige ogen aangelopen. Volgens mij had hij niet in de gaten wat er precies met hem gebeurde, maar hij was bang.

"Na een tijdje wilde O. mij niet meer in zijn huis hebben, omdat ik zijn netwerk van kleine jongens verstoorde, weet je. Het is niet zo dat ik altijd bij O. kwam om vijf gulden te vragen, zoals hij later tegen de politie heeft beweerd. Ik kwam op een andere manier aan mijn geld. Ik maakte geld op een illegale wijze, en daarvoor ben ik ook opgepakt en gestraft. Nee, ik kwam bij O. om hem te beletten kinderen te misbruiken. Samen met vrienden van mij hield ik de kleine jongetjes tegen die op weg waren naar de huizen van O. en Louis. We brachten ze weer thuis, en wachtten totdat ze echt naar binnen gingen, zodat we zeker wisten dat ze niet terugliepen naar Louis en O. "We dachten: als die Louis een keer toegeeft, zullen de nepverklaringen wel worden geloofd door de politie. Ik heb altijd vastgehouden aan mijn nepverklaring. Dat doe ik omdat ik zeker weet dat Louis kinderen heeft misbruikt. Stel nou dat ik die nepverklaring terugtrek, en er komt een jongen met een echte verklaring? Dan zal de politie die jongen ook niet geloven."

Behalve de nepverklaring heeft Mohammed op nog een andere manier geprobeerd om Louis te beschadigen: samen met een aantal vrienden heeft hij hem, na de nepverklaring op het politiebureau, in elkaar geslagen. Zijn broertje Jamal was daar ook bij. Jamal: "We hebben hem in elkaar getimmerd. Ik gaf hem een stoot in zijn gezicht en daarna sloegen de anderen erop los." Daar zou het niet bij blijven. Jamal: "Een andere keer keken we naar een film in een buurthuis. Iemand zag Louis aankomen. Hij had een schaar in zijn hand. We liepen naar buiten en zijn op hem in gaan trappen en schoppen. Hij moest in het ziekenhuis worden behandeld."

Mohammed was zo langzamerhand bezig een aardig strafblad te creëren: binnen korte tijd was hij twintig keer met de politie in aanraking gekomen. Intussen ging het ook behoorlijk bergafwaarts met de schoolcarrière van Mohammed: hij werd van het Amstel Lyceum gestuurd, en de Don Bosco LTS en de Apollo Mavo sloegen ook niet aan. Dan maar naar het Psychologisch Pedagogisch Instituut, waar men er overigens evenmin in

slaagde Mohammed te stimuleren. De coördinator van De Marke was Mohammed had andere interesses. aan de lijn. Hij wilde dat ik meteen terugkeerde. Mohammed maakte zich tijdens zijn 'Waarom?' vroeg ik. Hij zei: 'Er is zeshonderd criminele loopbaan schuldig aan de gulden gestolen.' Ze dachten dat ik het had artikelen 300, 311, 157, 141 en 350 gestolen. Dat was niet zo. Ik werd gek. Eerst mag je gaan, dan moet je meteen weer terug. Ik was woedend. Ik liep kwaad weg van huis en besloot mishandeling, diefstal, brandstichting, openlijke geweldpleging en vernieling. Zijn criminele loopbaan werd even onderbroken door verblijven in

het Jongeren Opvangcentrum in Amsterdam (zeseneenhalve maand) en de open inrichting De Marke in Rekken (drieëneenhalve maand).

Mohammed's overtredingen werden steeds ernstiger. In 1992 kwam het tot doodslag: onder aanvoering van ene Eduardo hielp Mohammed mee aan het doodsteken van een vrouw. Deze vrouw paste op het scenariobedrijf 'Script' van de pedofiel O., die op dat moment op sexreis was naar Sri Lanka.

Mohammed en zijn vrienden troffen de vrouw alleen thuis aan toen ze aanbelden bij het huis van O. Geld wilden ze hebben. Eduardo liet zich niet wegsturen door de vrouw. Of hij even binnen mocht komen om een briefje achter te laten voor O. Dat mocht. De vrouw werd overmeesterd en de jongens haalden het hele huis overhoop, op zoek naar geld. Maar ze vonden niets. Ze staken de vrouw dood met ontelbare messteken. Mohammed werd door Eduardo gedwongen om mee te steken. De moordenaartij namen hun tijd: de sirene van een toevallig voorbijrijdende ambulance deed ze niet in paniek raken. Op hun gemak namen ze de videorecorder en andere apparatuur mee; later brachten die spullen voor een paar tientjes aan de man in koffiehuisen.

Mohammed's jeugd vriendin Maria: "De avond van de moord op die vrouw kwam ik Mohammed tegen bij vrienden thuis. Hij vertelde van de moord. Dat hij haar moest steken en zo. Een geloofde ik hem niet. Hij had vaker van die steke praatjes. Maar toen ik zag hoe overstuurd hij was, wist ik dat hij niet loog."

Mohammed gaf zich op 12 januari 1992, drie dagen na de moord, aan bij de politie. Mohammed kreeg de zwaarste straf die het jeugdredekent: buitengewone behandeling, oftewel TB voor jeugdigen. Mohammed moest tot zijn 21e vastzitten.

Wegens wegloupedrag werd Mohammed verschillende keren overgeplaatst. Gevangenis in Nijmegen, Zeist en Amsterdam zag hij van binnen.

Mohammed nu: "Ik kreeg buitengewone behandeling opgelegd van de rechter, maar ik werd niet behandeld. Ik zat in 't Nieuwe Lloyd. Ik modde daar met verlof. Elke week een etmaal. Ik heb nog gezegd: 'Daar ben ik te zwak voor.'

"Tijdens één van de verloven kwam ik via mijn broertje bij Karin. Jamal woonde niet meer thuis maar bij haar. Jamal had een relatie met haar. I was op slag verliefd op Karin. Toen ben ik met Karin naar bed geweest. Dat kon ik niet a iedereen vertellen, natuurlijk, omdat Karin niet getrouwd was.

"Ik werd naar een soort open gevangenis gestuurd. De Marke. Maar ik wilde juist op speciale afdeling voor buitengewone behandeling in 't Nieuwe Lloyd blijven. Ik zei nog: 'Ik ben niet sterk genoeg om naar een open inrichting te gaan.' Ik zei: 'Ik wil niet in herhaling vallen.' Maar ik werd toch naar De Marke gestuurd zonder verder te worden behandeld. Ik snap het niet: veel doktoren hebben in hun rapporten geschreven dat ik moest worden behandeld."

De overplaatsing van Mohammed B. naar De Marke vond plaats op 4 oktober 1993. Drie dagen later mocht hij met verlof, een heel weekend. Hij mocht thuis het feest van de geboorte van zijn jongste broertje vieren.

Mohammed: "Ik was nog niet thuis of de tele-

Mohammed trok in bij Karin, die op dat moment ook een relatie had met Jamal.

Jamal had Karin ontmoet op een feest. Jamal was toen vijftien. "We raakten aan de praat. Het klikte," weet Jamal nog. "Maar ik heb nooit gedacht dat ik haar zou krijgen. Ik was toen nog heel klein, en zij is lang. En zij was getrouwd en had net een kind gekregen. Ze is ook vijf jaar ouder dan ik. Nog geen twee weken na onze eerste ontmoeting hebben we het gedaan. Bij haar thuis. Ik was echt verliefd op haar. Ik denk zij ook op mij. Ze was jaloers als ik op straat naar andere meisjes keek en zo. Ze ging nooit meer alleen de straat op. Ze nam me overal mee naar toe."

Karin en haar echtgenoot Harrie hadden al een pleegdochter en het verblijf van Jamal bij het echtpaar trok dan ook geen aandacht. Iedereen dacht dat Karin de jongen-in-problemen wilde opvangen.

Jamal: "Haar man Harrie wist niets van mijn relatie met Karin. Hij was meestal bij zijn vriend Salvatore. Soms kwam hij 's nachts onverwacht thuis. Hij trof me dan aan in het bed naast Karin. Hij schopte me dan uit het bed. Ik moest plaats voor hem maken. Maar hij kreeg het niet door. Hij dacht zeker dat ik zo'n klein kindje ben dat niet aan sex doet of zo."

Jamal wilde graag bij Karin blijven. Hij hield van haar. De enige manier om bij haar te blijven, hield Karin Jamal voor, was om haar pleegzoon te worden. Hoewel de officiële aanvraag daartoe wel ooit is ingediend, hebben Karin en Jamal deze nooit doorgezet.

Toen Mohammed in de tweede helft van oktober 1993 eenmaal besloot zich niet te zullen melden in De Marke en was ingetrokken bij Karin, was deze inmiddels al enkele maanden zwanger. Volgens Mohammed was ze zwanger van hem.

Nadat hij bij Karin was gaan wonen, nam Mohammed al zeer snel de plaats in van zijn broertje. Mohammed en Karin hadden nu openlijk een relatie met elkaar.

Jamal: "Ik merkte dat Karin liever met hem was dan met mij. Ze was veranderd." Met een ernstige blik: "Een goede vrouw is tegenwoordig moeilijk te vinden."

Jamal wilde uit de mond van Mohammed zelf horen of Mohammed nu wel of niet Karin aan het inpikken was. Jamal: "Op een avond riep ik Mohammed naar de keuken. Ik zei: 'Vertel me de waarheid.' Mohammed zei: 'Word je dan boos?' Meer hoefde ik niet te horen. Ik wist genoeg."

Nauwelijks drie weken later vermoordde Mohammed André Hartman. Hoewel Karin en haar toenmalige echtgenoot Harrie wisten dat Mohammed de voortvluchtige moordenaar van Hartman was, lichtten ze de politie niet in. Karin nu: "Nee, natuurlijk niet. Ik hield van Mohammed."

Ook Harrie dacht goede redenen te hebben om zijn mond te houden. Hij zou later tegen de politie verklaren: "Mohammed zei tegen mij: 'Degene die mij verraadt, die schiet ik dood. Of het nu mijn vader of moeder of jij of Karin of wie dan ook is, het maakt me niet uit.'"

Jamal kreeg snel door dat zijn broer een voortvluchtige moordenaar was:

"Ik wist meteen dat Mohammed de dader was. Ik had zo'n gevoel. Na de uitzending van Opsporing Verzocht gingen we met z'n tweeën uit. We

hadden best veel gedronken. Toen zei Mohammed: 'Ik ben het geweest, van die moord op Opsporing Verzocht.' Verrot, dacht ik. Andere jongens zouden hem wel tof en stoer vinden. Maar hij is mijn broer. Zijn jeugd was naar de klote. Ik dacht: shit, nu raak ik hem wéér voor zoveel tijd kwijt. Ik hou van hem, weet u. Heel erg veel. We hadden ruzie en zo, maar wij zijn broers. Dat zal altijd wel zo blijven. Ook al vermoordt hij honderd mensen. Ik keur af wat hij gedaan heeft. Stom natuurlijk. Maar hij is mijn broer.

"Ik mis hem zo. Echt. Soms zeggen mijn vriendjes dat ze met hun broer de stad in gaan of wat dan ook. Ik kan dat niet zeggen. Ik kan niets met mijn broer samen doen. Dat steekt in mijn hart. "Mohammed schrijft veel brieven. Ook veel gedichten. Als we ze lezen, krijgt iedereen tranen in zijn ogen. Hij schrijft dat hij zijn familie mist en zo, hoe belangrijk we voor hem zijn."

Mohammed trok zich niet veel aan van het feit dat hij een gezochte moordenaar was. Hoewel hij in het begin alleen 's avonds naar buiten durfde te gaan, ging hij al snel een 'normaal' leven leiden. Immers: zelfs na de TV-uitzendingen over de moord op Hartman leidde geen enkel spoor naar Mohammed. Hij dacht daardoor het moeilijkste van de hele affaire al achter de rug te hebben. Mohammed en Karin wilden voor lange tijd bij elkaar blijven. Vandaar ook dat op 6 februari 1994 het slechte nieuws aan Karins echtgenoot Harrie werd medegedeeld: Karin vertelde dat zij verliefd was op Mohammed en daarom van Harrie wilde scheiden.

Harrie kon het niet verkroppen en ging dezelfde dag nog uithuilen bij zijn ouders. Tegen hen zei Harrie: 'Ik ben mijn huis, kind en vrouw kwijt.' Even later zei hij: 'Als ik wil, heeft zij niets, heb ik niets en heeft hij niets, want er hangt een beloning van twintig ruggen in het politiebureau.' Harrie belde met zijn schoonmoeder, de moeder van Karin, als laatste poging om zijn vrouw terug te krijgen. Hij vertelde haar wat voor een jongen Mohammed is: een moordenaar. Als hij er zo over dacht, zei zijn schoonmoeder, moest hij maar de politie bellen: 'Twee vliegen in één klap: je bent af van Mohammed en je hebt geld.' Maar Harrie vond dat geen goed idee: 'Dat kan niet, want ik ben medeplichtig.'

Uiteindelijk zou een tip leiden tot de arrestatie van Mohammed. Op 8 februari werden Mohammed en Karin om precies 12:50 uur aangehouden op de Linnaeusstraat door het arrestatieteam Noord-Holland.

Mohammed: "Na mijn arrestatie vroegen de rechercheurs of ik door Hartman was misbruikt en zo. Ze bleven erover doorvragen, uren achter elkaar. Nee, dat is niet opgenomen in de officiële verklaring, maar zo is het wel gegaan. Ook mijn advocaat stelde me daarover vragen. Toen dacht ik: hé, wat is hier aan de hand? Waarom stellen ze deze vragen?"

Tijdens de behandeling van de zaak in de rechtbank beschuldigde de officier van justitie, mr Arendsen, Mohammed van roofmoord. De officier eiste tien jaar cel plus dwangverpleging. Hoewel Mohammed minderjarig was, paste de rechter volwassenenrecht toe; gebruikelijk bij jeugdigen die zware misdrijven hebben gepleegd. Mohammed kreeg uiteindelijk zes jaar plus TBS. De rechter achtte de poging tot roofoverval niet bewezen. De uitspraak van de rechter riep vragen op. Als Mohammed niet uit was op geld, wat bezieldde hem dan die zesde november? Gezien Mohammed's contacten met pedofielen in het verleden, dachten de rechercheurs hier met een geval van pedofilie van doen te hebben. Rechercheurs stelden vragen in die richting, waardoor Mohammed ging denken dat Hartman een pedofiel was. Mohammed zei tijdens ons eerste telefonische gesprek: "Het klopt wat u heeft gehoord. Hartman was geen engeltje, weet u."

Mohammed reageerde op mijn brief waarin ik schreef dat ik zijn kant van het verhaal uit zijn eigen mond wilde horen. Hij zat toen in het Huis van Bewaring De Sprang te Scheveningen. Zo ontstond het allereerste contact tussen Mohammed en mij, in de tweede helft van 1994. Zijn stem aan de telefoon klonk opmerkelijk zwaar en hees voor een jongen van net achttien. Hij sprak langzaam en soms binnensmonds.

"Wat bedoel je met: 'Hartman was geen engeltje?'" vroeg ik. "Kun je mij daar iets over vertellen?"

Het leek Mohammed geen goed idee om dit door de telefoon te bespreken. Ik ging hem bezoeken.

Toen ik in het Scheveningse Huis van Bewaring zat te wachten in de smalle bezoekersruimte, werd een tengere jongen door een bewaker binnengelaten. Hij kwam naar me toe: "Hoi, ik ben Mohammed."

'Is dit de tweevoudige moordenaar?' dacht ik. Hij had gel in zijn haar, zijn gezicht deed hem jonger lijken. Een kind nog. Zo te zien nog geen last van baardgroei. Hij droeg een spijkerbroek en een T-shirt. Zijn armspieren waren goed ontwikkeld. Op zijn linkerarm zag ik de naam 'Jason' staan, die er met blauwe inkt op was getatoeerd. "Jason is mijn zoontje," zei Mohammed.

Mohammed wilde tijdens mijn eerste bezoek niet ingaan op vragen over

Hartman. Bij het afscheid-nemen vroeg hij of ik zijn vader een week later een lift naar de gevangenis wilde geven. Vader Driss kon hem namelijk niet elke week bezoeken vanwege de reiskosten die drukken op diens RWW-uitkering.

Een week later lachte Mohammed zichtbaar gelukkig. Hij was blij omdat hij zijn vader zag. Hij kuste zijn vader op het voorhoofd. Vader en zoon namen elkaar stevig in de armen en gingen naast elkaar zitten, elkaars handen vasthoudend. "Kijk," zei Mohammed tegen me, "deze man is zo goed. Iedere andere moslim-vader had me allang laten vallen. Hij niet. Ik hou echt van hem."

Weer een week later, het was inmiddels medio januari en onze derde ontmoeting, gaf ik een lift naar de gevangenis aan vader Driss en Mohammed's broertje Jamal. Weer kuste Mohammed zijn vader op het voorhoofd. Jamal nam hij stevig in de armen en hij kuste hem op zijn wangen en aaide hem op zijn hoofd.

Even later zei Mohammed: "Dit is het belangrijkste in mijn leven, mijn familie. Ik wil zo graag dat we weer een hechte familie vormen. Dat wil ik zo graag."

Mohammed, zijn vader en broertje praatten lachend in het Arabisch. Maar het gesprek veranderde snel van toon. Mohammed beet op zijn lippen en veegde een paar keer in zijn ogen. Hij slaagde er niet in zijn tranen te bedwingen. De aanleiding tot deze huilbui was een biljet van vijftig gulden dat vader Driss voor Mohammed had meegenomen. Te weinig, vond Mohammed. Zijn vader zei daarop: "Je bent nu geld niet eens waard. Al mijn kinderen zijn er nul, stellen niets voor. Ja, jij bent ook een nul." Toen Jamal zag dat het bij zijn broer hard aan kwam, probeerde hij Mohammed nog te troosten, in het Nederlands: "Hij bedoelt het niet zo. "Ik ben geen nul," zei Mohammed met trillende stem. "Hoe kan mijn vader zoiets zeggen."

"Iedereen heeft zwakke plekken," wist Jamal. "Iedereen is een nul op een bepaald gebied." "Ik heb géén zwakke plekken, snap je. Ik ben geen nul."

Tegen het einde van het bezoek veegde Mohammed nog meer tranen weg. Ondanks het voorval was het afscheid hartelijk. In de aula klaagde Mohammed's vader dat hij met een uitkering een heel gezin moet onderhouden: "Dat

heel erg moeilijk."

"Vijftig gulden is toch niet niets, zek voor mijn vader niet," vond Jamal. "Mohammed mag het wel weinig vinden, maar dan nog mag hij niet schreeuwen tegen mijn vader. Ik krijg ook weinig zakgeld. Vaak wil ik niet eens geld van mijn vader hebben. Kijk, sinds een half jaar ben ik weggegaan van school. En ik krijg geen kinderbijslag. Dus heb ik geen recht op zakgeld. Dat geldt ook voor Mohammed. Wat heeft hij nu gepresteerd? Niets toch?"

Tijdens mijn volgende bezoek aan de gevangenis vertelde Mohammed dat Hartman geen volste onbekende voor hem was geweest. Maar vlak na zijn arrestatie had Mohammed tegen de politie juist weer het tegenovergestelde beweerd. Mohammed zei toen tegen de politie: 'Ik kwam regelmatig naar de A.H. Gerhardschool, waar mijn broer Jamal op zat. Ik kocht sigaretten in Hartman's winkel.'

Ook Jamal kocht zijn rookwaar vaak bij Hartman. Dit tot ergernis van Mohammed, die niet wilde dat zijn broertje rookte.

Jamal: "Bij Hartman mocht ik altijd sigaretten kopen. In andere winkels werd je weggestuurd. Mohammed werd kwaad als hij me zag roken. Hij vroeg wel eens: 'Hoe kom je aan die sigaretten, bij wie koop je ze?' Ik vertelde hem dan dat ik ze kocht in de zaak van Hartman."

Jamal hoefde bij Hartman niet altijd te betalen, zei hij. Jamal: "Soms, als ik langs de sigarenwinkel liep, riep Hartman me binnen. Ik kreeg snoep van hem, gratis. Ik was toen elf jaar. Tegen jongens van mijn leeftijd was hij aardiger dan tegen oudere jongens; met ons probeerde hij altijd een praatje aan te knopen."

"Hartman was lief voor jongens. Als je iets wilde kopen, boog hij zich helemaal over je heen. Hij raakte je aan. Kijk, je hebt aardig en aardig, maar bij hem was het alsof hij je probeerde te versieren. Ik zag weleens kinderen achter de toonbank in zijn winkel staan. Hij aaide ook op mijn 'mooie krullebol'. Toen wist ik niet wat ik er van moest denken. Ik zei tegen Mohammed: 'Iedere keer als ik in de zaak kom, probeert die man iets te doen, me aan te raken en zo.'"

Waarop Mohammed zijn broertje waarschuwde: "Blijf uit de buurt van Hartman."

Mohammed nu: "Het klopt. Ik heb Jamal gewaarschuwd. Als mijn broertje tegen mij zegt: 'Die jongens doen gemeen tegen me,' dan zeg ik: 'Uit hun buurt blijven.' Jamal heeft niet tegen mij gezegd dat Hartman hem aanraakte als hij in de winkel kwam. Nee, Jamal heeft tegen mij gezegd dat Hartman hem had *getikt*. Als mijn broertje tegen mij zou hebben gezegd: 'Hartman heeft me aangeraakt,' dan was ik op dat moment naar Hartman gegaan en had ik hem meteen vermoord, en niet jaren daarna. Ik heb indertijd tegen Jamal gezegd: 'Wees verstandig en ga ergens anders sigaretten kopen.'"

Het gesprek in de benauwde ontvangstruimte in Vught loopt uit. Van de bewakers krijgen we er één uur extra bij. Mohammed zegt tegen mij dat hij niet weet of Hartman pedofiel was. Nooit geweten en nooit gedacht, tot het moment van de verhoren op het politiebureau, na zijn arrestatie. Mohammed: "Tot die dag had ik geen enkel beeld van Hartman. Door de vraagstelling van de rechercheurs ontstond mijn beeld over hem, en ging ik denken dat hij pedofiel was. Maar nogmaals, dat was dus ná de arrestatie. Ik kan hem dus niet om die reden hebben vermoord, en ik heb hem niet om die reden vermoord. Ik had geen reden."

De bewaker vreest dat het gesprek nog langer zal uitlopen. Hij richt zich tot Mohammed: "Dit is je kans. Vertel de waarheid."

Mohammed: "Dit is de waarheid. Ik had geen motief. Zoals ik al zei: die dag was ik opgefokt. Ik was in die buurt op weg naar het huis van mijn oma."

De bewaker: "Het had dus iedereen kunnen zijn. Als ik daar liep, was ik de klos geweest?"

Mohammed: "Ja. Ik had tegen de politie kunnen vertellen: 'Het klopt wat jullie vragen, Hartman was pedofiel en hij riep me die dag naar zijn winkel en hij wilde me aanranden en toen heb ik hem neergeschoten.' Niemand die het zou hebben kunnen weerspreken. Maar ik heb dat niet verteld, omdat het niet zo is gegaan."

Mr F.C. Staehle jr is de advocaat van de weduwe Anna Hartman-Loman. Hij zegt: "Mevrouw Hartman is zeer geschokt door de aantijgingen gericht aan wijlen haar echtgenoot. Zij heeft dagelijks van 's morgens tot 's avonds naast hem in de zaak gewerkt. Ze heeft nooit iets van pedofiele handelingen van haar man waargenomen. Het komt ook niet in het dossier voor. En tijdens het door de recherche ingestelde milieuonderzoek van de heer Hartman is niets omtrent pedofilie gebleken."

"Uit de stukken blijkt dat het om een roofmoord ging. Mohammed was op die fatale zaterdag als een overvaller vermoed. Hij was voorzien van een parka met capuchon, een zonnebril en een vuurwapen. Hij had maar één doel voor ogen: geld maken."

"Als het motief gebaseerd was geweest op pedofiele wraakgevoelens had dat als strafverlichtende omstandigheid kunnen dienen. Het was een machtig wapen in de hand van de verdediging geweest. Maar Mohammed en zijn advocaat hebben erover gezwegen, en daarmee dient het motief 'pedofilie, naar het land der fabelen te worden verwezen.'"

Tot zover Staehle. Begin dit jaar 'verhuisde' Mohammed naar de gevangenis Nieuw Vosseveld in Vught. Daar bezocht zijn vriendin Karin hem als eerste. Wederom was ik de chauffeur.

Haar zoontje Giovanni van negen maanden was ook mee. Mohammed noemt Giovanni liever bij zijn tweede naam: Jason. In de auto zei Karin dat Mohammed vroeger vaak aan zelfmoord dacht. "Hij zei dat-ie dood wilde. Hij had zelfmoordneigingen. Misschien heeft hij Hartman daarom vermoord: hij wilde, denk ik, op die manier een confrontatie aangaan met de politie. Dat ze hem zouden doodschieten."

Hoewel ze zei nog steeds van hem te houden, ging ze die dag een punt achter haar relatie met Mohammed zetten. Ze zei dat ze geen relatie kon voortzetten met een man in de bak terwijl ze tegelijkertijd moet zorgen voor twee kinderen.

In de ontvangstruimte leek het alsof Mohammed en Karin nog steeds verliefd waren. Ze zochten duidelijk lichamelijk contact en raakten elkaar aan, bij de geringste aanleiding. Karin kneep Mohammed een paar keer in zijn wangen. Mohammed hing de trotse vader uit en speelde een kwartier lang met 'zijn' zoontje. 'Zijn' zoontje, want Mohammed is ervan overtuigd dat hijzelf en niet Jamal de vader is van Jason. Desnoods wil hij een DNA-test ondergaan om dat te bewijzen.

Mohammed zal de komende jaren moeten doorbrengen in een krappe gevangenis. Maar ondanks dat zag hij nog een toekomst voor zichzelf weggelegd, vertelde hij. Hij sprak over zijn toekomstplannen.

Mohammed zei: "Ik wil mijn middenstandsdiploma halen. Misschien dat ik een eigen zaak begin als ik vrijkom."

Karin lachte: "Ach, één van je zoveelste verhalen."

"Ik ben veranderd, weet je," zei Mohammed.

"Je bent helemaal niet veranderd," zei Karin.

"Jawel," hield Mohammed vol. "Ik ben niet meer agressief."

"Je verandert niet van de ene op de andere dag," zei Karin.

"Ik heb ervan geleerd," zei Mohammed. "Ik ben echt veranderd, zeg ik je."

"Kijk, je wenkbrauw wordt weer rood," zei Karin.

"Je trilt met je benen. Je bent boos. Je bent helemaal niet veranderd."

Ik liet de twee een half uur alleen. Later, in de auto, vertelde Karin mij dat ze het had uitgemaakt, en dat Mohammed daarom had gehuild.

De namen van Louis, Harrie en Karin zijn gefingeerd

Child abusers escape the net

NICHOLAS TIMMINS
Public Policy Editor

Paedophiles involved in the Islington child abuse cases could still be working with children around the country because a system designed to prevent them doing so has failed.

Legal and administrative barriers have stopped checks taking place to ensure that the staff involved in 32 cases of alleged child abuse in the London borough are not being employed by other social services departments.

Jeff Rooker, the Labour MP for Birmingham Perry Barr, whose research revealed the situation said yesterday that the public had been "grossly misled" about the action taken following the report in May on child abuse in Islington, which involved cases stretching back to 1982. The borough was condemned for failing to investigate cases properly because it allowed "political correctness" to get in the way of challenging the staff involved.

"Every impression was given in May that they would be traced to check whether they were working for other social services departments," Mr Rooker said.

But correspondence he has had with Islington, his own social services department in Birmingham and John Bowis, the junior Health Minister, shows that councils believe they cannot question all their child care staff to see if any of those named in a confidential annex to the Islington report are in their employ - and the Department of Health refuses to circulate the names for legal reasons.

Ian White, Director of Social Services for Oxfordshire, who chaired the Islington inquiry, said: "It is perfectly possible that there are people on the list who are still working in child care and who may well have a case to answer - and they cannot be touched."

His own guess was that "they are a tiny number - less than a handful". But he confirmed that his recommendation that councils should check whether they were employing the ex-Islington staff had hit administrative and legal barriers. Important lessons needed to be learnt from that, he said.

The situation was revealed af-

ter Mr Rooker wrote to Birmingham social services asking what action they were taking. Fiona Mytton, head of social services personnel, told him that new applicants were checked to see if they had worked for Islington. But Islington had been unable to release the names of more than 20 people involved in the 32 cases while it took legal advice, and "it would be very difficult to trawl all [Birmingham's] appointments to child care work over the last 10 years" to see if staff had worked for Islington in order then to ask the council if the employee was on the list. Such action "could be subject to challenge" if there was no evidence that a risk existed.

Mr Rooker then approached Islington whose chief executive, Eric Dear, told him that on legal advice the council was not able to release the names to other local authorities. They had, however, been supplied to the Department of Health which maintains an index of people considered unsuitable for employment in child care.

The Labour front-bencher then wrote to John Bowis, saying: "On the one hand I am told there could be a legal challenge if an authority trawls its appointments - on the other hand the body in possession of the few relevant names clearly has legal advice not to disclose them. You have to clear this up."

Mr Bowis replied that his department would check the name of anyone that a local authority submitted who was understood to have worked for Islington. If the check was positive the council would be advised to contact Islington for further details. The department's role, he said, was purely that of a referral agency.

The minister's answer, Mr Rooker said, "completes the circle of non-action. Effectively, these ex-Islington employees will never be checked upon by a social services department."

A spokesman for the Department of Health said staff names could not be circulated because the allegations against them had never been proved. "We would be liable to actions for libel. We are not talking about convicted criminals here, so it is quite a delicate situation."

Leading article, page 12

Care agencies are 'black hole'

The Independent 1/8 (?)

A social work agency with offices in London, Birmingham, Stratford and Manchester yesterday refused point-blank to discuss checks it carries out before supplying child-care and other staff to social services departments.

A Mr Dadral at the Ealing headquarters of SWIIS, which advertises for staff in *Community Care*, the main social work trade magazine, slammed the phone down on the *Independent* when asked to detail them.

Employment firms accused of failing to check for child abusers, reports
Nicholas Timmins

He did so as Ian White, director of social services for Oxfordshire and chairman of the Islington child abuse inquiry, warned that agency staff were

Abuse case man given child care job

The Independent 1/8 (?)
Government's 'at-risk' file fails

NICHOLAS TIMMINS
Public Policy Editor

At least one of the 22 people named in connection with alleged cases of child abuse in the north London borough of Islington is currently employed in child care in another local authority, it emerged yesterday.

The disclosure came after the *Independent* revealed that legal and administrative barriers were preventing councils from checking whether they have any of the former Islington employees on their books.

The man's continued employment emerged after a council called in a private vetting agency to check his background and credentials when it realised he was one of those listed in a confidential annex to last May's White report on child abuse in Islington children's homes. The report accused the council of allowing "political correctness" to prevent it properly investigating cases of alleged abuse stretching back to 1982. As a result, it is not known whether the staff are guilty or innocent.

Michael Hames, managing director of Faircheck said yesterday the agency had vetted the employee, but could provide no further details because the council has not yet completed its investigations.

The case highlights the risk that others named in the report are still working with children.

The disclosure came as Islington moved to break the legal logjam which has prevented other councils checking whether they have former employees of the borough on their books.

On legal advice, Islington has decided it is unable to circulate the White report an-

nex. But yesterday Hannah Miller, Islington's director of social services, offered to check against it the names of all social services staff in the UK.

A spokesman for the borough said: "We are prepared to go through other councils' entire staffing list if need be" - a measure that could involve checking more than 40,000 names.

Other social services directors welcomed the move, seeing it as restitution for Islington's failure to tackle the cases properly in the first place.

But the London borough is privately furious that the De-

partment of Health has abdicated any responsibility itself for undertaking the checks in what has become a national problem.

Social services directors and MPs were yesterday demanding that the department rethink the way it runs its central index of people considered unsuitable for employment in child care.

The department will not circulate names on the index for fear of actions for libel and defamation, and it will only put names on once it has written to the staff concerned to give

them a chance to respond. To date, only four of the 22 Islington names are on the index - the department arguing that the abuse allegations have not been proved and much of the information is "anecdotal".

Tessa Jowell, a Labour health spokeswoman, said the index "clearly needs a major revision and review. The present situation is simply ludicrous".

Ian White, author of the Islington report and Director of Social Services in Oxfordshire, joined calls for a revamp. Local authorities varied widely in their interpretation of the criteria used to put names on the list, he said. Some sent in only the names of staff who had been disciplined. Others forwarded those about whom they had merely suspicions. Once the use of the register was clearer, he hoped the health department could use it more actively, rather than acting merely as a "referral agency".

Mr White welcomed Islington's move yesterday, while warning that employment agencies remain "a black hole" in the defences against paedophiles working in child care.

Norman Warner, who headed a 1992 Government inquiry that covered the recruitment of child care staff, said he believed the Islington names should be circulated.

The former Kent social services director said: "The bottom line here is that there is a conflict of interest between the needs of the staff and those of the children - and the needs of the children come first. That is the over-riding principle on which social services departments should be run."

"Black hole" page 2

Child abusers escape the net
Libel fear and technical problems stop checks

How the 'Independent' broke the news yesterday

Wave of complaints, including sexual misconduct, forces professional body to act. Celia Hall reports

get sponsored as a Private Member's Bill, provides for a register, sets out qualifications, obligations, sanctions and disciplinary provisions, including striking off, which would make it an offence to continue to practice. In addition, the society's ethics committee is working out a detailed code of practice to cover "relationships" between members and clients. "Psychologists giving therapy must never have a sexual relationship with a client. It represents a misuse of power in the therapeutic relationship," Mr Geldart said.

A Bill would define in law the use of the title "psychologist". It would follow BPS rules for full membership as a chartered psychologist, which involve a first degree in psychology followed by an accredited course, or several years of supervised work with a recognised trainer, or a combination of the two. All chartered psychologists have completed at least six years of training, Mr Geldart said. The Bill, which the BPS wants to

mittee was informed of 100 complaints, plus 10 carried over from the previous year. This was a 38.9 per cent increase over 1992-93. Eleven were allegations against non-members; 23 were minor and handled by the clerk; 33 were dismissed. Seven cases went forward to the disciplinary committee. Three members were expelled; two were severely reprimanded; one was found not guilty.

a sex therapist had suggested a female client had sex with him as part of her therapy. He resigned his membership the day before his hearing. In a third case a member was convicted on two criminal charges of physical abuse and indecent assault of children in his care at a residential home. He also resigned prior to the hearing. Mr Geldart said that he received about six complaints a week. In 1993-94 the BPS investigatory com-

there is nothing to stop that person continuing to practice," he said. Three recent cases of members being disciplined include complaints lodged by three GPs about a "consulting psychologist" who had made physical examinations of three female clients. He was expelled, but this only meant that he could no longer claim to be a "chartered psychologist". In another case it was alleged that a chartered psychologist working as

brought to the attention of the society do not involve its members at all. "The problem is that anyone can call themselves a psychologist," Graeme Geldart, assistant executive secretary and clerk to the BPS disciplinary board, said. "Members of the public are often surprised to find there is nothing we can do. I have to explain there is no one for them to complain to." "But if we do expel a member

Escalating complaints against therapists and psychologists, ranging from sexual impropriety to minor differences of opinion, have been rising at a rate of 30 per cent a year, the British Psychological Society says. As a result, the BPS yesterday launched a campaign for the statutory regulation of its members and published a draft Bill based on its own rules and code of conduct for its 7,900 chartered psychologists, with the power to deprive guilty psychologists of their livelihood. However, some complaints

could be bland "and hide as much as they answer".

Mr White said: "Most paedophiles do not have criminal or other records, and it is essential that employers, agencies and voluntary organisations are extremely vigilant. Otherwise it is very easy for people to get access to children in care."

Plan for register of social workers

NICHOLAS TIMMINS
Public Policy Editor

The Government is considering setting up a "professional register" for social services staff, to tackle the problem of those who abuse children, the elderly and others in their care.

Given statutory backing, a General Social Services Council, similar to those for doctors and nurses, would take disciplinary action and have the power to strike staff off, preventing them from working again with the vulnerable.

The register would prevent a repeat of the Islington fiasco, as revealed in the *Independent*, in which legal and administrative barriers are preventing councils

from checking whether they have employed former Islington council staff allegedly involved in child abuse.

John Bowis, the health minister responsible for social services, yesterday said he had an open mind on the issue, as social services directors said such a council would provide the only long-term way to prevent child abusers working in care homes.

Two government-commissioned studies on the feasibility of creating such a body have just reached the department, and will shortly be on ministers' desks, a spokesman said.

Mr Bowis said the issues to be considered included whether both qualified and unqualified staff would be covered, what

standards and sanctions would be applied, who would adjudicate, what rights of appeal there should be and whether the council would be statutory or self-regulating. He said a review was under way of the controversial index that the department currently maintains of those considered unsuitable to work with children.

The department has been criticised for failing to cope with the outcome of the Islington child abuse inquiry in May. Only 4 of the 22 people named in a confidential annex to the report are currently on the list. The department and Islington blame each other for that situation. Mr Bowis did disclose, however, that the department

is now unofficially checking the annex when local authorities submit names for scrutiny.

In reviewing the workings of the index, ministers will examine "whether we have got the balance right, between natural justice towards someone who has faced allegations of abuse, and the need for children to be protected". Mr Bowis said.

Robin Secqira, president of the Association of Directors of Social Services, said the review was welcome but the index could only be of limited value.

"The issue of who should and should not be working in these sensitive occupations can only ever properly be solved by the establishment of a General Social Services Council," he said.

"Nothing short of that is going to be effective, because anything else is a voluntary arrangement. It needs to be statutory, with clear regulation and uniform national standards. If it can be done for lawyers and doctors, it can be done for social services."

The idea has cross-party backing, including that of Labour, despite union opposition.

"We can't just stand back and say it's all too difficult," said Llin Golding, Labour's spokeswoman on the family. She suggested the register should include convicted child sex abusers and those charged with offences but where the case did not reach court.

Often cases of this nature were dropped rather than subject the child to further distress, Mrs Golding said.

view of how to tackle sex tourism. The proposals were backed by Michael Hames, former head of the Obscene Publications squad, who runs the Faircheck vetting agency.

Mr Hames and Labour both believe suspected offenders as well as convicted ones should go on the database, arguing that checks and balances can be put in place to ensure innocent people do not have their names blackened.

Faircheck, a vetting agency, and has been interviewed on a number of occasions "co-operating fully at all times". All relevant material has been passed to the city council by Islington, the police and Ian White, the Oxfordshire social services director who conducted the Islington inquiry.

But after denying that the employee was suspended and that the council was considering what further action.

Westminster City council yesterday gave "special leave" to a former employee of Islington who was named in the confidential annex to an inquiry into child abuse in the north London borough. The man had been working for Westminster since 1993. The move came as Labour called for a national database of known or suspected child sex offenders to be set up.

A spokeswoman for the central London council said that when the former member of Islington's social services staff had been recruited "the appropriate background checks" were carried out "and these did not give cause for concern".

The employee, who does not work with children, has since been subject to an independent investigation by Westminster City council yesterday.

Employee named in child abuse inquiry given 'special leave'

STEPHEN GOODWIN and NICHOLAS TIMMINS

4-8

4-8

Valse TEL 7/0
herinnering
kost psychiater
4 miljoen

Van onze redactie Vrouw
ST. PAUL — De Amerikaanse psychiater Diane Humenansky moet ruim vier miljoen gulden smartegeld betalen aan een patiënte bij wie zij valse herinneringen had opgevoerd.

Vynette Hamanne had de rechtszaak aangespannen, nadat was gebleken dat zij door de behandeling ten onrechte was gaan geloven dat zij in haar jeugd het slachtoffer was geweest van seksueel misbruik. Ook meende de 42-jarige patiënte zich te herinneren hoe haar grootmoeder in een grote ketel met dode baby's roerde, wat achteraf eveneens onwaar bleek te zijn.

Volgens de advocaten van Vynette Hamanne toont het vonnis aan dat de zogenaamde onderdrukte herinneringentheorie dubieus is. Sommige psychiaters passen de techniek toe, omdat zij denken dat de huidige problemen van patiënten het gevolg zijn van onderdrukte herinneringen uit de kindertijd.

Vorig jaar kreeg een Californische wijnboer ruim 800.000 gulden smartegeld, nadat therapeuten zijn dochter hadden doen geloven dat hij haar seksueel had misbruikt.

Paukama 3 tot 10-8-95

PETER DE VRIES

In Engeland is veel opwinding ontstaan over een 'erectietest' die de autoriteiten willen afnemen bij langgestrafte criminelen, voordat wordt besloten of zij in vrijheid worden gesteld. Deze test moet duidelijk maken of de veroordeelde seksueel

agressief of gefrustreerd is. Zo ja, dan kan hij zijn verlof of vrijlating voorlopig vergeten: te veel kans op nieuwe delicten, ook al is de gedetineerde nooit eerder voor een dergelijk vergrijp gevonnisd. De test is simpel. Zeer gevoelige sensoren worden aan de op dat moment ontspannen penis bevestigd en daarna wordt de gedetineerde gedwongen om naar gewelddadige sexfilms te kijken, waarin sprake is van kindermisbruik, verkrachting en onderwerping. Op een monitor wordt ondertussen aan de hand van de sensoren 'de stand van de penis' geregistreerd. De minste of geringste reactie wordt feilloos vastgelegd. Zodra er maar iets de kop op steekt, is het proefverlof van de baan. En ja, een heuse zwelling betekent nog een aantal jaren brommen.

In Engeland is veel kritiek geuit op deze test. Want, zo zeggen deskundigen terecht, er zit een groot verschil tussen een eventuele fantasie (opwinding) en het daadwerkelijk uitvoeren van een misdrijf. Als een erectietest de graadmeter gaat vormen voor hoe de mensheid zich zal gedragen, kunnen we nog lachen, vrees ik. Bij sollicitaties en benoemingen wordt dan voortaan de vraag gesteld: kruis aan in welke situ-

aties u weleens een erectie hebt gehad... Het is overigens merkwaardig dat deze erectietest uitgerekend in het Britse gevangeniswezen weer opgang vindt, terwijl in dat land aan de lopende band hoogwaardigheidsbekleders in

Bizarre erectietest

de meest bizarre sexschandalen zijn verwickeld, tot en met het koningshuis toe. Je vraagt je af of *His Royal Highness* nog ooit op de mensheid zou zijn losgelaten als hij de erectietest ook had moeten ondergaan. Wat ik me voorts afvraag, is hoe de diagnose luidt als de kijker niet bij een pornofilm enige impulsen krijgt, maar terwijl hij naar *Den Haag Vandaag*, *Sesamstraat*, *Twee voor Twaalf*, *de EO-Kerkdienst* of gewoon naar het testbeeld zit te kijken? Dat soort onderzoek levert misschien wel veel onthullender gegevens op. Waar krijgt iemand als Bolkestein een erectie van? Ik vermoed als hij zichzelf ziet, maar wie weet heeft hij ook nog verborgen lusten. En Wim Kok - kriebelt er bij hem wat als hij in een grafiek het begratingstekort omlaag ziet gaan? En Winnie Sorgdrager dan, zou zij niet ontzettend... eh... o nee, die prikkelt alleen maar anderen. Of

valt dat allemaal wel mee en is het bij onze politici toch vooral een kwestie van veel slap gelul?

C. de Vries

Doubts cast on 'sex crime' tests in prisons

THE INDEPENDENT 24/8

HEATHER MILLS
Home Affairs Correspondent

Doubts were cast yesterday on the merits of a controversial "degrading" test for sexual deviancy in which prisoners watch explicit videos or pictures with electronic sensors fitted around their penises.

The Prison Reform Trust called for an urgent independent review of the test which forms part of a programme to assess prisoners as potential sex offenders and can influence decisions over their release.

The Penile Plethysmograph or PPG is a mercury-filled loop which is placed around the penis and detects even small changes in the amount of blood supply that may occur in men shown various images or played a variety of audio-tapes.

It has been used widely in the US and the UK, and is currently performed in nine prisons in England and Wales on about 100 prisoners a year - usually known sex offenders - to see if they should attend the Sex Offender Treatment Programme.

A report by the trust says the test has not been proven as a reliable indicator of sexual offending. There is also concern about its use on life-sentence prisoners who have not been convicted of any sex crime, and that it amounts to a breach of civil rights.

However, Ronald Blackburn, a forensic psychiatrist at Ashford Special Hospital, Liverpool, says in his recent book, *The Psychology of Criminal Conduct*, that it only assesses one component of sexual arousal, but not sexual behaviour itself. "Its use as a sexual lie detector or to forecast dangerousness is not warranted since its predictive utility has not been unequivocally demonstrated and there are recent debates about the limits of its utility." He added that it is only a useful measure of paedophile interest - not for rapists.

Maurice Lipsedge, consultant psychiatrist at Guys Hospital, London, said: "I believe the technique has its limitations when it comes to predicting further offending. Neither should it be used in isolation."

Andrew Groves, author of the report said: "If this test can be proven to be successful a successful predictor of behaviour, then the public ought rightly to be interested. However, we all have our fantasies and the fact that a test can demonstrate or show up what those fantasies of predilections are doesn't mean that we are going to translate them into action or reality."

"Where there is doubt about the efficacy of the tests, and where it is not clear to the public what function it serves, then this would appear to be a degrading breach of human rights."

■ *Suitable Case for Treatment*; Prison Reform Trust; 15 Northburgh Street, London EC1V 0AH; £2.50.

Sexueller Misbrauch

Prävention statt Inquisition

Keine Woche vergeht, in der nicht die Medien über neue Fälle sexuellen Misbrauchs von Kindern berichten. Seit das Thema vor einem Jahrzehnt zunächst in den USA Gegenstand öffentlicher Diskussion wurde, ist nunmehr auch in Deutschland ein Tabu gebrochen: Würüber vor Jahren nicht einmal gesprochen wurde, ist heute Stoff für Drehbücher und Gazetten jeder Couleur. Dennoch: Es gibt durchaus ernsthafte und ernst zu nehmende Ansätze, sexuellen Misbrauch zum Gegenstand des Diskurses zu machen.

Sexueller Misbrauch: Ein Thema – zwei Bücher. Die Antnologie der Herausgeber Katharina Rutschky und Reinhart Wolff, die mit 293 Seiten kaum den Umfang erreicht, den man üblicherweise von einem Handbuch erwartet, leistet gleichwohl Überdurchschnittliches: 16 Fachautoren unterschiedlicher Bereiche – aus Wissenschaft, Lehre, Praxis und Publizistik – nähern sich mit der gebotenen Sensibilität einem schwierigen Thema. Im Mittelpunkt des klar strukturierten Werks stehen fünf Bereiche: Analyse der Hintergründe sexuellen Misbrauchs; Überprüfung der bisher bekannten Fakten; Entwicklung der kindlichen Sexualität; sexueller Misbrauch vor Gericht; Möglichkeiten und Grenzen der Hilfe.

Tenor des Sammelbandes: Die seriöse Forschung befindet sich im Anfangsstadium: Ziel sei „zu einer fachlich angemessenen Behandlung des Problems der Kindesmisshandlung beizutragen“. Noch immer, so die Autoren, scheine Aktivismus statt offener Diskussion vorzuherrschen; noch immer fehle es an kasuistischer Fachliteratur; noch immer seien die Gerichte im Umgang mit Verfahren wegen (tatsächlichen und vermeintlichen) Misbrauchs vollkommen überfordert. Die Arbeit der Jugendämter unterliege keiner angemessenen Kontrolle; dem Wohl der betroffenen Kinder untergeordnete Erkenntnisinteressen verzerrten die Ergebnisse der Forschung.

– Vieles liege nach wie vor im argen; beginnend mit Erklärung, Bewertung und Erfassung sexuellen Misbrauchs bis hin zu Diagnose und Therapie Betroffener. Gleichwohl sei angesichts einer Zahl von rund

300 000 sexuell mißbrauchter Minderjähriger allein im Gebiet der alten Bundesrepublik das Bemühen unverkennbar, präventiv tätig zu werden und den Betroffenen effektiver zu helfen.

Daß die Autoren bisher als gesichert geltende Fakten radikal in Frage stellen, birgt Vor- und Nachteile: Ohne mehr als Einzelaspekte beleuchten zu können – dies allerdings ist für einen Sammelband keineswegs untypisch –, kommt das Werk weitenteils über die grundsätzliche Kritik nicht hinaus. Wenn diese Einzelaspekte jedoch – in verständlicher Diktion und klarer Gliederung – seriös untersucht werden, so ist dies zweifellos verdienstvoll. Beiträge zum geltenden Strafrecht und zur politischen Diskussion seiner Novellierung sucht man in dem lesenswerten, mit weiterführenden Literaturhinweisen versehenen Band gleichwohl vergebens.

In ganz anderer Form bearbeitet Ulrich Sollmann den schwierigen Fragenkreis. Sollmann erzählt „therapeutische Geschichten“ – Momentaufnahmen unterschiedlicher Konstellationen: Gespräche zwischen Therapeut und Klient, Opfer und Ankläger, unter Therapeuten-Kollegen. Sie sollen den Balanceakt deutlich machen, zu dem der psychologische Praktiker im Umgang mit sexuellem Mißbrauch gezwungen ist:

*Das Kinderopfer,
das alle beklagen, stiftet
das Gute, indem es
das absolut Böse auf
zeitgemäße Weise
neu erfindet.*

KATHARINA RUTSCHKY

Gestörte Eltern-Kind-Beziehung, gestörte Beziehungen von Eltern untereinander, das Verhältnis von Hilfesuchenden und Helfenden. Sexueller Mißbrauch ist für Sollmann nicht abstraktes gesellschaftliches Phänomen, sondern individuelles Schicksal, das individuellen Zugangs bedarf. Einfache

Antworten über Ursachen, Folgen und Lösungswege können schon von daher in Sollmanns Aufzeichnungen nicht erwartet werden.

Beschreibend und erzählend versucht er in 22 Kapiteln, Situationen und Empfindungen von Menschen wiederzugeben, die mit sexuellem Mißbrauch konfrontiert sind: als Opfer, als Täter, als Helfer. Das Bemühen, diesem „neuen“ Thema mit

neuen Wegen auch in Sprache und Struktur des Bandes gerecht zu werden, wirkt freilich nicht selten konstruiert und irritierend: Unzusammenhängend erscheinen jene Episoden, deren Absicht ist, „Erleben, Verstehen, Überwinden“ sexuellen Mißbrauchs darzustellen.

Doch Sollmann schreibt nicht (allein) aus der Perspektive des Beobachtenden: Selbst mit dem Vorwurf sexuellen Mißbrauchs eines Klienten konfrontiert, fand sich der Therapeut unvermittelt in der Rolle des vermeintlichen Täters. Persönliche Betroffenheit mag daher auch das Motiv der Darstellung und der Darstellungsform des Buches sein, die sichtlich um sensiblen Umgang mit Objektivität bemüht ist.

Ohne jeden Abstrich sind das Handbuch von Rutschky und Wolff und die sehr eigenwilligen Protokolle Sollmanns zu begrüßen. Ein sensibler, offener Diskurs wird dazu beitragen, Restbestände eines Tabus zu brechen: Genaue Überprüfung von Mißbrauchstatbeständen ohne inquisitorische Tendenzen und eine Optimierung der Diagnose, vor allem aber eine effektive Prävention sind das Ziel.

Elke Leonhard

F A A L I M E N T

Ook in het zwembad zit het vol met zulke gelijktijdige tegenstrijdigheden. Want zo sjiek als het toegaat bij de *upgrading* van de attracties voor het 'A- en B-segment', zoals men ook in zwembadsociologie de hogere inkomensgroepen classificeert, zo onbeschaafd en rauw zijn de wrijvingen en problemen met jeugdige bezoekers uit het arme en allochtone segment. 'Jongeren zijn lastig, buitenlandse jongeren zijn lastiger, en Marokkaanse jongens zijn het allermoeilijkst. 90 procent van de klachten komt voort uit deze groep', zegt Hendriks.

Want, bijvoorbeeld, de lichamelijke draagt of *topless* ligt te zonnen, zou buitenlandse mannen nog vaak het idee geven dat zij A zegt en de mannen dus B mogen doen. 'Wij proberen daarom zo conservatief mogelijk te zijn', zegt Blom in Rotterdam. 'Bij ons mag men binnen niet *topless* rondlopen.'

Hendriks biedt de jeugd in Utrecht op vrijdagavond discozwemmen met harde muziek, maar is verder rigide: 'Geen housemuziek op het gras, geen gehang voor de entree, niks broek naar beneden trekken, helemaal niks. We zijn scherper, preutscher dan vroeger, juist om escalaties te voorkomen.'

In het Amsterdamse Mirandabad houden allochtone jongeren in samenwerking met de politie, hun collega-jongeren in de gaten ter voorkoming van ruzie, geweld en diefstal. In Utrecht loopt de politie preventief over de weide van buitenbad Krommerijn. 'Met twee Marokkaanse banenpoolers erbij werkt het inmiddels prima', zegt Hendriks.

Net als Blom vindt hij het niet zo gek dat in het zwembad, als verlengde van de straat, problemen voorkomen. 'Ik vind het daarom niet zo gek dat de politie hier elke dag een thuiswedstrijd FC Utrecht.' En zo kon het ook gebeuren dat in het Amsterdamse Sloterparkbad dinsdag een man werd neergeschoten in een overvol zwembad.

Nee, dan Drente. Ook in Assen is het oude bad omgetoverd in een subtropisch zwemparadijs. 'Net als overal', zegt de gemeentelijk woordvoerder, 'en je moet continu blijven investeren, vernieuwen', zucht ze er achter aan. Maar multiculturele spanningen, zedelijkheids-fricties en politie-toezicht zijn er niet. 'De jongens trekken hier wel hun broek uit, maar alleen omdat ze dan harder van de glijbaan gaan.' VK 3-8

G-string VK 14-8

Nu vrouwen in Nederland bij een aanranding of verkrachting niet meer – vanwege hun kleding of leefstijl – zelf daaraan schuldig worden geacht, moeten we ons wéér decent gaan kleden. Anders wordt een stelletje Marokkanen hitsig en denkt dat zij ons mogen aanranden als wij *topless* en met *g-string* rondlopen (*de Volkskrant*, 3 augustus).

In Turkije kun je door dit soort achterlijke macho's worden verkracht of vermoord, maar daar hoef je niet naar toe. In ons eigen land gaan meisjes in *g-string* en Marokkaanse jongens niet samen, aldus de directeurs van de subtropische zwemparadijzen.

Moeten vrouwen weer het gelag betalen en zich gaan onderwerpen aan allerlei zedelijkheidsgezever zoals dat in de zwartste tijd van de verzuiling het geval was? Zijn wij vrouwen straks weer schuldig als we aangerand en verkracht worden omdat we *topless* zonnen en een *g-string* dragen en achterlijk geteisem hitsig maken?

Als het allemaal zo nodig multicultureel moet, waarom straffen we deze jongens niet zoals zij dat gewend zijn in hun eigen cultuur?

UTRECHT Stephanie van Weele

Compromis in kort geding Jolanda Incest-boek uit de handel

BD 22-0-35

HAARLEM – Het eind juni gepubliceerde 'Zwartboek incest, in de schaduw van Epe' verdwijnt binnen tien dagen uit de handel. Dat is de uitkomst van een kort geding gisteren bij de Haarlemse rechtbank.

Het geding was aangespannen door Jolanda, slachtoffer van de incestaffaire in Epe. Zij daagde de uitgever en de schrijvers voor de rechter, omdat zij zich voelt aangetast in haar goede naam. In het boek wordt Jolanda ervan beschuldigd een der schrijvers, Joke Bonhof, te hebben geïntimideerd en bedreigd. Bonhof is zelf incestslachtoffer. Beiden werkten vorig najaar korte tijd samen aan een zwart-

boek. Het 'Zwartboek incest, in de schaduw van Epe' is er een uitgebreide versie van.

Jolanda bestreed de vermeende bedreigingen en beschuldigde Bonhof van plagiaat.

„Een ordinaire ruzie tussen twee incestslachtoffers hoort in zo'n boek niet thuis”, vond Jolanda's advocaat mr. C. Zeyl. Waarnemend rechtbankpresident mr. J. Matthijse was het daarmee eens. Na een uur onderhandelen kwam er een compromis uit de bus: de nog onverkochte exemplaren van het boek zullen binnen tien dagen uit de handel worden genomen. Het zwartboek verscheen in een oplage van 4000 stuks. ANP (.)

Boek uit de handel na ruzie incestslachtoffers

ANP

HAARLEM

Het eind juni gepubliceerde *Zwartboek incest, in de schaduw van Epe* verdwijnt binnen tien dagen uit de handel. Dat is de uitkomst van een kort geding dat maandag diende bij de rechtbank in Haarlem. Het geding was aangespannen door slachtoffer Jolanda van de incestaffaire in Epe.

In het boek wordt Jolanda ervan beschuldigd dat zij een van de schrijvers, Joke Bonhof, heeft geïntimideerd en bedreigd. Bonhof is zelf incestslachtoffer. Beiden werkten korte tijd samen bij het opstellen van een zwartboek voor de minister van Justitie. De minister heeft dat zwartboek nooit in ontvangst genomen. Tussen Bonhof en Jolanda was een hevige ruzie ontstaan. De laatste beschuldigde Bonhof van plagiaat.

Wat er precies over gezegd wordt is niet veel. Dat hij op haar kamer komt, en in de badkamer. Dat hij zegt: 'Doe het licht aan.' Dat hij de radio harder zet zodat er geen geluiden te horen zullen zijn. Die paar dingen zijn ruimtelijk schone, eigenlijk is zo'n zinnelijke als 'Doe het licht aan' veel gruwelijker dan allerlei details zouden zijn. Details over wat de stiefvader van Tish met haar doet.

Het lijkt een rampzalig modieus ontwerp, en al helemaal voor een kinderboek: incest. Maar Cynthia Voigt is niet zomaar een schrijfster, zoals we weten van, bijvoorbeeld, de Tillerman-trilogie. Uit haar pen is *Mer het mes op tafel* niet een modieus, larmoyant 'probleemboek', het is een echt boek. Een boek over angst en vooral ook een boek over schaamte. Over het dodelijke van schaamte, over hoe schaamte maakt dat iemand misshien maar het liefst gewoon zou wil-

Als ik op de deur van café *De Samenleving* een bord aantref met de tekst 'verboden voor honden' zal ik niet vreemd opkijken als wanneer ik met mijn geit naar binnen wil. Maar als op het bord staat te lezen: 'Verboden voor honden, zwijnen en hyena's', dan is veel minder duidelijk of men mijn geit de toegang mag ontzeggen. Ziedaar één van de niet onbelangrijke problemen voor de wetgever. Als hij weinig regelt laat hij veel ter nadere invulling aan de rechter over. En als hij zoveel mogelijk regelt dan worden de marges voor de rechter tot tekstinterpretatie klein. Dat laatste lijkt prettig, maar dat is niet altijd het geval, want het belemmert de rechter in zijn mogelijkheden om door interpretatie van de wetteksten de ontwikkelingen in de samenleving te volgen.

In de periferie van het recht ondervindt de wetgever vaak de grootste moeilijkheden. Soms regelt hij helemaal niets, zodat de rechter het braak liggende terrein geheel op eigen kracht moet invullen (bijvoorbeeld werkstaking, euthanasie), of hij volstaat met een enkele ruim geformuleerde bepaling, het aan de rechter overlatend de toepassing ervan verder te reguleren.

len verdwijnen, niet meer zou willen leven. Het is de schaamte die het onmogelijk maakt om te zeggen wat er te zeggen valt. 'Ze wilde niet dat haar moeder het wist. Dat wist over haar dochter.'

'(-)als ze het op school wisten en naar haar keken — Ze ging nog liever dood. Zo simpel was dat. Ze zou nog liever dood en begraven zijn dan dat iemand wist wat er werkelijk in haar leven gebeurde, en hoe ze naar haar zouden kijken of ze stont was. Alsof ze stont was waar ze medelijdend mee hadden.'

Natuurlijk is wat Tish hier denkt niet alles wat ze denkt. Ze verlangt er tegelijkertijd naar dat iemand het wel weet, dat iemand haar helpt, dat ze het niet langer zal hoeven verdragen, dat ze anders zal kunnen leven. Maar die twee verlangens zijn voortdurend met elkaar in strijd.

NRC "Kinderboek?" 1/8 Wilde dieren in je binnenste

De schaamte wordt ook veroorzaakt door schuldgevoel. De stiefvader laat niet na te zeggen, zoals mannen graag doen, dat Tish er zelf om heeft gevraagd. Dat ze het zelf uitlokt. Dat ze het wil. En het meisje gaat denken dat dat misschien wel waar is. Dat haar stiefvader haar misschien wel

beter kent dan zij zichzelf kent. Dat er misschien inderdaad precies gebeurt wat zij wil dat er gebeurt. Die mogelijkheid vergroot de schaamte alleen maar, en dus ook het onvermogen om iets te vertellen. Want als er gebeurt wat zij wil, dan is het niet alleen iets van haar stiefvader, iets dat hij haar

aandoet, dan is het ook iets van haar. Dus als anderen erachter zouden komen, dan zouden die ineens weten 'hoe ze werkelijk was'. Dat moet koste wat kost voorkomen worden. Maar het is ook het enige dat haar zou kunnen redden.

De onontkooptbare verwarring, alsof haar gevoelens 'wilde dieren waren die in haar binnenste rondrenden', de angst, de walging, de paniek, de fagede — ze zijn allemaal subtiel en overtuigend beschreven. Het knappe is dat Voigt persoons openlijk medelijden met haar persoons toont, dat wil zeggen, niet van dat neerbuigende, aantrekkende meegevoel. Ze laat haar ook niet onwaarschijnlijk dapper en flink zijn. Ze is precies zo sterk en zo zwak als ze is.

Mer het mes op tafel beschrijft de dag in het leven van Tish waarop ze er niet langer tegenkan, waarop ze moediger is dan ze ooit van zichzelf gedacht had

dat ze zou zijn, door een mes op tafel te leggen en te zeggen dat als hij het nog een keer waagt om te komen, dat ze dan dat mes heeft, dat hij beter op kan passen... Haar stiefvader is een grote en sterke man. Hij is niet erg onder de indruk. Hij blijft kalm, hij doet vaderlijk, zelfs bezorgd. 'Water nu gebeurde was niet meer dan wat piepkleine golfjes tegen zijn grote sterke tenen.' De moed van Tish, het mes, het lijkt waardeeloos en in de verste verte niet genoege. 'Ze kon niet moedig genoeg zijn. Nu niet. Nooit van haar leven.'

Het is een beklemmend boek dit, maar het is niet hopeloos. Het doet niet of dingen makkelijker zijn dan ze zijn, het speelt niet mee met de fictie van 'gewoon zeggen' of van allerlei be-gripvolle volwassenen die razendsnel doorhebben wat er aan de hand is. Volwassenen hebben meestal niets in de gaten en als ze al iets vrezten te zien dan willen ze liever doen of ze zich ver-

gissen. Maar soms is er een uitzondering. En schaamte en angst kunnen in een keer goed de mond snoeren en het onmogelijk maken, zelfs op momenten waarop het eigenlijk wel mogelijk lijkt, om iets te zeggen. Klemgezet in het eigen hoofd, door het eigen hart, door de eigen angst. Maar soms lukt het desondanks om er een onbeholpen zin uit te krijgen.

Mer het mes op tafel is een heel overtuigend boek. Achterin zijn lijsten hulpadressen afgedrukt, wat ten opzichte van de literaire prestatie van Voigt een beetje eigenaardig is. Maar soms lijkt alleen de literatuur in staat om de werkelijkheid echt te laten zien.

MARJOLEINE DE VOS

Cynthia Voigt: *Mer het mes op tafel*. Vert. Nan Lenders. Uitg. Lemniscaat, 120 blz. Prijs f 26,50. Vanaf 12 jaar.

NRC 19-8 De media worden steeds agressiever

B.J. Asscher

willen zijn en hoe wij graag willen overkomen.

Het spreekt vanzelf dat de mens in de bepaling van zijn zelfbeeld begrensd wordt door een aantal externe door hem niet beïnvloedbare gegevens. Maar daarbinnen moet hij vrijheid hebben en die moet in beginsel door de samenleving worden gerespecteerd. Voor al het overige zijn lichamelijke letsel enerzijds en schade in eer en goede naam anderzijds niet goed met elkaar te vergelijken.

Indien iemand door de schuld van een ander een been moet missen wordt hij in zijn zelfbeeld geschaad. Hij is minder-valide geworden. Het smartegeld beoogt hem daarin tegemoet te komen. Het slachtoffer kan zo goed mogelijk verder leven met de steun van een geldelijke vergoeding, en — zeer belangrijk — met de steun en de sympathie van zijn omgeving.

Heel anders ligt dat bij de aantasting in eer en goede naam. Bij een schade-toebrengende perspu-

blikatie bijvoorbeeld kan men wel een billijk smartegeld vorderen, maar de aantasting van het zelfbeeld is niet of nauwelijks meer ongedaan te maken. 'Green rook zonder vuur', zegt men, helaas ook in die gevallen waarin in de verste verte geen vuur was te bekennen en de aantasting van het zelfbeeld dus een flagrante schending van de persoonlijkheid van het slachtoffer opleverde.

Ik heb mij wel eens afgevraagd of journalisten zich voldoende bewust zijn van de omvang van de schade die zij, soms met twijfelachtige motieven, aan anderen toebrengen. Men denke nu niet dat ik geen oog heb voor de grote belangen waarvoor de media zich inzetten. Die staan ook bij mij voorop. Maar ik wil met twee recente voorbeelden duidelijk maken wat ik bedoel.

Een van de gasten in *VPRO's* marathon-interview deze zomer was minister Sorgdrager van justitie. Zij werd geïnterviewd door Joop van Tijn. Beiden gingen er,

dat moment ben je bezig met een uitzending. Er was veel tijd in geïnvesteerd en dan wil je altijd wel graag, dat die geïnvesteerde tijd ook rendement opbrengt. Tot zover de woordvoerder van de AVRO. Het commentaar laat ik aan de lezer.

De media lijken steeds agressiever te worden. Daardoor ontstaan spanningen, want het menselijk incasseringsvermogen kan niet onbeperkt meegroeien. Gevoelsmatig denk ik dat de grens wel ongeveer is bereikt.

En nu hebben wij dan *reality-iv*, een wijze van televisie maken, waarbij op onbeschaamde wijze de privé-sfeer van de burger wordt geschonden. Advocatuur en rechterlijke macht hebben kennelijk hun houding tegenover dit nieuwe verschijnsel nog niet kunnen bepalen. Maar het zou mij niet verbazen, als de media binnen afzienbare tijd forse sommen aan smartegeld te betalen zullen krijgen. De media kunnen nog altijd de hand in eigen boezem steeken. Doen zij dat niet dan dreigt een situatie, waarin op de deur van café *De Samenleving* wordt aangeslagen:

'Verboden voor honden, zwijnen, hyena's en journalisten'

Mr. B.J. Asscher is oud-president van de Amsterdamse rechtbank.

Italië wil strengere wet tegen seksuele misdrijven

ROME (DPA/Rtr.) — Italië wil harder optreden tegen seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes. Premier Lamberto Dini heeft gisteren aangekondigd dat het parlement meteen na het zomerreces een nieuwe wet tegen seksuele misdrijven zal behandelen. „Zo kan het niet verdergaan”, verklaarde de bewindsman naar aanleiding van de dagelijkse berichten over verkrachtingen deze zomer. De Osservatore Romano, de krant van het Vaticaan, had het over een nachtmerrie die het gevolg is van „de groeiende decadentie in de samenleving”. Het Italiaanse parlement over-

weegt al jaren strengere wetgeving tegen verkrachting. In mei-diende een groep vrouwelijke parlementariërs uit alle fracties van de Kamer van Afgevaardigden, van de extreem-linkse Rifondazione Comunista tot de post-fascistische Nationale Alliantie (AN) daartoe een wetsontwerp in. Daarin is verkrachting een misdaad tegen mensen in plaats van een misdaad tegen de moraal, zoals de huidige wetstekst luidt. Ook moet de huidige maximumstraf van zeven jaar worden verdubbeld. Er is brede steun voor het wetsontwerp dat nu bij de kamercommissie voor justitie ligt.

Voorarrest kantonrechter uit Enschede geschorst

AV 1-8

ZWOLLE - De van incest verdachte kantonrechter uit Enschede zit niet meer in voorarrest. De rechtbank te Zutphen heeft het voorarrest vrijdag al geschorst. De officier van justitie in Almelo mr Wesselius vermoedt dat dit is gebeurd om persoonlijke redenen en dat het niet strikt noodzakelijk is de rechter in afwachting van zijn berechting vast te houden.

In het algemeen worden aan een schorsing voorwaarden verbonden. Wesselius denkt dat dit hier ook gebeurd is. Mensen die

van incest worden verdacht, mogen in geval van schorsing van voorarrest meestal geen contact met de vermeende slachtoffers opnemen.

Tot nu toe is steeds gemeld dat één van de kinderen van de kantonrechter aangifte wegens incest zou hebben gedaan. Wesselius bevestigde gisteren desgevraagd dat alle vier dochters een aanklacht tegen de man hebben ingediend. De kinderen zijn in de leeftijd van zestien tot 25 jaar.

De moeder van de kinderen vindt het verschrikkelijk dat haar

ex-man op vrije voeten is gesteld. „Hier is sprake van klassejustitie. Daar is niet mee te leven. En we hebben al geen leven. De man is tot alles in staat. Een van de kinderen heeft hij eerder bedreigd en gezegd dat hij haar zou afmaken als er iets van het gebeurde naar buiten zou komen.”

Volgens Wesselius overweegt het Openbaar Ministerie beroep tegen de schorsing aan te tekenen. Die beslissing wordt morgen bekend. Wordt er beroep aangetekend, dan oordeelt het Hof in Arnhem hierover.

Justitie in beroep tegen vrijlaten rechter

Van onze verslaggever

AMSTERDAM

Het Openbaar Ministerie gaat in hoger beroep tegen het besluit van de rechtbank in Almelo om een van incest verdachte kantonrechter voorlopig op vrije voeten te stellen. De Enschedese rechter werd vrijdag, na zestien dagen voorarrest, plotseling vrijgelaten; de rechtbank had zijn verzoek tot schorsing van de voorlopige hechtenis ingewilligd.

Eerder op die dag had de rechtbank, op vordering van de officier van justitie, een bevel tot gevangenhouding van de man afgegeven. Waarom de voorlopige hechtenis is geschorst, is volgens het OM niet duidelijk. 'Ik neem aan dat de rechtbank zwaarwegende redenen had, mogelijk in de persoonlijke sfeer van de verdachte, om over ons bezwaar heen te stappen', aldus pers-officier van justitie mr E. Wesselius.

Aan de schorsing zijn, zoals gebruikelijk, wel voorwaarden verbonden. Zo moet de man elk contact vermijden met degenen die hem hebben beschuldigd, en moet hij beschikbaar zijn voor politie en justitie.

tie. Het gerechtshof in Arnhem behandelt binnencourt het hoger beroep van het Openbaar Ministerie.

De kantonrechter werd op 17 juli aangehouden door de rijksrecherche. Eind april had hij zijn functie neergelegd, nadat eerder een van zijn dochters aangifte had gedaan van seksueel misbruik. Op zijn beurt deed de man aangifte bij de Almelse politie tegen zijn dochter wegens smaad en laster. Justitie besloot hem te arresteren omdat er een 'ernstige verdenking' bestond dat de beschuldiging gegrond was.

Naar nu blijkt hebben alle vier de dochters, in de leeftijd van zestien tot 24 jaar, een aanklacht tegen hem ingediend. De man wordt ervan beschuldigd zich tussen 1985 en eind 1994 te hebben vergrepen aan zijn kinderen. Hij zou ook na de scheiding van zijn vrouw, een rechter in Almelo, zijn dochters hebben misbruikt.

Het onderzoek tegen de rechter is speciaal voor deze zaak in handen gegeven van het parket in Zutphen. Justitie besloot hiertoe om elke verdenking van belangenverstrengeling tegen te gaan.

Afgevaardigde veroordeeld in seksschandaal

CHICAGO - De Democratische Afgevaardigde Mel Reynolds (43) is gisteren in Chicago veroordeeld wegens seks met een minderjarige campagnemedewerkster. Hij werd veroordeeld na een getuigenverklaring van Beverly Heard, die als vrijwilligster in zijn verkiezingscampagnes werkte. Heard zegt dat zij in 1992 op 16-jarige leeftijd een seksuele relatie kreeg met Reynolds.

Tegen Reynolds pleitten handopnamen waarop telefoongesprekken te horen zijn met Heard. In de gesprekken vraagt hij haar onder meer een 15-jarig meisje, dat Heard had verzonden, mee te brengen voor een trio. De Afgevaardigde zegt dat hij alleen fantaseerde over de telefoon en dat hij nooit een seksuele relatie met de nu 19-jarige Heard heeft gehad. De jury achtte hem wel schuldig aan seksuele mishandeling, seksueel misbruik en kinderporno.

Het zwarte Congreslid zegt het slachtoffer te zijn van een racistische en politieke campagne. Hij gaat in hoger beroep.

ANC-senator verkrachtte kind en wil niet betalen

Door onze correspondent
KAAPSTAD, 25 AUG. De Zuidafrikaanse politie heeft een senator van het Afrikaans Nationaal Congres aangehouden die weigert het onderhoud te betalen van een vierjarig kind dat hij bij een veertienjarige meisje heeft. De zaak, die enkele dagen geleden aan het licht kwam, heeft het ANC, de grootste regeringspartij, in verlegenheid gebracht.

Senator Patrick Mogale werd in februari 1994 door de rechtbank opgedragen 300 rand per maand (135 gulden) per maand te betalen voor zijn kind, dat hij heeft verwekt toen de moeder negen jaar oud was. Het oud-schoolhoofd zou het buurmeisje hebben verkracht. De ouders van de moeder hadden hem voor de rechtbank gedaagd, omdat zij de kosten van levensonderhoud niet op zich konden nemen. Mogale ontkende volgens berichten in Zuidafrikaanse pers voor de rechtbank niet dat hij de vader is. Hij betaalde echter niet. De politie heeft een jaar lang geprobeerd de ANC'er te arresteren, maar heeft verklaard dat het niet lukte omdat de man heen en weer reisde tussen de provincie Noord-Transvaal, die hij vertegenwoordigt, en de Senaat in Kaapstad.

Lid drugsbende verdacht van zedenmisdrijf 4-jarig kind

Snaar Dnyll. 2/8

DEN BOSCH - Het zogenoemde vangnetteam van de politie Brabant-Noord heeft maandag een 30-jarige man Bosschenaar aangehouden. De man wordt verdacht deel uit te maken van een (inter)nationaal opererende drugsbende. De man wordt bovendien verdacht van het plegen van een ernstig zedenmisdrijf aan het begin van deze maand met een 4-jarig kind uit Den Bosch. Over deze zaak weigert de politie informatie te geven. Van de organisatie zijn al 35 mensen aangehouden. De bende hield zich volgens politiewoordvoerder H. Hultermans op professionele wijze bezig met de handel in harddrugs en het maken en verkopen van synthetische drugs.

De Vrouwenliga van het ANC heeft getist dat Mogale uit de Senaat wordt gezet. Volgens de Liga heeft de senator, indien het kind inderdaad van hem is, zich schuldig gemaakt aan verkrachting van een minderjarige. Wordvoerders van het ANC hebben verklaard dat zij pas van de zaak hoorden toen een krant er dit weekinde over berichtte. Dat zou ook verklaren waarom Mogale op de kandidatenlijst voor de verkiezingen van april vorig jaar was terechtgekomen, terwijl de rechtszaak al achter de rug was. De partij heeft een onderzoek ingesteld en zal „disciplinaire maatregelen" nemen indien de senator schuldig wordt bevonden.

Penningmeester KNVB bekent aanranding

Van onze verslaggever

UTRECHT - De penningmeester sectie betaald voetbal van de KNVB, die vorige week zijn functie heeft neergelegd, heeft bekend schuldig te zijn aan aanranding van een 26-jarige secretaresse van het bondsbureau. Hoofddirectie van justitie Berger van Utrecht heeft dat gisteren bekendgemaakt.

De politie arresteerde de man, tevens voormalig voorzitter van FC Utrecht, vorige week dinsdag. Zijn voorlopige hechtenis is inmiddels met dertig dagen verlengd. De 57-jarige Bilthovenaar had hangende het onderzoek zijn functie bij de voetbalbond neergelegd.

Inmiddels is tegen de verdachte een tweede aanklacht ingediend. Volgens Berger ligt deze in dezelfde orde als de eerste. Naar verluidt zou het gaan om een secretaresse bij de ING-bank. Het delict zou zich enige jaren geleden hebben afgespeeld. De officier wilde hierover geen mededelingen doen.

De thans gewezen KNVB-penningmeester, die binnencourt met de vut gaat, is directeur van de ING-bank in Utrecht. Hij is bovendien voorzitter van de provinciale VVV.

Verdachte rechter ten onrechte vrijgelaten

Van onze verslaggever

AMSTERDAM

De Enschedese kantonrechter die van incest wordt verdacht, is ten onrechte op vrije voeten gesteld door de rechtbank in Almelo. Dit heeft het gerechtshof in Arnhem woensdag bepaald. Het Openbaar Ministerie had het hof gevraagd de beslissing van de rechtbank ongedaan te maken. De man kan nu weer worden aangehouden.

De kantonrechter, verdacht van seksueel misbruik van zijn vier dochters, werd op 26 juli op vrije voeten gesteld toen de rechtbank zijn verzoek tot schorsing van de voorlopige hechtenis inwilligde.

De politie is op zoek naar een man van ongeveer dertig jaar die kinderen lastiggevallen heeft bij de Noorderplassen. Aan drie meisjes in de leeftijd van twaalf en dertien jaar toonde hij gisteren zijn geslachtsdeel. Een soortgelijk voorval van openbare schennis van de eerbaarheid vond dezelfde middag plaats nabij de paardenmanege. In het eerste geval is aangifte gedaan bij de politie, in het tweede geval kwam er alleen een telefonische melding binnen.

Jaarlijks duizenden meisjes in Zuid-Afrika slachtoffer

Aidsmythe leidt tot kinderverkrachting

Door onze correspondenten
RUNA HELLINGA

DURBAN - Ze zit ineengedoken en de drukte om haar heen lijkt haar volkomen te ontgaan. Ze is een week geleden verkracht, vertelt haar moeder, door een onbekende man die haar in het portiek van hun huis een mes op de keel heeft gezet. Twaalf jaar oud, een mooi, ovaal gezichtje, omkranst door zwart kroeshaar. Een lege, starre blik in de ogen. „Hoe kan iemand dat een kind aandoen?", vraagt haar moeder wanhopig. „En nu zitten we nog met de angst dat ze aids heeft ook.”

Ze is een van de pakweg tienduizend kinderen die dit jaar in Zuid-

Afrika zullen worden verkracht, of beter: een van de pakweg tienduizend wier ouders ermee naar de politie gaan. Het werkelijke aantal slachtoffers is vermoedelijk vele malen hoger. Bij kleinschalige onderzoekjes komen soms de meest ontstellende cijfers naar boven.

Zo interviewde een medewerkster van het Aids Training en Informatie Centrum (ATIC) in Durban onlangs een klas schoolkinderen in een zwarte woonwijk. Van de pakweg zeventig leerlingen bleek ruim de helft ooit verkracht of aangerand te zijn. Het aantal kinderverkrachtingen, vaak van meisjes die niet ouder zijn dan twee, drie jaar, neemt maandelijks toe. Velen van hen zijn slachtoffer van

een dodelijke mythe. In de kroegen van Soweto en de zwarte townships van Durban circuleert het verhaal dat je van aids geneest, als je met een maagd naar bed gaat. En met het stijgende aantal seropositieven en aidspatiënten en de onmacht van de westerse geneeskunde om echt iets aan de ziekte te doen, zijn sommigen bereid om iedere methode te beproeven.

Medicijn

Het is een mythe die zich niet alleen tot de zwarte woonwijken van Zuid-Afrika beperkt. Malafide traditionele genezers in Zimbabwe en Angola schrijven het 'medicijn' ook voor, hoewel veel betrouwbare kruidendokters erkennen dat zij nog machtelozer tegenover aids staan dan de

westerse geneeskunde.

Dokter Neil McKerrow van het Edendale Hospitaal in Pietermaritzburg kent de mythe van de maagden ook. Hoeveel van de kinderen die hij ziet daar slachtoffer van zijn geworden, durft hij niet te zeggen. Feit is dat hij steeds meer verkrachte kinderen voorbij ziet komen, en steeds meer kinderen met aids. Maar hij houdt het erop dat die over het algemeen al bij de geboorte zijn besmet. Dat geldt volgens hem ook voor de groeiende groep oudere kinderen met aids. „Vroeger dachten we dat een besmette baby hooguit een paar jaar zou overleven. Nu zien we tien-, twaalfjarige binnenkomen die al bij de geboorte waren besmet.” Maar McKerrow erkent dat veel ouders het onder het tapijt vegen

als hun kind is verkracht, vooral als de dader uit de eigen familie of vriendenkring kwam, wat meestal het geval is. Hij schat zelf dat misschien maar een op de vijftig gevallen van kinderverkrachting worden aangegeven.

En van de verkrachtingen die wel worden aangegeven, blijft vaak onduidelijk of de dader aids had. Het Edendale Hospitaal test verkrachte kinderen niet eens op het virus. Dat zou zinloos zijn, meent McKerrow. „We testen wel op geslachtsziekten die we kunnen bestrijden. Maar wat heeft het voor zin die kinderen op aids te testen, als je geen netwerk hebt om hen vervolgens op te vangen? Dan zadel je ouders en kinderen met een belastende wetenschap op waar ze niets mee kunnen doen.”

Ermittlung gegen Bischof Dyba

Staatsanwaltschaft Kassel leitet Verfahren ein

Kassel: „Wegen Verdachts der Verletzung der Fürsorgepflicht und der Förderung sexueller Handlung an Minderjährigen - durch Unterlassen, begangen“ hat die Staatsanwaltschaft Kassel nun ein Verfahren gegen den Fuldaer Erzbischof Johannes Dyba (65), sowie gegen Weihbischof Johannes Kapp (65) eingeleitet. Erstmals werden sich nun die Vorgesetzten eines Pfarrers, der wegen sexueller Verfehlungen rechtskräftig verurteilt wurde, vor einem weltlichen Gericht verantworten müssen.

Pfarrer Erwin B. (48) war wegen sexuellen Mißbrauchs von Kindern zu einer Freiheitsstrafe von zwei Jahren auf Bewährung verurteilt worden. Für das Gericht, daß die relativ milde Strafe aussprach, war das Geständnis des Priesters und auch der Wunsch des Angeklagten, sich einer Therapie zu unterziehen, dabei ausschlaggebend gewesen. Doch die Mutter eines Meßdieners, der ein „Opfer“ des angeklagten

Bischof J. Dyba

Priesters war, hatte die Anzeige auch noch erweitert gegen die beiden Bischöfe. Den Vorgesetzten war die sexuelle Neigung von Erwin B. bekannt. Doch statt ihn abzusetzen, versetzten sie ihn nur in eine andere Pfarrei. Dieses Verfahren, welches auch in anderen Fällen gang und gäbe ist, wurde bisher noch nie in Zweifel gezogen.

Mancher Kleriker steht immer noch auf dem Standpunkt, wenn ein zölibatär lebender Geistlicher vom Pfad der Tugend abweicht, ist es immer der belästigte Jugendliche, selbst schuld er oder sie, zumindest aber die Eltern. Denn in einer streng gläubigen Gemeinde kann dem Kirchenmann auch nichts passieren. Oder aber die Erzeugnisse solch kirchlicher Verfehlungen kommen wie in früheren, so christlichen Zeiten, in die Schulen hinter den Klostermauern.

First 08.95

Nach Sex-Vorwürfen Erzbischof geht ins Kloster

Das war die letzte Messe des Skandal-Bischofs. Im vollbesetzten Stephansdom

Wiens Erzbischof Kardinal Hans Hermann Groer (75) tritt zurück. Foto: Sipo

zelebrierte Hans Hermann Groer (75), Erzbischof von Wien, wie üblich die Maria-Himmelfahrt-Messe. Am Ende erklärte er fast beiläufig: „Ich bin vom Apostolischen Nuntius darüber informiert worden, daß Papst Johannes Paul II. meinen Rücktritt angenommen hat.“ Er habe den Rücktritt mehrfach seit seinem 75. Geburtstag am 13. Oktober 1994 angeboten, wie es in der katholischen Kirche üblich sei. Kein Wort von dem größten

Skandal. Vor über 20 Jahren soll Groer als Religionslehrer in einem Internat 4 Jungen sexuell mißbraucht haben. Sie behaupten, es sei unter der Dusche, im Bett, im Auto geschehen. Goers beteuerte stets seine Unschuld. Er will sich in ein Zisterzienserinnenkloster zurückziehen. Sein Nachfolger soll Weihbischof Christoph Schönborn (50) werden. Eine Homosexuellengruppe hat ihm vor 2 Wochen homosexuelle Neigungen unterstellt.

f.l. 16.08.95

NIE 21.08.95

UKKEL — Het gerecht is op zoek naar een opvoeder die acht Ukkelse schoolkinderen tijdens hun reis in Brazilië seksueel misbruikte. De leerlingen keerden vorige week terug van een reis naar Zuid-Amerika waar ze meehielpen aan een ontwikkelingsproject in een tehuis. Vrijdag dienden ze klacht in bij de rijks-wacht wegens verregaande mishandeling.

Volgens de zedensektie van de BOB en een woordvoerder van Buitenlandse Zaken bevindt de man, van Braziliaanse nationaliteit, zich ook opnieuw in België. Het is niet de eerste keer dat hij zich aan minderjarigen vergrijpt.

De acht kinderen, onder wie enkele jongens, keerden geschokt terug van hun vakantie. Sommigen vertelden hun ellendige ervaringen aan elkaar, anderen stortten hun verdriet pas uit bij hun ouders. Alle kinderen zijn tussen veertien en zestien jaar oud. Een psycholoog ontfermt zich sinds vrijdag over de slachtoffers.

De gezochte verdachte is een vijftig jaar oude man die in Brussel zijn diploma haalde van medisch pedagoog. Hij nam de kinderen mee naar zijn vaderland om hen te laten meebouwen aan een muur rond een opvoedingstehuis in de buurt van Sao Paulo, qua bevolking de grootste stad van Brazilië. (AdG/FKD)

Schoolkinderen uit België misbruikt in Brazilië

■ AARTSBISSCHOP De kardinaal van Wenen, Mgr Hans Hermann Groer, die door oud-seminarie-studenten is beschuldigd van seksueel misbruik, treedt volgende maand af. Groer (75) wordt vervangen door Christoph Schönborn (50) die in april werd benoemd tot coadjutor met recht op opvolging. Groer heeft nooit rechtstreeks op de aantijgingen, die leidden tot een crisis in de kerk, gereageerd. VK 11-P

WENEN, 17 AUG. De aartsbisschop van Wenen, kardinaal Hans Hermann Groer, die sinds maart wordt achtervolgd door beschuldigingen van seksueel misbruik van minderjarige seminaristen, zal in september aftreden. Met het gisteren aangekondigde besluit komt voorlopig een einde aan de affaire die de rooms-katholieke kerk in Oostenrijk in haar diepste crisis sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog heeft gestort.

Een voormalige seminarist beschuldigde Groer er dit voorjaar van hem op 17-jarige leeftijd seksueel te hebben misbruikt in een douche. De inmiddels 37-jarige Josef Hartmann uitte zijn beschuldigingen in een weekblad nadat Groer had verkondigd dat gelovigen die jonge jongens misbruiken nooit het Koninkrijk Gods zullen betreden. In april greep het Vaticaan in door een opvolger voor Groer te benoemen, de 50-jarige wijbisschop Christoph Schönborn. Met die benoeming kwam de weg vrij voor Groer om te vertrekken.

De chaos in de Oostenrijkse rooms-katholieke kerk nam vrij-

Aartsbisschop van Wenen stapt op na sex-schandaal

Wel onmiddellijk dramatische vormen aan. Terwijl conservatieve bisschoppen meteen pal achter Groer gingen staan en de pers van alles de schuld gaven, begonnen steeds meer progressieve bisschoppen, zoals Stecher in Innsbruck, Kapellari in Klagenfurt en Laun in Salzburg, Groers aftreden te eisen. Ook lekenorganisaties maakten duidelijk de situatie onhoudbaar te vinden en eisten een overtuigend weerwoord van de kardinaal danwel zijn ontslag. Ten slotte hield eigenlijk alleen nog maar de ultra-conservatieve bisschop Kurt Krenn van St. Pölten, bij wie de Nederlandse prelaat Gijsen onderdak heeft gevonden, vol dat Groer onschuldig moest zijn.

Ook aan het kerkvolk ging de rel niet onopgemerkt voorbij. Zestien procent hiervan zei uittreding uit de kerk te overwegen als er in de zaak-Groer geen klare wijn geschonken zou worden. In Wenen zei zelfs een op de vier katholieken uit de kerk te willen treden als Groer zou aan blijven. Bijna 90 procent van de acht miljoen Oostenrijkers is katholiek.

Oostenrijkse kranten betuigen vanochtend hun instemming met het besluit van de omstreden aartsbisschop om op 14 september af te treden. Wel nemen ze het Groer zeer kwalijk dat hij nog zo lang is aangebleven en zich tot op heden niet heeft uitgesproken over de beschuldigingen. „Men vraagt zich af of Groer de kerk niet een hoop moeilijkheden had kunnen besparen door enkele maanden geleden op te stappen“, aldus het commentaar in Die Presse. Volgens Kathpress, het officiële persbureau van de rooms-katholieke kerk in Oostenrijk, wordt Groers ambtstermijn „overschaduw door turbulentie“ en heeft de affaire de ernstigste crisis in de kerk veroorzaakt sinds 1945. De Kleine Zeitung ziet in Groers volhardend zwijgen „een vlucht voor aardse verantwoordelijkheden“. (Reuter, AFP)

Seksuele gedragscode voor priesters Kerk van Engeland

tot strelen en masturbatie, en nooit tot de 'penetratiedaad' kwam.

Voorlopig blijft de zaak onder de hoede van de kerk. De seksuele gedragscode wordt alleen uitgetest in het bisdom van opsteller Harries. Bij succes worden ze nationaal van kracht verklaard.

Een kerkwoordvoerder vindt het overigens overdreven om van een gedragscode te spreken. „We moeten het niet buitendruisend geestelijken in de kerk en 99,9 procent gedraagt zich voorbeeldig.“

niemand afgewezen, omdat er niet betaald kon worden“, aldus Lunn gisteren.

Opvallend is echter wel dat er bij de politie geen aanklachten tegen Brain zijn ingediend, hoewel vroegere aanhangers hem ook beschuldigen van financiële manipulaties. De priester, die zich bij voorkeur in het zwart kleedde en volgens sommigen dacht dat hij Jezus zelf was, schijnt in gesprekken met het bisdom te hebben toegegeven dat hij seksuele handelingen verrichtte. Een woordvoerder van het bisdom verklaarde, kennelijk opgelucht, dat het allemaal beperkt bleef

willige basis psychiatrie wordt behandeld. Niemand kan met hem of zijn familie in contact komen, wat leidde tot beschuldigingen dat de geestelijken heel probeert de vuile was zo houden.

Bovendien volgden er woedende protesten, nadat bleek dat het bisdom Brains slachtoffers laat betalen voor de psychische hulpverlening. Lunn vond die kritiek 'triviaal en niet ter zake'. „De kerk heeft niet genoeg geld om alles te kunnen betalen, dus is het heel normaal dat we een eigen bijdrage vragen. Maar we hebben

Na de eerste onthullingen over zijn wangedrag bood de kerk psychiatische hulp aan voor slachtoffers van Brain. Er zouden nu twintig vrouwen onder behandeling zijn. Het schandaal was daarmee echter niet beheersbaar geworden. Er barstte een golf van kritiek los op de wijze waarop de kerkleiding, en speciaal bisschop Lunn van Sheffield, de Brains-affaire aanpakte.

De priester, diens vrouw en vijfjarige dochter waren naar een geheim adres gebracht. Brains verhuisde afgelopen weekende naar een ziekenhuis in Manchester, waar hij op vrij-

mis in zijn persoonlijke contacten met vrouwen. Brain bevestigde over gezeneerde krachten te beschikken. Handopleggingen liepen uit op een seksueel spel, waarbij de 38-jarige priester gebruik maakte van het geestelijke overwicht dat hij op zijn volgelingen had.

Brains optreden was al jaren omstreden en de kerk besloot pas vorig jaar om de Negen Uur Dienst binnen de kerkelijke organisatie te trekken. Daarmee werd de kerk verantwoordelijk voor de handelingen van Brain, die drie jaar geleden tot priester was gewijd.

over een dolgedraaide 38-jarige priester in Sheffield, Chris Brain. Deze jongerenprediker heeft vrouwen die onder zijn invloed stonden seksueel misbruikt.

Brains 'Nine o'clock Service', een woordspeling op het Negen Uur Nieuws van de tv, probeerde de jongeren met een eigentijdse liturgie voor het geloof te winnen. Brain organiseerde nieuwe bijeenkomsten, waar Jezus onder begeleiding van half-naakt dansende vrouwen op discoritmies uit de luidsprekers knalde.

Van onze correspondent Hans Geleijnse

LONDEN — De opschudding over een sekschandaal in de Kerk van Engeland is zo groot, dat seksrichtlijnen voor priesters zijn opgesteld. Die raden onder meer avondlijke huisbezoeken bij alleenstaande (jeugdige) vrouwen af. Ook het drinken van alcohol onder werktijd is taboe.

De Tien Geboden voor Seks, neemt de Sunday Times het werkstuk van de bisschop van Oxford Richard Harries. Aanleiding voor diens initiatief zijn de onthullingen vorige week

Ontucht Britse pastoor brengt post-moderne mis in diskrediet

Geld. 23/8

Door onze correspondent Bob van Huët

LONDEN - De Church of England heeft een speciale hulplijn opgesteld voor getraumatiseerde parochianen van pastoor Chris Brain. Honderden mensen belden gisteren het speciale nummer na ont-hullingen over aanranding en geestelijke manipulatie door de internationaal bekende geestelijke. Zijn alternatieve en door veel jongeren bezochte 'Negen Uur Mis' in de Noordengelse stad Sheffield is tot nader order gestopt.

Naar verluidt zou de niet onomstreden pastoor, voormalig road-manager van een lokale hardrock-groep, tegenover de kerkautoriteiten hebben bekend te zijn bezweken voor vleselijke lusten. Brains werd geschorst na een gesprek met mgr. Lunn, de bisschop van Sheffield.

Onder het mom van 'genezing door Jezus' zonden minstens twintig vrouwen zijn aangerand. Volgens de aartsdeken van Sheffield, Stephen Lowe, maakte de pastoor misbruik van zijn positie. „Hij exploiteerde vertrouwensrelaties en heeft mensen mentaal, geestelijk en seksueel overvleddigd. Het is onze prioriteit al diegenen bij te staan die direct of indirect door

hem zijn beschadigd”, aldus Lowe. Op de vlucht voor de tabloids is de pastoor inmiddels ondergedoken.

Schok

De onthullingen over de sexuele misdadingen brachten een schok teweeg in de Church of England. De Engelse staatskerk was de afgelopen maanden al in opspraak geraakt door financieel wanbeleid en drama's rond heimelijk homofiele bisschoppen.

Vorig jaar ontving Brain - die in 1991 tot priester werd gewijd - nog de zegen van zijn eigen bisschop vanwege de grote aantrekkingskracht van zijn zogeheten 'High Tech Rave For Jesus'-bijeenkomsten. Rave is een soort housemuziek. De alternatieve 'Negen Uur Mis' in de St. Thomas Kerk in Sheffield werd bezocht door meer dan 500 jongeren.

Deze diensten hadden een ongebruikelijk verloop. In de totaal verduisterde kerk stonden een tiental tv-toestellen opgesteld waarop onder meer video's van wivende korenvelden werden vertoond. Tussen keihard bonkende raveklanken bracht de pastoor zijn boodschap van planetaire liefde. Omstreden ook was een door hem georganiseerd 'Festival van Christe-

lijke Kunst' waarbij enige parochianen in bikini dansten op rave-muziek. Op een scherm flitsten teksten als 'Eet God' en 'Slik God'. Vanwege de geluidsoverlast bij omwonenden moest de dienst later verhuizen naar een sportcentrum.

Voorbeeld

Naar het voorbeeld van de 'Rave for Jesus'-dienst werden in Noord-Engeland en Schotland een veertigtal soortgelijke groepen opgericht. Een woordvoerder van de Church of England liet weten dat er op zich niets tegen deze 'post-moderne missen' was. Hij erkende dat men wellicht „te veel risico had genomen met het toezicht op bepaalde activiteiten”. Geestelijken die werken met jongeren in sociale rampgebieden zeiden te vrezen dat het schandaal rond pastoor Brain zou kunnen leiden tot een reactie en verscherpt toezicht van traditionele kerkstromingen. „Het doorgaan van de alternatieve diensten is heel belangrijk. Op zich is er niets tegen rave-diensten. In sommige steden heeft 80 procent van de jongeren geen enkele binding met de kerk. Het mandaat van Christus is de gospel overal en in alle vormen te verkondigen”.

Jaar gevangenis geëist tegen ontuchtpleger

Van onze verslaggever AC

ALKMAAR - Tegen J.B. (35) uit Zuid-Scharwoude is gisteren voor de Alkmaarse rechtbank 12 maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf geëist. B. stond terecht omdat hij enkele keren met een 14-jarig nichtje, dat bij hem logeerde, ontucht pleegde. Hij wordt tevens verdacht van ontucht met twee volwassen vrouwen die daarvan aangifte deden bij de politie.

Voor de ontucht met het 14-jarige nichtje wordt B. zwaar aangerekend. B. wilde seks met zijn echtgenote, maar die had geen zin. Daarop begaf hij zich naar zolder waar het nichtje sliep, kroop naast het slapende kind in bed en begon haar overal te betasten. Officier van justitie E. Visser: „Hij deed dingen met haar die nog niemand met haar had gedaan.” Het meisje is door een ander geestelijk ernstig beschadigd.

De ontucht met een buurvrouw - die B. overigens ontkent - vond volgens officier van justitie Visser plaats na een drinkgelag tijdens de plaatselijke kermis. Ook toen had B. zin in seks en weigerde zijn echtgenote mee te doen. Hij ging gefrustreerd 'een rondje om' en zag de buurvrouw op de bank in haar huiskamer liggen. Ze sliep.

B. rook zijn kans, sloop achterom de woning binnen en betastte de benen van de

slapende vrouw. Die werd daardoor erg geschrokken wakker. Toen ze wilde gillen drukte B. zijn hand op haar mond om te voorkomen dat de vriend van de vrouw, die op een andere bank in de woonkamer lag te slapen, wakker zou worden. De vader van de buurvrouw kwam naderhand bij B. verhaal halen. Hij sloeg de verdachte waar-ie hem raken kon. De grijpgrage inwoner van Zuid-Scharwoude kon een maand niet naar zijn werk.

Bij de andere vrouw die aangifte deed wegens ontucht had B. eerder gordijnen opgehangen. Later kwam hij terug en zei dat hij wel eens iets anders met haar wilde: een biertje drinken en seks. Toen de vrouw daar niks van moest hebben, trachtte B. volgens haar zijn zin door te drijven. Het slachtoffer had een uur nodig om de oversekste man het huis uit te krijgen. Onderwijl was ze overal betast. Bij de deur greep B. haar hand, en dwong de vrouw zijn geslachtsdelen te strelen.

Zijn advocaat bepleitte een voorwaardelijke afstraffing. Als B. de gevangenis in moet, raakt hij waarschijnlijk zijn werk en gezin kwijt. Ook is hij door alle ellende sociaal al zwaar gestraft. Hij wordt gepest en bedreigd, en heeft moeten verhuizen. De verdachte is onder behandeling bij een seksuoloog, die hem leert beter met zijn prikkels om te gaan.

Uitspraak over 14 dagen.

haar gedurende zeven jaar seksueel zou hebben misbruikt. Als de man in een later stadium wordt veroordeeld zal ze een ton eisen. De vrouw heeft onder meer een verstoorde emotionele en seksuele ontwikkeling aan het misbruik overgehouden. Ook lijdt ze aan anorexia nervosa.

Dienstverlening en voorwaardelijke celstraf voor ontuchtpleger

ALKMAAR - De Alkmaarse rechtbank veroordeelde J.B. (35) uit Zuid-Scharwoude gisteren tot 240 uur dienstverlening en zes maanden voorwaardelijke celstraf met een proeftijd van twee jaar. B. pleegde ontucht met een veertienjarig nichtje dat bij hem logeerde. Ook achtte de rechtbank hem schuldig aan het onzedelijk betasten van twee vrouwen.

De man is onder behandeling van een seksuoloog die hem leert beter met zijn prikkels om te gaan. De officier van justitie had een jaar onvoorwaardelijke celstraf tegen de man geëist, maar zo ver wilde de rechtbank niet gaan. De man heeft onder druk van de problemen al moeten verhuizen. Toch achtte de rechtbank een straf op haar plaats. „De man maakte inbreuk op de privacy van de slachtoffers. Bovendien is het algemeen bekend dat slachtoffers van zedenmisdrijven met psychische problemen te kampen krijgen”, zo motiveerde de rechtbank het vonnis.

Aidstest verdachte seksueel misbruik

DEN BOSCH (ANP) - Een 41-jarige Tilburger, die verdacht wordt van seksueel misbruik van een 12-jarig meisje, heeft bloed afgestaan voor onderzoek naar aids en andere seksueel overdraagbare aandoeningen. Dat bleek tijdens een kort geding gisteren bij de rechtbank in Den Bosch, waarmee de moeder van het slachtoffer dat onderzoek wilde afdwingen. Over drie weken zijn de resultaten bekend. De Tilburger zit in voorlopige hechtenis op verdenking van seksueel misbruik van 180 merendeels donkergekleurde vrouwen en zes kinderen, vooral uit zogenoemde risicogebieden wat betreft aids, zoals Afrika en het Caribisch gebied. Hij ontkent dat de seksuele handelingen onder dwang plaatsvonden.

Enschedeër (62) ontkent misbruik

ALMELO/ENSCHEDÉ - In de hoop zijn dertienjarige zusje zo te beschermen tegen de opdringerige seksuele gewoontes van zijn stiefvader, ging een achttienjarige Enschedese jongen in op de seksuele verlangens van de 62-jarige man. Het was ijdele hoop: achteraf bleek, dat zijn zusje al vanaf 1990, toen het meisje negen jaar was, door de 62-jarige Enschedeër werd misbruikt.

Ook de vriendin van de jongen werd door stiefpapa gedwongen tot het plegen van ontuchtige handelingen. De vrouw deed aangifte van meerdere verkrachtingen. Omdat daarvoor het bewijs ontbrak, was alleen de ontucht vermeld op de tenlastelegging van de Enschedeër, die gisteren terecht stond.

De vrouw had wel met haar vriend gepraat over het misbruik, maar vond geen gehoor bij hem. Als gevolg van haar traumatische ervaringen overwoog ze in het voorjaar van 1993 een zelfmoordpoging. Inmiddels weegt ze niet meer dan 49 kilogram. Officier van justitie mr. Teekman vond de feiten ernstig genoeg om twee jaar cel te eisen waarvan drie maanden voorwaardelijk.

De Enschedeër ontkende niet dat hij de zoon van zijn echtgenote en diens vriendin had gedwongen tot ontuchtige handelingen, in ruil voor een paar gulden. Maar hij zag daar niets verkeers in: ze wilden het volgens hem zelf en bovendien waren ze meerderjarig.

„Ze wilde het zelf”, voerde hij ook ter verdediging aan toen de ontucht met zijn dertienjarige stiefdochter ter sprake kwam. De officier van justitie was met stomheid geslagen over zo'n gebrek aan inzicht. Ze sloot niet uit dat de man mogelijk met dit meisje ook gemeenschap had gehad. Het kind is inmiddels onder toezicht gesteld. Opvallend was dat in al deze zaken de man min of meer open en bloot te werk ging: hij scheen zich niet te generen als er getuigen in de buurt waren.

Ook twee andere jonge meisjes werden het slachtoffer van de onbeheerste lustgevoelens van de Enschedeër. Een kleindochter en een nichtje van een Enschedese familie, waar de man twintig jaar had ingewoond, verklaarden door de man intiem te zijn betast. De vijftienjarige kleindochter was eenmalig door de man ontuchtig aangepakt, haar inmiddels achttienjarige nichtje werd vanaf haar zevende tot haar tiende jaar door de man lastiggevallen. De man deed zijn best de rechtbank ervan te overtuigen, dat het nooit weer zou gebeuren, maar zowel de rechtbankpresident mr. Inden als officier Teekman toonden zich sceptisch. Raadvrouw mr. Vullings bepleitte voor een aantal feiten vrijspraak en deed verder een aanbod tot dienstverlening. De rechtbank doet volgende week dinsdag uitspraak.

Waarschuwing in zedenzaak

ALMELO/OLDENZAAL - Hoewel officier van justitie mevr. mr. Roessingh er voor honderd procent zeker van was, dat een twintigjarige inwoner van Oldenzaal zich schuldig had gemaakt aan ontucht met een elfjarige jongen uit Enschede, eiste ze toch vrijspraak. Volgens haar viel het wettige bewijs voor de ontucht niet te leveren.

In haar requisitoir legde ze uit, waarom het toch tot een strafzaak gekomen was. „Deze verdachte moet een hoogst ernstige waarschuwing krijgen. Als hij inderdaad door uw rechtbank wordt vrijgesproken, dan komt hij nu met de staart tussen de benen weg”. En tot de verdachte: „Juich niet, maar kijk naar uw problemen en doe er iets aan”.

De 20-jarige Enschedeër is zelf slachtoffer van seksueel misbruik. Over een periode van zes jaar werd hij gedwongen tot ontucht met een oudere man, die hem aanzette tot prostitutie. Zijn jeugdervaringen hebben de man getekend. Volgens districtspsychiater dr. Dam is zijn gevolg van een verstoord persoonlijkheidsstructuur verminderd toerekeningsvatbaar. Hoewel de twintigjarige Oldenzaler geen bekentenis heeft afgelegd, was zijn verklaring tegenover de politie heel opmerkelijk. „Als ik het gedaan zou hebben, zou ik het niet bekennen. Alleen al de gedachte aan vastzitten maakt me gek”. Op een vraag van Roessingh of de man de gebeurtenissen met de jongen wegstopt omdat hij het niet onder ogen wil zien, antwoordde de Oldenzaler: „Dat denk ik wel. Het is te erg. Ik wil er niets mee te maken hebben”. Eerder zei hij: „Misschien ben ik vergeten, wat ik met de jongen heb gedaan”. De 11-jarige jongen uit Enschede zou volgens de tenlastelegging vanaf december 1991 seksueel zijn misbruikt. De zaak kwam aan het rollen, toen de jongen na veel aarzelingen toegaf, dat hij met een vierjarig vriendje ook ontucht had gepleegd. De jongen was daartoe geïnspireerd door de twintigjarige verdachte. De rechtbank doet op 29 augustus uitspraak.

Schennispleger blijkt aanrander broertje en zusje

Geld. 8/8
NIJMEGEN - De schennispleging tegenover twee kinderen van 3 en 5 jaar, zaterdagmiddag in een speeltuintje in de 15de straat Weltenkamp, blijkt een aanranding te zijn geweest.

Dat is volgens de politie duidelijk geworden uit nadere gesprekken met de kinderen (broer en zus) en hun ouders. Op grond daarvan heeft de politie gistermiddag met tien mensen een buurtonderzoek gehouden in de omgeving van het speeltuintje. Er werden zo'n 25 woningen bezocht. Dezer dagen wordt pas duidelijk hoe waardevol de verkregen informatie is voor verder onderzoek.

Het jongetje en het meisje zaten zaterdag tussen kwart voor vier en vier uur te schommelen, toen ze geconfronteerd werden met een man die zijn broek liet zakken en de kinderen aanrandde. Het zou gaan om een man met donker krullend haar en rijdend op een rode (brom)scooter. De politie van het bureau-West is nog op zoek naar getuigen.

Vrouw eist ton voor seksueel misbruik

DEN HAAG (ANP) - Een 25-jarige vrouw uit Zoetermeer heeft gisteren in een kort geding voor de rechtbank in Den Haag een voorlopige schadevergoeding van 8.000 gulden geëist van haar zwager die

Tweentische
Cemant
2-8

TC
23-8-15
Tweentische
Cemant

Minder preventief onderzoek op scholen

GGD meldt 58 gevallen van kindermishandeling

(Van onze gewestredactie)

BUSSUM - In het Regionaal Consultatiebureau Kindermishandeling (RCK) zijn vorig jaar 58 gevallen besproken van vermoedelijke kindermishandeling in Gooi en Vechtstreek. Het betrof 75 kinderen. In eenderde van de gevallen was sprake van seksuele mishandeling en een even groot deel betrof lichamelijke mishandeling.

In de rest van de gevallen ging het om verwaarlozing van kinderen en/of psychische mishandeling. De Gewestelijke Gezondheidsdienst (GGD) heeft deze gegevens vermeld in haar jaarverslag 1994.

Het vroegtijdig signaleren van (vermoeden van) kindermishandeling is een belangrijke taak van de jeugdgezondheidszorg. Het RCK ging vorig jaar van start. Doel van dit team is afstemming van de hulpverlening en consultatie én het geven van advies aan medewerkers aan de betrokken instellingen. Dat zijn de Raad van de Kinderbescherming, het Bureau Vertrouwensartsen, RIAGG, Federatie maatschappelijke dienstverlening, JAC, Jeugd en Gezin, Thuiszorg en GGD.

De vermelde gevallen van kindermishandeling in het GGD-jaarverslag zegt overigens niets over het werkelijke aantal. GGD-directeur J. Reus zei vorig jaar nog in

Uithaal naar 4-jarige kost vader geld

OSLO (AP) - Een fikse klap op het achterste van zijn ongehoorzame vierjarige dochtertje is een Noorse vader duur komen te staan. De politie gaf hem een boete van 3.000 kroner, zo'n 800 gulden.

De strikte Noorse kinderschermingswetgeving verbiedt elke lijfelijke straf, ook binnen de huiskamer. Voor overtredingen als een pak voor de broek kan de politie geldboetes geven. Een politiewoordvoerder in de kustplaats Kristiansund zei dat de 30-jarige vader toegegeven heeft zijn dochter een klap op haar achterste te hebben verkocht. De kleine blauwe plek die hierdoor werd veroorzaakt lokte de belangstelling van de politie.

De hiernavolgende artikelen van Peter Boonen en Fop Verheij werden reeds geplaatst in het juni/julinummer van TJJ. Helaas zijn de beide artikelen foutief afgedrukt - kolommen werden verwisseld - waardoor de tekst zeer moeilijk leesbaar was. De redactie wil diegenen die tijdens het lezen teleurgesteld zijn afgehaakt, alsnog de gelegenheid bieden de inhoud tot zich te nemen en drukt daarom beide artikelen nog een keer af.

INTERIMRAPPORT OVER ADVIES- EN MELDPUNTEN KINDERMISHANDELING

Peter Boonen

een interview het aantal mishandelde kinderen in Gooi en Vechtstreek, waar vijftigduizend kinderen wonen, op vijfhonderd te schatten. Hulpverleners gaan er namelijk van uit dat één procent van de kinderen wordt mishandeld. Het aantal preventieve gezondheidsonderzoeken onder de jeugdigen tot negentien jaar bedroeg vorig jaar 7120, aanzienlijk minder dan in 1993 (14947 on-

derzoeken). De daling kwam door de personeelsstop die de jeugdgezondheidszorg van de GGD door het gewestbestuur werd opgelegd. De screening in groep zes van het basisonderwijs, het periodiek geneeskundig onderzoek van groep acht basisonderwijs en voor de leerlingen van de tweede klas van de havo en vwo kwamen vorig jaar te vervallen.

Het 'canselen' van preventieve onderzoeken op scholen had echter tot gevolg dat er meer onderzoek op verzoek van ouders, leerkrachten of anderen werd uitgevoerd. De GGD verrichtte vorig jaar 4082 onderzoeken op indicatie. Dat waren er duizend meer

dan het jaar daarvoor.

Bij 1736 van de totaal 11202 onderzochte jongeren werd een verminderd gezichtsvermogen geconstateerd. Bij 441 was nooit eerder iets aan de ogen ontdekt. Bij 912 jongeren werden gehoor- en oorklachten gevonden. Dat was bij 318 van hen nooit eerder het geval geweest. Bij 1259 jongelui werden opvoedingsproblemen en gedragsproblemen thuis gesignaleerd, bij 974 andere lichamelijke ziekten of aandoeningen. Verder kampten ruim achthonderd jongeren met aandoeningen aan rug en/of voeten. De GGD spoorde bovendien 978 jongeren op, die problemen op school hadden.

Mishandeling kinderen neemt toe in Flevoland

BD 12-0-95

FLEVOLAND - Het aantal gevallen van kindermishandeling in Flevoland stijgt jaarlijks. Het gaat om lichamelijke of geestelijke mishandeling, of seksueel misbruik van kinderen tussen de 0 en 18 jaar. In Flevoland meldt zich één op de honderd kinderen, landelijk ligt het cijfer veel lager: 1 op de 300.

GGD Flevoland houdt, via Bureau Vertrouwensarts, meldingen sinds 1991 bij. De onrustbarende cijfers streekt te lezen in het Jaarverslag 1994 van de GGD Flevoland. Oorzaak van deze grote toename van meldingen ligt volgens GGD onder meer in de benaderingen bij de jeugdhulpverlening.

De afdeling Jeugd van Riagg kan alle aanmeldingen niet verwerken en kan slechts sporadisch nieuwe patiënten aannemen. Volgens het Riagg krijgen alleen jongeren in acute crisissituatie hulp.

zijn voor vernielingen, bedreigingen, geluidsoverlast en pesterijen. Het welzijnswerk, de politie, de gemeente en bewoners belegden daarom gisteravond een bijeenkomst in buurthuis De Kleihorn.

Volgens stadsdeelcoördinator W. Klein reageerden de veertig opgekomen bewoners opgelucht toen ze hoorden dat de jongen niet mishandeld was. „Er werd medeleven met de ouders betuigd. Het is ongelooflijk wat allemaal over hen heen is gekomen.”

Volgens Klein moeten de problemen in de twee straten snel kunnen worden teruggebracht naar „Beijums-percentage”. „Dat is lager dan het landelijk gemiddelde”, zegt hij. Op de avond in het buurthuis werd besloten een team samen te stellen van tien ouders, die met politie, welzijnswerk en gemeente het vandalisme en de overlast gaan aanpakken.

Mishandeling kind blijkt verzonnen

lijk kreeg zijn vader het juiste verhaal er uit.

Zowel de politie als artsen in het Academisch Ziekenhuis Groningen, waar hij voor tweedegraads brandwonden is behandeld, geloofden zijn relaas. „Het klonk plausibel. Wij zagen eerst geen redenen er aan te twijfelen”, aldus politiewoordvoerder P. Boomsma. Maar na vele gesprekken en een reconstructie bleek het verhaal volgens hem „te perfect”. De jongen verklaarde ook in zijn gezicht te zijn geslagen, waardoor een tand losraakte. De-

ze bleek al langer los te zitten. De ouders van het kind zijn door het voorval en de publiciteit helemaal van de kaart, aldus Boomsma. De politie heeft hun begeleiding en slachtofferzorg aangeboden.

De vermeende mishandeling veroorzaakte veel commotie in de Fultsemaheerd en de Jensemaheerd, de buurt waar de jongen zei mishandeld te zijn. Bewoners verklaarden dat de buurt deze zomer wordt geteisterd door zo'n twintig jongeren tussen 13 en twintig jaar, die verantwoordelijk

Eén neutraal loket per regio

Een jaar geleden werd de Werkgroep meldpunt kindermishandeling ingesteld om te onderzoeken hoe één provinciaal meldpunt voor vermoedens van kindermishandeling er inhoudelijk en organisatorisch uit moet komen te zien. De opdracht is inmiddels voor een groot deel vervuld. Op 9 mei jongstleden presenteerde de werkgroep in een interimrapport haar ideeën. Zo is er een gedetailleerd functioneel model uitgewerkt dat in alle provincies ingevoerd moet worden. Het model bestaat uit tien functies die met elkaar samenhangen en in een juiste volgorde worden uitgevoerd. Ook moet er een landelijk 06-nummer komen. Peter Boonen, secretaris van de werkgroep, vat voor TJJ de voorstellen samen.

Ouders, maar ook kinderen zelf moeten bij vermoedens van kindermishandeling beter terecht kunnen met hun vragen, hun problemen en zelfs hun meldingen dan tot nu toe het geval is. Niet dat de bureaus vertrouwensartsen en Raden voor de kinderscherming tot nog toe hun werk niet goed deden. Er is echter meer

eenduidigheid nodig. Eén neutraal loket per regio, één 06-nummer en grote helderheid over wat er achter dat loket of aan de andere kant van de telefoonlijn verwacht mag worden. En achter dat advies- en meldpunt moet ook van alles mogelijk zijn. Hulpverlening natuurlijk bij voorkeur. Maar ook justitieel handelen: kinderscherming, eventueel straffrecht.”

Dat zei prof. dr. Jo Hermanns onlangs bij de presentatie van het interimrapport *Advies- en meldpunten kindermishandeling; een raamwerk voor modelprojecten*. Het rapport werd opgesteld door de Werkgroep meldpunt kindermishandeling, waarvan Hermanns voorzitter is. De werkgroep werd in de zomer van 1994 door de staatssecretarissen Terpstra (VWS) en Schmitz (Justitie) ingesteld. „Geef aan hoe één provinciaal meldpunt voor vermoedens van kindermishandeling inhoudelijk en organisatorisch kan worden vormgegeven”, zo luidde hun opdracht. Drie jaar eerder had de Tweede Kamer de toenmalige bewindspersonen d'Ancona en Kosto bij motie gevraagd de diverse meldpunten die er voor vermoedens van kindermishandeling zijn - met name de bureaus vertrouwensartsen (bva's) en de Raden voor de kinderscherming - te bundelen. „Door die bundeling kan het signaleren en melden van kindermishandeling op gemakkelijke en eenduidige wijze gebeuren”, zo stelde ook de regering zich in augustus 1993 op het standpunt. „Door onvoldoende afstemming en afspraken tussen raden en bva's komt een onbekend aantal meldingen tussen wal en schip terecht, met het risico dat de mishandeling blijft voortduren en reeds bedreigende situaties voor kinderen kunnen verergeren”, zo voegde de regering daaraan toe. En dat terwijl de bva's en Raden voor de kinderscherming nu al jaarlijks zo'n 22.000 meldingen van (vermoedens van) kindermishandeling ontvangen.

◆ **UITGANGSPUNTEN**

De werkgroep heeft gekozen voor de term 'advies- en meldpunten' kindermishandeling. Daarmee kan meer tot uitdrukking worden gebracht dat ook over gevoelens van onmacht en onzekerheid met meldpunten kan worden gesproken.

In haar interimrapport formuleert de werkgroep een aantal belangrijke uitgangspunten:

- Voor de inhoudelijke vormgeving van advies- en meldpunten wordt uitgegaan van een functioneel model. Dit model bestaat uit tien functies die met elkaar samenhangen en in een juiste volgorde worden uitgevoerd.

- Het functionele model dient landelijk te worden ingevoerd, dezelfde functies in alle provincies. Dat schept duidelijkheid en als gevolg van duidelijkheid kan goed gereageerd worden.

- Het functionele model beschrijft alleen die functies die deel moeten uitmaken van advies- en meldpunten. Functies die de hulpverlening raken, moeten door de hulpverlening zelf en niet door advies- en meldpunten worden opgepakt. Dit zogenaamde spaarzaamheidsmodel moet tot een snelle afhandeling van meldingen leiden.

- Gaat het om de organisatorische vormgeving van advies- en meldpunten dan wordt niet voor een landelijk model gekozen. De provinciale en grootstedelijke besturen moeten die vraag beantwoorden, zodat advies- en meldpunten kunnen aansluiten bij de ontwikkelingen die daar plaatsvinden.

- Het is in het belang van de bestrijding van kindermishandeling dat advies- en meldpunten gemakkelijk toegankelijk zijn. Daarom moet er één landelijk 06-nummer komen.

- De ideeën over de inhoud en de organisatorische vormgeving van advies- en meldpunten worden in modelprojecten beproefd.

◆ **FUNCTIONEEL MODEL**

Gaat het om de inhoud, dan somt de werkgroep in totaal tien functies op die deel moeten uitmaken van advies- en meldpunten. Elke functie is daarbij beschreven. Vervolgens zijn de activiteiten geïnventariseerd die nodig zijn om de functies goed te kunnen uitvoeren. Ook zijn kwaliteitseisen geformuleerd voor de uitvoering van de activiteiten.

Zo is een gedetailleerd functioneel model uitgewerkt. Die gedetailleerdheid is nodig omdat - volgens een van de uitgangspunten - landelijk uniforme en goed gedefinieerde functies aan advies- en meldpunten ten grondslag moeten liggen.

De functies die beschreven worden zijn:

- het in ontvangst nemen van een melding;
- registreren;
- adviseren en consult geven;
- onderzoeken en beoordelen;
- verwijzen en overdragen;
- feedback aan melder;
- coördineren van het op gang komen van de hulp;
- evalueren van het handelen van het advies- en meldpunt;
- signaleren;
- participeren in de regionale beleidsontwikkeling.

De functie *het in ontvangst nemen van een melding* moet zodanig worden ingericht dat een optimale toegang wordt gerealiseerd. Dat kan door het instellen van één algemeen toegankelijk 06-nummer én door permanente telefonische bereikbaarheid. Omdat de werkgroep vindt dat ook kinderen bij het advies- en meldpunt terecht moeten kunnen, dient de wijze waarop deze functie wordt uitgevoerd ook vanuit het kind te worden bekeken. "Een zo groot mogelijke openheid naar alle partijen, dat is", zo zegt de werkgroep,

"uitgangspunt bij de uitvoering van deze functie."

Het *registreren* moet onder andere inzicht geven in de mate en de aard van de problematiek die wordt gemeld, in de aangedragen oplossingen en in de knelpunten op weg naar een oplossing. De registratie levert gegevens op voor de provinciale en landelijke beleidsontwikkeling ten aanzien van kindermishandeling. Op dit moment registreren de bva's en raden de kindermishandeling verschillend, dat wil zeggen op niet vergelijkbare items. De werkgroep vindt dat meldingen over kindermishandeling die op andere plaatsen dan het advies- en meldpunt worden ontvangen (zoals politie en ziekenhuizen) in deze registratie moeten worden meegenomen.

Tijdens het *adviseren en consult geven* wordt de melding met de melder vanuit verschillende belangen besproken: wat is de betekenis van de melding voor het kind, welke hulp kan gegeven worden en hoe zit het met de bescherming van de melder als deze tot melding overgaat.

Deze zorgvuldige afweging wordt afgesloten met een handelingsadvies aan de melder of met het advies daadwerkelijk te melden. Is van het eerste sprake dan wordt de bemocienis van het advies- en meldpunt met de melding afgesloten.

Wordt uitvoering gegeven aan de functie *onderzoeken en beoordeling*, dan gaat het advies- en meldpunt over tot het verzamelen en interpreteren van gegevens. Dit kan gebeuren door gesprekken te voeren met de melder, met professionals, het kind en de ouders. "Het kan voorkomen dat die gesprekken moeten worden uitbesteed, bijvoorbeeld aan de huisarts van het gemelde kind", aldus de werkgroep.

Het onderzoek en de beoordeling leidt tot het besluit géén verdere actie te ondernemen (omdat geen kindermishandeling kan worden vastgesteld), danwel tot verwijzing over te gaan. In het laatste geval is kindermishandeling vastgesteld of is sprake van een reëel vermoeden daarvan.

De werkgroep vindt dat hulpverleners die zelf melden het advies- en meldpunt niet zomaar kunnen opzadelen met het onderzoek zonder hierbij een rol te spelen. "Professionele hulpverleners die als melder optreden hebben een eigen verantwoordelijkheid", meent de werkgroep. Dit betekent dat het onderzoeken en beoordelen vooral gebeurt bij meldingen die afkomstig zijn van familieleden of buurtbewoners, maar ook van mensen die met kinderen en jongeren werken, zoals het onderwijs of de kinderopvang.

Door het *verwijzen en overdragen* wordt de melding in het vervolgcircuit gebracht, dat wil zeggen de hulpverlening, het civielrecht, het strafrecht of een combinatie daarvan. Feitelijk betekent dit dat de verantwoordelijkheid voor de melding van het advies- en meldpunt aan de hulpverlening of het justitiële apparaat wordt overgedragen.

Het komt voor, zo constateert de werkgroep, dat er problemen ontstaan in de afhandeling van de melding. Dit kan gebeuren door gebrek aan coördinatie tussen instellingen of personen die bij het gezin zijn betrokken. In die situaties kan het advies- en meldpunt gebruik maken van de functie *coördineren van het op gang komen van de hulp*. Maar die situaties mogen slechts sporadisch voorkomen, vindt de werkgroep. De (coördinatie van de) hulp gebeurt immers in principe door bestaande hulpverleningsinstellingen en niet door advies- en meldpunten.

Na de overdracht vindt de *feedback aan melder* plaats. Het doel is de melder te informeren over de wijze van afhandeling van de melding. Uiteraard moet dit gebeuren met inachtneming van alle privacy-aspecten.

De werkgroep is van mening dat het advies- en meldpunt informatie dient te verzamelen over de effecten van het eigen handelen en

het resultaat van de verwijzing. Daarom is het *evalueren van het eigen handelen* aan het functionele model toegevoegd.

Het doel van het *signaleren* is het geven van geanonimiseerde informatie over gebeurtenissen en trends op het gebied van kindermishandeling. Het signaleren richt zich vooral op overheden en kan een beleidsadvies bevatten.

De laatste functie uit het model moet een sluitend en geïntegreerd regionaal beleid voor kindermishandeling bevorderen. Het participeren in de regionale beleidsontwikkeling zal met name gebeuren in de regionale samenwerkingsverbanden die de jeugdzorg kent.

◆ **KWALITEITSEISEN**

De werkgroep heeft aan de uitvoering van ieder van de functies kwaliteitseisen (ook in de betekenis van professionele eisen) verbonden. Een belangrijke eis is de beschikbaarheid van een arts. Deze is volgens de werkgroep met name nodig bij de melding, het adviseren en het beoordelen van de melding. Alleen al voor het verkrijgen van onderzoeksgegevens uit het medisch circuit is de beschikbaarheid van deze discipline onontbeerlijk.

Een andere kwaliteitseis is een kindvriendelijke manier van werken. Dat betekent onder andere dat het advies- en meldpunt voor het kind gemakkelijk te vinden moet zijn, dat goed beoordeeld wordt of het kind onmiddellijk gevaar loopt en dat de taal van het kind gesproken wordt.

De medewerkers van het advies- en meldpunt zullen het gevoel voor loyaliteitsconflicten bij kinderen moeten kunnen inschatten en zij zullen een hoog vaardigheidsniveau in gespreksvoering moeten hebben.

◆ **ORGANISATORISCHE VORMGEVING**

In tegenstelling tot de inhoudelijke vormgeving acht de werkgroep uniforme organisatorische modellen op landelijk niveau ongewenst. Gaat het om de concrete vorm van een advies- en meldpunt of om de organisatorische en bestuurlijke onderbrenging daarvan, dan pleit de werkgroep voor aansluiting bij de ontwikkelingen en de wensen in de provincies. Daarom beperkt zij zich tot het formuleren van een aantal uitgangspunten. Hierdoor ontstaat de ruimte om verschillende organisatorische varianten te creëren. Zo wordt maximaal recht gedaan aan de ideeën in de provincies. Wat zijn nu die uitgangspunten waaraan de onderbrenging van een advies- en meldpunt moet worden getoetst?

Ten eerste is specificatie en neutraliteit in de presentatie van groot belang. Dit betekent een eigen ingang, een eigen telefoonnummer en een eigen bordje op de deur. Zo wordt voorkomen dat een bepaalde onderbrenging iets over de aard van de afhandeling van de melding kan suggereren.

De directe beschikbaarheid van de hulpverlening is een tweede uitgangspunt. Is dat gerealiseerd dan kan zo snel mogelijk na verwijzing en overdracht een hulpaanbod worden gedaan. Daarom moet een advies- en meldpunt een plaats worden gegeven die dicht tegen hulpverleningsfuncties aanligt.

Wat voor hulpverlening geldt, geldt ook voor kindermishandeling; ook die dient direct beschikbaar te zijn. Met name geldt dit voor de specifieke know how van de Raad voor de kindermishandeling.

Tenslotte moet de positie van het advies- en meldpunt zodanig zijn dat gemakkelijk afstemming met lokaal jeugd beleid kan worden gerealiseerd.

De werkgroep gaat er vanuit dat de huidige bva's volledig zullen opgaan in de ad-

vis- en meldpunten en dat tenminste in de ontwikkelingsfase ook de Raden voor de kindermishandeling belangrijke bijdragen zullen leveren. Op termijn denkt de werkgroep dat de raden organisatorisch geen deel moeten uitmaken van advies- en meldpunten. In de visie van de werkgroep wordt de raad namelijk veel meer een specialist die door het advies- en meldpunt kan worden geconsulteerd en waarnaar wordt verwezen als de melding om inschakeling van die specialistische deskundigheid vraagt.

◆ **MODELPROJECTEN**

De voorstellen van de werkgroep zullen tot het voorjaar 1997 op haalbaarheid en realiteit worden beproefd en worden aangevuld waar dat nodig is. Dat zal gebeuren in zogenaamde modelprojecten. De ervaringen die de modelprojecten opdoen, moeten ook werkwijzen, procedures en protocollen opleveren; al die resultaten samen vormen de ingrediënten voor het eindadvies dat de werkgroep de beide opdrachtgevers in juni 1997 zal aanbieden.

De werkgroep heeft inmiddels vier modelprojecten geselecteerd; zij waren bereid het functionele model binnen de organisatorische uitgangspunten vorm te geven. In de provincies Friesland en Drenthe, in de grootstedelijke regio Amsterdam en in de regio Zuidoost-Brabant zal nog voor de zomervakantie met modelprojecten worden gestart. In alle gevallen wordt daarbij nauw samengewerkt tussen tenminste bva's en Raden voor de kindermishandeling.

Om te voorkomen dat de activiteiten in de modelprojecten geïsoleerd plaatsvinden, stelt de werkgroep voor ook andere initiatieven die advies- en meldpunten ten doel hebben maar niet als modelproject zijn aangewezen, van de ervaringen uit de modelprojecten gebruik te laten maken. Daarom zullen modelprojecten en andere initiatieven nauw samenwerken zodat kruisbestuiving plaatsvindt en dat draagt bij aan de kwaliteit van het eindadvies van de werkgroep.

◆ **ONDERZOEK**

De vraag hoe advies- en meldpunten uiteindelijk moeten gaan functioneren wordt dus vooral bepaald door de ervaringen die in de modelprojecten en in andere initiatieven worden opgedaan. Om daarop zicht te krijgen vindt in die modelprojecten onderzoek plaats: een onderzoek naar het primaire proces (hoe wordt het functionele model concreet ingevuld) én een procesonderzoek naar de organisatorische invulling.

Voor haar eindadvies vindt de werkgroep het belangrijk dat zij weet welke verwachtingen en wensen er in de samenleving bestaan over een advies- en meldpunt; welke kennis is er over de mogelijkheden van melding en waar worden drempels ervaren. Daarom zal een landelijk representatief perspectiefonderzoek worden uitgevoerd. Tenslotte vindt onderzoek plaats onder kinderen, melders en gemelden die binnen die modelprojecten in contact zijn geweest met het advies- en meldpunt. Vanuit hun perspectief worden zij in een cliëntonderzoek gevraagd naar hun ervaringen met het advies- en meldpunt. Dit onderzoek kan vanuit de cliënt gezien dusdanige informatie opleveren dat het functionele model, de daaraan gekoppelde kwaliteitseisen en de gedragslijnen over bijvoorbeeld anonimiteit moeten worden aangepast.

◆ **ANONIEME MELDINGEN**

Voor de modelprojecten zijn een aantal gedragslijnen opgesteld. Deze gelden voor

de anonieme meldingen, anonimiteit ten opzichte van de gemelde, informatieplicht en inzage recht. Momenteel gaan bva's en Raden voor de kindermishandeling met deze zaken verschillend om. Het regeringsstandpunt over meldpunten kindermishandeling en de bevoegdheden van de bva's heeft bij het formuleren van de gedragslijnen als uitgangspunt gediend.³ Hierin wordt een zo groot mogelijk opzichte van de gemelde gaat: zo snel mogelijk, maar de gemelde gezin zich door te snelle De ingeschatte bedreiging moet dan wel om het "Ja, tenzij..."-principe af te wijzen uiterlijk binnen twee weken. De modelprojecten krijgen de mogelijkheid van de omgeving van het kind. De werkgroep vindt dat hulpverleners die als melder optreden naar de gemelde niet anoniem kunnen blijven; naar de gemelde hebben zij schriftelijk worden vastgelegd. Zes weken na melding zal de gemelde zonder meer een eigen verantwoordelijkheid. Ook de werkgroep is gehouden aan de eis moeten worden geïnformeerd. Ook de Tweede Kamer eerder stelde als het uitvoering van deze gedragslijn zal in de om de informatieplicht ten opzichte van de modelprojecten uitdruk-

kelijk worden gevolgd.

Voor het inzage recht gelden de bepalingen uit de Wet op de jeugdhulpverlening. Dat betekent: inzage aan de jeugdige of zijn vertegenwoordiger zodra daar om wordt gevraagd. Om redenen van schade-lijkheid kan met inzage worden gewacht tot op het moment dat de functie onderzoeken en beoordelen is afgesloten. In de modelprojecten zal bekeken worden of deze gedragslijn tot andere vormen van rapportages moet leiden.

(Peter Boonen is ambtelijk secretaris van de Werkgroep meldpunt kindermishandeling en directeur van de Stichting Jeugdwelzijnzorg Limburg).

Noten

1. De overige leden van de werkgroep zijn: M. Rood-De Boer, B. Groeneweg, P. Bender, Th. Stallmann en Th. Voorn.

2. Tweede Kamer, 1990-1991, 21818, 21980, nr. 6.

3. Tweede Kamer, 1992-1993, 21980, nr. 18.

Naampasje voor kinderen België

BD 19-0-95

BRUSSEL - Vijfduizend kinderen in het Belgische Aalst worden vanaf vandaag uitgerust met een speciaal veiligheidspasje. Op het pasje staat onder meer de naam van het kind en van zijn ouders, zodat een snelle identificatie mogelijk is.

De pasjes worden uitgegeven door de Belgische rijkswacht. Die besloot hiertoe na de verdwijning van de twee achtjarige meisjes Julie en Melissa. Vooralsnog gaat het om een proefproject. Als het zinvol blijkt, krijgen alle kinderen in België een pasje.

Op het pasje staat in vijf talen een oproep, gericht aan volwassenen, om in geval van nood hulp te verlenen. Behalve de naam van het kind en van zijn ouders bevat het pasje de telefoonnummers van de politie en hulpdiensten.

Meisje (8) uit Helmond vermist

BD 12-0-95

HELMOND - Sinds donderdagmiddag wordt in Helmond de 8-jarige Manon Seijkens vermist. Het meisje verliet rond half vier de woning van haar moeder aan de Marslaan om buiten te gaan spelen. Rond acht uur zijn buurtbewoners samen met de politie een eerste zoekactie begonnen in de directe omgeving van de oude-lijke woning. Ook de politie heeft gezocht met een vliegtuig en helikopter.

Het meisje is donderdagavond rond half elf nog gezien toen ze vanaf sportpark De Braak de Rembrandtlaan overstak. In verband met de opsporings van het meisje heeft de politie het volgende signalement van haar verspreid:

Manon heeft rossig halflang krullend haar en is gekleed in een opvallend geel rokje en een geel hesje met strik, allebei bedrukt met een rode-kersjesmotief. Het meisje is blootsvoets van huis gegaan.

Wie informatie heeft over de vermiste kan de politie, bellen 04920-77225.

Zoekactie verdwenen kinderen

Vergeefse speurtocht naar Belgische meisjes

BD 1-0-95

Door onze correspondent Bert Schampers

BRUSSEL - Een grootscheepse zoektocht naar de twee vermiste Waalse meisjes Julie en Melissa in Ougree bij Luik heeft gisteren niets opgeleverd. De hele dag zochten gisteren driehonderdvijftig manschappen van de rijkswacht, het Belgische leger en de civiele bescherming naar sporen die zouden moeten leiden naar Julie en Melissa. Een verlaten, 75 hectare groot, terrein van het staalbedrijf Cockerill werd helemaal uitgekamd. Om 16 uur werd de operatie afgeblazen, zonder enig resultaat.

Radeloos

De ouders van Julie Lejeune en Melissa Russo, de achtjarige meisjes die op 26 juni verdwenen, zijn radeloos. Zij worden bijgestaan door de stichting Marc & Corinne, genoemd naar twee tieners die drie jaar geleden in de provincie Luik werden vermoord.

De stichting, die de belangen

behartigt van ouders van vermiste kinderen, heeft de afgelopen weken over heel België 150.000 affiches verspreid met foto's van Julie en Melissa. Ook in buitenland zijn posters opgehangen in acht verschillende talen.

Speciale eenheid

Gisteren kondigde de Belgische minister van justitie De Clerck aan dat mogelijk een speciale eenheid in het leven wordt geroepen, die met moderne technologie vermiste kinderen moet opsporen.

De ouders van Julie en Melissa hebben aangedrongen op zo'n 'onderzoekscel'.

Voor de operatie van gisteren bestonden geen concrete aanwijzingen. Het domein van Cockerill in Ougree is volgens de rijkswacht uitermate geschikt voor het dumpen van gestolen auto's en lichamen. De buit na een dag zoeken bestond uit een auto en wat kleren.

Roberto Baggio steunt zoektocht naar meisjes

Door onze verslaggever

Geld. 4/8

LUIK - De Italiaanse voetballer Roberto Baggio heeft de spelers van AC Milan ertoe weten te bewegen hun wedstrijd-shirts af te staan aan de stichting Marc en Corinne, die zich inzet voor blijvende aandacht voor verdwenen kinderen en hulp biedt aan hun ouders. De shirts zullen per opbod worden verkocht. Met het geld worden nog meer opsporingsaffiches met de foto's van de verdwenen Belgische meisjes Melissa en Julie gedrukt. Melissa Russo uit Grâce-Hollogne, die sinds 24 juni samen met haar vriendinnetje Julie spoorloos verdween, poseerde in mei 1991 met de Italiaanse sterspeler Roberto Baggio voor een gelegenheidsfoto. Dat gebeurde enkele uren voor de voetbalwedstrijd tussen Luik en

Juventus. De Juventus-spelers waren net met het vliegtuig geland. Vader Russo, een fervent bewonderaar van Baggio, sprak hem aan en Baggio nam het toen vier jaar oude meisje in zijn armen.

Toen Baggio enkele dagen geleden het opsporingsbericht rond de verdwenen meisjes zag op de Italiaanse televisie, besloot hij bij zijn aankomst in Luik contact met de ouders op te nemen. Die toonden hem de foto waarop hij Melissa in zijn armen had. Baggio was er kapot van.

"Kidnapping van kinderen is onaanvaardbaar en het is tragisch dat dit verschijnsel in België, in Italië en in heel Europa zo'n enorme dimensies aanneemt", zei Baggio. Hij was deze week in Luik voor een vriendschappelijke wedstrijd tussen AC Milan en Standard Luik.

Vermiste meisjes mogelijk gezien

BD 29-0-95

Van onze verslaggever

HASSELT - De twee meisjes uit Hasselt die een week geleden verdwenen aan de Belgische kust, zijn zondag in de late namiddag mogelijk gezien in de buurt van Nieuwpoort. Twee vrouwen hebben aan de

politie gemeld, dat zij een lift hadden gegeven aan twee meisjes die veel op het vermiste tweetal leken. Toen ze hen vroegen of ze misschien de twee vermiste meisjes waren, zouden de twee in paniek zijn geraakt

en zo snel mogelijk uit de auto hebben willen stappen.

De politie hecht veel geloof aan de melding, omdat de vrouwen details over de kleding gaven die tot nog toe niet in de pers waren gekomen.

Zwerver (60) verdacht

Aanhouding in verdwijningszaak Manon Seijkens

BD 29-0-95

Van een verslaggever

HELMOND - De politie van Helmond heeft gistermiddag een zestigjarige man aangehouden in verband met de vermissing van de achtjarige Manon Seijkens. Het betreft een man zonder vaste woon- of verblijfplaats. Hij is in verzekering gesteld. De man zal vanavond worden gehoord. Het meisje zelf is nog niet gevonden; de politie deelt mee dat het onderzoek naar haar verblijfplaats onverminderd verder gaat.

Het onderzoeksteam van de politie gaat ervan uit dat de verdachte het kind 'aan het ouderlijk gezag heeft onttrokken, dan wel onttrokken houdt', zoals het in een persbericht wordt geformuleerd. Uit het onderzoek is gebleken dat de zwervende man, die al langer in Helmond verblijft, een dag na de verdwijning van Manon 's middags met haar samen is gezien. Dit wordt bevestigd door getuigenverklaringen. De Helmondse politie wil in het belang van het onderzoek geen nadere mededelingen doen.

De politie kon daarom ook niet reageren op de vraag of de man niet beter nog een tijdje gevolgd had kunnen worden en of het meisje na zijn arrestatie mogelijk ergens onverzorgd is achter-

gebleven. Op de vraag hoe iemand zonder vaste woon- en verblijfplaats iemand kan verstoppen, merkte de politie op dat zulke mensen vaak wel een plek, zoals een garage of schuurtje hebben, waar ze zo af en toe verblijven.

Waargenomen

Manon Seijkens kwam op donderdag 10 augustus niet thuis bij haar moeder aan de Marslaan in Helmond-Noord, nadat ze 's middags buiten was gaan spelen. Zowel donderdag als vrijdag is ze nog verschillende keren in en aan de rand van de wijk gezien. Voor het laatst zou ze zijn waargenomen rond acht uur 's avonds, terwijl ze de Bakelsedijk overstak in de richting van sportpark De Braak. De politie deelde eerder mee dat deze melding behoorde tot de 'zekere' tips. Op de vraag hoe dit gegeven zich verhoudt tot de vermelding in het perscommuniqué dat Manon 's middags met de verdachte is gezien, wilde de politie gisteren geen commentaar geven.

Op het misdrijf 'onttrekking aan het ouderlijk gezag' staat een maximale gevangenisstraf van negen jaar, indien het gaat om kinderen onder de twaalf jaar.

Zoekactie naar vermist meisje (8) tevergeefs

ANP

HELMOND

Brandweer, politie en een speciaal reddingsteam hebben zondag tevergeefs gezocht naar de achtjarige Manon Seijkens uit Helmond. Het meisje wordt al vanaf donderdag vermist. Ook zaterdagmiddag en zaterdagavond werd een zoekactie gehouden.

Manon Seijkens verliet donderdagmiddag haar ouderlijk huis en is sindsdien zoek. Wel is ze volgens de politie donderdag en vrijdag nog een aantal keren gezien in Helmond. De politie gaat er vanuit dat zij niet het slachtoffer is geworden van een misdrijf.

■ VERMIST MEISJE De politie houdt geen grootschalige zoekacties meer naar de achtjarige Manon Seijkens uit Helmond, die sinds vorige week donderdag wordt vermist. Wel blijft de politie naar het meisje uitkijken. Maandagochtend werd nog een laatste grote zoekactie gehouden, maar die leverde niets op.

Jongen (7) en meisje (8) zijn nog steeds zoek

ANP

DEN HAAG/HELMOND

Zowel de zevenjarige jongen Jair Soares als het achtjarige meisje Manon Seijkens is nog steeds zoek. In beide zaken is de politie nog niets verder gekomen. De Kaapverdiaanse Jair Soares uit Rotterdam verdween op 4 augustus op het strand van Monster, waar hij met zijn moeder was. Vier politiemensen houden zich nog met de opsporing bezig.

Ook de zoektocht naar Manon Seijkens uit Helmond is tot nu toe tevergeefs geweest. Zij verdween op 10 augustus toen ze het ouderlijk huis verliet. Een paar getuigen zagen haar daarna nog in Helmond.

Woedende burgers wachten verdachte kindermoorden op

Geld. 3/8

LONDEN/LIVERPOOL (Rtr./AFP) - Woedende burgers hebben gisteren staan schreeuwen en met stenen gegooid naar de man die wordt verdacht van de moord op twee jongens in Noordwest-Engeland. Ongeveer veertig personen hadden zich verzameld voor het gerechtsgebouw in Birkenhead, waar de man werd verhoord. De verdachte, een 36-jarige fabrieksarbeider, werd met een laken over zijn hoofd via de achteringang het pand binnengeloofd. Een betogersriep met een spandoek op 'tot herinvoering van de doodstraf

door ophanging. In de slechts vier minuten durende zitting wilde de verdachte niets meer vertellen dan zijn naam en adres. Na afloop werd hij met een politiebuisje afgevoerd, dat door de omstanders met stenen werd bekogeld. Hij blijft tot 16 augustus in voorarrest. De twee jongens, de twaalfjarige Robbie Gee en de dertigjarige Paul Barker, werden zondag dood aangetroffen bij een meertje. Ze zijn door messteken om het leven gebracht. Op dezelfde dag is in Wales

een meisje van zeven jaar oud seksueel misbruikt en vermoord. Zij was ontvoerd uit een tent in de tuin van haar oom. De politie van Llandudno (Wales) houdt sinds maandag een man vast in verband met deze zaak. In het belang van het onderzoek wil de politie nog geen nadere informatie verstrekken.

De kindermoorden leidden de afgelopen dagen tot grote beroering in Groot-Brittannië. Grote Britse sensatiekranten als The Sun pleitten voor herinvoering van de doodstraf voor misdadigers van dit kaliber.

TEL 1-0 Van onze correspondent

LONDEN, dinsdag

Een gruwelijke moord op drie kinderen heeft grote beroering veroorzaakt in Groot-Brittannië. Terwijl de politie intensief zoekt naar het motief voor de moord op de 12-jarige Robert Gee en zijn 13-jarige vriendje Paul Barker uit het kleine dorpje Eastham, is de oorzaak van de dood van de zevenjarige Sophia Hook uit Noord-Wales geen mysterie: zij werd aange-

Opnieuw Brits kind vermoord

LONDEN - Een Belgische toerist heeft donderdag op een golfbaan in Noord-Ierland het naakte lichaam aangetroffen van de dertienjarige Darren Fawns. De jongen werd al drie dagen vermist. Hij is het vierde kind in Groot-Brittannië dat binnen een week is vermoord.

De Britten zijn vooral geschokt omdat de twee jongetjes werden vermoord toen zij een dagje aan het vissen waren, terwijl het meisje om het leven kwam toen zij met haar zusje en een neefje in de tuin achter het huis van haar oom kampeerde, 's nachts uit de tent werd gesleurd en gewurgd.

Toen Robert en Paul zaterdag na hun vispartij 's avonds niet thuis kwamen, alarmeerden de ouders de politie. Deze vond al snel het lijke van Robert onder een boom, en enkele uren later dat van Paul in een greppel. Beiden waren met messteken om het leven gebracht.

Veilige tuin

De moord van Sophia vond plaats in Llandudno, waar het meisje zaterdag met haar zusje Gemma was aangekomen om een nachtje bij familie door te brengen. De drie kinderen besloten de nacht in hun tent door te brengen in de schijnbaar veilige tuin van hun oom.

Die nacht slaagde iemand er toch in Sophie onopgemerkt te ontvoeren en pas nadat de andere kinderen zondagochtend ontwaakten, werd haar verdwijning ontdekt. Kort daarna werd haar lichaampje 500 meter verder op het strand gevonden.

Gisteren arresteerde de politie twee mannen in verband met de zaak.

Il est publié au « Journal officiel » du 6 août

LA LÉGISLATION concernant les auteurs de crimes et délits sexuels se précise chaque fois qu'un fait divers émeut l'opinion. Le meurtre de la petite Karine, perpétré par un homme déjà condamné pour viol, à Redon (Ille-et-Vilaine), a permis au gouvernement d'affiner la loi du 1er février 1994, qui a instauré une peine dite de « perpétuité réelle » pour les condamnés à la réclusion criminelle à perpétuité pour le meurtre ou l'assassinat d'un mineur de quinze ans, précédé ou accompagné d'un viol, d'actes de torture ou de barbarie (Le Monde du 1er août).

Un décret du 4 août, paru au Journal officiel du 6 août et signé par le premier ministre, Alain Juppé, Jacques Toubon, ministre de la justice, et Elisabeth Hubert, ministre de la santé publique et de l'assurance-maladie, prévoit que ces personnes ne devront désormais exécuter leur peine que « dans les établissements pénitentiaires permettant d'assurer un suivi médical et psychologique adapté ». Sont ainsi expressément désignés « les établissements pénitentiaires sièges d'un service médico-psychologique régional » (SMPR), « les établissements pour peines dotés d'une unité fonctionnelle rattachée à un service médico-psychologique régional », « les établissements pénitentiaires dans lesquels intervient le secteur de psychiatrie générale » et « les établissements pénitentiaires dans lesquels le suivi médical est régi par une convention passée dans le cadre de la loi du 22 juin 1987 relative au service public pénitentiaire ».

En pratique, le transfert de ces condamnés ne devrait pas être évident en raison du manque de moyens matériels et humains. Le rattachement de la médecine pénitentiaire à la médecine de droit commun par une loi du 18 janvier 1994 est loin d'être achevé sur le terrain (Le Monde du 16 février

1994) et, à ce jour, aucune enveloppe supplémentaire n'a à notre connaissance été affectée au nouveau dispositif. La mesure est par ailleurs compliquée par la situation particulière des condamnés à de longues peines, qui souffrent psychologiquement de l'incarcération « en soi », quels que soient les faits incriminés et leur passé psychique. Le décret du 4 août évoque enfin l'éventualité d'une peine de suivi

« Extraordinairement démagogique »

Alain Vogelwelth, secrétaire général du Syndicat de la magistrature (SM, gauche), contacté par Le Monde lundi 7 août, a estimé que le décret concernant les criminels sexuels était « extraordinairement démagogique » car « il pose en principe ce que les magistrats tentent de faire en pratique ». « Le problème à résoudre est celui de l'infrastructure », nous a-t-il assuré, ajoutant que « ce qui fait défaut, ce sont des structures susceptibles d'assurer un tel suivi ». « Lorsqu'une prise en charge a pu s'opérer pendant la détention, a ajouté M. Vogelwelth, nous avons observé une chute considérable du taux de récidive. »

postpénal. « Avant leur libération, indique le décret, les personnes mentionnées (...) font l'objet d'un examen psychiatrique en vue de préparer, le cas échéant, une prise en charge postpénale adaptée. » Cette disposition avait notamment été envisagée par les membres de la commission Cartier, chargés d'étudier la prévention de la récidive. Le principe est aujourd'hui posé, mais les modalités de cette « deuxième peine » restent à définir et augurent des débats passionnés.

Le Monde 9/8 '95 L. F.

I think someone is going to get me'

So what do the kids reckon? Sarah Strickland visits a playground to find out whether they feel threatened

IND

stolen away," said Camilla. "She always wants me with her. She tells me not to go near strangers nor speak to them, just walk away, or say 'sorry I'm not interested'. I think I should be allowed out on my own when I'm about 12 or 14. I don't get very scared but sometimes I think someone is round the corner and they are going to get me."

Esra, two years older than Camilla, was also playing with a friend in view of her

mother. She had read all about the recent murders in the newspapers. "Those boys were only little and that place was a bit obvious, they were in the woods by a river where no one was around," she said.

"I think people think there are more nice people in the country than in the city. I'm not allowed out on my own except sometimes to get bread, and I walk home from school but it's really near. It's because there's so much danger now and you

should be allowed out on my own by now, I can look after myself."

Wayne, 11, was allowed far more freedom to roam. "I have as much as I can get," he said. "I'm with a grown-up today but I come here on my own, too. I can be out when it's dark, the time changes from 6.30 to 10pm."

can't trust everybody. I go to Brownies and we are doing road safety and about if people come up to you in a car, walk on."

Neither Esra nor Camilla felt that their parents were being unreasonable, but Tania, 13, felt she was now old enough to go out alone. "I'm only allowed to walk home from school and then there are always people round me. I have arguments with my mum about it sometimes but I know it's because she doesn't want me to get hurt. It's because I could get kidnapped. She gives me rules about the roads, cars, dirty men - streetwise things. Most of my friends can go out late at night on their own, 'til gone 10pm. I think I

Matthew, 8, could play in the playground below his flat but was not to go outside the gate. "I'm allowed out until 8pm in the summer. My dad sometimes comes to see if I'm there. A man tried to touch me three weeks ago, I said 'get off' and my friend kicked him."

LE MONDE 1-8 La Chancellerie étudie de nouvelles mesures de suivi des auteurs de crimes sexuels

L'arrestation du meurtrier de Karine relance le débat sur la prévention de la récidive

L'ARRESTATION, vendredi 28 juillet, de l'auteur présumé du viol et du meurtre de la petite Karine, onze ans, à Redon (Ille-et-Vilaine), a relancé le problème de la récidive et du suivi judiciaire des auteurs de crimes sexuels. L'homme, qui a avoué samedi le meurtre de la fillette, avait été condamné le 14 décembre 1987 par la cour d'assises des Yvelines à dix années de réclusion criminelle pour viols sur des mineures. Il avait été remis en liberté en 1992, après avoir purgé la moitié de sa peine, comme l'autorise la loi. Le substitut du procureur de la République de Rennes, Michel Vannier, a tenu à préciser que l'homme n'avait bénéficié d'« aucune mesure de clémence particulière ». Marié et père de trois enfants, il ne faisait l'objet d'aucun suivi judiciaire.

Si le risque de récidive concerne tous les types de crimes et délits, les crimes sexuels se singularisent par l'émotion qu'ils suscitent dans l'opinion. Le nouveau code pénal, entré en vigueur le 1er mars 1994, prévoit, en plus de la peine de sûreté de trente ans, une peine dite de « perpétuité réelle » pour le meurtre ou l'assassinat d'un mineur de quinze ans, précédé ou accompagné d'un viol, de tortures ou d'actes de barbarie. Au bout de trente ans, le juge de l'application des peines peut cependant saisir un collège de trois experts médicaux qui se prononcera sur la dangerosité du condamné. Une commission composée de cinq magistrats de la Cour de cassation peut alors mettre fin à la « perpétuité réelle ». Cette disposition avait été adoptée sur proposition de Pierre Méhaignerie, alors garde des sceaux, à la suite du meurtre d'une fillette qui s'appelait elle aussi Karine.

Sachant que les délinquants et criminels sexuels ne bénéficient

presque jamais de l'article 122-1 du nouveau code pénal, qui prévoit l'irresponsabilité pénale, ce dispositif se heurte en pratique aux problèmes liés à l'expertise psychiatrique. La notion même de « dangerosité » est extrêmement difficile à évaluer, et les mécanismes de la perversion restent largement méconnus (Le Monde du 20 juin).

Par ailleurs, l'utilisation de deux molécules chimiques inhibitrices de la libido et à effet réversible, l'Androcur et le Décapeptyl, divise la communauté médicale pour des raisons éthiques. Le comité consultatif national d'éthique pour les sciences de la vie et de la santé ne s'était pas prononcé contre une telle thérapeutique mais avait estimé, dans un avis rendu le 7 décembre 1993, que « l'efficacité et la tolérance à long terme de ces produits sont insuffisamment connues » (Le Monde du 8 décembre 1993).

Le taux de récidive est en outre particulièrement complexe à calculer. Une étude conduite par Annie Kensey, démographe et ingénieur de recherche au CNRS, soulignait, en novembre 1994, que le taux de récidive chez les violeurs est plus faible que chez les autres condamnés. Ainsi, au bout de quatre ans, il est de 16 % pour les violeurs, de 6 % pour les auteurs de viol et de 4 % pour les meurtriers (Le Monde du 17 novembre 1994).

La nouvelle sanction pénale dite de « perpétuité réelle » tente de pallier les énormes carences de l'institution médico-judiciaire face aux criminels sexuels. Il existe en effet depuis 1986 des services médicaux psychologiques régionaux (SMPR) qui offrent une prise en charge de détenus. Mais ces structures sont installées uniquement dans les maisons d'arrêt, c'est-à-dire dans des établissements qui accueillent

des détenus en détention provisoire ou condamnés à de courtes peines.

La réforme de la médecine pénitentiaire et son rattachement à la médecine de droit commun par une loi du 18 janvier 1994 devaient, par ailleurs, améliorer la prise en charge sanitaire des personnes incarcérées. Une circulaire du 8 décembre 1994 rappelle que « la continuité des soins, y compris à l'issue de l'incarcération, est l'un des enjeux majeurs de la réforme ». Ce principe du suivi postpénal avait été évoqué en novembre 1994 par les membres d'une commission présidée par un professeur de droit, Marie-Thérèse Cartier. Au chapitre des crimes sexuels, il était proposé la création d'établissements pénitentiaires spécialisés. La commission Cartier avait suggéré la création de « quartiers de confiance », qui accueilleraient les candidats à la libération conditionnelle et de « quartiers de transition » pour les condamnés libérés en fin de peine.

En février, le sénateur (UDF) de l'Isère Guy Cabanel a remis un rapport d'orientation au premier ministre dans lequel il envisage « pour une meilleure prévention de la récidive » et pour lutter contre la surpopulation carcérale, un système d'assignation à domicile sous surveillance électronique. Ces propositions sont actuellement à l'étude au ministère de la justice, où une nouvelle commission, présidée par le professeur Thérèse Lempérière (UER Xavier-Bichat, Paris-VII), a été chargée, en octobre 1994, d'étudier les modalités pratiques du suivi psychologique des délinquants condamnés à de longues peines. Elle devrait remettre son rapport à la mi-avril.

Laurence Folléa

PSYCHIATER: „VRAAG KIND ALTIJD WAAR HET NAAR TOE GAAT”

■ Als ouder kun je niet oplettend genoeg zijn. Pedofielen, kinderlokken en moordenaars lopen vrij op straat rond.

FOTO: ARCHIEF

Moorden jagen ouders stuipen op het lijf

door BABBETTE WIERINGA

AMSTERDAM — Een vermist jongetje na een dagje strand van Monster en vier vermoorde kindjes in Engeland. Hun ouders is deze week datgene overkomen waarvan iedere vader en moeder gruwet. Kinderen staan dagelijks bloot aan gevaren en als ouders zit er niets anders op dan daarmee op een goede manier te leren leven.

In Engeland is grote paniek uitgebroken, nadat de 7-jarige Sophie Hook, de 13-jarige Darren Fawns, de even oude Paul Barker en zijn 12-jarige vriendje Robert Gee dood zijn aangetroffen. Angstvallig wordt het Engelse kroost binnengehouden. Maar wat als de moorden zijn opgelost en het gewone leven weer doorgang moet vinden?

Het is geen gemakkelijke opgave je kind een onbezorgde jeugd te geven in een tijd waarin kinderlokken, pedofielen en moordenaars vrij op straat rondlopen. Een muurtje om je kind bouwen, zoals Willy Alberti ooit zong, is geen oplossing. Je kind geen moment uit het oog verliezen ook niet.

Incident

Hoe het dan wel moet? „Het is moeilijk, maar als ouder moet je je altijd realiseren dat het een incident betreft”, zegt kinderpsychiater Harrie van Leeuwen. „Want handel je te overbezorgd, dan heeft dit op den duur gegarandeerd invloed op het gedrag van het kind. Uit onderzoeken is gebleken dat de kinderen die door overbezorgde ouders worden opgevoed heel onzeker worden. Ze weten niet meer wat ze wel en wat ze niet kunnen.”

„Overbezorgdheid beïnvloedt kinderen negatief”

Een ander nadeel van overbezorgdheid is dat kinderen zich niet vrij genoeg kunnen bewegen. „Kinderen angstvallig binnengehouden heeft nadelen voor de ontwikkeling. Kinderen moeten met leeftijdgenootjes op straat kunnen spelen zonder het toezicht oog van volwassenen. Zo leren ze met anderen om te gaan, ruzietjes op te lossen, voor zichzelf op te komen en wedstrijdje te spelen.”

Kinderpsychiater Van Leeuwen meent daarom dat het altijd verstandig is om kinderen niet te strak te houden, maar ze wel op alle om de hoek loerende gevaren te wijzen. Want, zo zegt hij: „Je moet als ouder de realiteit nooit uit het oog verliezen. Als je een kindercamping prefereert dan moet je niet vergeten dat kinderlokken dat ook doen.” Maar kleine kinderen bijvoorbeeld glashard met het begrip kinderlokken confronteren, gaat hem ook te ver. „Kinderen moeten niet bang worden. Dan bestaat de kans dat ze enorme angstbeelden creëren van mensen die je meenemen, daarna koken en opeten. Bovendien zouden ze heel wantrouwend kunnen worden jegens alle volwassenen.”

„Het beste is kinderen ervan te doordringen dat ze altijd moeten vertellen waar en met wie ze ergens heengaan. Voor kinderen is het logisch dat hun ouders dat willen we-

ten en zullen verder niet aan kinderlokken denken. Maar ook voor ouders is het gewoon noodzaak dit te weten. Denk maar aan de cijfers, waaruit blijkt dat kinderen eerder

door bekenden dan door onbekenden seksueel worden misbruikt.”

Kindermoorden in Nederland komen zelden voor. Verkrachtingen en aanrandingen daarentegen vaker en kinderlokken zijn allang geen zeldzaamheid meer. Agaath van Tienhoven van de Opvoedtelefoon kan zich best voorstellen dat ouders tegenwoordig overbezorgd zijn. „Het is toch de schrik van iedere ouder dat iemand je kind iets aandoet.”

Respecteren

Wanneer verontruste ouders bellen, krijgen ze van de Opvoedtelefoon dan ook geen standaard advies. „Wij gaan mensen niet vertellen hoe ze per definitie hun kinderen moeten opvoeden, zeggen ook niet dat ze hun overbezorgdheid moeten staken. Kijk, ieder kind is anders en reageert anders op het gedrag van hun ouders. Maar blijkt dat hun gedrag juist een averechts effect heeft op kinderen dan proberen we die mensen te steunen en al pratende een oplossing te vinden. Maar we zullen altijd de normen en waarden van de bellers respecteren.”

Just omdat Agaath zelf moeder is, kan ze ouderlijke bezorgdheid nog beter begrijpen. „Soms verbaas ik me er echt over hoe gemakkelijk ouders met hun kinderen omgaan. Ik denk nog maar even aan die 2-jarige Engelse peuter, die vorig jaar door twee tieners uit een winkelcentrum is meegevoerd en vervolgens vermoord. Zo zie je maar dat voorzichtigheid altijd is geboden.” En, refererend aan Jair Soares (7), die vorig weekende op het strand van Monster zoek raakte: „Dat is ook zo iets. Op het strand kun je niet oplettend genoeg zijn. Want kijk je een minuut de andere kant op, dan is je kind voor hetzelfde geld verdronken.”

Brits kind achterop in ontwikkeling door overbeschermende ouders

Door onze correspondent

Bob van Huêt **Geld** 23/a

LONDEN — Veel Britse kinderen onder de veertien raken achterop in hun geestelijke en lichamelijke ontwikkeling door ouderlijke overbescherming. Een groeiend aantal van hen zou thuis vrijwel 'gevangen' zitten omdat hun ouders bang zijn voor alle mogelijke gevaren buiten de deur. Deze kinderen kunnen hierdoor belangrijke ervaring missen met taal en omgangsvormen, wat in latere jaren tot moeilijkheden kan leiden.

Hoewel statistisch geen sprake is van méér kindermoorden door onbekenden, denken veel ouders toch dat het in hun eigen jeugd veel veiliger was om op straat te spelen. Jaarlijks worden in Groot-Brittannië gemiddeld vijf kinderen onder de zestien door vreemden vermoord. Een kleine honderd komen overigens om het leven door mishandeling in familiekring of door verkeersongelukken.

De angst voor het verkeer en zorgen om drugs, pestertijen van oudere kinderen en honden blijken an-

dere redenen om het kroost voor de huis te houden. Met name in arme delen van het land zou dat fenomeen toenemen. Nog maar negen procent van de ouders van achtjarige kinderen laten hun kind alleen naar school lopen.

Volgens kinderpsycholoog dr. Ned Mueller leidt de overdreven angst van veel Britse ouders tot een „intellectueel onderontwikkelde thuisblijf-generatie”. Het goed bedoelde 'huisarrest' kan zeer schadelijke gevolgen hebben wanneer zich bovendien andere sociale pro-

blemen opstapelen in het gezin.

Speelsterreinen

Dr. Mueller kent diverse gevallen van kinderen die een taalachterstand oplopen van meerdere jaren en die ook moeilijker in staat bleken tot bepaalde fysieke handelingen als het opstapelen van kleine

objecten. „We moeten kinderen buiten laten spelen en ze leren omgaan met anderen, anders ontstaan er grote problemen”, waarschuwt hij.

Samen met de Stichting Barnada pleit Mueller voor de aanleg van veilige speelsterreinen in woonwijken. Een moeilijkheid is volgens het rapport dat veel traditionele speelsterreinen het domein geworden zijn van opgeschoten jongeren, vandalen en druggebruikers.

In het rapport zeggen kinderen zelf dat ze graag een toezichtouder zouden zien rond hun speelsterreinen. Een onderverraagde jongen wenste „gewapende politiepatrouilles in kogelvrije vesten”.

TGL
12/8

THE GUIDE INTERVIEWS

CAMILLE Paglia

Has the gay movement turned down the wrong path? Bill Andriette talks with Paglia about sex, violence, gaybashing, and sexual liberation

tion, and incessant calls from the podium for a *really* politically engaged writing. Yet the lurid positions of hatred in Boston's media that weekend, and their implications for those who have given literary voice to homoerotic experience, were simply not part of the conference's landscape.

Indeed, the welcoming speech at the conference was given by Urvasi Vaid, ex-head of the National Gay and Lesbian Task Force. Vaid recently scored a \$218,000 contract for a book due out this fall on the state of gay liberation. In recent years, she has called frequently for the expulsion of undesirables from the lesbian and gay movement. The group she led hailed last year's federal crime bill, which mandated that states pass these registration laws, as a great victory for gay rights.

The irony of a welcoming speech from such a calculating political opportunist (one so ripe for criticism partly because she seemed once to have a deeper grasp of justice) was lost on the cheering crowd. This was a gathering of writers supposedly devoted to the integrity of words and meaning. But it was completely overlooked that the opening remarks at this conference were from a politico whose statements and silences over the years would mean the imprisonment of many of the past century's major homosexual writers. While the bond between words and meanings may have been sundered at OutWrite, another bond was very much in evidence: that between words and power.

Camille Paglia will get her invitation to address OutWrite the year hell freezes over. She is the author of three bestselling books, is one of the most prominent queers in America, and has broken big-time into pop culture. She is also one of the most hated figures in lesbian/gay-dom. Yes, she's often rude, bullying, and prone to pointless scrapes of name-calling and worse. She casually offends

allies, and cuts down enemies with schoolyard taunts. It's all part of the media spectacle that is Camille Paglia, and she soaks it up and wallows in it like a pig in mud.

But it's her ideas, not her mudslinging, that makes Paglia *persona non grata* at places like OutWrite. And those ideas go to the heart of the problems—the obliviousness to history, the moral cowardice masked in bold rhetoric, and the shallow political posturing—evident in so much gay and lesbian politics and culture.

Western Civ 101?

Paglia is a radical traditionalist. She's an art historian by profession, and teaches at Philadelphia's University of the Arts. Her ambit is the underlying themes and ideas that drive art and culture in the West, from Socrates to the Rolling Stones. For Paglia, there is a definite story to tell here, deeply rooted in continuities and concerns that don't change with the artistic fashions or the passing of successive cutting edges. In her 1990 book that propelled her to fame, *Sexual Personae*, Paglia aimed to lay them out for us.

For Paglia, sex is one of the basic organizing principles of culture. Culture, she says, is an achievement made more in opposition to nature than in concert with it. Nature is not the pretty, innocent stuff of Greenpeace agitprop or *Bambi*. In the animal world, if a mother gets evolutionary advantage from eating her neighbor's young, or her own, she will. Culture requires overcoming nature, creating a human realm apart from the natural, that provides a context and the hubris to paint, write novels or songs, fall in love, die for one's beliefs. It is men, Paglia contends, bereft of the women's awesome power to create life, who are driven to create culture. Male homosexuality is symbolic of this whole turn toward culture. Paglia shows a connection between periods where male homosexuality is celebrated and cultural flourishing—ancient Greece, for example, or the Renaissance with its flowering of homoerotic art.

But culture's attempt to evade nature never fully succeeds. It's doomed to fail. Worms get us in the end. But while it

lasts, culture is a balancing act between opposing lures. One of them Paglia identifies with the Greek god Apollo—the urge to order, reason, self-control. The other is symbolized by the god Dionysus—the impulse to give in to nature's hold over us in wild abandon, orgiastic sex, drinking, killing, and death. Out of this irreconcilable opposition, culture happens.

So what's new here? Isn't this all just one part Freud and two parts Western Civ 101? Basically. But the radical part of Paglia's traditionalism is that she sides with the disruptive strands in Western culture. She endorses Dionysian abandon, pagan celebration, rock music, orgiastic sex, and drugs, and claims them as crucial to culture—and as dangerous as your parents warned.

The other radical element in Paglia is that she fully embraces the modern world, and its possibilities and freedom. Man may embody Culture, and woman Nature, but in affluent, modern industrial society, sex is not destiny. Paglia sides with feminism in its demand for legal and social equality, but argues the realization those goals now is an achievement of basically male-driven cultural and technological development.

Ivory tower critics

The opposition Paglia weighs in against is largely academic, but influential among progressive folk. This rival approach starts from the discontinuities of modern life—our lives are less connected to our grandparents' than any generation in history—and enshrines discontinuity as the first principle for understanding culture. The first objection Paglia's opponents raise is to her idea that there can be any coherent narrative or common thread in Western culture at all, instead of a vast array of distinct historical phenomena.

One major thesis of this anti-Paglia view is that sex roles, the codes of femininity and masculinity, are an arbitrary cultural imposition by patriarchal society, not an expression of something basic to the human condition. It is only with access to special new theories about the construction of gender, proponents claim, that we can now see the way out of gender's tyranny. The task

Camille Paglia, whose latest book is *Vamps and Tramps: New Essays*. photo: Luca Babin

now is to "deconstruct" gender using our new theoretical tools and to create ourselves into whatever we want to be, without the constraints of nature or history.

Another influential claim from this school says that ancient Greek homosexuality, with its focus on man-boy love, has no connection whatsoever with homosexuality today. It was a completely different phenomenon that says nothing to gay people now except point out how totally different we are. Greek love may have been invoked by homosexuals in the West from the Middle Ages on, but they simply didn't understand what it was.

These assertions of discontinuity may seem highly academic, but they are the breeding ground of opportunism and fraud. If we are whatever we say we are—*What I am is a physically challenged gay Jewish incest survivor!*—if our freedom consists in constructing an identity all our own, if we are free of any larger historical continuity, then it is tempting to define ourselves to serve only our immediate interests. Thus gay and lesbian writers and activists define as a non-problem the fact that Walt Whitman *et al* would today be pilloried as pedophile sex-offenders, that they would find it

Les

possible to live in our "liberated" society now than their own "benighted" era. Certainly it pays to scrupulously avoid this subject in a

book on gay history, because otherwise you won't get a contract with a mainstream publisher, you won't get reviewed, and your book won't get purchased for high school libraries. But for neutering the radical message of homoerotic culture, you will be amply rewarded.

Much of the gay movement is indeed retreating into private, protected suburbs of identity-politic consensus. Mainstream society is not oblivious to the accompanying dishonesties and special pleading; that is part of what fuels the ascendant right-wing. One of the few

CAMILLE PAGLIA

'Gay activism, by insisting on this sharp polarity between gay and straight, has insured its own defeat, has insured that the world will hate it.'

people now and forever in the future will always be attracted to the opposite sex. So the more you insist on the separation of gay versus straight, the genetically innate separation, the more you insure the defeat of gay objectives.

I think the only way true tolerance will come is for people to be convinced that bisexual responsiveness is a perfectly achievable ideal. That's what I'm trying to do. I'm trying to convince people that, "So you had sex with another man, oh, big deal." You don't want a situation where [taunting voice], "Oh you had sex with another man? You're really gay! And the fact that you're with a woman now, oh, you're secretly homophobic. You're suppressing you're real instincts." That kind of talk coming from gay activism is shallow, stupid, and self-defeating.

You know, it wasn't that long ago before central heating. A hundred years ago in many parts of America, people just piled all into one bed in one room. Everyone was on top of each other for body warmth. And there was a kind of sensual, tactile, whole-body touching, a mingling of everybody that has been completely lost. You would always have a large family, and you would have like eight children of ages ranging from three to like 16, and everyone, of both sexes, totally intertwined with each other.

The problem is this evolution in our culture toward increasing isolation as the great extended family shrinks down to the nuclear family of two parents and two children. Not only that, but when you are living on the land, you're living out among the operations of nature, and you see the sexuality of animals going on around you. You're part of taking horses to stud, and all kinds of things. Now we have this increasing puritanism and increasing sanitization and increasing hysteria about touch. There's every kind of overregulation now about these things, that they are automatically "sexual harassment."

In her book *Sex and Destiny*, Germaine Greer says that the standards for adult child contact in the non-Western world are very, very free. She says that adults take pleasure in physical contact with children, take pleasure in their bodies, in ways that are considered absolutely criminal here. Now this was an utterly explosive and momentous thesis. I totally agree with that, and I think that

nature of things.

Gay bashing when it actually occurs—just random gay bashing—is of course outrageous. But I have to say that as long as gay men are interested in stranger sex—which I applaud, it's a pagan form of self-expression—as long as they are interested in cruising, as long as they are on the streets and in the parks, there will always be the danger of gay bashing. It's not lesbians who find themselves in this position, but gay men. It may be perhaps inextricable from the kinds of outlaw sexuality that I applaud.

This idea that there can be a world in which there is no gay bashing—I don't see how that is possible given the combustible state of masculinity. I believe that masculinity and that passage from boyhood to manhood is a very dangerous one, and that gay men will always be at risk from skinheads and other kinds of things. So again, how do you stop gay bashing, aside from bringing Hitler or Mussolini in, and a curfew of 10 o'clock at night? All the protesting in the world is not going to stop gay bashing, until gay men understand what the roots of gay bashing are. It's not just homophobia—it's the very nature of masculinity itself, and how imperiled masculinity is in a world that, I have constantly argued, is ruled by women.

There are real and legitimate reasons for most men's anxiety about homosexual expression. What I have been trying to do in my work is take the tack of trying to stop the false polarity between gay and straight. I think that that is a trap the gay movement fell into. Stonewall should have been about liberating all sexuality. The argument in my work is to try to convince heterosexuals that they have in them potential homosexual impulses that are pleasure-giving, and that there is absolutely nothing to fear from now and then expressing them. I would think that this would be in the interest of gay people to think that the whole world is open for homosexual expression.

But gay activism, by insisting on this sharp polarity, has insured its own defeat, has insured that the world will hate it. There will always be a liberal minority that will tolerate homosexuality, the art world and so on. But the majority of

bishop was celebrating a mass for the AIDS dead. They threw condoms at his chest, they bounced off the chest of the archbishop on the altar, they threw condoms in the aisle, they threw the host on the ground. I would rather have the far right in charge of our culture to have such fanatics, people so irreverent of sacred spaces, and of the beauty of a cathedral. I think it is appalling, and symptomatic of the kind of errors that were made by gay activists that have led to the backlash.

As a worldwide movement, both feminism and gay activism are necessary, but I'm concerned that the worldwide movement not make the errors that were made in the US. You don't want a situation where you antagonize the people. A truly progressive politics should be about speaking to the mass of the people. It should not be a middle-class, elitist posturing with its paternalistic attitude toward the working class, saying, oh, you're so benighted, so ignorant. We are the educated one, and your homophobia comes out of the deepest, darkest ignorance. I hate that. That has been the tactic of gay activists in America, and it has backfired. It is descending, it is outrageous, and I hope that the worldwide gay movement does not make that mistake.

I've constantly been saying that if you do not watch what you are doing, if you commit acts that are so excessive that they alienate the people, then all you're doing is creating a backlash for yourself. Thus this far-right victory, which I have been predicting for years, and it's gay men who will pay the price for this on the streets.

You've been attacked for saying gay bashing is understandable, part of the

They know nothing about science, and their remarks about the origins of homosexuality are completely useless. My greatest contempt for them is that they don't have a single iota of feeling for art. How they are employed by humanities programs, I don't know. It's a sign of the corruption of our times.

But you need a gay political movement. ACT UP was a response to a crisis for gay men. There are basic issues of fairness and justice involved in fighting discrimination, sodomy laws.

I'm totally behind the Stonewall revolution. I am behind the gay liberation movement, as I am behind feminism. What I dislike is the way both the feminist movement, which reawakened in the late 60s, and the new gay movement, got derailed and moved away from art.

I am a 60s social activist. Where there is social injustice I think we have to take strong action to remedy it. But politics should not become a god to us. To me, art transcends all politics. I don't believe in God. I'm an atheist—but matters of spirit and of the mind transcend all political affiliations. I would like a balance between art and politics. Everyone who knows anything about me knows that the minute there is a problem, I am out there and I am in people's faces, and I have kicked and punched people, and I was fired from a college—my first job for getting in a fist fight.

What I'm saying does not mean that political action is invalidated. But the point is that we cannot allow politics to take over, to become obsessive, and that's what I think has happened. There are the fanatical excesses of ACT UP, that storming into the St. Patrick's cathedral in New York, where ACT UP broke into the cathedral when the arch-

vigorous, comprehensive responses to this mess on the left has been from Camille Paglia. ▼

BA: The gay movement's political rhetoric rests today on saying that being gay doesn't really mean anything, or that it is biologically based, but denying it any cultural meaning or significance. We're just like you, we're just another market segment, another demographic; any differences are accidental, superficial. It's the anti-gay right wing that says that there's something meaningful and significant about homosexuality.

CP: Let me say right now, I have constantly lamented the way the gay male culture following Stonewall suddenly went off track, more toward politics and away from the great aesthetic tradition that gay men always stood for. There has been a kind of trivialization of gay sensibility as a consequence. When I look around and I see the kind of ACT UP style, with the short shorts and the combat boots and a kind of skinhead look, I think, first of all, how childish, and secondly, how desexualized, no matter what people say, how utterly neutered.

That is the end result of this turn away from aesthetics in the gay male community. With that turn away has been a loss of feeling for the beauty of this archetype of the boy, which was seen everywhere in late 19th century photography, in poetry, and going back all the way to these beautiful dreamy statues of the high classic Greek period. Contemporary gays who try to distance themselves from this issue of boy-love are in effect committing cultural suicide. They're cutting themselves from all the highest achievements of gay men.

In *Sexual Personae* five years ago I'm arguing that gay men are not destructive to culture, as people on the far right argue; they are, in fact, culture. So many of their achievements have been inspired by the cult of man-boy love, whether you are talking about Botticelli, Donatello, Michaelangelo, Caravaggio—it's absolutely enormous.

So I have very little to do with the people who are in the queer studies programs. I find them to be philistines infatuated with jargon and gobbledygook.

CAMILLE PAGLIA

19

CAMILLE PAGLIA

19

CAMILLE PAGLIA

there's pushing and shoving and playing. As you move into the middle class—this is simply one of the rules of history—body language becomes much more repressed, people become much more isolated, there are new rules for physical contact, both for aggression and for love and sex. There's this whole process of withdrawal into the self. You don't impinge on anyone else's personal space. The laying on of hands is completely forbidden, you scale down your gestures, your body language has to become smaller in order to fit into that office world. So I see a major, major crisis in the West. A lot of our sexual problems I am continually arguing are not coming from patriarchy; they're coming from this collapse downward into the nuclear family.

Don't see that.

What sprang to mind as you were talking just now is how one of the great images from ancient times was Father Tiber, a reclining, burly, middle-aged man with a big beard and so on, but totally nude, and he is aswarm with infants, infants are all over him. It's supposed to be an allegorical picture of the great river that flows through Rome, and these babies swimming all over him, symbols of fertility or abundance. I think that really expresses something about Italian culture. You know there's a kind of physical pleasure in all this crawling and baby flesh all over this man.

Working class families with large numbers of children crammed into small places still have this much more than the bourgeois families with their two-point-five children in their larger houses. I see this when I walk to work in Philadelphia—these little groups of working class black kids with their mothers. They're sitting on the stoop, everyone is on top of each other, and there's this wonderful exuberance and vitality.

CAMILLE PAGLIA

'As long as gay men are interested in stranger sex— which I applaud, it's a pagan form of self-expression— as long as they are interested in cruising, as long as they are on the streets and in the parks, there will always be the danger of gay bashing'

an authentic queer studies that was based on scholarship and not propaganda would be pursuing this issue. Instead what you get is these Foucault-influenced books, these boring repetitions again and again. I would encourage responsible young gay scholars to prepare themselves for this kind of anthropological study. I want to see a major work that explores this question of adult-child contact and the standards of touching and the rituals of body contact through history. Start from the nomadic period and move into the first settlements, where people, as in the North American Indian teepees, are living essentially huddled around a house-fire. How does this particular theme play itself out in different cultures? How does it express the ideas of sexuality and the village ethics in a particular culture? We need information, and it has to be research that is so rigorous that it's beyond any kind of challenge based on the partisanship of the writer. I think that's the only way out of the present impasse we're in right now with this increasing hysteria.

It's ironic that Freudian theory, which is one of the laws of the land in our culture, couldn't be more explicit about the sexuality of children.

Now you see this goes to the heart of the whole modern definition of childhood. It was romanticism that really invented these borderlines between childhood and adulthood, and the whole sort of sanctification of childhood, the Rousseauian, Wordsworthian view of the purity, the perfection, the saintliness of the child. Freud, 100 years ago now, postulated his theory of infantile sexuality, that in fact the infant is an erotic being from the moment it is born. That theory is still so hot, so explosive, that it has never been fully absorbed by Western culture after 100 years. Part of the reason for the hysteria is that people still have this tired scenario of the adult molester who comes to pollute and contaminate the perfection and saintliness of this child.

Parents find it absolutely impossible to imagine that their children are in fact fully sexual beings. They cannot imagine it. Because if they were to fully process that consciously, it would activate the incest taboo. That's one thing that

right into the front of the cultural agenda. Oh, it haunts them, they'll say. Well, how does it haunt them? Where is the harm to the children if they are getting polymorphous perverse pleasure from it? I have said in public that more damage comes from the enforced secrecy and covertness than probably comes from these mild physical liberties. What's the big deal?

A lot of the problems we have with the family and relationships stem, I think from the loss of the material connections and dependencies among people in a place that are the basis of community. The relationships that people had with each other used to be so dependent on just the material facts of what it takes to reproduce life in, say, a village—growing food, tending animals, cooking.

In modern society, these connections have gone by the wayside. We're all dependent on one big, vast, interconnected economic system that we can plug into, or fail to, from anywhere. Substituting for concrete ties of place, we have this ideology of romantic love: the notion that what gives happiness is finding that special someone who magically connects with you. Of course in real life romance fails; it lasts a couple of months or years, and then it's gone, and at best something like friendship remains, but even that is well served by actual shared purpose. So the building block of how we imagine people relate is fraudulent and ungrounded.

Yeah, I think this is really true. It wasn't that long ago when the tribal paradigm still existed. Like in my family, which came from Italy, it's only like one generation ago for me the way everyone lives together and again the kind of physicality. When you have a large family and a lot of people living together in a house, everyone's jammed together at tables, everyone's eating together, the physical intimacies that are part of that world are completely lost to us. We can't even imagine them.

I see a lot of contemporary homosexuality as being a search for something that was simply part of a larger, more cohesive fabric of life earlier, up to about 100 years ago. To me it's not simply, "Oh, homosexuality was oppressed before and now it's free to express itself." I

has to be suppressed in the modern nuclear family, which is trapped in these prison cells of houses, completely divorced from the old extended family. A process of repression is at work, a denial of children's potential sexuality, and as a consequence, hatred and persecution is directed against anyone who would raise the issue.

I think the child abuse hysteria is coming directly from the deepest unconscious layer of the modern bourgeois mind, and that every possible tactic must be exploited to attack that, from every direction. Because what is wrong with some mild sex play? What is the big deal? You know I can see forbidding, or being concerned about, situations where a larger man is convincing a small boy to let him have anal intercourse with him. But just sex play? What is wrong?

I feel I have a radical 60s libertarian position on this question. I fail to see what's wrong with erotic fondling, with any age. That's the direction I would go right now. I mean the anal intercourse thing—that's going to be a hard sell for 1000 years probably. But I would really want to push the issue of what is wrong with anything which gives mutual pleasure? I would like to force that issue

only when they are highly individualistic personalities in competition with each other. As a world culture, we have very little interest in groups of women competing with each other. I have often felt that the root of this pleasure is the contemplation of men fighting with each other, rolling over each other, showing off their bodies, pushing and shoving, putting their arms all around each other. There is something here that is very satisfying to us.

I wouldn't take the queer theory attitude, "Oh it's all suppressed homosexuality." That's stupid. But rather, that homoerotic impulses are naturally part of heterosexuality. It's natural for men to have that kind of relationship with one another, the kind of intimacies that go on in the battlefield, among men at work, men in crews. The loss of that is another thing that contemporary homosexuality is trying to remedy. Boys used to spend the whole day with their fathers and brothers and so on. And now the father goes to work, and the boys are in school. There are these huge, huge gaps in the culture.

Do you see that even with overt gay culture and identity breaking out all over the place, the covert thread still remains in popular culture?

Look at sports. It's the reason why we prefer to look at male group sports. We like to look at women—as in tennis—

Claim that sex lessons promote early sex 'is a myth'

Chris Mihill
Medical Correspondent

YOUNG people who are given sex education at school start their sex lives later, take fewer partners and are more responsible about contraception, researchers say today. In two studies, published in the latest issue of the British Medical Journal, they explode the myth that sex education leads to early sexual experimentation — the evidence is that the opposite is true.

Although high quality sex education is expensive, the researchers say it saves money from the budgets of health, education and social services, quite apart from reducing the misery of unwanted pregnancies, abortions and sexually transmitted diseases.

Doctors and educationists from the department of child health at Exeter University, headed by Alex Mellanby and John Tripp, implemented a pro-

gramme in local secondary schools aimed at decreasing sexual activity and increasing knowledge about sex.

Sex lessons provided by doctors, teachers and specially-trained 16-year-old school leavers were given to pupils at ages 13/14, and then again at 14/15. The pupils received up to 30 one-hour lessons. The programme was evaluated when the pupils were aged 16, and compared against groups of students who had not been through the programme.

The doctors say that pupils outside the 1994 programme have had sexual intercourse with those on the course. Those on the programme were more knowledgeable about contraception, and less likely to hold wrong information.

The report prints out that medical problems associated with teenage sexual activity are a major health burden — with nearly a third of women aged 20 becoming pregnant, and

some 40,000 abortions a year amongst teenagers. Dr Tripp said the programme cost about £45 per pupil, or around £1,000 a class. The education authority in Exeter has now purchased the programme for more of its schools, and it has recently been sold to North Essex, so some 2,000 students will receive it next year, compared with 400 last year.

"Although it is expensive for school budgets it is very cheap compared to the cost to the health service and social services," said Dr Tripp. "There is an argument that the bill should be met by health authorities, not schools."

A second study in the BMJ uses data from the National Survey of Sexual Attitudes and Lifestyles, collected from 19,000 adults in 1991. The researchers say that men for whom school was their main source of information about sexual matters were less likely to have sex before the age of 16, and women no more likely.

GUA 11.08.95

DAVID
AARONOVITCH

Lessons in sex

Did sex education at your school diminish your youthful libido? Or was the consequence of all those diagrams and grainy films to stoke the fires of your burgeoning lust? The answer may be at hand. According to an article in this month's *British Medical Journal*, studies in Devon indicate that boys who were given "good sex education" (ie, sex education that was good, not education about good sex), were more likely to be virgins at 16. The incidence of early sexual activity in girls, however, was unaffected.

You do not have to be Victoria Gillick to question this claim. What exactly, one wonders, is the causal relationship between more sex education and reduced sex? For most boys, sex cannot come too early or too often. Nor is this anything to do with societal pressure and advertising - it is a matter of hormones, instinct and perpetual tumescence. As our religious affairs correspondent put it to me, "the only thing that stops teenage boys having sex is teenage girls". "Yes," chimed in a woman colleague, "and the only thing that stops teenage girls is their mothers."

Ms Gillick, of course, is part of the anti-instruction lobby. She once famously opined that teaching children about safe sex would lead them to say "if it's so safe, I'll go off and do it". Those of her persuasion are certain that such instruction encourages early sexual experimentation. Just last month, the Family Education Trust (FET) highlighted the fact that teenage pregnancies had risen at the same time as schools had embraced sex education. The implication was that this had happened because of (rather than despite) such instruction.

The FET's director, Valerie Riches, also expressed disgust at the spectacle of teenage girls practising putting condoms on carrots, presumably concerned that this might lead to an outbreak of vegephilia, or the wholesale violation of greenhouses. The boys were probably more worried that the carrots might create unreasonable expectations on the part of the girls.

Though they are easily mocked, this lobby has had some successes. Take, for instance, their recruitment of Hillary Clinton. In one of her Mom to the Nation episodes last

month, she ventured the view that it might be better for youngsters to wait until they were, say, 21. Teenagers should learn to honour their bodies, she felt, seemingly unaware that pubescent boys have been giving specific parts of their bodies a good honouring for centuries.

But whatever their views on sex education, both pro and anti do agree on one thing - that, if possible, teenagers shouldn't do it. One argues that the best way to dissuade them is through more knowledge; the other through keeping them ignorant. So both, in their different ways, express the continuing deep fear that adults experience when contemplating child and teenage sexuality. The reactions this week to the new production of Wedekind's *Spring Awakening* are instructive. This play, either banned or severely cut over the years, deals with the repression of adolescent passion. It reminds us of what a powerful, dark and driven business first love and sex can be. Some critics chronicled very openly the sense of unease that the drama aroused in them.

This is hardly surprising. The last time that child sexuality began openly to be discussed, it was hijacked by paedophiles to justify their own pitiless exploitation of children. That had to be stopped. But it does leave many adults with an extraordinarily naive view of what their children are going through.

Actually, all they have to do is remember. It was only in casting my mind back to my own sex education at school that I began to understand the Devon phenomenon. When I was 13, and attending a London comprehensive, the big day arrived. Deputed to share his insight with 35 horny schoolboys was the nerdy chemistry master, Mr Godfrey. His eyes swimming behind *Thunderbird* specs, Mr G began with the testes - "Although", he volunteered generously, "you may say 'balls'. So we did - all at once. He was furious. "How dare you laugh at something that is precious to me and my wife!" he exploded. Suddenly sex lost all its allure. When it was dirty, furtive, passionate and naughty it was the prize to be sought, *sans pareil*. But who the hell could manage passion with the mental image of the Godfreys being precious together indelibly printed on their mind's eye?

Teenagers teach how to say 'no' to sex

CELIA HALL
Medical Editor

Good-quality sex education at school, including teaching by trained teenagers, reduces the numbers of pupils having sex before the age of consent by up to one-and-a-half times, according to a survey published today.

The experiment, among 400 teenagers at Devon schools over three years, has proved that a "high-quality" sex-education programme involving doctors and peers confounds the idea that sex education increases sexual activity, the authors say.

Dr John Tripp and Dr Alex Mellanby, of Exeter University's department of child health, agreed yesterday that their programme, costing about £45 per child during a school career or £1,000 per class, was expensive.

However, Dr Mellanby said that local authorities and health authorities were realising that education budgets were too tight and that cross funding would be necessary. Effective health education was cost beneficial in terms of reduced abortions, improved sexual health and reduced demand on social services, he said. His own local authority and one Essex authority are to use the programme next year, covering 2,000 teenagers.

The survey is published in the *British Medical Journal* with new information from another report from the national survey of sexual attitudes and lifestyles in 1991-92, funded by the Wellcome Trust, which came to similar conclusions.

The authors of the latter say "confidently" they can find "no evidence to support the concern that provision of school sex education might hasten the onset of sexual experience".

Jane Wadsworth, one of the authors of the survey of 18,876

adults, said yesterday: "Over 10 years the use of condoms among people having sex for the first time has increased from 36 per cent in 1981 to 60 per cent in 1991."

Dr Richard Smith, editor of the *BMI*, said: "One in six young women gets pregnant under the age of 18 and most of them wish they weren't. We get a lot of heated opinion about sex education in schools but not too much data... Good sex education can change behaviour. Here we have the evidence that this can be done."

"One of the problems is that a lot of schools tend to be nervous about sex education fearing a backlash from the local community. High-quality sex education is likely to lead to sex later and more likely to lead to protected sex," he said.

Key elements of the programme are: being taught by independent health professionals learning with 17- to 18-year-olds who have had 25 hours of training; setting ground rules for sessions - no personal comments or put-downs; and teaching the art of saying "no".

In the Devon survey, three school years of teenagers from 13 to 16 were included in the programme. The results were tested by comparing knowledge, attitudes and behaviour with teenagers at other local and distant schools.

"Students (aged 15.5 to 16.5) in 1994 in the whole control group were 1.45 times more likely to have had sexual intercourse than students within the programme population," the report says.

Dr Mellanby said that after the programme the teenagers knew more about sexually transmitted disease and contraception, and were less likely to believe myths, such as "you can't get pregnant if you do it in the bath".

IN DE MARGE

In één tent NRC 7/8

Een emigrant die na vijftig jaar terug kwam in Nederland toonde zich in een ingezonden brief 'geschokt' door de 'tendentieuze berichtgeving' in de Nederlandse kranten. Aanleiding voor deze ontboezeming die authentiek Hollands aandoet, was een bericht over gedragsregels voor scouts die deelnamen aan de wereldjamboree in Flevoland. „Het in één tent slapen van jongens en meisjes schijnt in Nederland een acceptabele situatie te zijn", aldus de briefschrijver, die het daar niet mee eens is. „Iedere normale ouder ziet zijn/haar dochter niet graag blootgesteld aan seksuele avances in een padvinderstent."

Het is een bekend verschijnsel: de emigrant die vele jaren na zijn vertrek in Nederland terugkeert, valt van de ene verbazing in de andere. Padvindsters zijn er niet meer, ze heten nu scouts die zich volgens het NOS-journaal ook op vluchte-

lingenwerk richten - en dat is nog begrijpelijk, want in Flevoland zijn geen paden en wel vluchtelingen.

Maar hoe leg je een teruggekeerde emigrant uit dat er een regel komt dat leden van deze samenleving niet meer dan 25 kilo ineens mogen tillen, dat er wel eens iets fout gaat bij het ontwikkelen van foto's op het ministerie van defensie. En dat bestrijden van drugsoverlast in Rotterdam een 'operatie' is die Viktor heet. Of dat scouts geen hopman meer hebben.

Je zal als emigrant jarenlang padvindstersgrappen hebben verteld en dan na terugkomst in de krant lezen dat scout Harry (18) het 'raar' vindt dat op de Jamboree geen condoomautomaten waren. („Ik ga toch geen condoom halen bij mijn leider of bij de eerste hulp?")

Over zoveel tendenzen kun je inderdaad alleen maar geschokt zijn.

JG

Broer en zusje

Ik heb een broer en een zus. We hebben altijd een hechte band gehad, wij drieën. Als kinderen klampten we ons aan elkaar vast, alsof we alleen elkaar hadden en er verder niemand op de wereld bestond. In onze optiek was dat ook zo. Onze ouders waren vaak van huis, zeker toen mijn broer, vanaf zijn tiende, werd geacht op zijn twee jongere zusjes te kunnen passen.

We zaten dan met z'n drieën op onze gemeenschappelijke kamer en als we stil waren hoorden we dat er geen werelds geluid doordrong tot de afgelegen plek waar we woonden. Dat gaf een gevoel van vervreemding, waardoor we ons op elkaar aangewezen voelden.

We speelden vaak dat we, na een heftige schipbreuk waarbij iedereen was verdronken, ook onze ouders, aanspoelden op een onbewoond eiland. Een waarlijk paradijs, waarbij het bed dienst deed als strand en de armzalige parapluplant als kokospalm. Daar lagen we naast elkaar op het warme zand en haalden herinneringen op aan de tijd voor de schipbreuk, toen we nog gewoon in een huis woonden. "Weten jullie nog dat we de stethoscoop van papa gepikt hadden?" zei mijn broer dan bijvoorbeeld.

'Ja, wat was is kwaad zeg,' antwoordde ik. 'Maar we wilden zo graag doktertje spelen, net als hij.'

Dan begon mijn zus plotseling te kreunen, ze speelde altijd graag slachtoffer. 'Oei, ik heb zo'n buikpijn.'

Aangezien er op ons onbewoond eiland natuurlijk geen arts was, moesten we haar zelf onderzoeken. Mijn broer en ik bevoelden en beklopten haar hele lichaam, maar we konden niets vinden.

'Ik denk dat je te veel kokosnoten hebt gegeten,' zei ik tenslotte, en nam haar troostend in mijn armen. Het voelde prettig, zo tegen elkaar aan. We lagen altijd naakt op het strand, want dat hoorde zo op een onbewoond eiland. We waren vertrouwd met elkaars lichamen.

Een variant was dat mijn zus en ik aangespoeld waren op het eiland en daar vreedzaam leefden, tot onze broer als indringer verscheen. Hij was een vreemd, bedreigend wezen, omdat hij een ander lichaam had dan wij, en moest dus gevangengenomen worden. We bonden hem dan vast aan de deurknoppen van de kast, die als onze zelfgebouwde hut fungeerde, en gingen dit vreemde wezen onderzoeken. We betastten zijn hele lichaam en vooral zijn geslachtsdelen, want die weken het meeste af. Ik weet nog dat mijn zus op een dag ontsteld uitriep: 'Hé, je krijgt allemaal haren hier!'

Dat vonden we erg raar. De keer daarna waren het er meer geworden. En toen gebeurde er iets vreemds. Terwijl mijn broer daar vastgebonden aan onze hut stond en wij hem bevoelden, werd zijn penis plotseling stijf. We wisten alle drie niet wat ons overkwam. Net op dat moment kwamen

onze ouders thuis en toen ze ons zo aantroffen, naakt, mijn broer vastgebonden aan de kast, wij op knieën ervoor, gapend naar zijn stijve lid, werden ze erg kwaad. "Wat gebeurt hier in hemelsnaam!" riep mijn moeder uit, terwijl ze mijn broer bevrijdde.

"Trek jullie kleren aan!" denderde mijn vader. "En laat ik dit nooit meer zien."

"We spelen alleen maar schipbreukeling," sputterde ik zachtjes tegen.

Niet lang daarna kreeg mijn broer een eigen kamer. Zijn lichaam was taboe geworden, maar mijn zus en ik lagen vaak bij elkaar in bed. Tot onze verwondering kreeg mijn zus, net als mijn broer, ook haren, en toen borsten, en ze werd ongesteld. En ik mocht alles voelen. We vergeleken haar haren met mijn lege huid en ik vond mezelf plotseling erg kaal. We kwamen tot de conclusie dat borsten een aanwinst waren, die voelden lekker zacht. Ik mocht ook met mijn vinger in haar vagina voelen als ze ongesteld was, maar op een keer kwam moeder binnen en ze reageerde net zo vreemd als bij de gebeurtenis met onze broer.

"Jullie moeten van elkaar afblijven, dat hoort niet," snauwde ze. We durfden niet te vragen waarom niet, dit was duidelijk een onbespreekbaar onderwerp.

We voelden ons uit elkaar geslagen. De drieënheid was verbroken en we begrepen niet waarom. Onze geestelijke band bleef intiem, ook later toen we het huis uit waren, maar er was iets weg. Het zonder géne voelen van elkaars lichamen, de opgewondenheid, en het sterke gevoel van verbondenheid, respect en onvoorwaardelijke liefde dat daarbij hoorde.

Ik ben met mijn broer en zus naar de film geweest. Het is te laat om terug te gaan naar huis, dus ze blijven bij mij slapen. Over logeerbedden wordt niet gesproken, we kruipen met z'n drieën in het tweepersoonsbed. We halen jeugdherinneringen op en plotseling is het weer terug, het palmenstrand op het onbewoonde eiland. Naakt liggen we bij elkaar, en we voelen elkaars lichaam, we strelen elkaar alsof we voor het eerst met iemand vrijen. We hoeven ons niet meer te schamen, we hoeven niet meer bang te zijn. We kunnen volledig onszelf zijn. Eindelijk weer, eindelijk is de kinderlijke onschuld terug, die zo vreed kapotgemaakt werd door onze ouders. Het ontbrekende deel van de liefde.

MONIQUE VAN OSCH

Jackson: Nacktfotos von Kindern bei ihm gefunden

Pop-Superstar Michael Jackson (37) - sein neues Album "HIStory" floppt. Jetzt auch noch die Scheidung.

Seine Schwiegermutter, die Schauspielerin Priscilla Presley, rief ihrer Tochter Lisa Marie: „Nimm Vernunft an, schmeiß diesen Freak raus.“

Schon im September, so behauptet der Friedensrichter Hugo Alvarez Perez aus der Dominikanischen Republik, soll die Ehe mit Lisa Marie (27) geschieden werden. Perez war es, der das Hochzeitspaar am 26. Mai 1994 traute. Hollywoods Star-Anwalt Kaufman habe ihn beauftragt, die Scheidung vorzubereiten.

Die Ehe, nur ein Werbeqag?

Michael Jackson und Lisa Marie lebten seit Monaten in getrennten Häusern. Sex hat es, so die Elvis-Tochter, nie gegeben. Die gemeinsamen Auftritte im Fernsehen - inszenierte Liebe. Ein Branchen-Insider: „Er hat sie doch nur geheiratet, um sein Image zu verbessern.“

Doch ausgerechnet jetzt holt ihn auch die alte Sex-Affäre wieder ein. Der Staatsanwalt gestern: „Die Ermittlungen sind noch lange nicht abgeschlossen. Wir haben bei ihm zwei Alben mit zweideutigen Nacktfotos von Jungen zwischen 7 und 12 Jahren gefunden.“

Michael Jackson versteckt sich seit drei Wochen in Europa. Bei ihm

sind seine Leibwächter und zwei Kinder, Eddie (11) und Frank (14), die Söhne seines Freundes Dominic Cascio.

Genauo Jungs wie schon vor einem Jahr... Sie flogen mit dem Überschalljet „Concorde“ nach Paris, vergnügten sich im Euro-Disney-Freizeitpark. Weiter in die Schweiz, nach Lugano. Jackson besichtigte eine 7,5-Mio.-Dollar-Villa.

In Cannes (Frankreich) zeigte er sich den Fans auf dem Balkon des „Carlton“-Hotels: in deutscher Heeres-Uniformjacke, mit Sonnenschirm, Hut und Spiegelbrille. Dann tauchte er unter - auf der Yacht seines Freundes, des Saudi-Milliardärs Prinz Al-Waleed.

Michael Jackson auf dem Flughafen in Paris. Er versteckt sein Gesicht, bei ihm sind wieder zwei kleine Jungen. Die Söhne eines Freundes. Foto: SIPA PRESS

„Jacko“ dementiert die Scheidung. Seinen Fans schrieb er über des weltweite Datennetz „Internet“ diese Botschaft: „Nein, es ist nicht wahr. Wenn es von meinen Lippen kommt, dürft ihr es glauben. Verschwendet nicht eure Zeit und euer Geld für diesen Müll.“

Lisa Marie, so sagen Freunde, sei „wirklich wütend!“ Sie flog nach Hawaii zu ihrem Ex-Mann, einem Musiker, dem Vater ihrer Söhne. Sie nahm die Kinder (2, 6) mit. Das Paar machte lange Spaziergänge am Strand.

Keht sie zu ihm zurück?

Feilloze schets geslachtsdelen Michael Jackson

NEW YORK (AP) - De foto's die het openbaar ministerie van Los Angeles heeft gemaakt van de geslachtsdelen van Michael Jackson komen overeen met de tekeningen van de 13-jarige jongen die door de zanger seksueel zou zijn misbruikt. Dat meldt het maandblad Vanity Fair.

Tom Sneddon, officier van justitie van het district Santa Barbara, zegt dat Jackson enkele malen heeft gelogen tijdens het interview dat hij en zijn vrouw Lisa Marie Presley in juni toestonden aan de televisiezender ABC.

Jackson zei onder meer dat er geen enkel bewijs is dat hij vijf maanden lang een seksuele relatie met de jongen gehad zou hebben, zoals de 13-jarige beweert.

Volgens Sneddon is dat „niet in overeenstemming met het bewijs in de zaak.“ De officier wijdde niet uit, maar andere bronnen zeiden dat de jongen op verzoek van justitie tekeningen heeft gemaakt van Jacksons geslachtsdelen voordat de foto's werden genomen en dat de overeenkomsten treffend zijn.

In het interview zei Jackson ook dat hij geen foto's van naakte jongetjes in huis had, „tenzij mensen mij dingen hebben gestuurd die ik niet open heb gemaakt.“ Volgens de bronnen heeft justitie in Jacksons huis in Santa Barbara echter een boek met zwart-wit foto's gevonden van blote jongens tussen de 7 en 12 jaar. Tegen Jackson is nooit een officiële aanklacht ingediend. Hij trof vorig jaar een regeling en zou de jongen 15 miljoen dollar hebben betaald.

'De beelden tonen duidelijk een klein zwart kruis op uw voorhoofd, meneer Jackson' - 'Dat is van het liegen, edelachtbare!'

Oproer in Never-say-neverland

Volgens een Britse sensatiekrant zou Lisa Marie Presley - Jackson er ernstig over denken na vijftien maanden huwelijk de scheiding aan te vragen, omdat Michael Jackson opnieuw in het gezelschap van twee minderjarige jongens is gesignaleerd. Jackson was onlangs in Eurodisney, waar de paparazzi hem in de smiezen kregen met twee '12 à 14-jarige knapen'. Daags nadien ging Jacko online en deed via het Internet de geruchten af als de zoveelste aanslag op zijn persoon door de media. Hij benadrukte dat zijn huwelijk met Lisa Marie 'een feest' is en beantwoordde rechtstreekse vragen van fans, waarbij hij meldde dat 'History' waarschijnlijk zijn allerlaatste plaat is. Ondertussen heeft Tom Sneddon, de openbare aanklager die het onderzoek naar Jacksons vermeende pedofiele activiteiten leidde, krasse

uitspraken gedaan over het omstreden televisie-interview dat Diane Sawyer van ABC met het echtpaar had: 'Hij heeft de hele tijd zitten liegen. Hij beweerde dat we geen naaktfoto's van jonge knapen hebben gevonden, maar we hebben er een heleboel meegenomen, waaronder een tijdschrift dat in pedofiele milieus erg populair is. Hij hield vol dat we op zijn geslachtsdelen geen vlekken hebben gevonden. Die hebben we wel aangetroffen. We hebben een aanzienlijke verkleuring op zijn scrotum vastgesteld. Er is ook een donkere vlek op de linkerhelft van zijn penis. Maar wat ik erger vind is dat de 13-jarige Jody die vlekken héél accuraat voor ons had getekend. Die bezwarende tekeningen werden gemaakt nog voor er foto's van Jackson zijn genomen, dat hebben we door een deurwaarder laten vaststellen. Dat Jackson nu met uitgestreken gezicht op televisie volhoudt dat het onderzoek 'volstrekt NIETS heeft opgeleverd' vind ik wel héél kras!' Jackson zou van meet af aan alle medewerking aan het onderzoek hardnekkig hebben geweigerd: 'Zijn persoonlijke dokters moesten hem bedwingen, terwijl hij schopte en sloeg naar politiemensen en de fotograaf, die hij 'assholes' noemde.' Sneddon benadrukte dat, alhoewel Jacksons advocaten met de familie van de jongen een regeling hebben getroffen, het onderzoek wat hem betreft nog niet is afgesloten. 'Michael Jackson is een leugenaar, dat maakt me achterdochtig. Zo beweerde hij in het bewuste televisie-

interview ook dat hij weliswaar wel eens met kinderen in zijn bed heeft gelegen, maar dat 'iederéén zomaar in zijn bed kan kruipen, dus ook kinderen' en dat hij zelf nooit iemand in zijn slaapkamer heeft geïnviteerd. Dat is je reinste lulkoek. Ik ben verscheidene keren in Neverland geweest. Niemand, maar dan ook NIEMAND kan ongemerkt in Michaels slaapkamer. Ze is voortdurend op slot en elektronisch beveiligd, in de vloer op de gang is een peperduur alarmsysteem geïnstalleerd. Als je het mij vraagt dient dat om hem te waarschuwen als er iemand onverwachts op de gang komt. Het personeel moet trouwens zijn eten op de gang laten staan, want wie ondanks alles toch tot op vijf meter van Jacksons deur zou geraken zet een extra-alarm in werking dat het hele huis met belgerinkel vult. Geloof me: niemand komt in Michael

Jacksons slaapkamer, tenzij op uitnodiging.'

Stupid cupid: Die Produzenten des US-Popstars Michael Jackson haben angeblich in letzter Minute verhindert, daß der Sänger im jüngsten Video-Clip „You are not alone“ nackt zu sehen ist. Wie die „Los Angeles Times“ und „Variety“ meldeten, gelang es dank elektronischer Tricktechnologie, Jacksons Schwanz mit zwei Engelsflügeln zu kaschieren. Die PR-

trächtige Aktion kostete laut „Variety“ mehrere Millionen Dollar. Jackson hatte mit seinem jüngsten Album wenig Glück. Nicht nur, daß „Hi-

Les époux Jackson : de l'eau dans le gaz ?

Michael Jackson et Lisa Marie Presley, la fille d'Elvis Presley, n'ont aucunement l'intention de divorcer, a affirmé un de leurs agents pour démentir une rumeur lancée par un journal anglais. « Il n'y a aucune vérité » dans cette rumeur, a assuré l'agent de Lisa Marie Presley, Tamy Soussana, dans une interview au New York Daily News. « Elle est très heureuse avec Michael et il s'agit d'une information totalement erronée », a-t-elle poursuivi. Il n'empêche, les rumeurs de discorde ne cessent tout autour du couple le plus insolite de ces dernières années. Le Daily Mail racontait ainsi, dans ses éditions de samedi, que le ranch Neverland de Michael Jackson avait servi de décor à une scène inquiétante qui avait rendu furieuse son épouse, Lisa Marie. Ben, le petit garçon de Lisa Marie âgé de deux ans, jouait avec le chanteur lorsqu'il a malencontreusement arraché la... perruque que celui-ci portait, rapporte le Daily Mail. Jackson se serait alors mis dans une colère totalement disproportionnée et aurait littéralement hurlé sur l'enfant qui se serait mis à pleurer. Sa mère, furieuse, a accouru et s'est vivement adressée au chanteur en lui demandant de « grandir », avant de rassembler quelques bagages, ses deux enfants (Ben et Danielle) et de regagner sa maison située à plus de 100 kilomètres de Neverland. Commentaire de Priscilla Presley, la maman de Lisa Marie : « Elle ferait mieux de revenir sur terre et de quitter ce cinglé avant qu'il ne soit trop tard ! » Quelle ambiance dans la famille !

Ph. V.

■ Jackos Pimmel bekam Flügel

Story" nach pompöser Premiere nur auf Platz acht der Charts kam. Es sorgte auch schon für einen Skandal, weil Jacko in einem Song das Slangwort „kite“, einen abfälligen Begriff für Jude, verwendete. Foto: Sequenz

942 31.08.95

BIL 19.08.95

HUMO 28-8

LH 21.08.95

HOMOSEKSUALITEIT IN DE OUDHEID

De pedagogische Eros

BEWUST VAN ANDERE LUSTEN
Homoseksualiteit in het Romeinse Keizerrijk
door Lex Hermans
Uitgever Wereldbibliotheek, 255 p., f 37,50

114 26-8

WIM HOTTENTOT ■

In de Romeinse tijd werd een vrouw geboren om seksueel passief te zijn; een man werd erom veracht. Juist het maatschappelijke feit dat een man zijn eer verloor als hij zich liet penetreren, maakt de vergelijking tussen de gelijkgeslachtelijke liefde in de oudheid en nu problematisch. In 'Bewust van andere lusten' gaat Lex Hermans te lichtvaardig aan de verschillen voorbij.

Internationaal de eerste studie die een afgerond beeld geeft van de manieren waarop homoseksueel gedrag werd herkend in het Romeinse Keizerrijk. Dat staat trots en wervend op de achterkant van Lex

Hermans' *Bewust van andere lusten*. 'De manieren waarop homoseksueel gedrag werd herkend? Ik kan me er niet veel bij voorstellen en Hermans blijkt ook niet, want in feite geeft hij een omgevalen boekenkast fragmenten en citaten waarin (mannelijk) homoseksueel gedrag voorkomt of gesuggereerd wordt. Die praat hij dan aan elkaar, in mijn ogen soms te associatief of onnauwkeurig. Als het bijvoorbeeld om het taalgebruik gaat, is het regelmatig onduidelijk welke woorden er in de bronnen gebruikt worden. Hermans hanteert zonder veel analyse begrippen als 'passiviteit', 'homoseksuele handelingen' (daar blijkt in het Grieks zoiets als 'het zich met mannen verenigen' te staan), 'andersbegeerende' (een frequent gebruikt eigen maaksel, dat teruggaat op een curieus Grieks woord dat de Grieks schrijvende Romein Lucilius ergens bezigt), 'zedeloosheid' (*impudicitia* dat elders beter met 'passiviteit' vertaald werd), 'jongensgek' of 'hoerenjongen'. Van een 'afgerond beeld' is aan het eind van het boek geen sprake, eerder van mist waarin nog vaag wat contouren te onderscheiden zijn.

Dat komt vooral omdat Hermans zich te weinig beperkt en alles wat hij gevonden heeft opschrijft, zonder voldoende structuur en hiërarchie aan te brengen in wat hij mee wil delen. Vaak ook zonder zijn bronnen te wantrouwen of nader toe te lichten. Daardoor neemt hij ironische teksten soms volstrekt serieus en vergelijkt hij regelmatig

appels met peren, of in ieder geval teksten die honderden jaren uit elkaar liggen of die in totaal verschillende cultuurgebieden of sociale milieus tot stand kwamen.

Hermans' analytisch vermogen schiet tekort, maar zijn uitgangspunten zijn in orde. Hij begint zijn studie met de vaststelling dat het fenomeen 'homoseksualiteit' met de eraan verbonden associaties van 'coming out' en 'homoseksuele identiteit' ten leste een modern begrip is. *Seksuele handelingen* tussen geslachtsgenoten zijn daarentegen van alle tijden en culturen. Ze worden alleen verschillend benoemd en beoordeeld, al zou ik zelf zeggen dat er wel enkele archetypen bestaan. Er is 1. de rituele variant die vaak met een soort travestie gepaard gaat. Meest opvallende in de Romeinse tijd: de zogenaamde *galli*, de gecastreerde priesters van Cybele, die bepaald een kwalijke reputatie hadden. Verder bestaat 2. de pedagogische Eros (tussen knaap en man), en 3. de bloedbroederschap tussen gelijken, met een (veelal verholde) erotische component. Wijdverbreid lijkt ook een gewelddadige variant 4.: de anale of orale verkrachting als straf, waarbij de verkrachter als superviriel geldt en het slachtoffer zijn mannelijke eer kwijt-

jongen golden die strikte regels aanvankelijk (nog) niet. Tot voor kort was seksualiteit in de moderne westerse wereld een morele kwestie, in de oudheid is het meestal eerder een sociale: of er ware liefde in het spel was, interesseerde niemand, als er maar geen maatschappelijke grenzen werden overtreden. Daarom was overspel van een vrouw veel erger dan van een man: de vrouw kon een buitenechtelijk kind baren.

Een verschil tussen onze eigen tijd en de Romeins-hellenistische oudheid is, dat wij homoseksualiteit en heteroseksualiteit als tegenstellingen zien. De oudheid zette eerder passieve en actieve seksualiteit tegenover elkaar. Een vrouw was 'geboren om passief te zijn', zoals Seneca ergens zegt. Een (vrij) man hoorde actief te zijn en te penetreren: hij mocht niet het geslacht van een andere man in enige lichaamsholte ontvangen.

In de hedendaagse perceptie van homoseksualiteit komt het vrijwillig erotisch contact tussen twee (min of meer) volwassen mannen waarschijnlijk het eerst in gedachten. Maar dat was nu net de variant waarmee de oudheid het moeilijk had. Een echte man

dat daarom niet werd af- of uitgebeeld, of met een fenomeen dat inderdaad niet of nauwelijks voorkwam. We dienen te beseffen dat mannelijk prostitutie vrij verbreid was, dus dat er zeker in de steden mogelijkheden genoeg waren voor legaal seksueel contact. Wie zich prostitueerde was per definitie eerloos.

De meeste mannen van nu zien de knapenliefde eerder als een seksuele afwijking dan als een gewaardeerd opvoedingsideaal. En toch is de pedagogische Eros in veel tijden en culturen wellicht de wijdst verbreide en tevens minst bekritiseerde vorm van homoseksueel gedrag geweest. Hermans wijst erop dat het seksuele element in de Griekse knapenliefde meestal gebagatelliseerd of (op vazen) gestiliseerd wordt (tot de *coitus inter femora*, de frontale variant tussen de dijnen waarbij geen werkelijke penetratie plaatsvindt). Men voelde zich toch wat ongemakkelijk om toe te geven dat een latere burger zich aan (de lusten van) een andere man had onderworpen. In Rome gold een algemeen verbod tot 'ontucht' (*stuprum*, alle ongeoorloofd seksueel gedrag) met vrijgeborenen, maar niet met vrijgelatenen of slaven. Waar we dan ook glimpen van de Romeinse pederastie opvangen, betreft het vrijwel steeds de relatie meester-slaaf, al worden vooral docenten op alle onderwijsniveaus er soms van beschuldigd hun mannelijke pupillen het bed in te lokken. Vooral 'filosofen' hebben hier een bijzonder slechte reputatie. Petronius vertelt het

prachtige verhaal van de 'Jongen van Pergamum', die zich door zijn huisleraar, in ruil voor steeds duurdere cadeautjes, maar wat graag laat berijden. Hermans onderscheidt voor de periode van het Romeinse Keizerrijk de 'passief', die zich tot schade voor zijn reputatie vrijwillig aan een andere man onderwerpt, en de pederast, die het

(actief) met jongens doet. De laatste levert uiteraard geen probleem op, maar de passief, de *cinaedus* of *mollis* ('wekeling') is problematisch. Verder overweegt Hermans of er in het Romeinse Rijk (dat ook de hellenistische steden in het Oosten omvatte) zoiets als een gelijkgeslachtelijke identiteit of subcultuur bestond of ontstond. Hij meent dat in de eerste twee eeuwen na Christus zoiets inderdaad ontstond. Ik heb daarover mijn twijfels. De paar voorbeelden die hij geeft, interpreteer ik veel ironischer dan hij. Anderzijds denk ik dat Hermans weinig oog heeft voor een verschijnsel dat in stedelijke agglomeraties vrij constant is: daar ontstaat vaak een avant-garde die zich van de publieke opinie niet al te veel aantrekt. Juist in Rome (krijg je de indruk) bestond sinds de eerste eeuw voor Christus zo'n voorhoede, wier leden zich nu en dan uiterst provocerend gedroegen. Hermans meent dat er in de loop van de eerste en tweede eeuw na Christus een grotere vrijheid ontstaat voor de 'andersbegeerenden' om zich openlijk te manifesteren. Waar hij een historische ontwikkeling ziet, zie ik eerder grote sociale en regionale verschillen: wat in Rome of Klein-Azië kon in bepaalde verlichte milieus, was in andere delen van het rijk en in andere milieus absoluut taboe.

Verleidingsscène tussen een man en een knaapje (Museum of Fine Arts, Boston)

kon alleen een vrije burger zijn. Die kon nooit lustobject zijn, hij had een lustobject. Volgens het ook nu nog vaak gangbare cliché moest dan een van de betrokkenen het 'vrouwje' zijn en dat paste niet bij diens burgerstatus. De oudheid heeft nooit een geaccepteerde vorm gevonden voor een dergelijke verhouding. De bronnen vermelden dergelijke verbintenissen niet vaak en dan meestal afkeurend. Ook op afbeeldingen zien we ze zelden. Er woedt al vele jaren een heftige discussie over de vraag of we hier met een taboe te maken hebben,

„Verbod seks-reklame wijzigt normenbeseft”

LEUVEN (belga) — Onderzoeker Gert Vermeulen (Rug) haalt in het kriminologisch vakblad *Panopticon* scherp uit naar de wet van 27 maart 1995 die mediaadvertenties voor telefonisch aangeboden diensten van seksuele aard verbiedt. De wetgever boogde hiermee minderjarigen te beschermen tegen bij voorbeeld de 077-lijnen.

„Het blinde verbod van alle reclame voor diensten aangeboden via een of ander telecommunicatiemiddel lijkt de vertaling van een nieuw etisch reveil dat niet de bedoeling

heeft de samenleving te regelen, maar een bepaald normenbeseft op te dringen”, aldus Vermeulen.

Terwijl de eerste paragraaf van de wet reclame verbiedt voor diensten van seksuele aard met winstmerk die specifiek gericht zijn op minderjarigen, houdt de tweede paragraaf een veel algemener verbod in. „Gestraft wordt hij die op een of andere wijze reclame maakt of doet maken, uitgeeft, verdeelt of verspreidt voor een aanbod van diensten van seksuele aard, met een direct of indirect winstmerk, die worden verleend bij wege van een of ander telecommunicatiemiddel.” Het grote probleem was volgens de toenmalige minister van Justitie, Melchior Wathelet, dat minderjarigen te makkelijk toegang kregen tot 077-lijnen.

Vermeulen wijst er op dat mogelijke misbruiken van de 077-lijnen door jongeren makkelijk konden verhinderd worden door de toegang tot de lijnen technisch te beperken. „Dit kon door abonnees niet langer een automatische aansluiting te geven tot de sekslijnen en de toegang afhankelijk te maken van een aanvraag en bijkomende betaling. Men had het reclameverbod ook kunnen mildereren door toch publiciteit toe te staan op een wijze en volgens bepaalde in een koninklijk besluit te omschrijven voorwaarden. Het kan niet de bedoeling zijn om in een verderende maatschappij op basis van loutere morele overwegingen te verbieden of te ontmoedigen. Wellicht had wetgevend initiatief hierachterwege kunnen blijven.”

Lex Standaert 2/8

Over Amerika heeft iedereen een oordeel. Na vijf en een half jaar correspondentschap noteert Maarten Huygen de tien meest gehoorde halve waarheden over een wereldmacht, waar niemand aan kan ontsnappen. Over de cultuur van de Amerikanen, de hoge uitkeringen voor bijstandsmoeders en de heerlijke gestoomde krab met verse frites. Afscheid van Amerika.

NRC 5-8 Maarten Huygen

10 Ze zijn preuts

Naaktstranden zijn nauwelijks te vinden. Die worden als typisch Europees gezien. Bloot is taboe op de televisie. Maar onder dit kuise pantser kolkt een lava van lust. Net als geweld is seks voor iedereen te begrijpen in een multiculturele samenleving en beide spelen een belangrijke rol. Verkrachting komt relatief vaak voor in Amerika. Seks en geweld wellen op in televisieprogramma's, films en liedjes die om die reden ook zo populair zijn buiten Amerika. In de soap opera's overdag wordt wel veel gehijgd, gezocht en gesugereerd. In theorie is seks voor de Amerikaan een consumptie-artikel, een gezonde lichaams oefening voor geliefden, *satisfaction guaranteed*.

Het is ook een onderwerp van conversatie. Als het er niet vaak genoeg van komt of als het onbevredigend verloopt, moet de therapeut eraan te pas komen. De juiste technieken van *liefde maken* worden in vrouwenbladen en handleidingen besproken. Volgens een ongeschreven regel moeten mensen die elkaar *daten* de derde keer met elkaar naar bed. Achteraf blijkt dan dat seks veel meer losmaakt dan gym. Bij tieners leidt sex te vaak tot zwangerschap, maar ook tot emotionele uitbarstingen en de laatste tijd steeds vaker tot geweld.

Amerikanen staan telkens verbaasd over de duistere krachten die sex oproept en die niet in de handleiding stonden. In Amerikaanse universitei-

ten wonen de meeste studenten niet verspreid in de stad maar op de 'campus', een permanent *dating*-centrum. Jongens en meisjes draaien permanent om elkaar heen op grasvelden, in gemengde slaaphuizen en kantines. De sfeer is buitengewoon vrij en de sfeer van verleiding is sterker dan bij een Nederlandse universiteit. In de sfeer van experiment, lust, verwarring en berouw achteraf rapporteerden feministen op de campus plotse massas verkrachtingen. Meisjes zagen ze als slachtoffers. Op de campus van Antioch University blijft sex vrij, maar jongens moeten voortaan voor elke verplaatsing van de hand expliciet om toestemming van het meisje vragen. Pas na 'ja' mogen ze verder.

Moderne politieke correctheid legt een taboe op de vrouw als lustobject en definieert verkrachting erg ruim. Tegelijkertijd leert cultuurrelativisme respect voor alle uitingen van minderheden. Zo is er een permissief klimaat ontstaan voor de aanmoedigingen tot verkrachting van zwarte rapzangers. Maar Amerikanen hebben een obsessie met zwarte seks. In de herfst van 1991 keek heel Amerika gefascineerd op de televisie naar een openbaar senaatsonderzoek: had een zwarte kandidaat voor het Hoge Gerechtshof tien jaar eerder tegen een medewerkster gesproken over schaamhaar in zijn cola?

Nu aanschouwt de natie de zaak tegen de zwarte ex-football ster O.J. Simpson, verdacht van moord uit jaloezie op zijn voormalige vrouw en diens goede vriend.

Toen ik bij een strand in South Carolina het zwembroekje van mijn indertijd vierjarige zoon uitspoelde terwijl hij zich naakt douchte, kwam er een heupwiegende vrouw in microscopisch kleine bikini op me af. Of ik mijn zoonje weer wilde bedekken, vroeg ze met zuidelijk accent, terwijl ik door de kloof van haar decolleté haar navel kon bewonderen. Als haar dochter van veertien zou omkijken en hem naakt zou zien, zou haar moraal worden bedorven, vond ze. Niet alleen buitenlanders maar ook de Amerikanen zelf zijn dus verantwoordelijk voor de misverstanden die heersen over hun land.

Mugabe kapitelt pleitbezorgers MK homoseksuelen

HARARE, 19 AUG. De Zimbabweaanse president Robert Mugabe heeft gisteren uitgehaald naar een groep Amerikaanse Congresleden die zich hadden uitgesproken voor rechten voor homoseksuelen in Zimbabwe. Tegelijk herhaalde hij dat homoseksuelen dienden te worden opgesloten. Eerder had hij al gezegd dat homoseksuelen "precies zoals dieven" moeten worden behandeld. Homoseksualiteit is verboden in Zimbabwe. "Laten de Amerikanen hun sodomie, besachtigheden, storme en dwaze manieren voor zichzelf houden", zei Mugabe tot aanhangers van zijn regerende partij. Doelend op een protestbrief van 70 Amerikaanse Congresleden klaagde Mugabe dat buitenlanders zich altijd willen bemoeien met tradities en natuurwetten tegen homoseksualiteit. Volgens mensenrechtengroepen in Zimbabwe gebruikt Mugabe de kwestie van homoseksualiteit om de aandacht af te leiden van corruptie en de verslechterende economie. (kk AP)

President Zimbabwe vaart uit tegen 'perverse' homo's

Reuter, AFP HARARE VK-2-8

Robert Mugabe, de president van de Afrikaanse staat Zimbabwe, heeft dinsdag homoseksuelen uitgesloten van sodomisten en seksueel perverse personen. "Zij hebben absoluut geen enkel recht", zei Mugabe kort nadat hij de Zimbabweanse Internationale Boekenbeurs in Harare officieel had geopend. Deelname van homoseksuelen was door de regering verboden.

In een felle toespraak zei Mugabe dat zijn land morele waarden en taboes kent die gekoesterd moeten worden, zolang de Zimbabweanse samenleving die niet overboord zet. "Het is buitengewoon schandelijk en weerinwekkend dat zulke immorele en afstotende organisaties als die van homoseksuelen die indruisen tegen de natuur en tegen de morele en religieuze opvattingen van ons volk, hun pleitbezorgers hebben in ons midden of elders in de wereld", aldus Mugabe.

De Zimbabweanse president zei te vrezen dat als homoseksualiteit

wordt geaccepteerd als een recht, de gemeenschap geen enkel middel heeft om drugsverslaafden of degenen die zich aan dierlijke praktijken overgeven te negeren indien zij 'op grond van individuele vrijheid en mensenrechten hun rechten zouden claimen, inclusief de vrijheid hun literatuur te publiceren of over hen te schrijven.'

Internationale en Zimbabweanse mensenrechtengroepen hebben de regering van Mugabe ervan beschuldigd de mensenrechten te schenden. Vorige week dreide de regering haar steun aan de lesbische vrouwen eraan zouden deelnemen.

Mugabe zei gisteren dat zijn regering een balans probeert te vinden tussen de rechten van de meerderheid en die van minderheden of individuen. Zimbabweanse homo's en lesbische vrouwen hadden bij de beurs een stand ingericht. Behalve bloemen en de brief van de regering aan de beursorganisatie, werden protesten getoond van deelnemers aan een conferentie over mensenrechten in Harare.

Absichtliche Geilheit

TA2 30.08.95

Pornographie ist für die Kunst, was Prüderie für die Zensoren. Ein Plädoyer für die kreative Schreibfreiheit ■ Von Erica Jong

In jedem Zeitraum der Geschichte gab es in Kunst und Literatur aller Gesellschaften pornographisches Material. Von Epoche zu Epoche - manchmal sogar von Jahrzehnt zu Jahrzehnt - veränderte sich lediglich dessen Fähigkeit, öffentlich zu blühen und legale Verbreitung zu finden.

Nach fast hundertjähriger Agitation für die Meinungsfreiheit müssen wir feststellen, daß die Feinde der Freiheit sich nicht vermindert haben, sondern vervielfacht. Es sind Christen, Moslems, repressive totalitäre Regime und sogar sozial wohlmeinende Freidenker wie Feministinnen, Lehrer, Schulverwaltungen, Bibliothekare. Das sollte uns nicht überraschen, denn wie Margaret Mead vor vierzig Jahren bemerkte, ist die Forderung nach staatlicher Zensur „gewöhnlich eine Reaktion auf eine Gesellschaft mit heterogenen Gruppen von Menschen mit unterschiedlichen Normen und Erwartungen“. Wird unsere Kultur vielfältiger, sind eher mehr Rufe nach Zensur zu erwarten als weniger.

Mark Twains berühmtes „1601 oder Kamingsgespräche der hohen Gesellschaft in der Zeit der Tudors“ fasziniert mich, weil es nicht nur Mark Twains Leidenschaft für linguistische Experimente demonstriert, sondern auch deren Verwandtschaft mit seinem Drang zu „bewußter Unzüchtigkeit“.

Dieser Begriff stammt von Vladimir Nabokov. In einem witzigen Nachwort zu seinem bahnbrechenden

Roman „Lolita“ von 1955 verbindet er den Drang zur Schaffung von Pornographie mit „dem Schwung eines guten Dichters in leichtfertiger Stimmung“ und bedauert, daß „heutzutage der Begriff ‚Pornographie‘ mit Mittelmäßigkeit, Kommerzialisierung und beengten Regeln der Erzählung einhergeht“. In der heutigen Pornographie, sagt Nabokov, „muß die Handlung auf die Kopulation von Klischees beschränkt bleiben“. Poesie kommt niemals in Frage. „Stil, Struktur, Verwendung von Bildern sollten den Leser niemals von seiner lauen Lust ablenken.“

Als Mark Twain sich entschied, in „1601“ aus dem Gesichtswinkel des „Pepys jener Tage, des Mundschens der Königin Elisabeth“ zu schreiben, versetzte er sich in eine Welt vor Erfindung der sexuellen Heuchelei. Die Elisabethaner waren offen unzüchtig. Sie fanden Körperfunktionen komisch und hielten Sex für eine Anregung der Muse. Die Ironiker der Restauration und die Satiriker des augusteischen Zeitalters zeigten die gleiche Offenheit gegenüber Körperfunktionen und den gleichen Respekt vor dem Eros. Erst im 19. Jahrhundert begann die Prüderie (und die Drohung der Zensur) die Hand des Schriftstellers zu lähmen.

Shakespeare, Rochester und Pope waren zwar politisch weit stärker eingeeignet als wir - ging es aber um Sex, brauchten sie ihre Feder nicht in Kondome zu zwängen. Es machte ihnen Spaß, ihre Leser an die essentielle Schmutzigkeit

des Körpers zu erinnern. Sie folgten einer klassischen Tradition, die moralische Entrüstung häufig mittels der Skatologie zum Ausdruck brachte. „Oh Celia, Celia, Celia scheidst“, schreibt Swift - als sei sie die erste Frau der Welt, die das tut. In seinen sogenannten „nicht abdruckbaren Gedichten“ entlarvt Swift die Konventionen der höfischen Liebe - und gibt zugleich auch seinem tiefen Frauenhaß Ausdruck -, aber er tut dies in einem Geiste, der Catullus und Juvenal vertraut erschienen wäre. Der Satiriker geißelt die Welt, um die Welt zur Vernunft zu bringen. Sie tanzt den Reigen der Satyrn um unsere Narrheit.

Auch Twains Skatologie dient diesem Zweck, zugleich aber auch dazu, seinen kreativen Prozeß warmlaufen zu lassen, wie eine Art Einspritzdüse. In das prüde neunzehnte Jahrhundert verbannt, sehnte sich Mark Twain nach der Freiheit der Alten. Als er in „1601“ die „bewußte Unzüchtigkeit“ verfocht, beschenkte er sich selbst mit dieser Freiheit.

Interessanter noch ist die Tatsache, daß Mark Twain „1601“ im gleichen Sommer (1876) schrieb, in dem er „sich mit einem neuen Buch abquälte“ - den ersten sechzehn Kapiteln eines Buches, das er dann als „Huck Finns Autobiographie“ bezeichnete. Dieses Zusammentreffen ist kaum zufällig. „1601“ und „Huckleberry Finn“ haben nicht nur linguistische Experimente gemeinsam. Laut Justin Kaplan „enthielten beide implizit

eine Ablehnung der Tabus und Kodizes der höflichen Gesellschaft; beide waren Experimente in der Verwendung der Mundart als literarisches Mittel“.

Um die wahre Stimme eines Buches zu vernehmen, muß der Autor die Freiheit genießen, ohne Furcht vor Sanktionen spielen zu können. Alle Schreibblockaden stammen aus übertriebener Selbstkritik, der internalisierten Stimme der kritischen Eltern, die der Phantasie des Autors einreden, er oder sie sei ein schmutziges kleines Wesen. „Ha!“ sagt der Autor, „ich werde mich kühn der Stimme der elterlichen Wohlständigkeit ent-

gegenstellen und mich losreißen!“ Deshalb hängt der pornographische Geist immer mit ungehinderter Kreativität zusammen. Künstler lassen sich von Schmutz faszinieren, weil wir wissen, daß alles Menschliche daraus erwächst. Menschenwesen treten zwischen Pisse und Scheiße ins Leben, und bei Romanen und Gedichten ist es nicht anders. Nur wenn wir uns der Hemmungen entledigen, die uns vor sozialer Wohlständigkeit in die Knie zwingen, können wir in die Tiefen des Unbewußten eindringen. Wir bekräftigen unsere Freiheit im pornographischen Spiel. Wenn wir Glück haben, bewahren wir uns diese Freiheit lange genug, um ein Meisterwerk wie „Huckleberry Finn“ zu schaffen.

Aber diese beiden Zwänge stehen nicht nur in Beziehung zueinander; sie sind kausal verknüpft. Als „Huckleberry Finn“ 1885 herauskam, legte Louisa May Alcott ihren Finger genau auf den entscheidenden Punkt dieses Romans, auch wenn sie ihn verdammte: „Wenn Mr. Clemens nichts Besseres einfällt, was er unseren rein denkenden Knaben und Mädchen erzählen kann, dann sollte er nicht mehr für sie schreiben.“ Alcott wußte nicht, daß unsere rein denkenden Knaben und Mädchen eben das nicht sind.

Aber Mark Twain wußte es. Es ist überhaupt keine Überraschung, daß Twain in diesem Sommer schönsten skatologischen Schaffenskraft auch der unbotmäßigen Stimme Hucks zum Leben verhalf.

Wenn „Kleine Frauen“ nicht so tief greift wie Twains Meisterwerk, dann gerade wegen Alcotts Bemühen um Reinheit. Nettigkeit ist immer der Feind der Kunst. Wenn man sich darüber Gedanken macht, was Nachbarn, Kritiker, Eltern und möglicherweise reingesinnte Zensoren denken, dann wird man niemals ein Werk schaffen, das den Restriktionen des Bewußtseins trotzt und in die Welt der Träume eindringt.

Der Künstler braucht Pornographie als Weg ins Unbewußte, und die Geschichte beweist: Wird diese Erlaubnis nicht gewährt, so wird sie sich genommen. Mark Twain ließ „1601“ als Privatdruck erscheinen. Picasso führte pornographische Notizbücher, die erst nach seinem Tode veröffentlicht wurden.

„1601“ ist absichtlich geil. Es gefällt sich darin, die Atmosphäre der Wohlständigkeit zu verpesten. Es freut sich an gewaltigen Furzen, die greulich stinken, und an steifen Pimmeln, bis „die Mäsen ihnen die Steifheit austreiben“! Inmitten all dieser Zoten sprechen die Versammelten über vielerlei - über Poesie, Theater, Kunst, Politik. Twain wußte, daß die Muse auf den Flügeln des Furzes daherschwebt, und es machte ihm solchen Spaß, in diesem elisabethanischen Stil zu schreiben, daß der Humor auch noch einhundertzwanzig Jahre später seine Wirkung tut. Ich möchte den sehen, der „1601“ lesen kann, ohne zu lachen und in schallendes Gelächter auszubrechen.

Die amerikanische Schriftstellerin Erica Jong wurde 1974 international mit ihrem Roman „Angst vorm Fliegen“ bekannt. Sie hat außerdem mehrere Gedichtbände und sechs weitere Romane veröffentlicht. Ihr Text ist ein Vortrag, densie im Juni 1995 im Rahmen der Konferenz „Expression, Offence and Censorship“ hielt. Mark Twains „1601“ wurde von Hans Wollschläger erstmals ins Deutsche übertragen und erschien als Anhang in Richard Amorys: „Rote Männer auf grünen Matten oder Winnetous Erben“. Verlag Rogner und Bernhard, München 1971, vergriffen.